

מבחר עלונים

יום הכיפורים
שנת תש"פ

ר"ת	בעלזא	מוצ"ש	ער"ש	
07:32	07:10	06:51	05:40	ירושלים
07:29	07:07	06:53	05:55	בני ברק
07:30	07:08	06:52	05:46	חיפה
07:29	07:07	06:54	05:56	אשדוד
07:31	07:09	06:52	05:39	בית שמש
07:31	07:09	06:53	05:57	קרית גת
07:30	07:08	06:51	05:48	נוף הגליל

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 פינת בר אילן, ירושלים. טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018
דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א' - ה': 10:00-19:00 | יום ו': 10:00-12:00

גם אם אין ברשותכם ארבעת המינים,
תוכלו לקיים מצוות נטילת לולב בהידור רב!

ערכות ארבעת המינים לחולים ובני משפחותיהם!

הערכות יונחו בסוכת בית החולים בערב החג
נא שמרו על הערכה והחזירו אותה לאחר השימוש במקום מוצל.

כמידי שבת, מופצים גם לקראת החג בבתי החולים
מאות חוברות עלונים לרווחת החולים ובני משפחותיהם
לתרומות ולהתנדבות פנו לארגון מאוחדים: meuchadim.org@gmail.com

שיאו לב
להוראות שלם
אבי נרתיק
האלה!

מאוחדים
יחד למען עם ישראל

'מאוחדים' לצידכם ולמענכם בכל עת ובכל זמן:
054-845-8815

השְׁלֵמָה הַסְדָּרָה הַמְבַקֶּשֶׁת בְּכָל בַּיִת יִשְׂרָאֵל! הַמִּשְׁתַּבְּחֵי "שֶׁבַת טֵישׁ" בַּהֲגִיזוֹת הַסְּפָרִים

גיליון מס' 373

יום הכיפורים, י' בתשרי תש"פ

שֶׁבַת טֵישׁ

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פְּנִינִים

לפני ה' תטהרו (ויקרא טו, ל) - תטהרו בגימטריה פת"ר וגם פת"ת, ועל ידי שיקבל עליו על מלכות שמים שהיא בבחינת פת"ר ויטהר לפני ה', אז יתהפך לו מקרת לפת"ה, אולם פשם שהנטיה במקנה צריך לטבל בלו, ולא עלתה לו טבילה אם נותרה אפלו שערה אחת בחוץ, כך צריך לקבל על עצמו על מלכות שמים על כל איברי הגוף. (בית אברהם)

אמרו חז"ל, שהשטן בגימטריה שפ"ה, ואלו בשנת החמה יש שפ"ה ימים, כי ביום הכיפורים אין לשטן שליטה. ורמז לזה בפסוק כי מלאכיו יצוה לך שפופי התבות הם יוה"ך שהוא שם שמירה בדרך, וגם ראשי תבות יום הכיפורים, ללמדך שביום הכיפורים אין שליטה לשטן וה' יצוה למלאכיו גם ליצר הטוב וגם ליצר הרע לשמר עלינו. (פתח חיי)

על משפטי צדק (תהלים קיט, סב) - ראשי תבות עצם, והוא מרמז על יום הכיפורים שנאמר בו בעצם היום הזה, ותפלתנו שיוציא ה' את משפטנו בצדק וברחמים. (פרי המגדל)

בפרשת וילך שנקראת סמוך ליום הכיפורים נרמזו ימי התשובה. ו' - ימי החל שבין ראש השנה ליום הכיפורים, י' - ימי תשובה, ל' - ל' יום של חדש אלול, כ' - כ' הימים מראש השנה ועד הושענא רבה. (נועם התורה)

בפסוק שמע ישראל יש רמז למספר העולים לספר התורה במשך השנה בלה. שמע - ג' אותיות, כמספר העולים בשבת במנחה, ובשני וקמישי בשבת. ישראל - כנגד חמשת העולים ביום טוב. שם הוי"ה - כנגד ארבעת העולים בראש חודש. אלקינו - כנגד ששת העולים ביום הכיפורים. הוי"ה אחד - כנגד שבעת העולים בשבת קודש. (יראת השם)

והעברת שופר תרועה בחדש השביעי בעשור לחדש ביום הכיפורים (ויקרא כה, ט) - ראשי תבות התשובה בלב, כי עקר יום הכיפורים לשוּב אֵל ה' בכל לב ולא מהשפה ולחוץ. (נחם שלום)

באין מליץ ישר - מי שבתקנת אינו, שמתנהג בענוה, זה מליץ ישר בעבורו. (קדושת לוי)

סְפוּרִים

שנה אחת, בקשו פרנסי קהלת מו"בויז, לבטל את המנהג להניח קערות בערב יום הכיפורים ובהן היו מכניסים המתפללים מטבעות, וטענתם בפיהם שצ'לצולי המטבעות מבלבלים את המתפללים ומפריעים את כוונתם. שמע הבעל-שם טוב את כוונתם לבטל את המנהג ואמר להם: "דעו לכם, ששנה אחת התעוררו קטרוגים גדולים על ישראל והם מנעו את התפלות לעלות השמימה. וכוון שהתחילו לקשקש בקערות בערב יום הכיפורים ונשמע קול גדול מהמעוות והמטבעות, נעלמו כל הקטרוגים ושערי שמים נפתחו לקבל את תפלות ישראל".

בערב יום הכיפורים אחד, עמדו אנשים רבים על פתחו של רבי אהרן מבלז כדי להתברך מפיו בגמר חתימה טובה, ובאותה שעה נשמע קול מבית המדרש של אומרי תהלים ברנש. קם הרבי מכסאו ושלח את כל המתנינים אל בית המדרש, באמרו: "מדוע אתם מכלים את זמנכם לריק? לכו לומר תהלים כדי לזכות בדין", ולא נטל מהם שלום עד הושענא רבה.

פעם, התנפל איש הדיוט על רבי אהרן ראטה בעל 'שמר אמנים' ובהו בדברי לעג וגדופים. לא שת רבי אהרן לבו אליו, החריש ולא ענה לו מאומה. בעצומו של יום הכיפורים, נטל את אחד מאנשי שלומו, ועלה עמו לבית הפוגע. בהקנסו פנה ואמר: "זה זמן רב שלא ראיתיה, מבין אני שיש לך עלי הקפדה ועם, ולכן פאתי עתה בעצומו של היום הקדוש כדי לפיסק". נפעם אותו איש מגדל ענותנותו ומדת התרנות של רבי אהרן, שמחל על כבודו ונא לבקש את מחילתו, תחת אשר היה עליו לעשות כן, והתמלא ברגשי בוש וחרטה. מני אז, נכנסו בו רגשי אהבה והערצה לאישיותו של הרבי, עד ששנה את דרכיו ונעשה לאחד מחשובי תלמידיו.

בערב יום הכיפורים, בשעה שכלם נחפזים לקבלת היום הקדוש ובהכנות אחרונות לכניסת החג, בקש רבי ישראל סלנטר משמשו לזמן לפניו פחור עני אחד שגב להתארח בעיר זה מקרוב. כשגב הבחור, נטל רבי ישראל ניר ועט וכתב לו מכתב המלצה כפי שבקש ממנו לפני כן, והעניקו לו במאור פנים. תמהו מקרביו של רבי ישראל ושאלוהו מדוע מבזבז הוא את רגעי היקרים לענין שנתן לרחותו לאחר יום הכיפורים, ורבי ישראל הסביר: "זה עתה נזכרתי מבקשתו של הבחור שכבר ממתין יומים למכתב ההמלצה, ולא חפצתי שיעבר עליו היום הקדוש מתוך צער ודאגה".

ביום הכיפורים האחרון לימי חייו של רבי יהודה לייב חסמן, ירד לביתו לאחר תפלת נעילה, כשהוא מלווה במנין פחורים. התענית החלישה אותו מאד, אולם שמחתו על שזכה להשלימה היתה גדולה. פניו היו מאירים, ובעודו ממתין עד שייגיע זמן תפלת ערבית, אמר לסוכביו: "בתפלת מנחה קראנו היום על יונה הנביא שאמר לאנשי האניה 'שאוני והטילני אל-הים', ויש לתמה על הוספת תבת שאוני, וכי לא די באמירת הטיילני אל-הים? אלא יש לומר, שבתבת שאוני הוסיף יונה לעצמו עוד רגע של חיים". אף אנו, סגם הרב, עלינו להבין ולדעת שנותר בדינו עתה עוד רגע של קדשות יום הכיפורים, ואסור לאבד מרגלית יקרה זו בכלי דעת".

לרפואת הילדה מרים בת חיה ברכה יהודית תחי ולרפואת הנער אושר אמיל בן ברטה שיחי

זמני החג - ירושלים הדלה"נ 5.40 צאת החג 6.51 רבנו תם 7.32

לקבלת הגיליון ותמצות "וא" : 5806777@gmail.com

הגיליון מודפס באלפי עותקים לזיכוי הרבים בנדבת ידידינו היקרים הי"ו לע"נ ג'מילה בת יוכבד, אליהו בן חנינה ושמעון בן ג'מילה ע"ה - למשפחת אוהיון. ולע"נ רבי שמעון זנטי בן מסעודה ע"ה ולע"נ מרת רחל בת אניה ע"ה למשפחת גטו, ולע"נ סמי בן שלמה ז"ל למשפחת אבוקרט, ולע"נ מסגנאו בן יצחק טדלה ולרפואת: הבחור גבריאל זנטי בן חנינה שיחי, חוקיה בן כאפי שיחי ואורה בת במוני יפה למשפחת מגן תחי' - בתושחי'

היה היה

יפה פח הבן - מבח האב

ישב פעם סגנון של ישראל רבי לוי יצחק מברדיטשוב, עם המגיד רבי ישראל מקוזניץ, ונתקה בפניו ביצד זכה אביו ר' שבתאי הופשטיין מאפטא. שהיה ידוע בתמימותו ובפשטותו והתפרנס ככורך ספרים, לבן גדול וקדוש פמותו. החל רבי ישראל לספר על הליכות אביו, על טהר לבו ומדותיו הנאצלות, אך עדיו לא השביעו העבודות את דעתו של רבי לוי יצחק, עד שהמגיד חזר לספר על קורות ימי אביו, עוד בטרם נולד הוא עצמו, ותאר את סדר תפלתו ביום כפורים אחד.

העיר אפטא (ויש אומרים שהמעשה ארע באוסטרובצא) פלה היה אז פמורקה, עקב תפקיד שליח הצבור בבית הפנסת הגדול שבועיר, ומעשה שהיה פה היה, בחור צעיר לימים היה מוניש החיט, קל דעת וגאותן. תחלה שמש פשוט של חיטים, ועבד תחת מרותו של חיט ממחה בעיר, אלא שמהר מאד למד מוניש את מלאכת החיטות ופתח לו בית מלאכה משלו. עבודות התפירה שלו מצאו חן בעיני עשרי העיר הנכריים ומוניטין יצאו לו פחיט מיוחד ואמן ממחה שאין דומה לו. לקוחותיו התרבו מיום, וככל שהעבודה רבתה פה גדל גם שכרו של מוניש, ועמו גם נאותו וגסות הרוח שבו. בעקבות העשירים הגיעו גם האצילים והרוזנים במחוז פלו, ואת כל מחלצותיהם שלקהם ושל בני ביתם, היו מזמינים אצל מוניש שנעשה לחביבים וכן טפוחם. נעשה אפוא מוניש מקרב למלכות, התאים את לבושו וארח חייו ללקוחותיו, וזנח פמעט לחלוטין את אהיו היהודים. בנוסף לממחיותו של מוניש פחיט אמן, נחן גם בחוש נגינה מיוחד. רגיל היה לשיר בעת מלאכת התפירה נגוני רגש, וכשהיה פוצח ברגן ונותן קולו בשיר, היו פלם עומדים מקסמים ומקשויבים בענג לקול הזמיר שבו. למרות התרחקותו של מוניש מאהיו היהודים בני העיר, פוקד היה את בית הפנסת הגדול בכל שבת ומועד, מאזין ברב קשב אל הרנה ואל התפלה, עד שגסח התפלה היה שגור על לשונו כקון ורגיל. לעתים, היה מוניש יושב על מלאכתו פבתי הפרצים, וחוזר בקולו הנעים על קטעי תפלה וזמרה, עד שאפלו הערלים היו עומדים נפעמים אל מול התפלה הערבה שנשמעה מפיו.

היה זה בעשרת ימי תשובה, פאשר שליח הצבור הקבוע של בית הפנסת הגדול באפטא, שבק חיים לכל חי. בנוסף לצער הגדול של בני הקהלה על פטירתו של החזן האהוב, שהיה עומד מדי שנה ומעלה את תפלותיהם למרום, התעורר הצורך למצא חזן ראוי למלא את מקומו של המנוח, וראשי הקהלה החלו מיד לתור אחר שליח צבור הגון. בינתיים, הגיעה השמועה לאזניו של מוניש החיט, שהשתוקק זה מכבר לעמוד לפני התבה ולסלסל בגרונו ובקולו הנעים את נסח התפלה השגור בפיו. היטב ידע מוניש, כי אפסו סכויו להתקבל בחזן בבית הפנסת הגדול, שכן ידוע היה כעברון גדול שקפה של שרצים תלויה לו מאחוריו, ולכן פנה לידיו האצילים, והללו השתדלו בעבורו אצל מושל המחוז שהוציא צו מפרש, המחייב את הקהלה היהודית למנות את מוניש החיט לחזן דמחא ולשליח צבור ביום הקדוש. כשהגיעה האגרת הרשמית לידו ראשי הקהלה, נפלה עליהם אימה גדולה ולא ידעו לשית עצות נפישם. כל יהודי העיר התמלאו עברה וזעם פאשר הגיעה לאזניהם פקדתו של המושל, אולם היטב ידעו שאנוסים הם לקים את דבריו, פדי שלא להעלות את חמתו מחשש לנזקתו.

בהתקדש יום הכפורים נהרו יהודי אפטא אל בית הפנסת הגדול, פשעל פניהם ארשת תונה ושררון לב. אירת הפחד של יום הדין היתה מהולה ברגשי זעם פבוש יחד עם יאוש וחדלון, ובכינים מזרות אימה, הביטו המתפללים פמוניש החיט, בעת שנגש בראש מזבח אל העמוד ופוצח בפננון העתיק של "כל נדרי". תחלה, החרישו פלם והביטו זה על זה, ובבת אחת, פאלו נדברו ביניהם מראש ותכננו את צעדיהם, פתחו כל המתפללים בקול שאגה והחלו לזעק את כל התפלה בקול מחריש אזנים שהאפילו על קולו של החזן. תחלה, נסה מוניש להאבק עם המתפללים והגביה את קולו בכל פחו, אלא שהללו שמו את מאמצי לאל זאף לא הותירו פנהו רוח בין הדבקים, פדי שלא ישמע פכל קולו של החזן קל הדעת. יחד עם קולות התפלה, החלו המתפללים להפוח על השלחנות פמחזורים שבידיהם, שהיו פרוכים פאותן שנים פלוחות עץ פבדות, עד שהמקום הפך להיות לחרדת אלקים. הדבר נשנה גם בתפלות היום הקדוש, עד שמוניש התיאש וברח מבית הפנסת בבשש פנים. לאחר תפלת ערבית של מוצאי יום הכפורים, חשו המתפללים פאורת נצחון ונפרדו זה מזה בברכת שנה טובה פשלפם טוב עליהם. מקומו של רבי שבתאי פורך ספרים היה פפנה צדדית בבית הפנסת, ולאחר שפסים את תפלתו אמר לו אחד המתפללים: "לך ר' שבתאי מבטחת שנה טובה ומברכת, שהרי תקון המחזורים שנקרעו בטיח לך פודאי פורנסה טובה למשך השנה פלה", אלא שר' שבתאי לא הביו את דבריו. התברר, שכל הזעקות וההפאות של מתפללי בית המדרש כמשך יום הכפורים לא הגיעו לאזניו של ר' שבתאי, שהיה שקוע בתפלתו הנלהבת ובדבקותו העצומה, והוא לא ידע פכל מכל ההמלה הגדולה שהיתה והמחזורים שנקרעו.

כשפסים המגיד מקוזניץ לספר את הספור המפעים על אביו רבי שבתאי פורך ספרים, נענה רבי לוי יצחק מברדיטשוב ואמר: "עתה פרי ונהיר לי היטב, פמה זכה אביו פבן צדיק פמותך".

מאורות

המאור רבי יצחק שמלק'ס מלובן ידע ליום ההוללה ב' בתשרי, יום הכפורים תרס"ו

מגדולי גאוני ופוסקי דורו, מלדותו התגלה פולד פלא והפליא בכשונותיו המיוחדים. למד מפ רבני לובן, רבי מרדכי זאב איטינגא ורבי יוסף שאול נתנון מחברי הספר "מפרשי הים" ורבי יעקב אורנשטיין בעל "ישועות יעקב". התקבל לרבנות קהלות רבות והתפרסם על שם לובן. בהיותו בפומישל פרסם את החלק הראשון מששת חלקי "בית יצחק", וספרו זה פרסם את שמו למרחוק פאחד מגדולי הפוסקים פדורו. בתשובותיו עסק גם בחדושי השכנולוניה שהתפתחו בקומו, כגון הטלגרף, הטלפון ועוד. יגע כל ימיו בתורה ונצל כל רגע בהתמדה. פעם ראהו אחד לומד מקרא בשעה שנסע ברפכת ותמה עליו, שכן בטוח היה שאגון בשעור גדול פמותו ולמד רמב"ם, אולם הוא אמר לו בענה: "גם הרב של לובן, אם לא ילמד וישנן את הגמרא, לא ידע מאומה". בספרו מזכיר לעתים מנין שנים בגימטריה, כגון בשער ספרו "בית יצחק או"ח" - תרל"ה, "בית יצחק ח' י"ד א" - תרמ"ט. מספרים, שפעם עזב דין מפרסם פפתאומיות את קהלתו וברח למדינת הים. אמר עליו רבי יצחק: "ברח דין האמת... רגיל היה לומר, שלפני החג עומדות בפני הרב שתי דאגות, אחת מה ידרש בשבת ומאין ישיג את צרכי החג הקרובים לעניי העיר. אלא שבנוגע לדרשה, אין הדרשה גדולה וחמורה, שכן אפטר לדרש את הדרשה של השנה שעברה, אולם צרכי החג מברחים להיות חודשים. נפטר באמצע אמירת "כל נדרי" בהתקדש יום הכפורים.

יוסיף דעת

מנהג ישראל הוא לערוך כפרות בערב יום הכיפורים או בעש"ת על תרנגול, לשחטו ולהעביר את תמורתו כצדקה לעניים. מדברי מר רב ששנא גאון המובאים בפסקי הרא"ש, נראה שהמנהג היה קדום עוד מתקופת האמוראים ורבנן סבוראי, והוא מבאר שהסיבה לנטילת התרנגול דווקא, היא מפני שהתרנגול מצוי בביתו של אדם, ומוסיף גם שהתרנגול מובחר מפני ששמו 'גבר'. בזמן האנזים נהגו במנהג כפרות בערב ראש השנה ולא בערב יום הכיפורים, אולם היו נוטלים עצמי דועים כפי שרש"י מבאר באריכות במסכת שבת, מסובבים שבע פעמים ומשליכים לנהר. החת"ם סופר מנאר את פשר המנהג, שאם נגזר חלילה על האדם כילוי זרעו ומיתת בני חלילה, הוא מחליפו בודע הצומח מן העפר לכפרה, ולפי זה אין לשנות לכפרה בתרנגולים שאינם יכולים לשמש כפרה לבני אדם, לעומת זרע הארץ שמכפר על זרע האדם. חלק מגדולי הפוסקים התנגדו למנהג הכפרות מסיבות שונות. הרמב"ן כתב שהוא מורכי האמורי, וכן כתב הרשב"א שהם דברי הבלים ואף ביטל את המנהג, ויש שכתבו שיש כאן חשש של שחיתו חוץ שנראה מקרבן מחוץ לבית המקדש. ב"ע"ר השולחן כתב על מנהג זה: "וכבר טרחו גם בדורות שלפנינו לבטל ולא עלתה בידו, כי ההמון דבוק בזה כמו על מצוות אחרונ ועוד יותר". לעומת זאת כתב הרמ"א על מנהג הכפרות "ואין לשנות כי הוא מנהג ותקין", וכן נהג האריז"ל וביתא הדברים על פי סוד. יש להוסיף, שבמהדורה הראשונה של השולחן ערוך, נכתב בראש סימן תר"ו: "מנהג כפרות בערב יום כיפור מנהג של שעות הוא", ותיבות אלו נמחקו בהדפסות האחרות. רבי שמואל אבוה מוויניציאה והכמים נוספים כתבו, שאת התיבות שבכותרת לא כתב מרן רבי יוסף קארו עצמו, אלא המדפיס הראשון (ר' מאיר ב"ר יעקב פרינץ) הוסיפו מחדש, וכתב על זה רבי יצחק הלוי וואלי תלמידו של רבי שמואל אבוה שהמדפיס "נענש על כך בהאי עלמא, דבן בוי היה שטוח".

היה היה

המומר בעל התשובה

נדודים רבים היו מנת חלקו של רבי אפרים הכהן בעל שו"ת "שער אפרים", מאז ברח מהעיר וילנא בעקבות פרעות ת"ח ות"ט. מעיר לעיר הטלטל יחד עם בני משפחתו, עד שבשנת תכ"ו מצאה הינה מנוח לכף רגלה, והתקבל לרבנות העיר העתיקה אויבן, היא בודה, שהתאחדה ברבות הימים עם פסט הסמוכה לה והפכו יחד לעיר בודפשט הגדולה. ביום הכפורים הראשון לכהנתו של רבי אפרים, השתומם לגלות מנהג בלתי שכיח שנהגים בו בבית הכנסת הגדול שבעיר. עם התקדש יום הכפורים, באשר כל בני הקהלה היו מכנסים יחד לתפלות היום הקדוש, ורבי אפרים הכין את עצמו לאמירת "כל נדרי" בהתעוררות, נדהם לשמע ביצד החזן מתחיל באמירת קדיש, כשכל הקהל עונה אמן ברב רגש, ורק לאחר מכן החלו יחד באמירת "כל נדרי". הדבר היה לו לפלא, וכשתהה על כך לאחר התפלה באזני המתפללים, ספרו לו בלם על "שניאור המומר", שלזכרו נאמר הקדיש מדי שנה בזמן בניסת יום הכפורים, ומעשה שהיה כך היה.

למעלה ממאה שנה קדם לכו, התגורר באויבן יהודי בשם ר' שניאור ב"ר אפרים. עשיר גדול היה ומקרב למלכות, אלא שהלך שבי אחר תאות לבו, עזב את אשתו ואת בניו, ונשא לו אשה בת אל נכר. כשנודע הדבר בעיר, הכו בלם בתדמיה ולא יכלו לשאת את התרופה. התבנסו ראשי הקהל לאספה דחופה ובה החלט להעניש את החוטא ולבזותו ברבים, למען ישמעו וייראו. היטב תרה להם מעשהו הנפשע של שניאור, שהמשיך להתהלך ברחובה של עיר ביהודי פשוט, כשהוא עטור זקן ולבוש ביהודי, וכדי להבדילו מתודף העדה ולהראות נכלותו לעין כל, החלט לגלח את זקנו ההודי, אולם שהלה מהר להמלט אל הכפר הנוצרי, אצלו המיר את דתו וקבל את חסות הכנסייה.

תדהמתם של בני הקהלה באויבן היתה בפולה, כשנודע על התנצרותו של שניאור, אולם את הנעשה אין להשיב. בלם נסו להשיב מלבם את קיומו של המומר, אלא שלמרב הפלא התברר, כי אין מומר זה כשאר כל המומרים שהצרו לישראל וגרמו להם צרות צוררות. את מנהגו לחלק בכל ערב שבת צדקה לעניי ישראל לא עזב, ואף הוסיף לעשות זאת יותר. בכל צרה שהתעוררה על הקהלה היהודית בעיר, נעמד המומר כחומה בצורה והשתדל בכל יכלתו למענם. תחלה התייחסו אליו היהודים בשאט נפש ומעשיו היו לצנינים בעיניהם, שכן בטוחים היו שמרשעים יצא רשע, אולם כשעמדו על מסירותו הגדולה למענם, החלו להאמין בכנותו הטובה, ומאז החלו לבקש ממנו להשתדל בעבורם בכל עת צרה וצוקה. בד בבד עם עליית קרנו בעיני היהודים, שקעה שמשו בעיני בני העיר הנוצרים ובראשם הכמר וראשי הכנסייה, שלא ראו בעין יפה את התמסרותו למען היהודים, אחיו לשעבר. ההמון הנוצרי החל להציק לו בכל עת מצא, בזוהו וקללוהו והצרו את צעדיו, אולם המומר לא שת לבו עליהם ואף הצליח לסכל עליהם שהתבונה נגד הקהלה היהודית פאלו המיתו ליד נוצרי, ובזכות השתדלותו וממונו הרב מסרו השלטונות בידו את המלשין והוא עשה לו מה שרצה לעשות ליהודים.

שני בנים פשרים היו לו לשניאור, מאשתו הראשונה. שם האחד אברהם ושם השני אפרים. צדיקים וישרים היו שני הבנים, הלכו בדרך ה' וסלדו מאביהם שהמיר את דתו והפנה ערף לאלקיו. בני הקהלה בפרו את שני האחים ונזקרו שלא לבזותם על חטאי אביהם, שהרי בנים לא יומתו על אבות, אלא שלא ידעו ביצד נהגו בשעה שהם מעלים לתורה את הבנים, ולא ידעו אם רשאים הם להזכיר את שם אביהם שניאור המומר, כפי המנהג להזכיר את שם העולה ואת שם אביו. פנו הנבאים בשאלה זו אל רבי נפתלי הירץ רבה של העיר, והוא הזכיר להם את פסק ההלכה של גדולי הפוסקים רבנו יהודה הקסיד ורבי ישראל איסרל'ן שאין להזכיר שם מומר, אלא שהמקרה דגן היה שונה לחלוטין, שכן שניאור היה דורש טוב לעמו והשתדל רבות למענם. פנה הרב לגדולי דורו, רבי מאיר המהר"ם מפדובה ורבי אליהו הלוי מקושטא בעל "זקן אהרן", וכן פסק הרמ"א, והללו התיירו להזכיר את שמו של שניאור, בזכות מעשיו הטובים עד שנכר כי תוקה הוא על הראשונות.

כל ימיו עברו על המומר בצער, ביסורי הגוף וביסורי הנפש. קרח יצא משני העולמות ונפשו התענתה מתרטה על מעשהו החמור. עד שהגיעה שעתו האחרונה בערב יום הכפורים, וכשקש פי עומד הוא להפטר מן העולם, בקש להזכירו את בית הכנסת הגדול בעיר. היה זה לפני כל נדרי, וכשהכנס החולה נדהמו כל המתפללים והמומר פתח ואמר: "ברצוני להתודות באזניכם לפני ה' אמן חטאתי ופשעתי וגדול עוני מנשא, אולם שערי תשובה לא ננעלו אפלו על פתחו של קבר, ועל אחת כמה וכמה למי שהרהר בתשובה כל ימיו. גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם, כמה גדולים היו יסורי וכמה התחרטתי על שהלכתי אחר תאות לבי, ועתה מבקש אני מכם לומר קדיש לעלוי נשמתו מדי שנה". בסיומו, קרא המומר שמע ישראל ויצאה נשמתו באחד, ומאז קבלו על עצמם בני הקהלה לומר מדי שנה טרם "כל נדרי" קדיש לעלוי נשמתו ר' שניאור ב"ר אפרים. ואף רבי אפרים הכהן בעל "שער אפרים", קבל את המנהג והיה נוהג ללמד בכל ערב יום הכפורים את הפרק הראשון במסכת יומא, המתחיל ב"שבעת ימים קדם יום הכפורים", כרמז לאות הראשונה של השם שניאור, לעלוי נשמתו של בעל התשובה ששב לאלקיו טרם מותו.

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש

וימתו לפני ה' - אומר וימתו בתוספת וא"ו, רמז הכתוב הפלאות חבת הצדיקים, שהגם שהיו מרגישים במיתותם לא נמנעו מקרב לדיקות נעיונות ערבות ידידות חביבות חשקות מתיקות, עד כלות נפשיתיהם מהם, והכו:

וטעם שצוה ה' עשות ככה, ולא אמר שיקחו שעיר מהשוק וישלחוהו לעזאזל אחר שהתודה עליו, הוא לצד כי מן הנמנע שיתקבצו כל הטמאות שעשו ישראל כמעשיהם הרעים ויבואו על ראש השעיר, כי אם הביאו השעיר לפני ה' ואחר שהובא לפני ה', מאז מוכח כי הוא זה השעיר שישא כל התעוב ויבדל לו אל ארץ גזרה, לזה צוה לתגדל והוא הבורח יחזיר את השעיר אשר יבחר בתבונתו יתברך בבצלי חיים, ומה גם למה שאמרו המקבלים כי כמה נפשות וניצוצות בבצלי חיים בלתי מדברי ומי ידע בלתי יתברך שמו. גם יש סוד בגורל והכו:

"הלכנו לבית הכנסת וראינו הארה גדולה בשעת כל נדרי. וקנה לי גביר אחד מהמעשרב הוצאת ספר תורה דכל נדרי, ובשעת שפתחתי ההיכל, ממש היה בעיני פתחת שערי גן עדן, בכל כך הארה שהיתה בבית הכנסת, וכל העם מתחננים וכל אחד בוכה בכיה גדולה לפני ה' לבנות בית המקדש, אפלו הפלחים. יאמנו דברי שלא ראיתי מימי בעולם הארה כמותה שעה. בראתי כל החברים של מדרשנו ברכות ערובות כסוד שהתפללתי על עצמי, ובנפשי חשבתיו אותם לברכס בכל לב ובכל נפש, וכמו כן עשיתי ביום הכפורים במקר ובעת נעילה, ה' ישמע תפלתנו". (מתוך מכתמו של ה'אור החיים' הקדוש לנוי עם שתמוני בישיבתו שבירושלים)

דברי הימים

ב' בתשרי, יום הכיפורים, שנת ב'מ"ט, נימול אברהם אבינו בהיותו בן צ"ט שנה, וישמעאל בנו בהיותו בן י"ג וכל בני ביתו. ביום זה בשנת ב'פ"ו, היתה גם עקידת יצחק לשיטה אחת. הוא גם "יהי היום" המוזכר אצל איוב, לפי התרגום. ביום זה התכפר לעם ישראל עון העגל ויאמר ה' סלחתי כדברך, וביום זה הוריד משה את הלוחות השניות. ביום זה גם מחל הקב"ה לדוד המלך על מעשהו בת שבע.

ביום הכיפורים שנת ג'צ"ז שחל באותה שנה בשבת קודש, הוכיח זכריה בן יהוידע הכהן את העם בזמן בית המקדש הראשון על שעזבו את ה' ולא הלכו בדרכים. במצוות המלך יואש וגמוהו הכהנים ודמו תסס במשך רנ"ב שנה עד חורבן בית המקדש הראשון. באותו יום עברו שבע עבירות, הרגו כהן, ונביא, וחיללו שבת, ויום הכיפורים, ועבדו עבודה זרה, וטימאו את המקדש, וביטלו את התמיד. על פי המסורת המקובלת, נקבר זכריה בשיפולי הר הזיתים בנחל קדרון ועליו נבנתה המצבה הגדולה שנשתמרה עד היום בסמוך ליד אבשלום. ברבות השנים, החלו לקבור מתים בקרבת קבר זכריה, וראשון הנקברים היה רבי אברהם יצחקי שנפטר בשנת תפ"ט. בעבר, נהגו רבים לעלות אל המקום בערב יום הכיפורים כדי לשפוך תפילה, אולם למרבה הצער פינתה משלחת ארכיאולוגית בשנת תשכ"א את כל עצמות המתים והמצבות שעליהם.

ביום הכיפורים ג'תתפ"ד, נהרג התנא רבי עקיבא שהיה אחד מעשרה הרוגי מלכות חז"ל אמרו, שהיה בן 120 שנה נמוחו, וחיו התחלתו שלוש תקופות, ארבעים שנה היה רועה, ארבעים למד וארבעים לימד. ביום מותו נולד רבנו הקדוש מחבר המשנה.

מטעים

במסכת ראש השנה נאמר "כל השופרות כשרים הויז משל פרה" ונתנו חז"ל טעם לזה, שאין קטגור נעשה סגור, ומפני הטא העגל לא תוקעים בשופר של פרה. וכן מצינו בפתח הגדול שלא נכנס ביום הכפורים בבגדי זהב לפני ולפנים, כדי שלא להזכיר את הטא העגל שהיה עשוי מזהב, ולכן נכנס בבגדי לבן. ורמז לזה פתבות עס'לכן גרתי שאמר יעקב אבינו (בראשית לב ה) שראשי תבות הם עגל, ובגלל הטא העגל נכנס הבתן בבגדי לבן כפי הרמז שבתבות עס'לכן גרתי. ולכן מטעמת תבת לבן מטעים שופר הולך, כדי לרמז גם שבגלל הטא העגל הולך מאתנו השופר של הפרה ואינו כשר לתקע בו. (נורה מסעי)

יכפר עליכם לטהר אתכם

נחלקו התנאים במסכת יומא, אילו עברות מתכפרות ביום הכפורים. לרבי ישמעאל אין יום הכפורים מרצה על עברות שבין אדם לחבירו, ורבי עקיבא אומר על כך אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים וכו' אף הקב"ה מטהר את ישראל, ונראה שלפי רבי עקיבא כל העברות מתכפרות ביום הכפורים. וטעמי המקרא נראים כרבי ישמעאל, כי תבת אתכם מטעמת באנתחמא המפסיקה, ולאחר מכן נאמר מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו, ומכאן משמע שרק מהחטאים שלפני ה' תטהרו. (אור נורה)

מדגש

פתגמים וניבים רבים חדרו ללשונו השגורה מתפלות הימים הנוראים ומנהיגיהם. ולעלא ולעלא' במובן של שפרא דשופרא, הגם שנפסק כי עדיף לומר לעלא לעלא בלי ו'א' החבור. לעעק חי וקום' בגלל המנהג לקרא את המלים "חי וקום נוזא ומרום וקדיש" בקול גדול. להפך את היצרות' מקד שאם שקל יום ראשון של ראש השנה בשבת הופכים את היצרות ואומרים את של יום שני בראשון. מתרגול בגני אדם' במובן של אדם חסר הבנה, ממנהג הכפרות שהתרגולו מביט גנסה התפלה שבדי האדם בו נאמר 'בני אדם' בתוספת (שגויה) לפסוק "ישבי השף וצלמות". תמיעה גדולה' במובן של פרוסם גדול, על שם התקיעה הגדולה בסיום יום הכפורים. שעיר לעזאזל - הנושא את פשעי הכלל, מקה על חטא' - אדם המתחרט על מעשיו, ועוד.

ממלח

בתקופת רבנותו של רבי שלמה זלמן מלבליו "בעל תורת הסוד" בעיר פולוצק, ראה שני קצבים מתנחלים ומתנצחים ב'דבר חלבו', שכן באותה שנה חל ראש השנה בשבת ויום הכפורים ביום שני, ואת מנהג הכפרות מקימים במוצאי שבת, אלא שלא ידעו אם להבדיל על הכוס לפני הכפרות או לאחר מכן. טרם הספיק הרב להביע את דעתו, ופסק אחד ששמע את חובית נענה ואמר לשני הקצבים: "הרי נאמר פרוש בסוד, שאם חל ראש השנה בשבת אזי הסדר הוא יקנה", ובאורו הוא "יון קפרות, מכאן שתחלה מבדילים ורק אחר כך מקימים את מנהג הכפרות..."

זמורה לפני יום הכפורים, נכנס אדם אחד אל רבי ישראל סלנטר והתאונן בפניו על אחד ממקורביו, עמו יש לו דין ודברים בעיניו ממונות והלה מסרב להתפשר ודורש לעמוד בפני בית דין, ולגרם לו לצאת נקי מכל נכסיו. מבקש הוא אפוא מרבי ישראל לשכנע את מקורבו להפסיק להתפשר עמו, והוא הבטיח לו להשתדל למענו. נוהג היה אותו אדם, התובע בדיו, לבוא מדי שנה ולשהות בצלו של רבי ישראל בימים הנוראים, אולם רבי ישראל הבליג בינתים ולא רמז לו מאומה בענין הפסקתו הממוני. 'חזקה' היתה לו לאותו אדם, והיה ויורד לפני התבה בתפלת נעילה ביום הכפורים, אלא שהפעם הזדורו רבי ישראל לסים את תפלתו ועמד מאחורי שלוח הצבור. בשהגיע הלה לתבות "למען נחדל מעשך ידוני" שבתפלת "אתה הבדלת אנוש מראש", תפס בידו ורמז לו מדוע אומר הוא תבות אלו בפיו ואינו מקימם, שכן דעתו היתה שהלה צריך להתפשר לפני משורת הדין ולא להעמיד דבריו על דין תורה שעל זה חרבה ירושלים. תחלה, לא ירד שלוח הצבור לסוף דעתו של רבי ישראל, עד שגלה לו את פונתו, ובקש ממנו שלא להמשיך את התפלה עד שיתחייב בלבו להתפשר עם פלוני ולבוא לקראתו. נענע הלה בראשו בהספקה וזא הניח לו רבי ישראל להמשיך בתפלתו.

כבוד רב היה רבי נתן צבי פינקל, הסבא מסלבודקא, מכבד את בני ביתו והיה משתדל למנע מזוגתו צער וטרחה, מסע לה בעבודות הבית ומקל מהעל הגדולה שעליה. אך למרות כל מסירותו, היה תמיד חושש שמא לא יצא ידי חובתו כלפיה, והיה מרבה להתנצל ולבקש את מחילתה. בערב יום הכפורים, טרם היה יוצא לתפלת היום הקדוש, היה נפרד מבני ביתו ומתחנן לפנייהם שישלחו לו, על-אף שקל ימות השנה שמר על כבודם ומסר נפשו למענם, ולא היה זו משם עד שהיו סולחים לו בכל לב. הנהגתו זו היתה חוזרת על עצמה מדי שנה, והלמדיו כמו גם בני ביתו, היו נפעמים ומתרגשים כל פעם מחודש לראות את הוירוהו המפלגת בכבוד האולה.

שנה אחת בערב יום הכפורים, לאחר שעזבו אחרוני השואלים את ביתו של רבי שלמה זלמן אוניר, התבטא ואמר למקורביו: "הביטו וראו, אמנם התרבו בדורנו מבקשי דבר ה' המדקדקים בהלכה ויביתר בהלכות המועדים, אולם לפלא בעיני שמתוך מאות השאלות שנשאלתי עם התקרב היום הקדוש, לא היתה אפלו אחת שעסקה בדיני התשובה שהיא מצות היום, והרי רבות הן הלכותיה וקמה טרחו ויגעו בה הראשונים, וקמה עלינו להתבונן בה ולענין במצוה חשובה זו כדי לדעת כיצד לקיימה בהדור ובדקדוק".

במשך שנים ארוכות, שמש המגיד רבי שלום שכנר פשליח צבור בימים הנוראים בישיבת חברון שבירושלים. בתפלתו המשתפכת הצליח לעורר לבבות ורבים נהרו אל הושיבה כדי להתפלל במחצתו. שנה אחת, בעת שהיה בעצומה של תפלת המוסף, השתובב בסמוך לו ילד קטן כבן שלוש והפריע את תפלתו. הביט בו רבי שלום בחמרה וסמן לו לשמור על קדשת בית הכנסת. לאחר התפלה, נגש אליו אחד התלמידים וספר לו כי הילד הני יתום מאביו. הצטער רבי שלום צער רב, ואמר לתלמיד שהוא קמנה אותו לשמש כפשליח לבקש מחילה מהילד כשיגיע למצות ומחילתו תהיה שלמה. לפקדת השנה, כאשר שוב ראה רבי שלום את הילד, כבדו מאד והקדיש לו תשומת לב מרבה כדי לפיסו על שגער בו בשנה שעברה. לאחר כעשר שנים, הופיע התלמיד בבית רבי שלום, שהיה אז כבר זקנתו וחלש בגופו, וספר לו כי הילד הגיע לגיל שלוש עשרה. אורו פניו של רבי שלום והוא שלח ביד תלמידו ספר כמתנה עם הקדשה בכתב ידו, כשהוא מזכיר לו לפים שוב את התלמיד ולבקש את מחילתו.

הבעל-שם טוב שעה פעם בימים הנוראים בעיר אחת, ותמה לראות את הרב שעבר לפני התבה, מזמר את הזוהרים של יום הכפורים בגנוני שמחה. כשהביע את פליאתו בפני הרב, אמר לו הלה: "משל לעבדו של מלך, שתפקידו הוא לנקות את ארמון המלוכה מכל לכלוך ואשפה. אין ספק, שאם העבד אוהב את מלכו בכל לב, אזי הוא שמח על הזכות שנתנה לו לנקות את ביתו, וגם כשהוא גורף את האשפה וידין סמכות מלכלוך, הוא שר ומזמר מתוך אהבה למלך, וכך נוהגים גם אנו מרב אהבתנו למלכנו, מלכו של עולם". נהנה הבעל-שם טוב מתשובתו ואמר: "אם זוהי בנותך בשעה שאתה מזמר בודוי, הרי אף חלקי עמך".

בערב יום כפור, פנה רבי משה פינשטין למלוהו והציע לו לעלות לבקר את רבי מרדכי שלמה מבאיאן, שנפל למשכבו והיה רתוק למשחו. "הרי ערב יום הכפורים היום", אמר רבי משה, "ומן הסתם אין איש שם לבו אל הרבי שנמצא בגפו", ואמנם כשנכנסו אורו פניו של הרבי ששהה לבדו, ושמו לקראת האורח הדגול שטרך וכן אליו בערב היום הקדוש, ישב רבי משה ושוחח עמו בנעימות שעה ארוכה כדי להפיג את צערו ונפרד ממנו באחולים לשנה טובה.

בסדר העבודה של הפתח הגדול ביום הכפורים נאמר: "וכך היה מונה אחת", פי כשהיה הפתח הגדול נכנס לפני ולפנים לעבודת היום הקדוש היה מונה את שבת של ישראל, ומהו שבתם? שהם באחדות כאחת. (ה'עקדת יצחק' מאלכסנדר)

השְׁלֵמָה הַסְדָּרָה הַמְבַקֶּשֶׁת בְּכָל בַּיִת יִשְׂרָאֵל! הַמִּשְׁתַּבְּחֵת בְּרָכִי "שֶׁבֶת טִישׁ" בַּהֲנִיזוֹת הַסְּפָרִים

גיליון מס' 374
שנה 7

פרשת האזינו, י"ג בתשרי תש"פ

שֶׁבֶת טִישׁ

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

את ארבע הפרשות האחרונות בספר דברים, אמר משה ביום מותו. ורמז לזה בארבע התבות המתחילות את הפרשות שהן: **אתם, ויגד, האזינו, וזאת** - בגימטריה אלף בדיקן, כמנין **פי היום מלאו ימי וישנתי**. (רבנו בחיי)

האזינו השמים (לב, א) - השמים בגימטריה **נשמה, ואדברה** בגימטריה **רוח, מלוי** האותיות של **הארץ** בגימטריה **נפש, וראשי** התבות השמים **ואדברה** ותשמע **הארץ אמרי** בגימטריה **חיה**. רמז משה לישאל להתקשר בנפש, רוח, נשמה וחייה לה'. (מעגלי דק)

האזינו השמים ואדברה (שם) - **האזינו השמים** בגימטריה **דעת, טרם** ידבר האדם ישכיל לומר רק דברי **דעת** ואז יהיו דבריו **נשמעים**. (בת עיו)

יערף פקטר לקחי **תזל** פטל (לב, ב) - ראשי התבות בגימטריה **תלמוד, וסופי** התבות לקחי **תזל** פטל אמרתי **בשעירם** עלי-דשא בגימטריה **ענוה**. כדברי הגמרא שאין התורה מתקיימת אלא במי שדעתו שפלה. (בית מאיר)

תזל פטל אמרתי (שם) - סופי תבות בגימטריה **שבועים**, כי התורה נתנה **בשבועים** לשון ונדרשת **בשבועים** פנים. (שפתי כהן)

הלה תגמלוזאת (לב, ו) - ראשי התבות של הפסוקים **מהאזינו ועד הלה** תגמלו זאת - עולים בגימטריה **משה, וזוהי** חתימתו של משה רבנו על התורה כאדם שמים ספרו וחותם שמו, ולכן **הה"א** רחוקה מה'. (תנחומא)

ה' בָּדַד יַנְחֵנוּ (לב, יב) - **בָּדַד** ראשי תבות בכ"ל דרכיך דעהו, כי עבודת האדם להשתית כל דרכיו עליפי דברי ה'. (רבי יוחנן מטולנא)

אסתירה פני מהם (לב, כ) - בגימטריה זו הוא **אמרה רוח הקודש**, כדברי הספרי אמר הקב"ה אני מסלק שכינה מביניהם. (רבנו יהודה החסיד)

קנאוני בלא אל (לב, כא) - בכך הם דור תהפלת, שכן הפכו את **האל ללא**. (קומץ המנחה)

הרנינו גוים עמו (לב, מג) - תבת **הרנינו** אותיות **הר ינו, לרמוז** על המשיח שנקרא ינון שיתגלה בהר הקדש בירושלים. (החיד"א)

ספורים בפרשה

הצור תמים פעלו פי כלי דרכיו משפט (לב, ד) ישב אוד מצל מאש במקצתו של החזון אי"ש ותנה בפניו את כאבו על השואה האיומה שפקדה את עמנו ובלתה בלא רחם ששה מיליון קדושים, בהם צדיקים וחסידים, יראים ושלמים שלא טעמו טעם חטא, ובקש להבין על-מה עשה ככה לארץ הזאת, מה חרי האף הגדול הזה? השיב לו החזון אי"ש: "משולים אנחנו לאדם שונכס אל חייט אמן, והנה הוא רואה כיצד החיט נוטל לידיו אריג משבח ויקרערך וגזרו לגזרים. עומד האיש ותמה על החיט שמשחית כמו ידיו אריג פה יקר, אך כל מי ששכל בראשו יודע ומבין, שדוקא על ידי גזירה זו אפשר להכין בגד חדש וחשוב שיעלה בערכו על הבד הגזור. כך מביטים אנו על מעשיו של הקב"ה ותמהים לעתים על מעשיו, בלי להבין שהכל נעשה בחשבון וכל דרכיו משפט."

פי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו (לב, ט)

ישב פעם רבי חיים מוולוז'ין ותמה על הנאמר ב'תנא דבי אליהו', שאחת ממדותיו של הקב"ה שהוא שמח בחלקו, ופנה לרבו הגר"א מוילנא כדי לקבל הסבר על כך, שהרי לה' הארץ ומלואה ומה חסר לו שלא יהיה שמח בחלקו? הסביר לו הגר"א ש'חלקו' הנאמר כאן מוסב על ישראל, כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, וכונת המדרש לומר שהקב"ה שמח בעם ישראל בכל מצב שהוא, גם כאשר אין הם נוהגים כרצונו, וכפי שאמרו חז"ל במסכת קדושין "אפלו בזמן שאין ישראל עושים רצונו של מקום, הם קרויים בנים, שנאמר 'בנים לא-אמן בם'."

כי דור תהפכת המה בנים לא-אמן בם (לב, כ)

הרבי ר' בונים מפשיסחא, נקלע פעם לעיר המסחר הגדולה דנציג שבגמרגנייה והתאכסן שם באכסנייה אחת בה מכרו גם יין. בליל שבת, נחרד רבי בונים לראות יהודי מקומי רחוק מתורה ומצוות, נכנס ומבקש לרכוש יין משבח. שלח המוזג את שני משורטיו, אחד יהודי ואחד גוי, כדי להעלות מהמרתף את היין המשבח, וכשחזרו ראה רבי בונים מחזה מחריד. המשרת היהודי החזיק את הגר הדולק כדי להאיר את הדרך, ואלו המשרת הנכרי החזיק את קנקנו היין המבקש. בראותו זאת, נאנח רבי בונים ואמר: "עכשו מתבארים לי דברי הפסוק 'כי דור תהפכת המה בנים לא-אמן בם'. אלו היה הנכרי מחזיק את הגר ומאיר את הדרך, והיהודי היה נוטל את היין, היה היין כשר והיהודי לא היה נכשל בחלול שבת, ואלו עכשו הפכו את היוצרות ונכשלו בשתי עברות חמורות של חלול שבת ויין נסד."

ואפס עצור ויעזבו (לב, לו) - אין בָּדַד בא עד שיתאשו מן הנאלה (סנהדרין) בבית הפנסת הגדול שבועיר לבוב, נגש פעם אחד המתפללים לפני התבה, מפני שאותו יום היה יום פטירתו של אביו, אולם שנה מנסח המקום ואמר "ויצמח פרקנה" בעת הקדיש פנסח ספרד, ולא פמנהג אשכנז בו התפללו בבית הפנסת. התרעמו עליו הגבאים ועקב כך התעוררה מחלקת בין המתפללים, וכששמע זאת רבה של העיר, רבי יעקב אורנשטון בעל "ישועות יעקב", נאנח וקרא: "רבונו של עולם! כבר הגיע הזמן שיבוא משיח צדקנו, ונפטר אפוא מה'ויצמח פרקנה"...

לרפואת הילדה מרים בת חיה ברכה יהודית תחי' ולרפואת הנער אושר אמיל בן ברטה שיחי'

זמני השבת - ירושלים הדלה"נ 5.36 צאת השבת 6.48 רבנו תם 7.28

לקבלת הגיליון והנחוצות
או"א: 5806777@gmail.com

הגיליון מודפס באלפי עותקים לזיכוי הרבים בנדבת ידידינו היקרים הי"ו לע"נ ג'מילה בת יוכבד, אליהו בן חנינה ושמעון בן ג'מילה ע"ה - למשפחת אוהיון. ולע"נ רבי שמעון זנטי בן מסעודה ע"ה ולע"נ מרת רחל בת אנייה ע"ה למשפחת גטו, ולע"נ סמי בן שלמה ז"ל למשפחת אבוקרט, ולע"נ מסגנאו בן יצחק טדלה ולרפואת: הבחור גבריאל זנטי בן חנינה שיחי, חוקיה בן כאפי שיחי' ואורה בת במוני יפה למשפחת מגן תחי' - בתושח"י

היה היה

אסי'נותי ברק חרבי ותאחז במשפט ידי

שירת האזינו, מלאה היא בתוכחה לחוטאים שבעם ישראל וענשיהם מפרטים בה, אולם משלבים בה גם רחמיו של הקב"ה, כדברי הזוהר, פאב המרחם על בנו ורצונית מלכות בידו, משמע הוא נהימות גדולות וקולות רמים כדי לירא את בנו, אולם מכוחו משלכות ברחמיו. וכך מקאר רש"י את הפסוק הזה בשם רבותינו באגדה, "לא פמדת בשור ודם מדת הקב"ה, מדת בשור ודם זורק חץ ואינו יכול להשיבו, והקב"ה זורק חציו ויש בידו להשיבם פאלו אוחזן בידו".

מעשה דומה לזה ארע עם רבי חיים אבולעפיה, מחיה הישוב היהודי בטבריה. יליד חברון היה רבי חיים בשנת ת"כ, וצאצא למשפחת אבולעפיה העתיקה והמיוחסת, מזרע מגרשי ספרד. סביבו היה רבי חיים אבולעפיה הראשון מרבני ערי הקדש צפת וחברון, ואחר כך בירושלים, והוא שתהה על קנקנו של משיח השקר שבתי צבי ונלה את נבלותו, לחם בו וגרשו מארץ הקדש. ברינו רבי חיים דגן התבקש לימים לצאת פשד"ר למען הישוב היהודי בחברון וכשהגיע לאזמיר שבתרביה, התפעלו הכל מידעונו של הגאון הצעיר בכל חלקי התורה. לאחר שובו ארצה, התמנה רבי חיים לרבה של צפת והנהיג את הקהלה ביד רמה. באותם ימים, היתה העיר טבריה העתיקה שוממה וחרבה, לאחר שפשלו הנסיונות לחדש את הישוב בעיר. מעת לעת, היה יוצא רבי חיים מהעיר צפת אל ערי הגליל, כדי להשתטח על קברי תנאים ואמוראים וצדיקים קדמונים ולהעביר לישועת הפלל והפרט. האזור פלו היה נתון באותם ימים תחת שלטונו של השיח' הערבי בדי עומר זידאן, שרכש את זכות גבית המסים בטבריה וסביבותיה מידי השלטון העות'מני ושלט במקום בשלטון ללא מצרים. יום אחד, יצא רבי חיים יחד עם שמשו אל העיר טבריה, נכנס אל מערת רבי מאיר בעל הנס, והתישב להגות בתורה באין מפריע. בינתיים, יצא השמש אל השוק כדי לרכש לרב מעט פרות למאכל, אולם בהגיעו אל השוק, התנפלה עליו קבוצת פרחחים ערבים והחלו להתנפל אליו. נסה השמש להתגונן מפני הנערים הפוחזים, אולם הלכו החלו לטקל אותו באבנים עד זוב דם.

שפתו של השמש השגורה בפיו היתה תרביית כשפת המדינה של אז, אולם הערבים תושבי הגליל לא הכירו בשפה זו מפני אנותם ושוחחו רק בערבית. פיון שפך, לא הבינו המתנבלים את שפתו של השמש שצחק לעזרה בתרביית, עד שעובר ארח אחד שהפיר את שתי השפות, נסה להרגיע את הרוחות ולהפריד בין הנצים, אלא שהשמש החבול והמפכה דרש לקבל פרטים על זהות המתנבלים, כדי שיוכל להגיש נגדם קבלנה אצל שליט המקום השיח' עומר. "אל תפנה אליו" אמר האיש בבחלה, "שכן מנהיג החבורה שהתנבלה לך אינו אלא בנו של השיח' הגדול, וודאי לא תנקה מידו אם תתלונן באינו על מעללי בנו הפוחז". אולם השמש מאן לשמע לעצמו, שכן היטב חרה לו על התעללותם של הנערים וחבורות הדם שגרמו לו, והוא מהר אל ארמון השיח' כדי לספר לו על מעללי בנו ובגפיתו. כשראה השיח' את האיש החבול וזב הדם, ושמע כי הלה הנה בידו בנו על לא עוול בכפו, בערה בו חמתו עד להשחית, וברב חמתו הכריז וקרא בקול גדול: "בי נשבעתי, כי איסר את בני הפוחז במאה מקלות על גבו!" כששמע כי האיש שלפניו הוא שמשו של רבה הנערץ של צפת רבי חיים אבולעפיה, בערה בו חמתו שבעתים ומהר לבקש ממנו להביא לפניו את הרב החשוב כדי לקבל את פניו בכבוד הראוי לו ולפיוסו. בבוא הרב אליו, נפגש השיח' אל מראהו הקדור, קבלו בכבוד גדול והחל לפיוסו על מעשה הנבלה של בנו בהכותו את משמשו, פשהו מספר לו על שבועתו להכות את בנו במאה שבטים על גבו.

הענש החמור שבקש השיח' להטיל על בנו, לא שמח את הרב כלל אלא להפך. הוא זכר היטב את דברי חז"ל שיש להשמר בכל נכרי צעיר בשנים שמה יעלה לגדלה וינקם ביהודים, ולכן בקש להביא לפניו את הבן הפוחז. משהגיע הלה, גער בו השיח' בקמיה וכששמע הבן על הענש החמור הממתין לו, נבהל עד עמקי נשמתו ופניו חורו. צוה רבי חיים להביא חבילה של מאה מקלות, והנער עומד ורועד מפחד. פשהבאו המקלות, בקש רבי חיים מהנער להתפופף מעט, טל את חבילות המקלות והניחה בבת אחת ברבות ובעדינות על גבו של הנער והכריז: "אדוני השיח'! זה עתה קימתי את שבועתך, שכן נשבעת להניח על גבו של בנו מאה מקלות והנה קימתי זאת..." אורו פניהם של השיח' ובנו אל מול חמתו הפכירה של הרב היהודי, שפצא דרך תחבולה להתחמק מענש פה חמור לבן האהוב, והם נפרדו בידדות ובכבוד הדדי.

למעלה מעשרים שנה חלפו. בינתיים התפרסם הבן פמושל הגליל, הוא השליט דאהר אל עומר הידוע. הוא זכר היטב את רבי חיים אבולעפיה שהתמנה בינתיים לרבה של אימיר, והזמינו אחר כבוד לשוב ארצה, לחדש בטבריה את הישוב היהודי העתיק לאחר שבעים שנות חרבן, ולהתמנות לרבה של העיר על מקומו של סביסבו רבי חיים אבולעפיה הראשון. רבי חיים נענה להזמנה, ובשנת ת"ק כשהוא ישיש בן שמונים שנה עלה ארצה, והשליט קבלו בכבוד עד שנכתב עליו ש"הלבישו לבוש יקר הערך פלבוש מלכות, וכל אשר שאל ממנו הרב לא חסר דבר". מאז חדוש הישוב בטבריה, התגברה העלייה ארצה ובעקבות כך התפתחו ארבע ערי הקדש בארץ ישראל עד שהפכו לרבים של ממש בצפיה לנאילה השלמה בקרוב.

מאורות

גרב הקדוש רבי יחיאל מיכל מזייל ליום ההולולא י"ב בתשרי תרט"ז

נולד בשנת תמ"ח לאביו רבי משה מזייל אבי השושלת, שהיה בנו של המגיד רבי יחיאל מיכל מזלושוב ועל-שמו נקרא. נשא את מרת דבורה בת רבי ישראל חיים מלודמיר, שהיה בנו של רבי אברהם 'המלאך' (שגם יום פטירתו חל ב"ב בתשרי) בן המגיד ממזריטש, וחתנו של רבי שלמה מקרלין. בהיות אשתו זאת ילדה קטנה, ישבה על בריי וקנה רבי שלמה מקרלין ובאותה שעה ירה בו קוזק רוסי ורצחו נפש, וצדיקים אמרו עליו שהיה משיח ברייסיף. משנת תקצ"ז הנהיג את העדה בזייל אחר פטירת אביו, והנהיגו היתה סמירה ונעלמה מעיני רואים, ומרב ענותו ונציעותו לא נשתמרו פרטים רבים מקורות חיו. קרב את פשוטי העם והפיח בהם רוח של תורה, עד שהפכו להיות בעלי מדרגות. בעבודת קדש זו לקרב אליו את כל ההמונים הפשוטים, עסק כל ימיו וראה בכך את תפקידו בעולם. הוא האיר פנים להמוני בית ישראל הפפריים, המתיק את חיייהם המרים והכנים בהם תקנה לחיי אמונה ובטחון. נודע בכח הנהיגה שגדש מזקנו המגיד ועסק רבות בפדיון שבויים. את בניו צוה להתפלל אפלו על השונאים שיהיה להם טוב, ואמר שזו עבודה קשה יותר מהתפלה עצמה. נפטר בהיותו בן שבעים ונטמן בזייל. הותרו אחריו שלשה בנים ושלש בנות, והגדול שבהם היה ממלא מקומו רבי מרדכי מזייל, אביהם של רבי שלמה מזייל שעלה לירושלים והתפרסם בה בקדשתו וממנו שלשלת זייל, ורבי יחיאל מיכל שדר בקוריין.

יוסי' דעת

הפרשה נקראת בשם 'האזינו' על שם התיבה הראשונה בה 'האזינו השמים ואדברה', ובמדרש רבה מאריך בתחילת הפרשה על חשיבות איבר האוזן לאדם עד שמוטר לרפא אדם שחש באזנו בשבת מפני חשיבותו על כל הגוף ובה תלויים רמ"ח האיברים, שנאמר "שמעו ותחי נפשכם", כי על ידי השמיעה תחי נפשו של האדם, כך כתב גם רבנו יונה בפירושו על משלי, שהאוזן היא איבר נכבד גם מן העין, ולכן אמרו חז"ל שאם גרם אדם לשני להיות חרש נותן לו דמי כולו, וכן כתב הגר"א שהאוזן היא עיקר הגוף. מעניין נגלות, שהשם און שהוא השם המקורי של האיבר בלשון הקודש ומוזכר פעמים רבות בתנ"ך, הוא מלשון מאזינים, כי באוזניים נמצא שיווי משקלו של האדם ואלו המתקשים בשמיעה מאבדים חלילה את איון גופם, ואילו בעולם המדע התגלה הדבר רק לפני כאלף שנה. תופעה נוספת שהחוקרים 'יילו' רק לאחרונה, הינה כוח השמיעה של הצמחים והאילנות, דבר שכבר חז"ל הכירו, כמו המובא במנחות ובסדר התפילה בשחרית: "שהקול יפה לבשמים", ולכן היה כהן קורא 'הדק היטב' בשעת כתישת הקטורת כדי להשביח את ריח הבשמים, וכמו שמפורש רבנו גרשום במסכת כריתות. ובעניין זה מספרים בדרך צחות על עם הארץ אחד שבידו במוצאי שבת קודש בעת ההבדלה, ברכת 'שהכל נהיה בדברך' על הבשמים. כשתמחו בפניו על כך המים: "הרי אומרים בתפילה 'שהקול יפה לבשמים', מאן שברכת שהכל יפה לבשמים במוצאי שבת", ולא ידע סכל זה שהחליף כ"ף בקו"ף ויצא העגל הזה, ובים נהגים להסיר את פאותיהם מאחורי אוזנם טרם מתחילים בתפילת העמידה, ומקור המנהג מדברי תיקוני זוהר שצריך לטקל את השיער שמעל האוזן, כדי שלא תהיה סתימת שערי האוזן בתפילה, וכן ביאר האר"ל לקיים את הנאמר "היו נא עיניך פתוחות ואוניך קשובות", אך בכף החיים כתב שהקפידה היא שלא תהינה שערות כנגד נקב האוזן, ולא על האוזן עצמה.

היה היה

אָשִׁיב נָקָם לְצָרִי וְלִמְשַׁנְאֵי אֲשִׁלָּם

פְּנִינֵי אֹרֶךְ הַחַיִּים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

הַאֲזִינוּ שְׁמַיִם - נִתְּכֹן שְׁדַרְבָּר עִם שְׁנֵי הַרְכָּבוֹת שְׁמַיִם כְּגוֹי הָאָדָם, אֶחָד חֲלָק הַרוּחָנִי שִׁיתִּיחֶם בְּשֵׁם הַשְּׁמַיִם, וְאֶחָד חֲלָק הַגּוֹפְנִי שִׁיתִּיחֶם בְּשֵׁם הָאָרֶץ, וְכַדָּרָךְ שְׁרָמוֹ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל בְּפֶסֶק יִקְרָא אֱלֹהֵי שְׁמַיִם מִעַל וְגו', וְכַשְׁדַּר לְרוּחָנִית שְׁבָאֲדָם קִרָּא אֱלֹהֵי וְאָמַר הַאֲזִינוּ הַשְּׁמַיִם, פְּרוּשׁ חֲלָקֵי הַשְּׁמַיִם שֶׁלְחִיּוּתָם טְמוּנִים בְּנִסְתָּר, לְזֶה קִרָּאֵם לְהַאֲזִין, וְאָמַר כְּנִגְדּוֹ דְבִרַּי קִשְׁיָה, כִּי הִנֵּפֶשׁ תִּסְבַּל מְרוֹת עֵינֵינוּ הַבּוֹרָא, כִּי תִמְדֵי חִיּוּבָה, וְכַנְגַד הַגּוֹף שְׁהוּא בְּנִגְלָה, אָמַר וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ, פְּרוּשׁ חֲלָקֵי הָאָרֶץ, אָמַר כִּי כִי הַגּוֹף לְחַיּוֹת טְבוּעֵי רַחוּם מִהַמְשַׁכְּלֹת צָרֵיךְ אָמִידָה רַבָּה לְשֵׁמוֹ: אֹמְרוֹ כִּי שֵׁם ה' וְגו' נִמְיֶנֶת טַעַם לְהַצְמִיר אַחֲרָיֶךְ שְׁהוּא הַבּוֹ גְדֹל לְאַחֲרֵינוּ, וְהוּא עֲלֵי־צָרְךָ מִהַ שְׁאֲמָרוֹ ז"ל בְּפֶסֶק יִשֵּׁב תְהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא יִשֵּׁב ה' עַל פֶּסַח הַתְּהִלּוֹת עַד שְׁאֲמָרוֹ צָבָה הַשְּׁמַיִם בְּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא הָיָה לוֹ נַחַת רִוַח בְּשְׁאֲמָרוֹ לוֹ אֱלֹהֵי שְׁמַיִם וְאָרֶץ וְאַלְהֵי הַמַּלְאָכִים, וְלִזְהַר בְּאֵי דְבָרוֹ הַטּוֹב כָּאֵן וְאָמַר הַבּוֹ גְדֹל וְעִלְיָה לְדָבָר זֶה שְׁאִינוֹ חָפֵץ לְקִרָּא אֱלֹהֵינוּ, וְהוּא אֹמְרוֹ לְאַחֲרֵינוּ כִּי בְּאֲמָצְעוֹת שְׁקוֹרָאִים בַּתּוֹרָה שְׁהוּא שֵׁם ה', וְהוּא אֹמְרוֹ כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא בְּזֶה כְּשִׁמְשִׁבְחֵי הַעֲלִיּוֹנִים וְאֹמְרִים בְּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁבַח זֶה יֵשׁ בּוֹ גְדֻלָּה וְשִׁבְחָה, מִהַ שְׁאִין כֹּן כְּשִׁאֵין יִשְׂרָאֵל עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וְאֹמְרִים הַמַּלְאָכִים בְּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁבַח זֶה רִוַע מְאֹד מִטָּה מִטָּה וְיִשְׁתַּקֵּעַ הַדָּבָר שֶׁהָיָה חֵם מְכִיחִים חֵם וְשִׁלּוּם כְּשִׁאֵין עוֹסְקִין בַּתּוֹרָה שֶׁבְּאֲמָצְעוֹתָהּ חֵם אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ: וְאֹמְרוֹ חֲלָק ה' עִמּוֹ וְכֹוֹן אֵל יִשְׂרָאֵל אַחַר שְׁקִבּוֹ הַתּוֹרָה שְׁאֵי יִקְרָאוּ בְּשֵׁם ה', וְאֹמְרוֹ יִעֲקֹב כָּבֵל פְּרוּשׁ הַחֲבֵל שְׁהוּא רֹאשׁ הַנְּחִלָּה, וְהוּא מִהַ שְׁהַעֲרִיזוֹתֶיךְ אֲלֵינוּ בְּרָמוֹ אֹמְרֵם ז"ל שׁוֹפְרָה דִּיעֲקֹב כו':

דְּבָרֵי הַיָּמִים

ב"ב בתשרי תכ"ב, אירע אסון ברחוב היהודים שבעיר העתיקה קראקא, לאחר שכמה מתושבי העיר עמדו על החומה כדי לחזות בחיילי פולין שעמדו שם, אך לפתע נפלה החומה והם נהרגו.

ב"ג בתשרי נימול אברהם אבינו ע"ה, לפי כמה דעות, ומאז נימולים בני ישראל בכל הדורות, כמו שאמרו חז"ל שכל מצווה שמסרו ישראל נפשם עליה מתקיימת בידם לדורות, גם ברחוקים מתורה.

ב"ג בתשרי תקע"ג נפטר ר' מאיר אנשיל רוטשילד, אבי שושלת הנגידים המפורסמים שהיו תומכי תורה וחסד במשך כמה דורות. אין מקור לאגדה על אחד מבני המשפחה שהתבטא בחייו שלעולם לא ימות מרעב, שכן משופע הוא בממון, ולבסוף מת בחדר אוצרותיו לאחר שנגנעל בו ורשם זאת בדמו על הקיר, שכן לא ידוע על בן המשפחה שכך אירע לו.

ב"ד בתשרי שנת ע"ר, שרפו שונאי ישראל הרבה ספרי קודש בעיר פרנקפורט והתקיים הסימן של אותה שנה שנת ר"ע, לא תקב"ץ.

בט"ו בתשרי שנת ת"ט, נהרגו יהודים רבים בעיר דובנא בעת פרעות ת"ח ות"ט, על ידי העריץ בוגדן חמלניצקי וכונפיות הקוזקים שלו, ובהם החסיד רבי יהודה עם כארבעת אלפים יהודים, ה"ד.

בט"ו בתשרי תני"ט, גירש הצאר ניקולאי השני את יהודי רוסיה מכל הערים הגדולות שברוסיה.

ט"ו בתשרי, בו חל היום הראשון של סוכות, לא יחול לעולם בימים ראשון, רביעי ושישי, וגם עליו נאמר הכלל "לא אד"ו" כמו על ראש השנה ועוד.

ר' ליביש היה יהודי תמים וישר דרך, שמצא את פרנסתו מבית מדינה שקבר, סמוך לעיר רצפטר שבמזרח הונגריה. חיי מנוחה ושלחה עברו על המוזג היהודי שחי בשלום עם שכניו הנכריים, עד שקפץ עליו רגזו של השופט הונצרי שהשתקע זה מקרוב בעיר. הלה נודע ברשעותו ובשנאתו הגדולה ליהודים, והביט בעינים כלות בבית המדינה המצליח של היהודי. מוחו הקודח הגה כל העת רעיונות לספול היהודי והורדתו ביגון שאולה, אולם ר' ליביש היה זהיר במעשיו ושומר את צעדיו היטב, אולם לא לעולם הסן. במוחו של השופט התבשלה תכנית ודונית וערוכה היטב. שדי היה בה להפיל את המוזג ולהביאו לידי מאסר עולם. בהשאי רכש רעל מספן מאד ופנה אל בית המדינה של ר' ליביש. המוזג מהר להציג לפניו בקבוק יין שרף משבב ומזג לו פוס מלאה, ובעוד ר' ליביש פנה ללקוחותיו האחרים, מהר השופט ויצק במהירות הבוק את הרעל אל תוך בקבוק המשקה שלפניו, ולא נודע כי בא אל קרבו. לא עברה שעה קלה, ואחד התושבים נכנס אל בית המוזג בהרגלו ור' ליביש מהר למזג לו מהבקבוק שלפניו, ממנו מזג זמן קצר קדם לכן לשופט. לגם האיש מעט מהכוס, ולפתע אחו בגרונו כשהוא מאדים כלו, ולנגד עיניהם הנדהמות של כל יושבי בית המדינה, נפל המספן ונפח את נשמתו. בחסות המהומה מהר השופט להתחמק, והזעיק אל המקום את השוטרים שמהרו לאסר את המוזג, ונטלו עמם גם את הבקבוק החשוד, בהוכחה לרצח.

נקל לשער את הפחד והאימה שאחזו ביהודי העיר שקששו מפני הבאות. המוזג היהודי עמד וטען בתקף כי אין ידו במעל, אולם השופט האשימו ברצח בכונה תחלה וטען כי מאז ומתמיד רחש שנאה יוקדת נגד הנוצרים המקומיים ותכנן בקפידה את מעשה הרצח. ר' ליביש שחרר על-תנאי עד יום המשפט, והוא מהר לרבו הנערץ, רבי נפתלי הירצקא זילברמן מרצפטר, תלמידו המבוקש של ה"דברי חיים" מצני, שנודע כאיש קדוש ופועל ישועות, ויום פטירתו חל בט' בתשרי תרנ"ח. בדמעות שלישי, גולל את ספור העלילה השפלה נגדו ויבכה במר נפשו על הענש החמור שתלו ועזמו על צוארו. הרגיעו הרבי והבטיח לו כי אין לו מה לדאג מאומה, כשהוא מייעץ לו לחזור לביתו ברכבת במחלקה השלישית, וכשיגיע לתחנה שבעיר דברצין יעבר אל המחלקה השנייה, וצוה לו לומר תהלים כל הדרך בכונה גדולה וישועות ה' בדרך עין.

יושב ר' ליביש ברבנות העושה את דרכה לביתו, כשספר תהלים בידו ועיניו דומעות כל העת, והוא נושא תפלה ותחנונים לאביו שבשמים שישיענו מצרתו הגדולה. סמוך לעיר דברצין, עבר אל הקרון של המחלקה השנייה, שם התישב בירכתיים ושוב החל באמירת מזמורי התהלים בקול שבור ובדמעות שלישי. לא הרחק ממנו, ישב איש נכרי שהיה נראה ממלבושיו פאדס נכבד, והלה הביט בפליאה ביהודי היושב ובוכה פתניוק, בעודו קורא מספר קטן שב"ד. נסה האיש לדובב את ר' ליביש ולשמע מה מציין לו, ורק לאחר הפצרות רבות ספר לו היהודי על העלילה השפלה שנטתה סביבו, בעודו חף מפשע. טענתו הנצחת לחפותו היתה, מִכָּד שָׁמַן קֶצֶר קֶדֶם לְכֹן מִזַּג מִשְׁקָה חֲרִיף לְשׁוֹפֵט מֵאוֹתוֹ בְּקִבּוֹק שְׁמוֹזָג לְאִישׁ שְׁנֶפֶל וְמוֹת, וְאֵלּוֹ לְשׁוֹפֵט לֹא אֶרַע מְאוּמָה. מִשְׁמַע שֶׁהַשׁוֹפֵט הוּא זֶה שִׁיצַק רַעַל אֶל תּוֹךְ הַבְּקִבּוֹק, כְּדִי לְהַעֲלִיל עָלָיו אֶת מוֹתוֹ שֶׁל הָאִישׁ. הַקְּשִׁיב הָאִישׁ בְּרַב קֶשֶׁב לְדַבְרֵי ר' לִיבִישׁ, הַתְּרַשֵּׁם מְאֵמָתוֹתָם וּמֵהַר לְרַשֵּׁם בְּנִקְסוֹ אֶת פְּרִטֵי הַשׁוֹפֵט וְהַיְהוּדִי הַנְּגָאֵשׁ. הָאִישׁ הִלְזָה, הָיָה אֶחָד הַשׁוֹפֵטִים שֶׁל בֵּית הַמִּשְׁפָּט הַגְּדוֹל שֶׁבְּעִיר פֶּסֶט, שֶׁהִיגַע בְּמִיחָד כְּדִי לְבַדֵּק בְּחִשָּׂאֵי אַחַר מֵאֲרַע הַהֲרַעְלָה, וּמִן הַשְּׁמַיִם סִבְּבוֹ אֶת הַעֲנָן שֶׁר' לִיבִישׁ יִפְגֵּשׁ בָּאֵדָם זֶה וְיִשְׁכַּעְנוּ דְּבָרֵי הָאֱמֶת שֶׁבְּפִיו. מִיָּד עִם הִיגְעוֹ אֶל עִירוֹ שֶׁל הַשׁוֹפֵט, נִכְנַס הָאִישׁ אֲלֵינוּ בְּאֲמַתְלָה שְׁהוּא אֹרֶחַ בְּעִיר וּמַעֲנִין לְעֶסֶק כָּאֵן בְּמִסְחָר, וּבְקִשָּׁה בְּפִיו מִהַשׁוֹפֵט לְשַׁמֵּשׁ בְּעִבּוּרוֹ בְּמִתְנֵךְ בְּעִנְיָן וּשְׁכָרוֹ בְּצַדוֹ. שֶׁלֶף הָאִישׁ בְּקִבּוֹק מִשְׁקָה חֲרִיף מִסְּלוֹ, וְהַשְּׁנִים יִשְׁבוּ לְשִׁתוֹת, כְּשֶׁהָאִישׁ עוֹשֶׂה אֶת עֲצָמוֹ כְּשׁוֹתָהּ וּמְזַרְזֵה אֶת הַשׁוֹפֵט לְשִׁתוֹת לְלֹא הֶרֶף. נִכְנַס יוֹן יָצָא סוּד, וּכְשֶׁהָאֹרֶחַ סִפֵּר לְשׁוֹפֵט שְׁהוּא סוֹבֵל מִיְהוּדֵי עִירוֹ, הִצִּיעַ לוֹ הַשׁוֹפֵט לְהַפְטֵר מֵהֶם כְּפִי שְׁהוּא הַתְּפִטֵּר מִהַמוֹזָג הַיְהוּדִי בְּעִיר. אֵל מוֹל הַתַּעֲנִינּוֹתוֹ שֶׁל הָאֹרֶחַ, גוֹלֵל הַשׁוֹפֵט הַשְּׁתוּי לְפָנָיו אֶת סִפּוֹר הַהֲרַעְלָה שֶׁבְּצַע כְּדִי לְהָאִשִּׁים אֶת הַיְהוּדִי, וְהָאִישׁ רַשֵּׁם בְּמוֹחוֹ אֶת הוֹדָאָתוֹ הַמְּפֹרֶשֶׁת שֶׁל הַשׁוֹפֵט, שְׁאִדֵי הָאֶלְכּוֹהוֹל שֶׁבְּמוֹחוֹ שֶׁחָרְרוֹ אֶת חֲרָצְבוֹת לְשׁוֹנוֹ.

שעות מספר לאחר מכן, פקח השופט את עיניו ומוחו החל להצטלל מעט. לפליאתו לא ראה את האורח הסותר לפניו, ותחתיו גלה חבורת שוטרים שהקיפה אותו, כשהם מזמינים אותו להתלוצות אליהם אל השופט שהגיע מהעיר פסט כדי לחקר את עניו ההרעלה. בטוח היה הרשע כי עתה יבוא הקץ למוזג היהודי שנוא נפשו, אולם פאשר נכנס אל החדר אליו הובא וראה את השופט יושב מולו, חרוי פניו. הוא הכירו מידי פסוחר שהופיע אמש בביתו, והלה הראה לו את גליון האשום בו גולל בפרוטרוט את הודאתו של השופט על הרעל שהכניס בבקבוק המשקה של המוזג וצוה על השוטרים להשליכו אל הכלא ולשחרר את היהודי שחפותו התגלתה והוא יצא זכאי בדיו. תחלה נסה השופט המרשע להכחיש את הודאתו במעשה, אולם האורח הוכיח לו באותות ובמופתים את תכך שיחתם ופני השופט חפו. בשמחה גדולה חגגו יהודי העיר את נס הצלתו של המוזג היהודי ואת נפילת השופט הרשע שיצא חיב בדיו ונדון למאסר עולם, נפש תחת נפש.

משבח

למחרת יום הכפורים תשי"ב, כאשר בעת התקדש החג הסתלק רבי יצחק זאב הרב מבריסק, ספר רבי שמואל אהרן יודלביץ בעל 'מעיל שמואל' לבני משפחתו על סדר הסתלקות הרב, שכן זכה לשהות שם באותה עת, ולאחר מכן נלוו אליו גנו רבי דוד בלכתו למקום מסים. באמצע הדרך אמר לו האב: "דע לך שאני מדאג מאד, ומפנין שנאמר דאגה בלבד איש ישחנה, ואמר דז"ל ישחנה לאחרים, חיב אני לנלות לך את דאגתי, אבל מבקש אני ממך שלא תגלה דבר זה כל ימי חיי". השתומם הבן לשמע הדברים שלא היה רגיל להם, וכמוכן שהסכים לתנאי של אביו, והוא החל לספור: "בתפלת מוסף של יום הכפורים, בשעה שהתפללתי לפני התבה, חשתי פתאום צמאון אדיר שהלך וגבר, עד שחשתי שהגעתי לכלות הנפש ממש. אמרתי לעצמי 'הריני מוכן ומזמן למטר נפשי לקב"ה, והתבוננתי למיתה מצמא ממש, אוכל לפתע חשתי באור ותענוג גדול, עד שיכול אני להעיד בפניך שכל תענוגי העולם הזה הם כאין וכאפס אל מול התענוג הגדול הזה". התפלא הבן ותהה באיני אביו: "אולי היה זה רק דמיון", אך האב עמד על שולו ואמר: "הרי יודע אתה שרחוק אני מלהיות בעל דמיון והזוה". נצר הבן את הדברים בלבו ולא גלה אותם לאיש, אוכל במקומו כל השנה ראה שאביו שרוי בפחד, כי חושש היה לדברי הגמרא שמי שהקרו לפניו ענג ביום הכפורים ידאג כל השנה, ואם עלתה לו שנה מבטח לו שהוא בן העולם הבא. אך הבן המשיך לשמור על סודו של אביו עד לאחר פטירתו ואז ספרו לבני המשפחה ולמקוריו אביו שהשתוממו לשמע הספור הנפלא.

ערב סכות אהד, בשעות אחר הצהריים טרם התקדש החג, הגיע הרב מטפליק רבי שמשון אהרן פולנסקי אל רבי רפאל הכהן קוק רבה של טבריה, ובקש ממנו לצאת עמו מיזד כדי לגייס כסום נכבד לצדקה. תמה בפניו רבי רפאל ושאל: "הרי החג כבר ממשמש ובא ועדין לא סימתי להכין את כל ההכנות לחג, עוד לא רכשתי ערבות לארבעת המינים ולא השלמתי את נוי הספה, ואיך אצא עכשו עמך בזמן כה דחוק?" השיב לו הרב מטפליק: "זה עתה נודע לי על תלמידי חכם חשוב אחד, שביחוד ריקם ממש ואין בו אפילו צרכים הכרחיים לחג הקרב ובא. ואילו אנתו, גם אם לא נספיק להשלים את ארבעת המינים, נוכל הרי לברך על לולב של אחר שיקנה לנו אותו במתנה על מנת להחזיר, אבל אותו תלמיד חכם אם ישב חלילה בספתו הריקנית, הרי הקב"ה יצטרע יחד עמו". עזב הרב מטפליק את עסקיו ויצאו שני הרבנים בערב של חג, כדי להשיג מצרכי מזון לטובת אותו עני חשוב, ולשחמו בשמחת הרגל.

בירושלים של מעלה שלפני שני דורות, התפרסם רבי זלמן בה"ר, שהיה עסקן גדול במצוות, גאון בתורה ואיש מעשה, כממחה ראשון בפעולה בבדיקת ארבעה מינים והיה בקי בהלכותיהם על בוריה. נוהגים היו יהודי ירושלים לבוא לרבי זלמן בימים שבין יום הכפורים לסכות עם אתריהם ולולביהם, כדי לבקש ממנו לבדק אותם ולעמד על שוים עליפי הדורם. ילד אחד כבן שבע היה אז בירושלים, שאביו רכש לו אהרן כדי לברך עליו בחג, ואחר חצות היום של ערב סכות שמע הילד את אחיו הגדולים שבבית המתנחלים ביניהם על חזת דעתו של רבי זלמן על אתריהם. הפתע הילד לשמע שיש אדם שבודק אתריים והחליט ללכת אף הוא אליו כדי שיחזה דעתו על האתרי שאביו רכש בעבורו, אלא שבהפך את רבי זלמן מצאו רץ למקוה כדי להסתר לכבוד הרגל הממשמש ובא. זמנו של רבי זלמן היה דחוק, כי ידע שבבית יש לו עדין גבוהה רבה לקראת החג, ושאר עניני צבור שמטלים על כתפיו, עד שאין זמנו פנוי לבלע רקו, וכאשר רצה הילד לעצרו באמצע מרצתו למקוה עם האתרי אשר בידו, פקעה סבלנותו המיחרת של רבי זלמן ובאפן נדיר לאישיותו דחה את הילד מלפניו באמרו: "הניחה לי עכשו, כי אין לי פנאי אפילו רגע אחד". פנה הילד לביתו בפחי נפש, כשאתרגו בידו ובלבו צער על שלא זכה לקבל את חזת דעתו של רבי זלמן. זמן קצר לאחר מכן, התישב רבי זלמן בעצמו והשב: "מה עשיתי? ילד חמד, תינוק של בית רבן שעוסק במצוות וטורח לדקדק בה, בא אלי ואני דחיתיו מלפני? לא ידע רבי זלמן לשית עצה בנפשו, שכן ידע שזמנו דחוק ומשעבד הוא לצרכי רבים. נסה להרהר בלבו לבוא לבית הילד לאחר הסעודה בליל החג, אוכל חשש שמא הילד כבר יעלה על משכבו, ואולי גם עדין יש פעם בלבו ואין מרצין לו לאדם בשעת פעסו אפילו אם הוא ילד קטן, ולכן השכים רבי זלמן קום בבקר של חג הסכות, עמד ליד ספת משפחת הילד והמתין שם שעה ארבה עד שהילד קם אף הוא, וכשגיע שוחח עמו רבי זלמן מעט והרגיע את רוחו, לאחר מכן בקש לראות את אתרגו וברכו היטב, ואז אמר לו: "אתמול הייתי טרוד עד מאד, וחס ושלום לא התבוננתי לצער אותך, ועכשו לא אזוז מכאן עד שתאמר לי בפה מלא 'סלחתני', התפס הילד ואמר לו בפה מלא שאין לו עליו תרעמת וסולח הוא לו בכל לבו. שבח רבי זלמן את אתרגו הנאה וברכו בברכת החג עד שפני הילד אורו.

מטעים

ראו | עתה כי אני הוא (בב. לט)

מיובא בספרי המקובלים, שיש תתקנ"ה רקיעים כמנין השמים (המ"ח הסופית נחשבת בנימטריה לטש מאות, כידוע בחשבון האותיות הסופיות מנצ"ח) ועד תת"ק רקיעים יש למלאך רשות לעלות עם תפלתם של ישראל ובנ"ה רקיעים אין לו רשות לעלות, ולכן נאמר בפרשת ואתחנן הן לה' אלוקי השמים ושמי השמים, ה"ו בנימטריה נ"ה הרקיעים שהם רשות ה' אלוקי ואין בו רשות למלאכים. ודמו לזה במנין פסוקי ספר דברים שהוא תתקנ"ה פסוקים (לפנינו יש תתקנ"ה, כי התשבון תתקנ"ה הוא לפי פסוקי הטעם העליון בעשרת הדברות) שעל ידי דבורו של משה את כל ספר דברים, נבקעו כל תתקנ"ה הרקיעים, ומנין הפסוקים מתחלת דברים עד הפסוק ראו עתה הוא תת"ק פסוקים, ומאותו פסוק ואילך עד סוף התורה יש רק נ"ה פסוקים, ולכן אמר משה ראו עתה דוקא אחר תת"ק רקיעים כי אין רשות למלאכים להפנס ואין לטעות בהנהגת ה' בעולם, ומעתה בני"ה הפסוקים שזוהרו שהם כנגד נ"ה הרקיעים שבהם יש רשות לקב"ה לבדו, תראו ותדעו שאני אני הוא ואין אלוקים עמדי, ודמו יש גם בטעמי המקרא שבתבות ראו עתה שהם מנה רביעי, כדי לרמוז על ארבעת המלאכים שהם המרובה העליונה מיכאל גבריאל נוראל רפאל, שהם בנימטריה תתקנ"ה, ולכן מנה רביעי שארבעתם מנחים במרובה העליונה. (בבבוי ציוני)

מדגש

את תבת 'כשעירים עלי' דשא"א מסביר רש"י ועוד ראשונים, בפרש של סערה ומשמעותה כמו הרוחות המעילות לאימת הדשא, וכן גם תרגם אנקלוס ברוח המנשבת על הדשאים. כן מצינו בדניאל 'וישתער עליו' בחלוף הפמ"ה, ויש כמה פעמים בתנ"ך החלפת ש"י מינית בשמאלית כמו 'שמין' במשלי, ובלשון חז"ל נחפשה 'הארושין' ל'ארוסין' ועוד. האבן עזרא מבאר מלשון דקים, ורבו בחיי מבארו גם במובן של צעירים וקטנים, ובאור הפסוק הוא כשעירים עלי' דשא - בטפות מטר קטנות על הדשא המתחיל לצמוח, וכרביבים - שהם מטר גדול עלי עשב - שהם כבר גשמים גדולים. ולפי זה מתחלפת הש"י השמאלית של שעירים באות צד", שהגייה המקורית דומה במעט לאותיות ש"י שמאלית וסמ"ך אלא שהיא קשה וזקוקה יותר, וכן 'ושפני טמוני חול' כמו 'צפוני'.

ממלכה

רבי משה יצחק דרשן המגיד מקלם, ראה פעם ילד קטן שואל את אביו שהתגדל בעגרותיו לתורה ועזבה כדי לחצב לו בארות נשברים, שאלה בדברי תורה, אוכל ממין שלקאב לא היה מענה בדבר, קצרה רוחו ואמר לבן: 'איני יודע, אולי שאל את סבה, והוא יוכל לתסביר לך את הדבר'. נאנח המגיד ואמר: 'עכשו מוכנת לי הכפילות בשירת האזינו' שאל אביו ויגדה, זקנה ויאמרו לך, 'יבואו ימים, שהאב יהיה עש"הארץ מלך, וכאשר יתקום בו' שאל אביו' ובנו ישאל אותו דבר מה, יתקום בו' ויגדה - זקנה ויאמרו לך, 'יאמר לך לך ושאל את זקנה והוא יאמר לך'...

"שחת לו - לא", פעמים מתנהג האדם שלא בדרך התורה ומזלזל במצוות, אוכלם אין הדבר מעיק עליו והוא אינו מוציא סבה לתקן את מעשיו... אך 'בנינו - מומים', כשזוהא שגם בנינו הולכים בדרך הקלוקלת, כזאב לו הדבר ורואה בכך מום, ואינו שם אל לבו שהם מחקים אותו במעשיו...

אגעד אנק

על פרשת השבוע

י"ט יום כיפור ופרשת האזינו תש"פ

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

כווננו כראוי, כי עתה בכל אופן יש לכל אחד חלק ונחלה בכונה זאת. ועי"ז יתעלו כל האכילות ושתיית דכל השנה,

(הגרמ"י רייזמן - ח' תשרי ע"ז)

שבעת ימים קודם יום הכיפורים מפורשים כהן גדול מביתו ללשכת פלהדרין (מסכת יומא א, א)

למה נקראת שמה "לשכת פלהדרין"? נאמר בגמרא (יומא ח, ב) שהוא על שם "פקידי המלך", ש"פלהדרין" בארמית זה פקידים, ולמה פקידים? כיוון שבזמן בית שני שמשו כהנים גדולים שאינם ראויים, והיו מסתלקים מידי שנה בשנה, וכל שנה היה כהן גדול חדש, ודרכם של פקידי המלך שהיו מתחלפים מידי שנה בשנה, לכך נקראת שמה פלהדרין.

בספר ציוני תורה כתב: יש להבין, מה היה הצורך לקבוע שמה של הלשכה על שם פרט זה?

יתכן שרצו לעורר בזה את ההגון גדול, כשבא להתכונן לעבודת היום של יום הקדוש, שיתן אל ליבו שעלול הוא להישאר כפקיד המתחלף מידי שנה בשנה, ואם אינו ראוי לכך אולי יפרוש בעבור זה, לכן, תיכף כשהגיע לבית המקדש הודיעו לו שעתה הולך הוא לשהות שבוע ב"לשכת פלהדרין" - לשכת הפקידים המתחלפים מידי שנה.

[יש לציין דבר פלא ש"פלהדרין" עולה בגימטריה כמניין "סנהדרין"]

(ציוני תורה)

אין התשובה ולא יום הכיפורים מכפרין אלא על עבירות שבין אדם למקום כגון מי שאכל דבר איסור וכו' וכיוצא בהן. אבל עבירות שבין אדם לחבירו כגון החובל את חבירו וכו' או גזול וכו' אינו נמחל לו לעולם עד שיתן לחבירו מה שהוא חייב לו וירצהו אע"פ שהחזיר לו ממון שהוא חייב לו צריך לרצותו ולשאול ממנו שימחול לו (רמב"ם הל' תשובה ב, ט)

יש לעיין בלשון הרמב"ם, מה שכתב פעמיים שיש לבקש מחילה, שמתחילה כתב "וירצהו", ולאחמ"כ כתב שוב "צריך לרצותו ולשאול ממנו שימחול לו".

ביאר בזה בשו"ת "דברי יציב" (או"ח ב, סימן רנח), שכמו שמצינו בתשובה על עבירות שבין אדם למקום שיש ג' תנאים: עזיבת החטא, חרטה וקבלה לעתיד. כך ב"בין אדם לחבירו", צריך את ג' התנאים, עזיבת החטא, חרטה וקבלה לעתיד, וזה מה שכתב הרמב"ם "שיתן לחבירו מה שהוא חייב לו" היינו: "עזיבת החטא", ומה שכתב "וירצהו" היינו: "קבלה לעתיד", ומה שכתב "ולשאול ממנו שימחול לו" היינו: "חרטה".

(דברי יציב)

ועיניכם את נפשותיכם

מקשים העולם, מדוע נקרא עינוי מאכילה ושתייה "עינוי נפש", הלא זהו עינוי של הגוף, ואילו הנפש אינה מתענה בזה.

קושיא מעין זו הקשו לגבי תלונת בני ישראל על המן: "ועתה נפשינו יבשה אין כל בלתי אל המן עינינו", וגם כאן לכאור' אינו מובן מדוע אמרו "נפשינו יבשה", והלא הם דברו על עניין האכילה שהגוף הוא זה שנהנה ממנו?

ומתרצים בשם הרב מטשיבין זצ"ל, שהרי על המן בירכו רק ברכה אחת - "המוציא לחם מן השמים" לפני אכילתו, וברכת המזון לאחריו, אך ברכות בורא פרי העץ, אדמה ושהכל, בורא נפשות ואשר יצר - לא יכלו לברך, ממילא גם הנפש היתה יבשה.

הוא הדין לגבי יום כיפור. זהו היום היחיד בשנה שבו כמעט בלתי אפשרי לברך מאה ברכות, ולכן יש בו גם עינוי הנפש.

ראיתי בספר הנותן אמרי שפר לרבי ישעיה נפתלי בן הרה"ק רבי דוד'ל דינובער נכדו של הבני יששכר, ע"פ מש"כ בבית אהרן בשמו של הרה"ק רבי ברוך ממעז'בוז זי"ע שכל האכילות שאוכלים בעיוה"כ הוא תיקון לכל האכילות של כל השנה. וכן אי' במדבר קדש להשר שלום מבעלזא זי"ע, שזה מתקן על כל האכילות והשתיית שלא היו כראוי.

וביאר שם איך הוא סדר התיקון, שהרי לשון הגמ' הוא 'ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחודש בערב, וכי בתשיעי מתענין והלא אין מתענין אלא בעשירי, אלא לומר לך כל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי. והפירוש הפשוט ככתוב בספר החינוך, כיון שאנו מתענין בעשירי, רצה הקב"ה שיהיה לנו כח להתענות, וצוה לאכול בעיוה"כ.

אמנם מחשבה זאת כל ישראל מגדול ועד קטן מכוונים לכוונה זאת שיהיה לנו כח להתענות ביוה"כ, לעמוד בביהמ"ד כל היום. וכל כוס שאנו שותים הוא כי רצון ה' הוא שיהיה לנו כח להתענות. וכל ישראל מכוונים על כונה זאת.

והנה האכילה והשתיה של כל השנה מלבד עבודת ברור הניצה"ק והעלאת המדות שיש באכילה ושתייה, לקרב חלקי הקדושה שיש בניצה"ק שבמאכלים, הרי בשו"ע סי' רל"א כתוב בפשטות 'בכל דרך דעהו' שבכל עת שהוא אוכל ושותה יכוון כדי שיהיה לו כח ללמוד ולהתפלל ולעבוד את ה'. והוא מלבד העלאת ניצוצי אהבה. וכשאדם מכוון לאכול ולשתות שיהיה לו כח לעבודת הבורא, אינה פיגול, שהרי קיים מש"כ בשו"ע, ולאחר מכן הוא מתפלל בזה הכח, והנה בולקע נתהפכה לנקדישך.

אך מכיון שלא קיימנו דברי השו"ע כל השנה, הנה בא יום אחד שכל ישראל מכוונים כונה זאת, הרי שהוא ממש תיקון שלם לכל אכילתנו במשך כל השנה שלא זכינו לכוון שיהיה לנו כח לעבודת הבורא, וזהו שלימות התיקון, בדבר שקלקלת, בו אתה מתקן.

ופעם אחת בשנה יש מצות עשה דאורייתא לקיים מצות סי' רל"א, ובכתבים כתוב שיש לאכול כמו שני ימים, וכתבו הספה"ק איך אפשר לאכול כמו שני ימים, אנה יכנס כל המאכלים האלה? אלא שמספר הסעודות שאין אוכלים ביוה"כ, הרי סדר הפשוט הוא לאכול בוקר וערב, בעיוה"כ אוכלים בבוקר, ובמקום סעודת הערב מקדימים לאכול בסעודת המפסקת, כמ"ש בגמ' פאה שהעני נכנס לאכול פתו מקודם, וכן סעודת לילה דיוה"כ הרי אנו אוכלים במוצאי יוה"כ, ונשאר לנו סעודה אחת שהחסרנו והוא סעודת הבוקר דיוה"כ.

והנה ארז"ל שצריך אדם לאכול שני שלישי מכדי מלואו, והיה לנו לאכול ב' שלישים בסעודת הבוקר וב' שלישים בסעודת המפסקת, ובזאת אנו משלימים את סעודת הבוקר דיוה"כ ע"י שנאכל סעודה מלאה בעיוה"כ אחת בבוקר ואחת בסעודת המפסקת, והרי השלמנו עוד ב' שלישים, ונמצא שלא החסרנו כלום. ואכילה זאת היא כלי להאור של יוה"כ.

נחזור לדברי הנותן אמרי שפר, אם היה כתוב בתורה 'ואכלתם בתשיעי', לא היינו שומעים את התיקון על קיום סי' רל"א, לכן כתוב בתורה באופן כזה שיבין האדם שהוא אוכל כדי שיהיה לו כח להתענות, וזש"כ 'ועניתם', שתאכלו כדי שתתענו, לא כמו גוי שאוכל סתם, אלא יש עבודת ה' באכילתו, יהודי אין אכילתו מפורשת, אלא כתוב בה לשון ועניתם, שהיא הכונה הפשוטה שאוכל כדי שיוכל להתענות, וזה יהיה נחשב לו כמתענה. ובזה מתקן מה שלא קיים כל השנה מש"כ בסי' רל"א, ובזה עבד את ה' באכילה ושתייה דעיוה"כ, ונחשב לו ממש שהתענה, כיון שאכל רק כדי שיוכל להתענות. וזהו הנהגתנו כל השנה, אלא כל השנה אין בזה מצות עשה מפורש, משא"כ בעיוה"כ, מתקנים כל כוס קפה שבמשך השנה שלא

שש ועירה דם הפר בדם השעיר (עבודת כהן גדול)

כתב בספרה"ק ויחי יוסף (פר' שמיני) "ונראה לפרש בס"ד, עפ"י מה ששמעתי משמיה דאדמו"ר הגה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע שאמר לפרש מאמרו הפייטן בסדר העבודה דיוה"כ שש ועירה דם הפר לתוך המזרק שבו דם השעיר וכו' דאינו מובן לכאורה מה ענין שש דקאמר בעבודה זו דייקא?

ופי' מרן זי"ע דהכה"ג עשה לעצמו חשבון הנפש, איך כפרת כל ישראל תלוי בו, והוא בעצמו הרגיש בנפשו שעדיין לא תיקן את אשר עליו לתקן, ואיך יזכה שעבודתו תהי' מקובלת. ומאוד הי' לבו נשבר בקרבו ע"ז, עד שמצא לו התחזקות שיכלול תשובתו בתוך תשובת הרבים, ובזכותא דרבים גם תשובתו ועבודתו הנוגע לתיקון נפשו תתקבל.

והנה הפר הי' בא בשביל כפרת כה"ג וביתו, והשעיר בשביל כפרת כל ישראל, וציוותה תורה לערב דם הפר ודם השעיר לרמז דהכה"ג צריך לכלול ולאחד תשובת עצמו עם תשובת כלל ישראל, וזה נתן להכה"ג חיזוק ושמוחה, והיינו דאמר הפייטן דבהגיע לעבודה זו שש שמצא לעצמו התחזקות ושש ע"ז כשעירב דם הפר המורה על תשובתו עם דם השעיר המורה על תשובת כלל ישראל, עכת"ד"ק".

בספר "סימן טוב" הביא: בתקופה הראשונה אחרי הסתלקות כ"ק מרן אדמו"ר מהרי"ד מבעלזא זי"ע היה לבו של ממלא מקומו כ"ק מרן מהר"א זי"ע שבור מאוד בקרבו, ופעם אחת לפני כניסתו לביהמ"ד, התבטא מרן זי"ע ואמר, שאצל הכהן גדול בעבודה של יוה"כ"פ נאמר "שש ועירה דם הפר בדם השעיר", שאפילו שדם הפר היה הרבה יותר מדם השעיר, נחשב שזהו משניהם, כי הדם המועט של השעיר לא מתבטל, ומכאן למדו חז"ל (חולין צח, ב) ש"מין במינו אינו בטל".

והנה, הכהן גדול היה נבוך בדעתו מה שהוא נבחר מכל ישראל לעשות העבודה ביום הקדוש, למרות שישנם כאלו שהם במדרגה יותר גדולה ממנו, אבל היות שמעבודת יוה"כ"פ נלמד ש"מין במינו לא בטל", נחה דעתו, שאע"פ שיש גדולים וחשובים ממנו אבל לא נתבטל מהם. לכן "שש ועירה" הכהן גדול, דהיינו ששמח ונתנחם בזה.

הפטרות יונה

הטעם שקוראים ביום כיפור הפטרות יונה, כתב בספר "עטרת משה", שבזהו אנו מעוררים מליצה טובה עלינו, שכן כשהיה יונה בים, והיתה הסערה הגדולה, בקשו המלחים לידע בשל מי הסער הגדול הזה, וגם אחרי שנודע להם בשל מי הוא, כפי שעלה בגורל וכפי שהודה יונה בעצמו, עדיין התאמצו מאוד להצילו, כדכתיב "ויחותרו האנשים להשיב אל היבשה ולא יכלו וגו'" ויקראו אל ד' ויאמרו אנא ד' אל נאבדה בנפש האיש הזה", וגם אמרו "ואל תתן עלינו דם נקי". והרי כבר ידעו שרק בשבילו הם כמעט טובעים, אעפ"כ קראו "דם נקי", ומזה יוצא ביום הדין המלצה כלפי מעלה שכמה שרק חטאו והדין נתונה להיחרץ, כמה שמשמייים ירחמו אלף אלפי פעמים יותר מאותם מלחים גויים ופשוטי עם.

עוד מוסיף, כמה מוסר עלינו ללמוד מפרשה זו איך לחוס ולדון כל אחד לכף זכות, גם אחרי שמשערים דברי חובה עליו, ואפי' אם יוצא לו על ידי חבירו סכנת נפשות ממש, עדיין לדונו לכף זכות.

(עטרת משה, יום כיפור)

פתח לנו שער בעת נעילת שער כי פנה יום.

בתפילת נעילה מזכירים תפילה ובקשה זו, ואף מוסיפים וחוזרים בקיצור על כל הפזמונים והסליחות של כל הימים שעברו.

ביאר בספר **עטרת משה**: הטעם שחוזרים על הפזמונים, מובא בספרים שזה כמו שחוזרין על ענייניו של שטר בשיטה אחרונה, טרם החיתום.

והוסיף עוד לבאר, עפ"י המובא בספר "כנסת ישראל", בשם הגאון הצדיק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זי"ע, שפעם בא איליו אחד מאנשי שלומו, שהיו לו כמה וכמה עניינים וספיקות שרצה להעלותם לפני רבו, וכאשר ניגש אל רבו, נשכחו ממנו כל העניינים עליהם רצה לשוחח, וחזר לביתו. לאחמ"כ נזכר שוב, כי היו אלו דברים מאוד חשובים לו, וחזר אל רבו. והנה כשנכנס אל הרבי, שוב נשכחו ממנו כל העניינים, כך כמה פעמים, שכשחזר לביתו נזכר וכאשר שב אל רבו שכח. עד שפנה אל הרבי ושאלו מה הפשט בזה, ולמה שוכח הכל כשכא לשאול.

ענה לו, שמצינו אצל הכהן גדול כשהיה נכנס לקודש הקדשים היה מתפלל רק ביציאתו תפילה קצרה, ולכאורה זה דבר פלא שאחרי כל ההכנות לקדושת יום הכיפורים, וכבר זכה להיכנס לפני ולפנים הפעם היחידה בשנה שלא יתפלל אלא ביציאתו? ומה מתפלל? תפילה קצרה?! ראוי היה שישפוך שם תחינתו ותפילתו על צרכי בני ישראל המרובים? (והגדת)

ובנותן טעם להביא כאן את מה ששאלתי פעם את הגר"ח קנייבסקי שליט"א על דברי הגמרא (יומא ד, ב) שעוד לפני שדיבר ה' עם משה במעמד הר סיני, הוצרך משה להמתין בתוך הענן ששה ימים, כדי למקר אכילה ושתייה שבתוך מייעיו. ושאלתי להגר"ח שליט"א, מדוע הוצרך למקר אכילה ושתייה שבמעיו, הלא אכל רק מן, והמן נבלע באיברים?

וענה הגר"ח, שמשא רבינו כנראה קנה אוכל מהגויים בסביבה, כמו שכתוב על בני ישראל שעשו כך. ועל זה שאלתי: אם למשה רבינו היתה אפשרות לאכול מן שהוא לחם רוחני שמלאכי השרת ניזונים ממנו, כיצד הלך לקנות מהגויים אוכל?! וענה הגר"ח שמשא רבינו רצה להרויח את הברכות שיברך על אותם מאכלים, שכן על ה"מן" היה מברך המוציא וברכת הון. וכשקנה מהגויים הרויח ברכת "מזונות" העני' 'האדמה' 'בורא נפשות' 'ואשר יצר'.

שטן ביומא דכיפורי לית רשותא לאיסטוני (מסכת יומא כ, א)

בעל אמרי השכל מפרש בדרך צחות את המאמר "שטן ביומא דכיפורי ליה רשות לאיסטוני", על פי מה שאנו רואים אצל בעלי לשה"ר, הלומדים פרטי הלכות לשה"ר, וכולם יודעים אותם שאינם מדברים לשה"ר, ובכל זאת בבוא איש לשאול אותם על איש אחד מה טיבו, יענו בפי תמים "מה אעשה, אסור לדבר לשה"ר..." ודיו הלכות במענה הזאת את האדם הנשאל עליו חרם, כי מובן של המשיב הוא שיש ויש מה לדבר, אמנם אסור לדבר לשה"ר, כי זולת זאת היה עונה אינני מכיר אותו, כן גם השטן בבואו ביוה"כ לפני הבו"ת אומר "לית לי רשות לאיסטוני" ולולא זאת הייתי מספר מהחדשות שראיתי היום בנהרדעא אבל מה אעשה פי סגור היום... וממילא עושה גם ביו"כ עבודתו ומשטין ברמז.

(לקוטי בתר לקוטי)

אשמנו בגדנו גזלנו

בספר "לקוטי יהודה" מביא בשם ה"שפת אמת" שהטעם לכן תיקנו את סדר ה"אשמנו" בסדר של א' ב', הוא משום שלולא זאת לא היינו יכולים לגמור מלמנות...

כי אתה סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישורון

בעל תשובה התמרמר והתאונן בפני הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זצ"ל על שהרבה לפשוע ולמרוד נגד השם יתברך, וגם אחרי ששב בתשובה חזר לפעמים על העבירות, כיצד - הוא דואג - תקובל עוד תשובתו?

הרגיעו הצדיק בדברי תפילת יום הכיפורים, וכה אמר: הברכה האמצעית שבשמונה עשרה מסתיימת כך "כי אתה סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישורון בכל דור ודור", לכאורה לפי דקדוק הלשון היה ראוי לומר כי אתה סולח לישראל ומחלן לשבטי ישורון?

אלא, שרצו מתקני התפילה לחזקנו ולעודדנו שסליחתו ומחילתו של הקדוש ברוך הוא אינו ענין חד פעמי, כי אם שדרכו לסלוח ולמחול כל אימת שיחזור יהודי בתשובה, ומצינו בגמרא בבא מציעא (דף ל"ג) שדרשו על הפסוק "כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו וחדלת מעזוב לו עזוב תעזוב עמו" (שמות כג ה) "רובץ ולא רבצן" (כלומר, החיוב של עזוב תעזוב עמו, הוא רק בחמור שבמקרה רובץ כעת, אבל אם דרכו של חמור זה הוא לרובץ תדיר, אין חיוב לעזוב עימו). נמצאנו למדים מכאן שכשישן' בסוף התיבה משמעותה היא שזה דבר שנמשך תמיד.

לפי זה, אומרים אנו בדקדוק רב: "כי אתה סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישורון בכל דור ודור" כי ה' יתברך אומנתו לסלוח ולמחול שוב ושוב. (חיים שיש בהם)

על חטא שחטאנו לפניך בבלי דעת

היצר הרע קרוי "מלך זקן וכסיל" (קהלת ד, יג). ואמרו במדרש "למה קורא אותו "מלך"? שהכל שומעין לו. ולמה קורא אותו "זקן"? שהוא מזדווג לו מילדותו ועד זקנותו. ולמה קורא אותו "כסיל"? שהוא מלמד לאדם דרך רעה".

ואינו מובן: אמנם מדריך לדרך רעה, אבל ככזו חכמה, בעורמה כה רבה, בתחכום עצום ורב. ואיך מכנים אותו בשם "כסיל"?

והתשובה: כשקוראים לאדם: "מלך אנגליה", פירושו שהוא מלך על אנגליה. וכשאומרים: "מלך ספרד", מלך הוא על ספרד. וכשקוראים ליצר הרע "מלך כסיל", הרי הוא מלך על כסילים. כי מי כסיל כשומע לקולו ומאבד עצמו משני עולמות!

(והגדת)

ואז יתקיים לפני ה' תטהרו.

כוחה של תפילה ישראל

נסיים בסיפור שסיפר רבי יעקב קמיניצקי זצ"ל מגדולי אמריקה, אודות כוחה של תפילה ומעשים, אגיואלדיגע מעשה.

בעיר סובאלק התגורר אדם רב גדול מגאוני הזמן שחיבר ספר: "שאלות תשובות עמודי אור". בכל 'תשובה' הלכתית בספרו הוא מסיים בחתימת שמו בתוספת: "העלוב".

(הנצי"ב מולאזין היה חותם "נפתלי צבי - העמוס בעבודה", וגאון זה חתם "העלוב"), מה הבסיס לחתימה תמוהה זו?

על כך סיפר רבי יעקב קמיניצקי.

טבו של רבה של סובאלק, היה גביר ונגיד נכבד. הוא התפרנס ממכרז מכירות גדול של הימים ההם, בו בקרו רבים ונכבדים שרכשו את סחורתם. גם הגבירים הגויים נכנסו בשערי מרכז המכירות. הפריצים של העיירות מסביב ביקרו הרבה בחנות. וילך האיש הלך וגדול, עשירותו היתה לשם דבר. והקנאה בעקבותיה...

כאשר הקנאה אוכלת את הלב, החלו לדבר סרה על בתו של הגביר... היא, הבת, עסקה גם כן במכירת סחורות בחנות של אביה. ובעלי לשון הרע ומוציאי שם רע אמרו: "הפריצים הרי מסתובבים שם כל כך הרבה ובוודאי יש לה קשר איתם", לשון הרע, מי שלא יודע, הוא לפעמים כאש בנעורת, נורא ואיום, התוצאה הייתה: כל שידוך שהציעו לה, צד הבחור התעניין בעיירה ומיד שמע את הרינונים עליה, ואין שידוכים.

השנים חלפו. שנה שנתיים, - חמש שנים. הבת כבר בגרה והכאב גדל. האב היה אערליכער איד וידע כי בת ישראל אין לה לשבת גלמודה, וכדאי לה שידוך פשוט ולא לשבת בדד. הוא התאמץ להשיג לה לפחות שידוך פשוט. אך גם שידוך כזה היה קשה למצוא לה... מי יהיו להתחתן עם בת ישראל לא כשירה.

בסופו של דבר הוא מצא בחור שנאות להנשא עם בתו - "אהרון דער שמייסער" (=אהרון המצליף) בחור שמגיל שנה שנתיים הסתובב ללא מסגרת, ללמוד לא ידע, וברבות הימים השכיר את עצמו לבעלי העגלות של העיר - להכות את הסוסים, מאי משמע? כאשר העגלון מתעייף, התיישב הוא להחליף אותו ולהצליף את הסוס. אתם כבר מבינים איך הוא היה נראה. למעשה, אחד מבעלי העגלות בעיר היה אפטרופוס עליו. וכאשר הגביר אבי המדוברת הציע את בתו באונו העגלון, הוא לא הביע את הסכמתו על אתר, רק לאחר שבוע נתן את הסכמתו.

נו, ברוך ה', הם באו בברית האירוסין.

הימים חלפו, יום הנישואין הגיע.

בת הגביר עם אהרון דער שמייסער. עלבון. התאספו בחצר בית הכנסת לעריכת חופה וקידושין כאשר שמחה ועלבון משמשים בערבוביה.

רגעים ספורים לפני שהחתן בא לכסות את פני הכלה. נעמדה הכלה על רגליה ובמעמד כל האורחות שהצטופפו באולם, דיברה לפני מי שאמר והיה העולם - הקרוב "לכל אשר יקראוהו באמת":

"רבונו של עולם אתה יודע כי אני בת ישראל כשירה, ונקייה מכל רבב. אתה יודע! לכן בזכות זאת, אני מבקשת ממך, שתתן לי ילדים כשרים ונקיים מכל רבב". והדמעות עלו עד לב השמים.

מאותו זיווג נולדו לה ארבעה ילדים. שארבעתם היו מגדולי הדור ממשי, אחד מהם הסובאלקער רב: הגאון בעל "עמודי אור" זצוק"ל.

ומכאן רמז לחתימתו בכל תשובותיו "העלוב". בזכות העלבון שליוה את אמו, הוא ואחיו זכו למה שזכו.

הנה כח תפילה.

"ואמרו חז"ל "אשרי מי שחושדין בו ואין בו".

ה' יעזרנו שלא נזדקק חלילה לביזיונות, בשביל להצליח מחמתם. ונזכה לתשובה שלימה ולגאולה שלימה לנו ולכל כלל ישראל במהרה בימינו.

(להגיד)

ויאמר אליהם שאוני והטילנו אל הים וישתק הים מעליכם כי יודע אני כי בשלי הסער הגדול הזה עליכם (יונה א, יב)

רבי שלום שבדרון זצ"ל

אלא, העניין הוא, שכאשר הגיע הכהן למקום שיש בו כזאת השראת אור השכינה עצומה ונשגבה, נשכח ממנו כל עניני גשמיות מהעולם השפל הזה. ורק ביציאתו משם כשהתחיל להיפרד מהקדושה, נזכר מעט מצרכי עם בני ישראל, והיה מתפלל תפילה קצרה, כיוון שגם אז היה בעיניו כטפל כל עניני הגשמיות. וכך הוא כשבאים אל הצדיק ששוכחים כל דבר גשמי. ובזה רמזו "ובהגיע וגו' לבא אל המלך לא בקשה דבר. עד כאן מספר כנסת ישראל".

עפ"י זה מבאר בעל עטרת משה, שבמשך היום הקדוש אינו יכול לפצות פה ולבקש על צרכיו הגשמיים מחמת עוצם קדושת היום, ורק לעת הנעילה כשכבר פנה יום מתעורר ומקיץ מגודל האור והאהבה ששגה בה כל היום, ואז כמו הכהן גדול, מתפלל תפילה קצרה, במעט מילים המחזיקים את המרובה. וזה כוונת אומרו: "היום יפנה וכו' נבואה שעריך" שרק כעת בא עם בקשותיו אחרי שפנה יום.

(עטרת משה, יום כיפור)

מאוצרות המגידים

"אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרין, מי מטהר אתכם - אביכם שבשמים, שנאמר (יחזקאל לו) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם ואומר (ירמיהו יז) מקוה ישראל ה' מה מקוה מטהר את הטמאים - אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל" (יומא דף פ"ה במשנה).

תפילת הכלה שעלתה לשמי שמים עם דמעותיה

רבי שלום שבדרון / מתוך וועד לתלמידים משיבת חברון

"אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרין, מי מטהר אתכם - אביכם שבשמים, וכו' מה מקוה מטהר את הטמאים - אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל"

יש להבין מדוע רבי עקיבא כופל את הלשונות ברישא של המשנה ובסיפא של המשנה: "לפני מי אתם מטהרים" ושוב "ומי מטהר אתכם", גם בפסוקים מביא רבי עקיבא ב' פסוקים "וזרקתי עליכם מים טהורים" ופסוק נוסף "מקווה ישראל ה'".

ידוע שישנם שני סוגי טומאות של בני אדם, וב' סוגי טהרה להם.

האחד, טמא שנטמא ממת. וטומאתו שבעה ימים, ויש להזות עליו אפר פרה (שלישי ושביעי) אח"כ הוא מוסף לטבול במקווה ונטהר.

ישנה טומאה קלה יותר, הנטמא בשרץ, שטומאתו רק יום אחד, ואינו זקוק להזאה מהכהן. הוא טוב במקווה ונטהר.

רבי עקיבא מתחיל ואומר: "אשריכם!", אשריכם, "לפני מי אתם מטהרים" אלו האנשים הגדולים המטהרים את עצמם, האנשים המסוגלים להיטהר בכוחותיהם. כי במשך ימות השנה אולי חטאו חטא קטן, ומיהרו וטיהרו את עצמם, רצים למקווה של הנפשות, ומטהרים את עצמם: "אתם מיטהרים".

אבל יש אנשים השקועים בטומאה עמוקה יותר מטומאת מת (רשעים בחייהם קרויים מתים) הללו הטמאים כטומאת שבעה, צריך להזות עליהם מאפר פרה. וידוע כי האדם שמזים עליו אינו עושה מאומה למען טהרתו, אלא רק עומד והכהן מזה עליו, היינו: "ומי מטהר אתכם" - הקב"ה מטהר אותנו.

ועל שתי הטומאות הללו מביא רבי עקיבא שני פסוקים.

הנה מגיעים עשרת ימי תשובה, שבהם הקב"ה מכניס התעוררות בלבבות, ושומעים בלב את הקול הקורא: "יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וישוב אל ה' - וירחמהו, ואל אלוקינו כי ירבה לסלוח". הוא זורק עלינו התעוררות אפילו על אלו שאין להם כח להתעורר לבד "וזרקתי עליכם מים טהורים" וכאשר ה' מעורר אותנו, רבים מגיעים אל הדרגה היותר גבוהה של טהרה, להיות מסוג האנשים שנוותר עליהם רק טומאת שרץ ויש להם אפשרות לטהר את עצמם על ידי כניסה למקווה מים. הם נכנסים למקווה של הקב"ה ומיטהרים "ואומר מקוה ישראל ה' מה המקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל".

אשריכם ישראל!

אך אסור לנו לשכוח, כי מה שתלוי בנו, בטבילת מקווה, מאוד יש להיזהר, היינו, שלא יהיה בבחינת "וטובל ושרץ בידו" אלא לזרוק את החטא, כמו כן, להיכנס בתוך המים, שלא ייצא אבר אחד החוצה, ואז הכפרה והטהרה רבה.

בערב יום כיפו המחשבה נתונה למצוות היום הבא: אוכלים כדי לצום, שותים כדי לצום, כל המח עסוק ב"לפני ה' תטהרו" כמלאכים, לכן, אומרים ברוך שם כבוד – בקול רם. אבל במוצאי יום הכיפורים כאשר מתחיל מעריב, מה המחשבה אומרת? "עוד מעט כבר אפשר לשתות קפה" וליד הקפה? יהיה לי עוגה, עוגת קרם... אם כן המלאך נעלם--- ברוך שם כבוד מלכותו – **בלחש**.

כי המחשבה היא אבן הבוחן למצבו האמיתי של האדם. יש כאלו שגם כאשר בוכים 'ה' מלך ה' מלך ה' ימלך לעולם ועד" או "פתח לנו שער בעת נעילת שער" חושבים רק על גשמיות: פתח לנו שער – פרנסה, ותן לנו שער – אוי פרנסה, חננו ועננו – שיהיה לנו הרבה כסף. פרנסה! אשתי שבה פעם מהכותל וסיפרה כי אשה אחת הכתה על אבני הכותל בחזקה, בקולות קריאה: "אוי רבונו של עולם, פרנסה! רבונו של עולם – תן פרנסה!".

נכון מבקשים על פרנסה, אבל שהקאפ (שהראש) לא יהיה רק בפרנסה, וכי מלאך זקוק לפרנסה?! עכשיו, ביום כיפור הרי אתה מלאך, נכון?...

עוד רגע אחד של יום כיפור

הרבי שלי נפטר בתחילת חודש חשוון.

ביום הכיפורים האחרון לחייו הוא צם כל היום, בסוף היום היה כמובן חלוש, ירד לביתו, וביקש שעשרה בחורים יתפללו איתו מעריב מיד בזמן המותר (ולא להמשיך בתפילה כמו בשיבה) הוא ירד ואחריו עשרה תלמידים. אני לא הייתי שם. אבל העידו לי.

נותרו דקות ספורות עד מעריב. הוא ישב ליד השולחן וחשב מה שחשב. והבחין כי הבחורים משוחחים ביניהם על סתם. הוא הגביה את ראשו החלוש ואמר להם:

נאמר ביונה, כי הנביא אמר לנוסעי הספינה "בשלי הסער הזה, שאוני והטילוני אל הים" לשם מה הוא ביקש "שאוני" וכי הם לא ישאו אותו, בוודאי, כי אם הוא שוכב בירכתי הספינה, א"כ צריכים לשאתו לסיפון, יגביהו אותו ויטילוהו לים? התשובה היא:

"שאוני והטילוני" – תגביהו אותי מעל הסיפון, אל תשליכו אותי ישר לים אלא קודם הגביהו – "שאוני" מדוע? כדי להרוויח (להזכיר לעצמו ולאחרים מה הוא) עוד רגע של חיים, אל תזרקו אותי סתם כך כי אז יהיה לי עוד רגע של חיים...

בכך המשגיח שלנו רמז לבחורים להעריך עוד רגע של יום הכיפורים שהוא רגע גדול. (והם הזדעזעו אז ממשמעות נוספת של דבריו... על עוד רגע של חיים שלו באחרית ימיו).

רגע נוסף של יום כיפור – הוא רגע של נוסף של חיים. פתח לנו שער בעת נעילת שער – עוד רגע נוסף.

ברוך ה', ה' יעזרנו עוד ועוד, להתחזק ולעלות בתורה ובמידות טובות, שנה טובה וכל טוב וגאולה שלימה אמן.

(להגיד)

מחרת יום הכיפורים

כתב הארץ צבי מקוז'יקולוב על מה שאמרו חז"ל שיש חביבות יתרה לתורה של תינוקות של בית רבן שיש להם הבל פה שאין בו חטא, נלע"ד שיתרה מזאת הוא הלימוד תורה שיש בין יוה"כ לסוכות, כי אין בנו חטא מאחר שזכינו לכפרת יוה"כ, וחיבה יתרה נודעת לנו שאנו מצוים ועושים, שלא כתשב"ר שאינם מצוים ועושים. ולכן סוגרים את החידרים של הילדים באלו הימים, כי הלימוד תורה של כל ישראל הם בבחי' הבל פה שאין בו חטא. ואמר זאת לאבני נזר והסכים לדבריו.

(הגרמ"י רייזמן – י"ב תשרי ע"ו)

כותב הרמ"א {או"ח סימן תר"ט ס"ד} – יש שכתבו שנהגו ללבש בגדים

לבנים נקיים ביום כפור, דגמת מלאכי השרת; וכן נוהגין ללבש הקיטל שהוא לבן ונקי, גם הוא בגד מתים ועל ידי זה לב האדם נכנע ונשבר.

כותב השולחן ערוך {שם סימן תר"ט ס"ה} – יש שעומדים על רגליהם כל היום וכל הלילה.

כותב המשנה ברורה {שם} – וטעם העמידה, להיות דוגמת המלאכים.

עוד כותב השולחן ערוך {שם ס"ב} – בליל יום הכפורים ומחרתו אומרים: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, בקול רם.

כותב המשנה ברורה – בקול רם. דהוא שירת המלאכים, וביום הכיפורים גם ישראל דומין למלאכים.

רבי חיים קנייבסקי שליט"א כותב, כי כאשר שב מהלוויתו של רבי אליהו דושניצר זצ"ל מפתח תקוה, אמר לו החזון איש – "הנך שב מהלוויתו של אחד מל"ו צדיקים שבדור".

והוא, הרב דושניצר זצ"ל היה המשגיח שלנו בישיבת לומז'א בפתח תקוה.

הייתי אז צעיר אולי בן ארבע עשרה, אינני זוכר את כל דברי העמקות שדיבר איתנו באותו וועד, לפני יום כיפור, אבל מה שאני זוכר אומר לכם.

באותה שעה לא האמנתי שהוא – הצדיק הזה, מספר לנו כזה סיפור, שגרם חיוך לבחורים צעירים כמותנו, וכה אמר:

אתם נודעים בוודאי, מה הם הרגעים של לפני כניסת יום הכיפורים – כל נדרי, ותפילה זכה שלפניה, - מי לא מתעורר. אבל החסידים, מעריכים ומחשיבים מאוד את העניין של שמחה (ואני אומר שוב שאינני זוכר את כל ההסברים, הייתי צעיר, רק זכורני כי התפעלתי שהוא מדבר איתנו כך) כולם כבר מתעטפים בטליתות ואחרים כבר הולכים עם מחזורים לבית הכנסת, והנה קבוצה של שלושה ארבעה חסידים הולכים לכיוון אחר, - להספיק עוד טבילה במקווה לפני יום הקדוש, והולכים בשמחה.

כאשר חזרו מהמקווה הם חלפו ליד שער של בית כנסת (של הליטאים). הציע אחד מהם לחביריו – "האם אתם רוצים לראות דבר מעניין, בואו אחרי".

הם נכנסו לבית הכנסת של המתנגדים, הלכו אחריו. הוא ניגש לאחד היושבים קרוב לפתח, יהודי שהיה עטוף בטלית מעל ראשו ואמר תפילה זכה לפני כל נדרי. החסיד הנועז הזה הגביה מעט את הטלית מעל ראשו של היושב, הכניס את ראשו שלו מעט פנימה והוציא למולו את הלשון שלו...

"הצדיק" הזה הזה מרוב כעסו סטר לו על לחיו – נתן לו צווי פעצ' = שתי סתירות...

הסתובב החסיד אל חביריו ואמר להם: נו, תפילה זכה בדמעות על העיניים...

ע"כ הסיפור, אינני זוכר בדיוק את מוסר השכל שאמר לנו.

מורי ורבותי. קורה שיושבים ואומרים תפילה זכה "הריני מוחל" ולפתע בא מישהו ומבזה את חבירו צועק לו: "זה המקום שלי! לך מפה! וכדומה, זה משפיל וזה כועס וסוטר שניהם אומרים "הריני מוחל" הריני מוחל וסולח".

מסעודה המפסקת עד מוצאי היום

יהודי כאשר הוא, מתקדש ומיטהר לקראת היום הקדוש "לפני ב' תטהרו" אחרי שמסיימים סעודה המפסקת מברכים ברכת המזון (אני נזכר כיצד הרבי שלי אכל סעודה המפסקת. נכנסתי לביתו. הרבנית הגישה לו מרק. הוא אכל ועיניו נוטפות דמעות קדושות, לתוך המרק, טיף אחר טיף, וכך אכל: דמעות עם מרק... לא מרק עם דמעות, כ"כ בכה).

מתעטפים בטלית לובשים קיטל כמו מלאכים, כל נדרי ומעריב שמע ישראל ה' אלוקינו – ברוך שם כבוד, בקול רם כמלאכים. אחרי מעריב פרקי שירה ואומרים תהילים יש הנעורים כל הלילה.

שחרית, קריאת התורה מוסף, מנחה, מקיימים את כל חמשה העינויים הכתובים בתורה, מי יש לו זמן בכלל לדברים בטלים ביום הכיפורים – קודש מבואו ועד צאתו. – מצוה ועוד מצוה.

מתחילים נעילה ומגיעים עד "פתח לנו שער בעת נעילת שער" מסיימים "אבינו מלכינו" שמע ישראל, שבע פעמים – ה' הוא האלוקים, תקיעה גדולה, מסתכלים על השעון – אפשר להתחיל מעריב:

"והוא רחום יכפר עוון" מעריב, מגיעים ל"שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד" ו"ברוך שם... בשקט. בלחש. שא... שא..."

נשאלת השאלה: בתחילת יום כיפור אמרו בקולועכשיו לאחר יום ארוך וקדוש, עדיין לא טעמו כלום, עדיין עטופים בטלית, לאחר יממה שלימה כמו מלאכים והנה אומרים "ברוך שם" בלחש?!

תשמעו תירוך.

חונתי זצ"ל היה חסיד והוא אמר בשם הבעש"ט הקדוש את המימרא הזאת "מחשבה דאדם היא אדם" וכי מה הוא האדם – רגליים? אולי ידיים? גם בהמה יש לה ידיים ורגליים, אם כן מה הוא האדם? הנשמה, והוא חושב עם הנשמה. אם כן "מחשבה דאדם הוא אדם": היכן שמחשבתו נתונה זה הוא.

שאלת השאלה – ולמה שנצטרך להיות דומים למלאכים ביום הכיפורים!?

אמר לי יהודי שהסיבה מאד פשוטה, היות וכל השנה אנחנו מתנהגים כבהמות והיות והקב"ה רוצה להחזיר אותנו לדרך הישרה, לכן הוא אומר שיום א' 'תסטה' מהדרך ותהיה כמלאך – אז תהיה לך עוד תקוה לשוב ולהיות בנאדם.

המקור ל – 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד' מובא בשני מקומות, הא' בדברי הגמרא והשני בדברי מדרש:

אומרת הגמרא {מסכת פסחים נו, א} – דאמר ר' שמעון בן לקיש כתוב בתורה על השעה שקיבץ יעקב את בניו לפני מותו {בראשית מט-א} ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם. ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכניה ולא היה יכול לגלות. אמר לבניו: שמא חס ושלום יש במטתי פסול, כאברהם שיצא ממנו ישמעאל ואבי יצחק שיצא ממנו עשו. אמרו לו בניו: שמע ישראל קראו לו בשמו ה' אלקינו ה' אחד, אמרו כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד. באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. **שאלת השאלה** – מה פתאום בחר יעקב אבינו לומר דוקא את הפס' הזה?

אומרים המפרשים [שם], היות וביום הכיפורים אנחנו אומרים "כשהיו העם שומעים את השם המפורש יוצא מפיו של כהן גדול היו נופלים על פניהם ואומרים 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד'", כך כששמע יעקב אבינו את בניו אומרים 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד', ייחד את השם ואמר "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד".

במדרש רבה בפרשת ואתחנן, מובאת סיבה אחרת: **אומרים חז"ל** {דברים רבה, פרשה ב, אות לו} – על הפס' 'שמע ישראל', רבנן אמרין, בשעה שעלה משה למרום שמע למלאכי השרת שהיו אומרים להקדוש ברוך הוא ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, והוריד אותה לישראל, ולמה אין ישראל אומרים אותו בפרהסיא, אמר רבי אסי למה הדבר דומה לאחד שגנב קוזמין מתוך פלטיץ של מלך, נתנה לה לאשתו ואמר לה אל תקשטי בה בפרהסיא אלא בתוך ביתך, אבל ביום הכפורים שהן נקיים כמלאכי השרת, הן אומרים אותו בפרהסיא, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

לא נדרש מאיתנו לומר 'ברוך שם כבוד' היות ואנחנו נקיים כמלאכי השרת, אלא על מנת להיות דומים למלאכים, והשאלה שנשאלת היא, מדוע נדרש מאיתנו להיות דומים למלאכים ביום הכיפורים? **כדי לבאר את הדברים**, נצטרך להקדים תחילה מספר שאלות, **ולאחריהם נוכל לעמוד על ביאור הדברים**:

אומרת המשנה {מסכת יומא פ"ח מ"ט} – עברות שבין אדם למקום, יום הכפורים מכפר. עברות שבין אדם לחברו, אין {כד} יום הכפורים מכפר, עד שירצה את חברו.

מספרת הגמרא {מסכת יומא פז, א} – רב הוה ליה מילתא בהדי ההוא טבחא רב היה לו דבר תרעומת על טבח אחד שחטא לו. לא אתא לקמיה לא בא הטבח אליו לבקש ממנו מחילה במעלי יומא דכפורי בערב יום הכיפורים. אמר איהו רב: איזיל אנא לפיוסי ליה אלך אני אליו כדי להתפייס איתו פגע ביה פגש אותו רב הווא בדרכו לטבחא. אמר ליה לרב: להיכא קא אזיל מר לאן הולך מר? אמר ליה רב: לפיוסי לפלניא להתפייס עם פלוני. אמר רב הווא: אזיל אבא למיקטל נפשא אבא [כלומר רב] הולך להרוג את הנפש! אזל וקם עליוה הלך רב ועמד על יד הטבחא. הוה יתיב וקא פלי רישא הטבח ישב ושבר עצמות של ראש של בהמה. דלי עיניה וחזייה הרים הטבח את עיניו וראה אותו. אמר ליה לרב: אבא את אתא אבא, זיל לית לי מילתא בהדך לך! אין לי דבר אתך. בהדי דקא פלי רישא בהיותו שובר עצמות ראש הבהמה, אישתמיט גרמא ומחייה בקועיה וקטליה נשמטה עצם, והכתה את הטבח בגרירתו והרגתו.

שאלת השאלה – מאיפה לקח רב את ההלכה, שאדם שפגע בחברו צריך להמציא את עצמו אל החבר כדי שימחלו לו?!! מיששה פגע בי, אז אני צריך ללכת אליו בעצמי כדי שהוא יבקש ממני מחילה!! והרי ידועה האמרה 'הרוצה את הרב – יבוא אליו'; אם אתה פגעת בי – תבוא אתה אלי ותבקש מחילה!

אומר ר' איצ'לה בלאזר בספרו כוכבי אור, שרב למד מהנהגתו של הקב"ה, שנאמר {דברים כח, ט} והלכת בדרכיו – מה הוא רחום אף אתה רחום. מה הוא חנון אף אתה חנון; היות ואלו ימים שבהם הקב"ה קרוב אלינו ביותר, ומוטלת עלינו החובה לפייס אחד את השני, התבונן רב – "אנחנו פוגעים בקב"ה והוא בא להתפייס איתנו – איפה מצאנו דבר כזה?! ואם כך נוהג הקב"ה, על אחת כמה וכמה שאנהג כמותו!" – ולכן הלך אל הקצב כדי להתפייס איתו.

אילולי דבריו של ר' איצ'לה, יש להבין מה מונח כאן שרב הלך אל הקצב כדי לפייסו. לכאורה, הקצב היה צריך לבוא אל רב כדי להתפייס!

כדי לבאר את הדברים, אקדים הקדמה מדבריו של המתנת חיים: **בא השולחן ערוך** {או"ח סי' תר"ו} ומביא סימן שלם על חיובו של האדם לפייס את חברו לפני יום הכיפורים.

שואל המתנת חיים, השולחן ערוך והטור מעולם לא התעסקו בהלכות תשובה. אלא מי שעסק בהלכות הללו, היה דוקא הרמב"ם. אם ככה, מה התייחודה ההלכה הזאת, שהאדם חייב לפייס את חברו, שדוקא אותה בחרו השולחן ערוך והטור להביא, ולא את שאר הלכות התשובה כמו החרטה הוידי ונתינת הצדקה?

שאלה נוספת שצריכה ביאור:

ביום הכיפורים ישנה רשימה שלימה של 'על חטא' – מתחילים ממנחה של ערב יום הכיפורים, ממשיכים בערבית – שחרית – מוסף – מנחה, ובתפילת הנעילה כבר אין את זה, אלא ישנו נוסח אחר – לא ע"ז, לא גילוי עריות, לא שפיכות דמים ולא חילול שבת, אלא "למען נחלל מעושק ידינו": הדגש העיקרי בתפילת הנעילה הוא דוקא על הגזל! **שאלת השאלה** – ישנם עבירות הרבה יותר חמורות מגזל, כגון חילול שבת. אז למה א"כ מאזכרים דוקא את ענין הגזל ולא עבירות חמורות יותר?

שאלה נוספת שצריכה ביאור:

בני עדות אשכנז, מאזכרים בתפילת המוסף את הסתלקותם של עשרה הרוגי מלכות, ומבקשים מהקב"ה שבזכותם נזכה לצאת זכאים בדיון, והשאלה שנשאלת היא, איך בדיוק עשרת הרוגי מלכות קשורים ליום הכיפורים, שבחרו לאזכר אותם בתפילת המוסף? ואם נאמר שמחפשים אנשים שמסרו עצמם על קידוש השם, אפשר למנות את האבות הקדושים, או חנה ושבעת בניה?

בא המשך חכמה בפרשת 'אחרי מות', ומגלה לנו את צפונות יום הכיפורים:

שואל המשך חכמה, מה פירוש הנוסח שאנו אומרים "כי אתה סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישורון"?

אומרת הגמרא {מסכת סנהדרין ק"ב, א} – אמר ר' יצחק: אין לך כל פורענות ופורענות שבאה לעולם שאין בה אחד מעשרים וארבעה בהכרע ליטרא של עגל הראשון, שנאמר {שמות לב-לד} וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם – היינו, כל סבל של יהודי בעולם הזה, עד בואו של משיח צדקנו, יש בו משהו מחטא העגל.

מחלק המשך חכמה את הנוסח הזה לשני חלקים – הא' ב'בין אדם לחברו' והב' ב'בין אדם למקום':

אומר המשך חכמה {פרשת אחרי מות} – והנה אמרו במדרש משלי {שוחר טוב סימן א} ר' אבין אומר, בכל דור עדיין חטא של מכירת יוסף קיים. ונמצא, דהכפרה על האומה בכללה לפני ולפנים עדיין שם רושם החטא ממכירת יוסף. ולכן לשון של שעייר המשתלח משקל שתי סלעים, רמז למה שאמרו בשבת פרק קמא {י, ב}: אמר רב, לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים, שבשביל משקל שני סלעים מית שנתן יעקב ליוסף יותר משאר בניו נתקנאו בו אחיו ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים. ולכן יתכן כי הכפרה היתה לפני ולפנים בבית הכפורת וההיכל, מקום של בנימין, משום שהוא לא היה בחטא של מכירת יוסף, ולכן לא היה בעזרה חלקו של יהודה. וקרוב לזה מפורש בספרי ברכה {סוף פרק יב}: מפני מה זכה בנימין שתשרה שכניה בחלקו? לפי שכל השבטים היו במכירתו של יוסף, ובנימין לא היה. אמר הקב"ה: אם אני אומר לאלו שיבנו בית הבחירה, כשהם מתפללים לפני איני מתמלא עליהם רחמים שלא היו מרחמים על אחיהם.

נמצא שאמרו "פוקד עון אבות על בנים" – כשאוחזים מעשה אבותיהם בידיהם {סנהדרין כז, ב}. וכשישראל חוטאים בדברים שבין אדם למקום, אז פוקד עליהם חטא העגל. ואם ישראל חוטאים בדברים שבין אדם לחברו – אז פוקד עליהם חטא מכירת יוסף. ומפני טעם זה לא נכנס בחושן, ששמות השבטים חקוקים על לבו לזיכרון לפני ה', והשבטים בעצמם הם הזיכרון {תוספות ראש השנה כו, א}. מפני שזה יהיה קטרוג, שהם בעצמם לא ריחמו על אחיהם, והיו מתנגדים ושונאים זה לזה, ולפני ולפנים עדיין חקוק חטאם בכל דור. ולכן להורות על כפרת החטא של מכירת יוסף היה כתונת מובחרת, וכמו שאמרו {זבחים פב, ב}: כתונת מכפרת על שפיכות דמים, שנאמר {בראשית לז, לא} "וישחטו שעיר עזים ויטבלו את הכתונת בדם".

זה שאמרו "כי אתה סלחן לישראל" – היינו על כל החטאים שבין אדם למקום, שהרושם הוא משורש העגל, שנאמר {שמות לב, ד} "אלה אליהן ישראל", ושם נאמר {במדבר יד, כ} "סלחתי כדברך". "ומחלן לשבטי ישורון" – היא על חטאים שבין אדם לחברו, ששורש שלהם הוא מחטא מכירת יוסף, שחטאו שבטי ישורון.

הדברים הללו, שופכים לנו אור חדש לגמרי על כל עבודת יום

הכיפורים:

אמרנו, שאין יום הכיפורים מכפר על בין אדם לחבירו אלא עד שירצה את חברו. הוי אומר שכדי להתחיל את עבודת יום הכיפורים – עוד לפני כל האיסורים שישנם ביום כיפור – האל"ף ב"ת זה לרצות את החבר שלך תחילה, כי זה מעין הקטורת!

כותב הטור {א"ח סימן תר"ו ס"א} – ויתן כל אדם אל לבו בערב יום הכיפורים לפייס לכל מי שפשע כנגדו. דעבירות שבין אדם למקום יום הכיפורים מכפר, ושבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר עד שיפייסו. ואפילו לא הקניטו אלא בדברים – צריך לפייסו ... ועושיין כן כדי שיהא לב כל ישראל שלם כל אחד עם חברו ולא יהא מקום לשטן לקטרג עליהם.

והכי איתא בפרק {מ"ו} מפרקי רבי אליעזר: רואה סמא"ל שלא נמצא חטא בישראל ביום הכיפורים ואומר: רבון העולם, יש לך עם אחד בארץ כמלאכי השרת. מה מלאכי השרת יחפי רגל אף ישראל יחפי רגל ביום הכיפורים. מה מלאכי השרת אין להם קפיצה אף ישראל אין להם קפיצה ועומדין על רגליהם ביום הכיפורים. מה מלאכי השרת נקיים מכל חטא כך ישראל נקיים מכל חטא. מה מלאכי השרת שלום ביניהם כך ישראל ביום הכיפורים, והקב"ה שומע עדותן מן המקטרגים ומכפר עליהם.

אומר המתנת חיים, מה שכותב השולחן ערוך שהאדם חייב לפייס את חברו, זה לא מהלכות תשובה; כאשר אדם פוגע בחבירו, יש בכך ב' חלקים: חלק א', פגעת בחבר שלך – אתה חייב לפייס אותו. אבל חוץ מהפגיעה בחבר, יש גם פגיעה ב'בין אדם למקום' – אתה צריך לבקש מחילה מהקב"ה על זה שפגעת בחבר שלך.

שאלת השאלה – ומה קורה עם בנאדם רק פייס את חברו מבלי לעשות תשובה {חרטה, וידוי וקבלה לעתיד} – האם אותו עוון נמחל? אומר המתנת חיים, העוון הזה מתחלק לשניים – החלק של 'בין אדם לחבירו' – נמחק. אבל החלק של 'בין אדם למקום' – נישאר. ומה מכפר על זה? התשובה שעושה האדם ביום הכיפורים! – השולחן ערוך והטור לא מדברים על הלכות תשובה, אלא על הלכות יום כיפור! כמו שישנם חמשה עינויים האסורים ביום כיפור, כך ישנה הלכה נוספת לרצות את חברך! – לא מהלכות תשובה, אלא מהלכות עבודת יום הכיפורים! – ולמה?

אומר הטור, כי מלבד חמשת העינויים הנוהגים ביום הכיפורים, צריך לגרום לכך שעם ישראל יהיו מאוחדים לקראת יום הכיפורים – ולמה? כי מלבד חטא העגל שהוא כנגד 'בין אדם למקום', יש את חטא מכירת יוסף שהוא כנגד 'בין אדם לחברו', וכדי להוריד את הקטרוג של חטא מכירת יוסף, יש להביא לאחור ואהבה בין כולם ולאחדות בעם ישראל – וע"י כך מונעים את הקטרוג!

המפרשים עומדים על כך, שבין המלאכים אין קנאה ולא שנאה ולא תחרות. באופן תמידי, שוררת ביניהם אהבה – ואם ככה, נוכל להבין מה שאומרים בני עדות אשכנז בתפלת יום הכיפורים: "על כן ברחמיך הרבים נתת לנו את יום הכיפורים הזה ואת יום מחילת העון הזה לסליחת עון ולכפרת פשע: יום אסור באכילה. יום אסור בשתייה. יום אסור בסיכה. יום אסור בתשמיש המיטה. יום אסור בנעילת הסנדל. יום שימת אהבה ורעות. יום עזיבת קנאה ותחרות. יום שתמחול לכל עונותינו".

שאלת השאלה – מה קשור כאן 'אהבה ורעות'?! התשובה פשוטה, כי זה חיוב נוסף של עבודת יום הכיפורים! ולכן קודם שמתחילים להתפלל, אנחנו אומרים "על דעת המקום ועל דעת הקהל ... אנו מתירין להתפלל עם העבריניים" – ולמה?? כי יום הכיפורים זה יום של אהבה ואחוה! חייבים כולם להתאחד! – וזה מה ששאל יעקב אבינו את בניו קודם פטירתו, האם כולם מלוכדים – ומה ענו לו?!" "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד"; אמר להם יעקב אבינו: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" – לכן ביום הכיפורים, כשאנחנו מלוכדים ומאוחדים – אז אנחנו יכולים לומר בקול את מה שאמר יעקב אבינו – "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד"!

כמו שהאדם חייב לרצות את חברו, כך חייב האדם לפייס את בני ביתו; אם אדם יודע שמישהו נפגע ממנו, הוא מוכרח ללכת ולפייסו – על מנת שנהיה כולנו מאוחדים, ולכן נכנס הכהן גדול ביום הכיפורים עם הקטורת שמונה י"א סממנים, שא' הסממנים זה החלבנה, המסמל את פושעי ישראל.

(ברוך שאמר)

פרשת האזינו

הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא (לב, ד)

ביום הכיפורים, נכנס הכהן גדול לקדש הקדשים; הזוהר הקדוש קורא לזה 'התגלמות העשן', כמ"ש {שמות יט, יח} והר סיני עשן כל; אומר הזוהר הקדוש – עשן ר"ת עולם שנה נפש. והחיבור של ג' הדברים, נעשה ביום הכיפורים; עולם – המקום הקדוש ביותר – קדש הקדשים, שנה – הזמן הקדוש ביותר – יום הכיפורים, נפש – האדם הקדוש ביותר – הכהן הגדול.

מתארים לנו חז"ל, כמה הכנות היה עובר הכהן הגדול עד שהיה נכנס לקדש הקדשים:

אומרים חז"ל {מסכת יומא פ"א מ"א} – שבעת ימים קדם יום הכיפורים מפורשין כהן גדול מביתו ללשכת פלהדרין, ומתקנין לו כהן אחר תחתיו, שוא יארע בו פסול. רבי יהודה אומר, אף אשה אחרת מתקנין לו, שוא תמות אשתו ...

{שם מ"ה}: מסרוהו זקני בית דין לזקני כהנה, והעלוהו לעלית בית אבטינס, והשביעוהו ונפטרו והלכו להם. ואמרו לו, אישי כהן גדול, אנו שלוחי בית דין, ואתה שלוחנו ושלוחי בית דין, משביעין אנו עליך במי ששכן שמו בבית הזה, שלא תשנה דבר מכל מה שאמרנו לך. הוא פורש ובוכה, והן פורשין ובוכין.

כשהיה הכהן גדול נכנס לקדש הקדשים, אומרת הגמרא, היו מלבישים אותו בבגדי בד ששוים היה אלף ושמונה מאות זוז – וזה למה? כדי שידע מה כובד המשא שהוא נושא על כתפיו!

אומר הירושלמי {יומא פ"א ה"ח} – כתיב {ויקרא טז} וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש עד צאתו. אפילו אותן שכתב בהן דמות פניהם פני אדם היינו המלאכים לא יהיו באהל מועד.

פירוש הדבר, הקב"ה מתייחד עם הכהן הגדול ביום הכיפורים, בקדש הקדשים!

מספרת הגמרא {מסכת יומא לט, ב} – תנו רבנן: אותה שנה שמת בה שמעון הצדיק אמר להם: בשנה זו הוא מת. אמרו לו: מניין אתה יודע? אמר להם: בכל יום הכיפורים היה מזדמן לי זקן אחד לבוש לבנים ועטוף לבנים נכנס עמי ויצא עמי, והיום נזדמן לי זקן אחד לבוש שחורים ועטוף שחורים נכנס עמי ולא יצא עמי. אחר הרגל חלה שבעה ימים ומת.

שאלת השאלה – איך יכול להיות שעם שמעון הצדיק נכנס 'זקן אחד', והרי אומר הירושלמי שאפילו למלאכים אין רשות להיכנס לקדש הקדשים בזמן שכהן גדול נכנס?

אומר התוספות ישנים בשם הירושלמי, שזו היתה השכינה בכבודה ובעצמה!

אומרת המשנה {שם פ"ז מ"ד} – קדש ידיו ורגליו, ופשט וירד וטבל ועלה ונסתפג. הביאו לו בגדי לבן, ולבש, וקדש ידיו ורגליו. נכנס להוציא את הכף ואת המחטה. קדש ידיו ורגליו, ופשט וירד וטבל, עלה ונסתפג. הביאו לו בגדי זהב ולבש, וקדש ידיו ורגליו, ונכנס להקטיר קטרת של בין הערבים ולהטיב את הנרות, וקדש ידיו ורגליו, ופשט. הביאו לו בגדי עצמו, ולבש. ומלוין אותו עד ביתו. ויום טוב היה עושה לאוהביו בשעה שיצא בשלום מן הקדש.

שאלת השאלה – ולמה היה עושה יום טוב? אומר הרמב"ם {פירוש המשניות} – לפי שהרבה פעמים מתים כהנים גדולים בקדש הקדשים אם לא היו ראויים או אם ישנו דבר ממעשה הקטורת.

על עבודת הכהן גדול שהיתה נעשית אחת לשנה, עומד החפץ חיים בספרו שמירת הלשון:

כותב החפץ חיים {שם ח"ב פ"ה} – ויותר מזה נוכל לראות דבר נפלא ונורא מאוד שהכהן גדול כשהוא נכנס פעם אחת בשנה בבית קדש הקדשים עבודה הראשונה שלו קודם קבלת דם הפר וזריקתו היה הקטרת הקטורת, כדכתיב בתורה ואיתא ביומא {דף מ"ד} שהקטרת היה מכפר על חטא הלשון וכמו שאמרו שם "יבא דבר שבחשאי ויכפר על מעשה חשאי". מזה נוכל להבין גדול קלקולו של הלשון שהגיע עד בית קודש הקדשים לפני ולפנים ושם צריך לזה הכהן גדול שהוא האיש המקודש מכל כלל ישראל והוא יראה לכפר שם לפני ה'. גם נוכל ללמוד הנהגה ישרה שבבוא האדם לתקן את עניויו ולשוב בתשובה לפני ה' על חטאותיו, תחילת הכל צריך לראות ולתקן דבר זה והיינו חטא הלשון ואז יקובל תשובתו כמו שמצינו אצל כהן גדול שקודם בואו לכפר עון טומאת מקדש וקדשיו אף שהוא ג"כ עון כרת, מ"מ ציזתה התורה אותו לתקן מתחלה לכפר על חטא הלשון ע"י הקטורת.

יוצא א"כ, כל עבודת הכהן גדול בקדש הקדשים – באה לכפר על חטא הלשון!

עפ"י הדברים הללו, נוכל להבין יסוד נפלא: כותב הגאון מוילנא, ששני השעירים של יום הכיפורים, הם כנגד שני הציפורים שמביא המצורע לטהרתו. כמו שבציפורים א' נשחט וא' משתלח – כך השעירים, א' נשחט וא' משתלח.

פנינו אל חנויותינו כדי להשלים כמה התחייבויות לחג. פתאום הבחנתי כי חנותו של יעקב הומה קונים ואילו לחנותי לא נכנס איש.

עד הצהרים הרויח יעקב אחד עשר זהובים. סגר את החנות והלך לביתו. סר זוועף פניתי גם אני לביתי. בעוברי בשוק פגעתי בדוכנו של מוכר זכוכית נכרי והפלתי את סחורתי ארצה.

הכלים נשברו והמוכר הפליא בי את מכותיו, עד מהרה נגררתי לבית המשפט. השופט הריץ לשוק שמאי שהעריך את הנוק שעוללתי ב... אחד עשר זהובים. הגעתי אפוא לביתי חבול ומושפל וחסר אחד עשר זהובים.

אז ידעתי כי צדק רבינו וכי גדול אלקינו. עוד אמש נגשתי לבית ידידי יעקב אבודרהם ובקשתי את מחילתו. אחר כך פניתי אל רבנו ושיתפתי בסוף הסיפור.

נרגש ירד נפתלי עזריה מהבימה, ורבי יחיאל פתח בסדר התקיעות.

כי שם השם אקרא הבו גודל לאלקינו'

בהמשך השירה אמר לנו משה 'כי שם השם אקרא הבו גודל לאלקינו' ודרו"ל שביקש מהם שיאמרו על כל ברכה 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד'. וכן פרש"י מכאן אמרו שעונים ברוך שם אחר כל ברכה שבמקדש. והוא פלא שהוא אמר הברכה והם אמרו ברוך שם, מדוע לא אמר משה 'ברוך שם', האם מדין שאין המברך עונה על ברכתו, הרי זה לא אמן אלא ברוך שם,

ואי' במג"א סי' תרי"ט שביורה"כ אומרים ברוך שם בקול רם, כי משה רבינו 'גנב' ברוך שם מהמלאכים, [וכן אי' בפיוט יו"כ לאחר הוידוי, שברוך שם הוא שירת המלאכים] וכיון שזו גניבה, לכן אומרים אותה בחשאי כל ימות השנה, אך ביו"כ שכולנו מלאכים מותר לנו לומר בקול רם, שהמלאך יבין שמותר לנו לומר ברוך שם כי גם אנו מלאכים ביו"כ.

ופי' החת"ס בדרך הלצה, כיון שמשנה רבינו הוא הגנב בעצמו, הרי הוא אסור לו להשתמש עם הגניבה, בוצע בך, לכן הוא אינו אומר ברוך שם, אך בבני ישראל הוא כבר שינוי רשות, אנו לא גנבנו, משה גנב והעבירה לנו, ולכן אנו אומרים ברוך שם והוא לא. ואע"פ שאמרו בגמ' פרק מרובה ששינוי רשות מהניא רק לאחר יאוש, והאם נתייאשו המלאכים מברוך שם, והרי מבואר בסי' תרנ"ט מג"א סק"ב, אלא שדבר שיוירד למעלה, אינו חוזר לשם, כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים ושמה לא ישוב, וכן אמרו בגמ' דאין מחזירים דבר למעלה, ולכן אין בזה איסור גניבה, שאם אחד גונב דבר שהדבר שוב לא יחזור לשם, בוודאי שינוי רשות קודם. וכיון שגנב מהם משה את הברוך שם, שוב אין להם את השירה הזאת לעולם. הרי זו גניבה אמיתית ונצחית. המלאכים מחפשים מיהו הגנב, ואין יודעים כי אנו אומרים זאת בחשאי. ולכן לא אמר משה 'ברוך שם' בתורה, שהוא היה הגנב בעצמו...

עכ"פ כיון שהמלאכים התייאשו שהם מרגישים שזה ירד כבר למטה ושוב לא יחזור למעלה, לכן אנו כן יכולים לומר 'ברוך שם' ברווח, שזה כבר לאחר ייאוש ושינוי רשות.

וזה שאמר משה 'יערוף כמטר לקחי', הגניבה שמסרתי לכם לומר ברוך שם, הוא לאחר יאוש, שהוא כמו מטר שאינו חוזר למעלה, לכן כי שם ה' אקרא הבו גודל, ותאמרו ברווח ברוך שם, כי כבר היה יאוש ושינוי רשות. אך אני איני יכול לומר כך.

(הגרמ"י רייזמן – י"ב תשרי תשע"ז)

כי דור תהפוכות המה בנים לא אמוץ במ (לב, כ)

הכוונה אפשר לומר על דרך המוסר כי דרך האנשים להמנע מן הצדקה באמרום שאין להם ליתן, אבל באמת הוא בהיפך, מפני שאינם נותנים - אין להם ליתן, כי הצדקה היא המפתח לשפע, ובאם זורק את המפתח במה יפתח האוצר?

וזה "כי דור תהפוכות המה" הם מהפכים הסדר, ומונעים עצמם מן הצדקה, מפני שאין להם, והיה טוב יותר ליתן ואז היה השי"ת משפיע להם כפל כפלים, אבל המה "לא אמוץ במ" איו בהם אמונה להאמין שבזכות הצדקה יעזום ד' ויפתח להם אוצרו הטוב (חתן סופר)

ה לה' תגמלו זאת (לב, ו)

כתב הערוגות הבושם בפסוק 'ה' - לה' תגמלו לזאת'. ומובא באבן עזרא בשם ספר מאזנים לרבי שמואל הנגיד דאות ה' נתברר שהיא אות לבדה, וכן אומר הבעל קורא ה-לה' תגמלו זאת, ואין כדבר הזה בכל התורה כולה. [בגד- בא גד, שם האות א' נעלם, אך כאן יש תיבה שלימה של ה] והוא חידוש פלא.

לפעמים מסובב את האדם מאורעות שונות ואינו מבין למה ומדוע זה קורה לו. בא הכתוב וצווח אין עוול!. בסיפור הבא (מובא בספר "מרפא לנפש") מומחש רעיון זה: על בימת בית הכנסת בפריס עמד רבינו יחיאל מבעלי ה'תוספות', עטוף בטלית, אוחז בשופר.

המתפללים המתנינו ברטט לאמירת הברכות ולתחלת התקיעות, אלא שהפעם החליט הרב לשנות מהסדר הרגיל.

לפתע הפנה את ראשו והזמין בתנועת יד קלה את אחד האנשים לגשת אליו. חיש מהר פילס לו האיש דרך בין המתפללים, והתייצב לצדו של רבי יחיאל. זה היה נפתלי עזריה, צורך זהב ידוע בקהילה.

"על אף גודל השעה, ואולי דוקא בשל כך", פתח רבי יחיאל "מצאתי לנכון לשתף את כולכם בסיפור בעל לקח חשוב שתחלתו לפני שנה וסופו אמש. לפי סיכום מוקדם עם אחד מגבורי המעשה, ידידנו ר' נפתלי, אזמין אותו כעת לספר לכם את השתלשלות הדברים".

הכל הביטו משתאים ברב ובצורך, סקרנים לשמוע את הספור. נפתלי היה נרגש. הוא בלע את רוקו, השתעל שעול נבוך והחל בסיפורו:

ודאי מכירים אתם את שכני הטוב, עמיתי למלאכת הצורפות, יעקב אבודרהם. ובכן, ימים אחדים לפני ראש השנה שעבר שבנו שנינו מהעבודה, והאזנו לשיעור תורה. בשיעור למדנו את דברי הגמרא, כי "מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה".

הדברים עוררו בנו התעניינות מיוחדת. בשיחה בינינו עלתה ההצעה להתענות תענית מיוחדת ולבקש מהקדוש ברוך הוא כי יגלה לנו כמה תהיה פרנסתנו בשנה הבאה.

כך עשינו, יומיים לפני ראש השנה צמנו וצפינו לאות כלשהו משמים. כלילה האחרון של השנה ארע הדבר, כל אחד ואחד מאיתנו חלם כמה כסף ירויח בשנה הקרובה. כשנפגשנו בבוקר ספרנו איש לרעהו בהשתאות את חלומותינו. חברי יעקב חלם כי בשנה הבאה ירויח מאתים זהובים. ואילו בחלומי שלי ראיתי כי ארויח רק מאה וחמשים זהובים.

החלטנו לפנות אל מורינו ורבינו ולספר לו על התענית ועל החלום. "אם לעצתי תשמעו", אמר, "כתבו במשך השנה הבאה כל הכנסה קטנה כגדולה, שתבוא לכם". כמובן שקבלנו את עצתו ונהגנו על פיה.

יום אחד נתגלע בינינו ויכוח חריף סביב סחורה שרכשנו בשותפות ומכרנוה ברוח נאה. כשבאנו לחלוק ברווח טען יעקב חברי, כי השותפות בעסקה היתה על דעת כן שנחלוק ברווחים שווה בשווה. לעומתו טענתי אני, כי מכיון שהשקעתי ברכישה שני שלישים ואלף הוא השקיע רק שלישי, יש לחלוק את הרווחים גם כן על פי אותי יחס.

פנינו לרב שיפסק דין תורה. "בידי מי נמצא עתה הרוח מהמכירה?" שאל, הכסף היה בידי יעקב. "האם יש לכם עדים או שטר על העסקה שעשיתם?" הוסיף הרב לחקור. לא היו עדים ולא היה שטר. "אם כן יעקב הוא ה'מוחזק' ועל נפתלי להביא ראיה לדבריו, באין לנפתלי כל ראיה, ישבע יעקב כי דבריו אמת הם ויזכה במחצית הרוח".

אבל יעקב מאן להישבע. "דברי אמת לאמיתם, אך להישבע אנני מוכן. ועל כן אוותר על הרווח המגיע לי", אמר. נטל אפוא יעקב לעצמו שלישי מהרווח ומסר לי את שני השלישים הנוותרים. הפער ביני לבנינו עמד על עשרה זהובים.

המשכנו כמנהגנו לרשום את כל רוחינו. לפני כמה ימים, בהתקרב ראש השנה, הוצאנו את רשימותינו וסיכמנו את כל ההכנסות. התברר כי יעקב הרויח במהלך השנה, מאה שמונים ותשעה זהובים - אחד עשר זהובים פחות מבחלומנו. ואילו אני הרוחתי מאה ששים ואחד זהובים, אחד עשר זהובים יותר מבחלומי.

באנו לפני רבינו וספרנו לו כמה הרוחנו. הוא לא חשב רבות וקבע מיד "ובכן, מסתבר כי בוויכוח ההוא על העסקה, חברך הוא שצדק והיה עליכם לחלוק ברווחים שווה בשווה".

"מדוע אפוא הפער הוא של אחד עשר זהובים בשעה שהויכוח בינינו היה על עשרה זהובים בלבד? ניסיתי לעמוד על שלי. תשובת רבינו היתה מוכנה בפיו. "זהוב אחד הוצאתי בשכר הסופר שכתב את כתב התביעה והשליח שקבע לכם זמן לדין", אמר.

ואולם אני לא עמדתי בפתוי, ולא הצלחתי להשלים עם הפסד פתאומי של אחד עשר זהובים, סכום גדול ונכבד. "איני משגיח בדברי חלומות", הפטרתי, וכדי להשקיט את מצפוני הוספתי "על פי דין התורה שפסק רבינו כפי שפסק ואני זכיתי בצדק וביושר בשני שלישים מהרווחים".

כניסה ללא כרטיס... מהו הכרטיס? נאמר בפסוק "פתחו שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים" אל תקרא אמונים אלא "אמינים" מי שעונה אמן בכוונה, נפתחים לו שערי גן עדן, וללא זה השערים נעולים ואין כניסה... נורא למתבונן. כתוב בספר "ווי העמודים" (פ"י בסופו) כל איש מישראל ששומע ברכה מישראל מחויב לענות אמן, אפילו שומע מאשה או מקטן, ואם שומע ואינו עונה חייבמיתה, וסימן "אמן" נוטריקון אני מוסר נפשי, שכל אחד מישראל מחויב למסור נפשו על עניית אמן. וכל איש מישראל מחויב לומר הברכות בקול רם כדי שישמעו בני הבית או שאר העומדים אצלו ויוכלו לענות אמן, שמילת אמן עדות היא על הברכה שהיא אמת, ואם יאמר בלחש הוא כמו שמעלים להעיד על הדבר.

ולאהבת אחי ורעי בני ישראל אספר לפניכם מעשה רב ונורא שהיה בזמן הגאון רבי מרדכי יפה בעל ה"לבושים" כמו שסיפר לי חמי זקני מהר"ר אברהם וורטר ז"ל שאשתו היתה נכדת נכדו של הגאון מהר"ר מרדכי יפה זלה"ה.

וכך המעשה: הגאון ר' מרדכי יפה נסע למדינת אטליא לווניציא, כדי ללמוד חכמת עיבור החודש אצל החכם אבוהב הספרדי, ולמד אצלו בערך ארבעה חודשים. ויהי מקץ ימים ויקר מקרה, תינוק אחד, בנו של החכם אבוהב, בן ה' שנים, בירך על פרי ברכת בורא פרי העץ בקול רם, וכל בני הבית ענו אמן, פרט לר' מרדכי יפה שלא ענה אמן, שלא במתכוון. החכם אבוהב כעס עליו מאד, גער בו בנויפה גדולה ונידה אותו, הגאון ר' מרדכי יפה המתין ל' יום כפי הדין של נידוי מרב לתלמיד, אח"כ בא אליו ופיסו, וישאלהו מה פשעו ומה חטאתו ומה חרי האף הגדול הזה? השיב לו החכם: ידוע תדע, שאהבה גדולה אהבתך, אהבה שאינה תלויה בדבר, אבל תדע, שהיית חייב מיתה לשמים בשעה שלא ענית אמן על ברכתו של הילד, והנידוי היה לך לכפרה על הפגם הגדול שנגרם, ומחילת העוון יהיה לך בתנאי שבכל מקום ובכל קהילה שתדרוך כף רגלך תפרסם את גודל החטא והפגם של מי שאינו עונה אמן, וגם תפרסם את המעשה הנורא שאספר לך:

במדינת ספרד היו קהילות קדושות לפני גזירת תנ"ו, והיתה שם עיר גדולה לאלקים, עיר ואם בישראל. ובאותה עיר היה מלך שרצה לגרש את היהודים מעירו כמה פעמים, ובכל פעם האב בית דין שהיה חסיד ועניו גדול שנשא חן בעיני המלך, היה מבטל הגזירה.

ויהי היום, כעס המלך על היהודים וציוה לגרשם מארצו. חשובי הקהילה באו לבית הרב ובקשוהו שילך איתם אל המלך לבקש ממנו שיבטל את הגזירה. הרב רצה להתפלל תפילת מנחה לפני לכתם למלך, שהרי ראשית חכמה יראת ה'. אולם שליחי הקהילה הפצירו בו ואמרו: זוהי מצוה רבה של הצלת כלל ישראל, ועתה עת רצון לפני המלך. הרב נאות להם והלך עמהם. ויהי כראות המלך את הרב נשא חן בעיניו, וירץ לקראתו וחבקו וינשקהו.

הרב החל לדבר עם המלך בענינים שונים, בתוך דבריו בא כומר ממדינות המלך, ויפול לפני המלך ובירך אותו ברכה ארוכה וחשובה בלשון שהרב לא הבין. כראות הרב שהכומר מאריך בברכתו ובינתים עובר זמן תפילת מנחה, הלך לפינה והתפלל. בסברו שיסיים תפילתו קודם שיסיים הכומר ברכתו, אולם באמצע תפילתו קם הכומר מעל הארץ וציוה לכל העומדים שיענו אמן על ברכתו כדי שתתקיים הברכה, וענו כולם אמן לבד מהרב שלא רצה להפסיק בתפילתו, לאחר מכן שאל הכומר אם כולם ענו אמן והשיבו כן. חזר ושאל האם גם הרב ענה אמן על ברכתו ואמרו לא. ויהי כשמוע הכומר כן, תלש שערות ראשו וצעק צעקה גדולה ומרה, ואמר בגללו לא תתקיים הברכה למלך. כשמוע המלך את דברי הכומר ויקצוף מאד על החסיד וחמתו בערה בו. ויהפוך להיות אכזרי כלפי הרב וציוה את עבדיו להורגו ולנתחו לנתחים... ויעשו כן עבדיו, המיתוהו ביסורים קשים וינתחוהו וישימו את הנתחים בתוך שק וישאום לביתו, ואחר כך גירש המלך את כל היהודים מארצו.

חבירו של הרב היה בצער גדול ולא ידע את נפשו, כל ימיו רצה לדעת על מה היה חרי האף הגדול הזה, ומדוע נהרג בשעה שהיה שליח מצוה להציל את כלל ישראל מגזירה רעה. והיה הוא מתענה, וכזה ומתפלל שיודיעו לו מן השמים על איזה חטא נהרג החסיד במיתה משונה כזו. ויתבודד בחדר מיוחד ומצטער על הריגת חבירו החסיד. עד שפעם בא אליו החסיד הקדוש כשהוא מתבודד בחדרו, ויחד חרדה גדולה לקראתו, ויאמר לו, אל תירא, דע לך, מימי לא עשיתי שום עבירה, אלא הקב"ה מדקדק עם חסידיו כחוט השערה, פעם אחת בירך בני הקטן ברכה על הפת, ולא עניתי אמן אחריו. האריך הקב"ה אפו עד המעשה הזה, כשעמדתי לפני מלך בשר ודם ולא עניתי על ברכתו, וחרה למלך מאד באותה שעה נתעוררה עלי מידת הדין על שלא עניתי אמן על הברכה למלך מלכי המלכים, ודנו אותי על כך. לכן אתה חברי תספר את המעשה הזה לבנך ולבן בנך ולכל באי עולם ותוהירם על ענית "אמן", ופרח לו. אמר לו החכם אבוהב לרבי מרדכי יפה שיפרסם מעשה זה, ויקרא אותו פעם בחודש להודיע לכל מהו העונש למי שאינו עונה אמן על ברכת תינוק, וכל שכן בביהכ"נ כששליח הציבור מתפלל תפילת שמונה עשרה ואומר קדיש.

(אוצרות התורה)

בדרך הדרוש

הוא והושע בן נון. מדקדקים למה קרא אותו כאן לתומכו, אבל אמרו חז"ל [אבות ה, יח] כל המזכה את משה להיות מנהיג ישראל תו לא היה צריך לסעד, והיינו הושע ולא יהושע. נ"ל כי שם זה נתן לו לרמוז ה' יושיעך הרבים אין חטא בא על ידו, ולכן עתה שנכנס יהושע תחת הוא והושע בן נון, כנ"ל וק"ל: (כתב סופר) מעצת מרגלים [במדבר יג, טז], והיינו שצריך סעד

גליון 382
שנה ט' תש"פ

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תודה למשפחת קליימן על האישור לפרסום התמונה

סיפורי חז"ל

לפיכך נותנים לו שוחד ביום הכפורים ביום שניתנה תורה אמר סמא"ל לפני הקב"ה, רבש"ע, על כל העובדי כוכבים נתת לי רשות, ועל ישראל אתה לא נותן לי רשות. אמר לו הקב"ה: הרי יש לך רשות עליהם ביום הכפורים אם יש להם חטא, ואם לאו אין לך עליהם רשות. לפיכך נותנים לו שוחד ביום הכפורים שלא לבטל קרבן של ישראל, גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל, גורלו של הקב"ה קרבן עולה, וגורלו של עזאזל שער חטאת וכל עונותיהן של ישראל עליו. ראה סמא"ל, שאין נמצא בהם חטא ביום הכפורים אמר לפניו: רבש"ע, יש לך עם אחד כמלאכי השרת בשמים, מה מלאכי השרת אין להן קפיצין כך הם ישראל עומדים על רגליהם ביום הכפורים, מה מלאכי השרת אין להם אכילה ושתייה כך ישראל אין להם אכילה ושתייה ביום הכפורים, מה מלאכי השרת שלום מתווך ביניהם כך הם ישראל שלום מתווך ביניהם ביום הכפורים. והקב"ה שומע עדותן של ישראל מן הקטיגור שלהן ומכפר על המזבח ועל הכהנים ועל כל עם הקהל למגדול ועד קטן. אמר משה: ביום הכפורים אראה כבודו של הקב"ה ואח"כ אני מכפר על עונותיהם של ישראל.

(פרד"א פמ"ו)

פרשת השבוע

שחטא ביותר, כן הוא הדבר בי, שמי שחטא ביותר כלפי ממ"ה הקב"ה, וישוב בפחד מפני אימת הדין, והוא יודע שלמחר יקבל חנינה, בודאי שהוא צריך לשמוח ביותר.

לחשוש מהקפדה כלשהי

הגה"ח ר' אלי' רוט זצ"ל, נהג לספר מעשה מהרה"ק המגיד מקונויץ זיע"א, שפעם אחת בערב יום הכיפורים, התעכב זמן מרובה לרצות את אחת מנכדותיו, על מלבוש מסויים שקנה לה שלא היתה מרוצה ממנו כל צרכה, הוא עמד בערב יום הקדוש ומנה בפניה את כל מעלותיו של המלבוש. כשנכנס לפתע תלמידו הרה"ק ר' נפתלי מרופשיץ זיע"א, ביקש ממנו המגיד מקונויץ שיצטרף אף הוא לריצוי נכדתו. כאשר סוף כל סוף נתרצתה הקטנה ויצאה מחדרו, לא הסתיר רבי נפתלי מרבו את תמיהתו, על כך שהקדיש זמן כה רב לענין כה פגוט ביום קדוש כזה. הסביר לו המגיד הקדוש: חושש אני מהקפדה כלשהי, לכן השתדלתי לעשות הכל לרצותה.

תוספת יום הכיפורים

הגאון ר' משה קליערס זיע"א, היה רגיל לומר בשם הגה"ק רבי חיים זונענפעלד זיע"א טעם על תוס' יוה"כ. מפני שביוה"כ יהודי דומה למלאך, ובעיוה"כ מצוה לאכול, ואיך נעשה מאיש למלאך ברגע אחד? ע"ז צריך תוספת למעבר (איבערגאנג).

שמחה בערב יום הכיפורים

הגה"צ ר' מאיר מארים זיע"א מתלמידי הרה"ק מקוברין זיע"א, היה רב בעיר קוברין והי' בעל רוח הקודש. ובעיר קוברין התגוררו הרבה אשכנזים. ופעם אחת נכנס אליו אחד מהאשכנזים בערב יוה"כ כי רצה לראות את התנהגותו ביום כזה. כשנכנס ראה את ר' מאיר שמח כמו ביום שמחת תורה. ותמה מאד על המראה שבערב יוה"כ, בעת שצריכים לשבת בפחד מיום הדין, והוא יושב ושמח, אבל לא אמר לו ולא כלום. הבין ר' מאיר את תמיהתו ואמר לו: מדוע אתה משתומם על השמחה? והמשיל לו משל למלך שהכריז על חנינה בארצו, שכל האסירים יצאו לחפשי. מי שמח ביותר? ודאי זה

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים 6:56 ת"א: 6:58 ר"ת: 7:33

יום הכיפורים

זמני כניסת השבת

ירושלים: 5:45 ת"א: 6:00

יוסלה ביקש לראות את הדברים שהוריו השאירו עבורו, ובעל האחוזה ששמר על הדברים כעל מזכרת, הראה לו שיקק של טלית ישן נושן, וספר עבה שהיה מחזור של הימים הנוראים, יוסלה פתח את המחזור אולם הוא לא ידע לקרוא בו מלה אחת, הוא גם לא ידע למה משמש השקיק, למרות זאת הוא ביקש מבעל האחוזה שיתן לי את הדברים הללו, ולאחר שמבוקשו ניתן לו הוא שמר על המחזור והשקיק מכל משמר, והם היו בעיניו מבלי לדעת למה ומדוע כמשהו קדוש שיש לנהוג בו כבוד.

עברו ימים אחדים, ויוסלה יצא לטייל בכפר, בהלכו אנה ואנה, הוא ראה יהודים אורזים חפציהם ומתכוננים לנסיעה, אתם נוסעים אולי ליריד? שאל אותם יוסלה שנחשב על ידי תושבי הכפר הגויים כבנו של בעל האחוזה, "לא" השיבו לו היהודים הפעם אין אנו נוסעים ליריד, אנו נוסעים לראש השנה לעיר הסמוכה כדי שנוכל להתפלל יחד עם כל היהודים, מה זה ראש השנה? מה עושים בראש השנה? שאל אותם הילד, והיהודים סיפרו לו כי ראש השנה הנו יום הדין, בו מבקשים היהודים מהקדוש ברוך הוא שיתן להם שנה טובה ומתוקה, בגשמיות וברוחניות, היהודים הסתכלו על יוסלה בעיניים מהן ניבט העצב והשתתפו בצער, יוסלה הרגיש בעליל כי היהודים מרחמים עליו, אולם הם פחדו מבעל האחוזה, ועל כן לא יכלו לומר לו יותר.

בלב בלתי שקט חזר הילד לבית בעל האחוזה, הוא לא מצא לעצמו מנוח, משהו טמיר ונסתר משך אותו אל היהודים, הלא יהודי הנהו. בלילה ההוא הוא חלם חלום בו ראה את אביו המנוח שאמר לו: "יוסלה בני הלא אתה יהודי, לך לבית הכנסת להתפלל יחד עם כל היהודים והשם יתברך יאזין לתפילתך". הילד לא ידע מה לעשות עם עצמו, החלום לא עזב אותו, במשך כל היום הסתובב סהרורי מבלי יכולת להחליט מה לעשות. בלילה הוא שוב חלם חלום והפעם באה אליו אמו בחלום ואמרה לו: "בני יקירי, אתה הלא יהודי, מקומך בין אחיך היהודים ולא בביתו של בעל האחוזה הנוצרי. היום הוא ראש השנה בעולם כולו, עזוב את הבית המפואר בו אתה נמצא בעל כורחך, ולך אל אחיך היהודים, עדיין אינו מאוחר מידי".

עצוב ומדוכה הסתובב יוסלה למחרת היום ולא מצא לעצמו מקום בטירת בעל האחוזה, למולו נסע בעל האחוזה לציד ונעדר מביתו, כך שיכול היה להרהר כל היום בחלומות המוזרים שפקדו אותו, מבלי שאיש יפריע לו בכך, משהו פנימי משך אותו לעיר, אל אחיו היהודים, משהו שהוא בעצמו לא ידע את טיבו.

ריבון כל העולמים שלא ידח ממנו ידח

היה זה ליל "כל נדרי", הבעל שם טוב הקדוש זיע"א עמד בבית מדרשו, לבוש בקיטל ועטוף בטלית, והתכונן לתפילת יום הכיפורים. פתאום נראה כאילו צל עובר על פניו הקדושים, ניכר היה כי משהו מעיק על הבעש"ט, אך איש לא העיז לשאול אותו על כך, את תפילת כל נדרי אמרו בכוונה גדולה, לאחריה לפני תפילת ערבית הכריזו על הפסקה קצרה, הבעש"ט עמד על עמדו שקוע בהרהוריו, עד שפתאום השתפך על שפתיו חיוך רחב, וראו עליו כי הוא מלא שמחה, וציוה להמשיך ולהתפלל תפילת ערבית. במוצאי יום כיפור היה הבעל שם טוב במצב רוח מרומם, והוא סיפר לתלמידיו את הסיפור הבא:

בכפר אחד היה גר פעם חוכר יהודי, הוא היה יהודי נעים הליכות ובעל האחוזה אשר החכיר לו את אדמותיו, העריכו מאד והתייחס אליו כאל ידיד אישי, חוכר זה נפטר פתאום ביום בהיר אחד והותיר אחריו אלמנה צעירה וילד קטן, לא עברו ימים מרובים עד שגם האלמנה נפטרה מרוב צער, והילד הקטן נותר יתום מאב ואם. בעל האחוזה שהיה כאמור ידידו של החוכר היהודי לקח עתה את היתום הקטן אליו, ילדים משלו לא היו לו והוא נקשר בעבותות האהבה אל הילד היהודי הקטן, בו טיפל כאילו היה בנו יחידו. כך עברו שנים אחדות, הילד גדל בביתו של בעל האחוזה הנוצרי בעושר ומותרות, ולא ידע כלל על מוצאו היהודי.

פעם אחת כאשר שיחק עם ילדים אחרים שבאו עם הוריהם לביקור אצל בעל האחוזה, נפלה קטטה בניהם ואחד הילדים האורחים קרא לו שזיד (יהודי), באומרו כי הוא איננו בנו של בעל האחוזה, וממילא אינו אחד משלהם היות והוריו היו יהודים. הילד רץ מיד אל בעל האחוזה ושאלו לפשר הדבר, האם זה נכון מה שהילד אמר לו? מה זה איכפת לך בני מה שילד קטן מדבר? ניסה בעל האחוזה להרגיעו ולהסיח את דעתו, אתה הלא יודע כי אני אוהב אותך כאילו היית בני יחיד, ואני גם קבעתי אותך כיורשי היחיד, לכשתגדל יעבור כל אשר לי, כסף וזהב, שדות וכרמים, הכל יעבור לרשותך.

הילד, שכאן נקרא לו יוסלה, ביקש את בעל האחוזה שיספר לו קצת על הוריו, מי הם היו? ומה היו מעשיהם? ובעל האחוזה סיפר לו, כי הוריו היו אנשים ישרים, יהודים חרדים שנמנו על ידידי הטובים, אולם הוא הוסיף, כי הם היו עניים מרודים ולא השאירו לך דבר מלבד איזה ספר ישן ושקיק בלוי ומיושן.

משל ונמשל

יסלק האדם את חובותיו לקב"ה מעט מעט, עד שיזכה

ויהיה בעל תשובה גמור

משל לסוחר אחד בעל חנות יינות, שבא לבית מסחר סיטונאי כדי לקנות כמות גדולה של יין לחנותו, לאחר שהציגו לו את החשבון, ביקש הסוחר שיתנו לו את היין בהקפה, מכיוון שאין בידו לשלם כעת, והבטיח לשלם מאוחר יותר כאשר ימכור את הסחורה בחנותו. אינני יכול – ענה לו המוכר – זה מספר פעמים נתתי לך בהקפה, וגם הבטחת לסלק את חובך במועד, אך לא קיימת את הבטחותיך. התחנן הסוחר: אנא, רק הפעם תן לי בהקפה, ואשלם לך בחזרה במועד, בכל הפעמים הקודמות לא שילמתי מפני סיבות שונות שמנעו ממני לשלם, אולם הפעם אני מבטיח כי אשלם בזמן! לא הועילו כל הפצרותיו – הסיטונאי עמד בסירובו.

בעודם מדברים נכנס סוחר אחר לחנות, וכאשר שמע את הדברים אמר לסוחר: שמע לי, אתן לך עצה: לשם מה אתה קונה עכשיו כמות כה גדולה של יין, ומתחייב למחיר רב? קנה מעט ושלם עכשיו. הסכים הסוחר לעצה נבונה זו וכן עשה, קנה מעט יין ושילם את מחירו, את היין מכר בחנותו ובכסף שהרוויח, שב וקנה עוד יין, וחזר חלילה, עד שהצליח במסחרו החזיר את כל חובותיו.

והנמשל: אנו מבקשים מהקב"ה שימחול לנו על כל חטאינו, ומבטיחים שלא נשוב ונחטא, אולם גלוי וידוע לפניו שלמרות ההבטחות נשוב ונחטא. אין כל דרך בפנינו אלא לנהוג כאותו סוחר, נתחיל ונחזור בתשובה בדבר מסויים, למשל, אדם יקבל על עצמו להיזהר בחטא הדיבור, כאשר יתגבר על חטא זה, יקבל על עצמו להישמר גם מחטאי העיניים, וכן הלאה... כך יסלק האדם את חובותיו לקב"ה מעט מעט, עד שיזכה ויהיה בעל תשובה גמור.

הוא לא יכול היה להחזיק מעמד יותר, ובהחלטה נחושה לקח את שקיק הטלית ובו המחזור שקיבל ירושה מאביו, ויצא לדרך אל הבלתי נודע. ימים אחדים הוא נדד בדרכים עד שהגיע לעיר הגדולה, שם שאל איפה בית הכנסת היהודי? יהודים טובים קיבלו אותו בסבר פנים יפות והסבירו לו איך להגיע לבית הכנסת. יוסלה הגיע לבית הכנסת לפנות ערב, עייף, ושבור ורצוף, היה זה ליל יום כיפור, בעת תפילת "כל נדרי". היהודים בבית הכנסת עמדו עטופי לבנים והתפללו בכוונה ובדבקות, הנער היהודי האזין לתפילות של בעל התפילה והמתפללים והן נגעו ללבו, גם לבו הצעיר רצה להשתפך בתפילה מתוקה לפני בורא כל עולמים, אולם הוא לא ידע איך מתפללים. כאב הלב של יוסלה היהודי התועה והיתום קרע שחקים.

גם אותי, המשיך הבעש"ט הקדוש את סיפורו אפף צער גדול על גורלו של הנער היהודי, וחששתי שמא יתערב השטן וינסה להשפיע על הנער המסכן לברוח מבית המדרש בבהלה, ויאבד ח"ו לכלל ישראל. התעמקתי בתפילה לפני ריבון כל העולמים שלא ידח ממנו ידח, שירחם על נשמה יהודית זו שיזכה לחזור לחיק אחיו בני ישראל. והקדוש ברוך הוא הבוחן לבבות בדין, היה בעזרו ופתאום פתח הנער את המחזור אשר הביא איתו בשקיק שאביו השאיר לו למזכרת יהודית, פתח אותו באמצע ואמר בלב נשבר ונדכה: "רבונו של עולם, אינני יודע מה להתפלל ואיך להתפלל, מה לומר ומה לבקש, הא לך אבינו שבשמים את כל המחזור כולו, ויהי רצון מלפניך כאילו התפללתי כמו שצריך. באומרו זאת שיקע יוסלה את פניו במחזור הפתוח ודמעות רותחות פריצו מעיניו.

דמעות עמדו בעיני התלמידים משסיים הבעש"ט את סיפורו, ומעת לעת בשעת התפילה שעה שנוכרו בקורותיו של הנער היהודי התועה, שהגיע אל המנוחה ואל הנחלה, הרהרו: רבונו של עולם, הרי אנו לפניך כאותו נער תועה, וכי יודעים אנו כיצד להתפלל וכיצד לכוון את הכוונות הטהורות של התפילות? הא לך אבינו שבשמים את כל הסיפור, בו מצויות כבר כל התפילות וכל הכוונות. קבל תפילותינו הבאות מעומק הלב ומלב נשבר, ותן לנו שנה טובה ומבורכת גמר חתימה טובה.

צ'ין אדם לחברו

ביקור חולים בעיוהכ"פ

בערב יום כיפור אחד לאחר תפילת מנחה, עשו יחד הגה"צ רבי משה פיינשטיין זצ"ל והרב לומנר זצ"ל את דרכם הביתה, והנה אומר לפתע רבי משה, הבה ניכנס לבקר את הרבי הזקן מבויאן זיע"א שהינו חולה ורתוק למיטתו, ערב יוהכ"פ עתה ומן הסתם אין לאיש זמן לבקר עתה, ואכן כן היה, בהיכנסם לחדרו של הרב מצאוהו שוכב במיטה בודד ואיש אינו לצידו. רבי משה ישב ושוחח עמו כאילו עמד לרשותו כל הזמן שבעולם, לבסוף קם ואיחל רפואה שלימה לצדיק הישיש, שפניו כבר העלו בינתיים חיוך, ברכו בשנה טובה ובחתימה טובה, והשניים המשיכו בדרכם.

בין אדם לחברו בין איש לאשתו הגה"ק רבי יצחק בלאזר זיע"א היה נוהג בכל ערב יום הכפורים לשלוח לאשתו, פתקה ממקום התבודדותו, בה הוא מבקש כי תסלח לו פן לא נהג בה כבוד או ציערה, שבהיות דין היחס שבין איש לאשתו כדין היחס שבין אדם לחבירו, שאין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חבירו.

מי שמר על התינוק לפני כל נדרי היה זה בשנה אחת, בבית הכנסת חיכו לבואו של הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זיע"א

לתפלת "כל נדרי" ולא בא, כשנמשך הדבר שעה ארוכה, אמרה לנפשה אחת הנשים שעמדה בעזרת הנשים, את תינוקי השארתי בבית לבדו בוכה, ארוץ ואראה מה שלומו. כאשר פתחה את הדלת נבהלה למראה עיניה, הרבי עמד ושיחק עם התינוק כדי שלא יבכה.

ואהבת לרעך כמוך

מסופר על הגה"ק רבי שמחה זיסל מקלם: פעם בערב יום הכיפורים, בהיותו בדרך, הזדמן לאחת העיירות והצטרף לבני הקהילה לתפילה. לפתע הבחין ביהודי בעל הדרת פנים הנועל מנעלים בעצם יום הצום. לשאלתו, ענה היהודי, כי אין לו גרביים והוא מתבייש ללכת יחף. מיד פשט רבי שמחה את גרביו ומסרם ליהודי. הוא עצמו התהלך יחף עד לסיום יום הכיפורים. מאוחר יותר כשנשאל מדוע ראה לנכון להעדיף את היהודי מאשר לשמור על כבודו, הסביר להם בפשטות, כי היהודי הזה הוא תושב המקום, ואם יסתובב יחף בין בני עירו, עלולים לזלזל בכבודו מה שעלול להרוס את מעמדו. ואילו הוא רק עובר אורח, היום כאן ומחר שם. דעתם עליו אינה קריטית לגביו, על כן יכול הוא ללכת יחף.

תילולא דצדקיא

שבת קודש ו' תשרי

הרה"ק רבי אריה לייב הסבא משפאלע ב"ר ברוך (תקע"ב)
הרה"ק רבי מרדכי ב"ר דוד מטאלנא (תרל"ב)
יום ראשון ז' תשרי
זבולון בן יעקב (ב' אלפים שי"א)
יום שני ח' תשרי
הרה"ק רבי נח ב"ר מרדכי מלעכוויטש (תקצ"ד)
הרה"ק רבי אלעזר ניסן מדראביטש ב"ר משה מאיהעל (תרט"ו)
יום שלישי ט' תשרי
הרה"ק רבי דוד הלוי מסטעפין ב"ר שמואל (תלמיד הבעש"ט - תקע"א)
יום רביעי יום הכיפורים י' תשרי
רב אחאי בריה דרבה בר אבוהו (ד"א-רע"א)
הרה"ק רבי משה יצחק (ר' איציקל) מפשעווארסק ב"ר נפתלי (תשל"ז)
הרה"ק רבי שמעון נתן נטע ב"ר משה מרדכי מלעלוב (תש"ע)
יום חמישי י"א תשרי
רב טביימי דהוא מר בר רב אשי (ד"א-רכ"ה)
רב הונא בריה דמר זוטרא (ד"א-רכ"ז)
הרה"ק רבי צבי אריה מאליק ב"ר גדליה (תקע"ב)
יום שישי י"ב תשרי
הרה"ק רבי אברהם המלאך ב"ר דוב בער (תקל"ז)
הרה"ק רבי שמואל ב"ר מנחם מענדל המהר"ש מליובאוויטש (תר"מ)
הרה"ק רבי יחיאל מיכל ב"ר משה מזוויהל (תרט"ז)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל חבון רבטיבין שליט"א
מח"ס "גם אני אורח" הפרוס יוסף התרים על המעונים.

עבירות שבין אדם לחברו (ב')

א) אף שחברו מקפיד עליו שלא בצדק חייב לפייסו. (שפת אמת יומא דף פ"ז ע"ב, בד"ה איקפד)
ב) אפילו שחברו גם כן הקניטו וגידפו, בכל זאת חייב לפייסו. (שו"ת זכרון יהודה, סימן ר"א)
ג) מי שפגע בחברו, ונודע לו שמחל לו, אינו צריך לבקש ממנו מחילה. (שו"ת דבר יהושע, או"ח חלק ה', סימן כ')

ד) אם קשה לו לילך בעצמו לפייס את חברו, או שיודע שיותר יתפייס אם ישלח פיוס על ידי שליח, רשאי לשלוח שליח לפייסו. (פרי חדש סימן תר"ו, ס"ק א')

גמר חתימה טובה ושנה טובה ומבורכת
לכ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א
לכל הנלווים אליו ולכל בית ישראל

קרית קרעטשניף רחובות
טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֻשֶׁת הָאֲזִינוּ - כְּוִנַּת הַלֵּב

"וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם שִׁימוּ לְבַבְכֶם לְכָל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר אֲנֹכִי מַעֲיֵד בְּכֶם הַיּוֹם אֲשֶׁר תִּצְוֶן אֶת בְּנֵיכֶם לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת"
(דברים לב, מו)

הייתה מצווה אותנו לעשות כן.

לדוגמא: התורה הקדושה אסרה עלינו לאכול שקצים ורמשים- עלינו לזכור כי אנו נמנעים מאכילתם לא בשל תחושתנו האישית, שדברים אלו מעוררים בנו סלידה ורתיעה.

אלא אנו נמנעים מלאכול אותם בשל ציווי של מלך מלכי המלכים, אשר לימדנו כי אכילה מעין זו, הרי היא 'סם המוות' לנפשנו.

נמצא איפוא, כי בקיומן של כל המצוות שבתורה- צריכים אנו להכניס את ה'לב' שלנו, את ההרגשה ואת הכוונה, ורק אז נצא בהם ידי חובתנו.

הוא אשר מצווה אותנו משה רבינו: "שִׁימוּ לְבַבְכֶם!". כלומר, הכניסו את הלב שלכם אל מעשה המצווה- ואז תהיה שמירת המצוות שלכם ראויה ומתוקנת כפי שנדרש מאיתכם.

יהי רצון שנזכה להכניס את ליבנו בקיום של כל מצווה ומצווה ונחוש את ציווי הבורא כל'סם החיים' לנפשנו בכל צעד ושעל שאנו עושים.

בברכת שבת שלום וחג סוכות שמח הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

הצלחה בגור"ב

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור היושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה נתנאל בן ג'ינה אילן בן ג'וליאט אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ינה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו נזרי בן ימנה אלינה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה שאלו בן סילביה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל נעמה בת שרה בנימין בן ברכה רפאל אבידן בן תקווה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

בפסוק "וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם שִׁימוּ לְבַבְכֶם לְכָל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר אֲנֹכִי מַעֲיֵד בְּכֶם הַיּוֹם אֲשֶׁר תִּצְוֶן אֶת בְּנֵיכֶם לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת", עלינו לעמוד על שתי מילים שנראות לכאורה בלתי שייכות לעניין, הלא הן המילים: "שִׁימוּ לְבַבְכֶם".

שכן לכאורה, מה עניינו של הלב לכאן? הלא נחוץ קיום בפועל של כל התורה והמצוות, עמידה בפועל "לְכָל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר אֲנֹכִי מַעֲיֵד בְּכֶם הַיּוֹם". אם כן, מה עניינה של "שימת הלב" כאן?

ביאר הרב 'מקדש הלוי' כך: במילים אלו מבקש משה רבינו ללמדנו, כי אין די בקיום המצוות למעשה- אלא יש צורך לקיימן עם שימת הלב!

אדם שמקיים את כל התורה כולה, אך מקיים אותה מתוך הרגל, כמצוות אנשים מלומדה- אינו יוצא בכך ידי חובתו כלפי שמיא, והוא עדיין יתבע על שלא קיים את כל המצוות כראוי!

אם כן, צריכים אנו לשאול את עצמנו, כיצד עלינו לקיים את המצוות כדי שנצא בהם ידי חובה כפי שהתורה דורשת?

הדרך הנכונה היא, שעלינו לחוש כאדם שבוֹלַע תְּרוּפָה אֲשֶׁר אִמְרָה לְהַצִּיל אֶת חַיּוֹ וּבַעֲצֵם כָּל חַיּוֹ תְּלוּיִים בָּהּ.

כלומר, גם כאשר אנו נמנעים ממעשים אשר השכל הישר מונע מלעשותם ואנו היינו נמנעים מכך, גם לו התורה הקדושה לא

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלמה לנוריאל בו אסתר

לרפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר ויליד אלחנן רפאל בן איריס ויליד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

להצלחת ורפואת כל עם ישראל

זמני לכת			ע"י
כינסת לכת	צאת לכת	כינון חס	
17: 37	18: 48	19: 27	י-ט
17: 54	18: 45	19: 23	ת"א
17: 55	18: 46	19: 24	מיטב
17: 56	18: 47	19: 26	כ"א

שואל ומשיב בהלכה - אכילה בספה

מה הדין אם ירדו גשמים בליל חג הסוכות, קודם שהתיישבו לאכול סעודת ליל החג? וכן מהי חובת מצוות לולב בחג סוכות?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון:

תשובה: !

אם ירדו גשמים בלילה הראשון של החג, פטור מלאכול בסוכה, שנאמר: "בִּסְכַּת תִּשְׁבּוּ שִׁבְעַת יָמִים" (ויקרא כג, מב). "תִּשְׁבּוּ-כַעֲיַן תְּדוּרוֹ", מכאן שהמצטער פטור מן הסוכה. ויש חולקים ומחמירים בלילה הראשון, שצריך לאכול כזית בסוכה, גם כשיורדים גשמים, והעיקר להקל. ואף המחמירים לא יברכו ברכת 'לישב בסוכה', שספק ברכות להקל.

מי שלא אכל בסוכה בלילה הראשון של החג, מחמת הגשמים, ונכנס לביתו וקידש, ובירך שהחיינו בעת הקידוש, ולמחרת בבוקר הייתה הרווחה ופסקו הגשמים, יש אומרים, שיחזור לברך שהחיינו בקידוש, ויש חולקים וספק ברכות להקל ולא יברך.

מצוות לולב מוטלת על כל איש ואיש מישראל ליטול ארבעת המינים (לולב אחד, שלושה הדסים, שתי ערבות ואתרוג אחד) לברך עליהם ולנענע אותם בשבעת ימי החג. אישה פטורה ממצווה זו (ולפי מנהג האשכנזים תיטול בברכה) וכן אין נוטלים לולב בשבת, מכיוון שגזרו חכמים, שמא ייטול הלולב בידו ויעביירו ארבע אמות ברשות הרבים.

מצוות נטילה הינה ביום ולא בלילה וכל היום כשר לנטילת לולב. המהדרים במצוות - יש מהם הנוהגים לברך על הלולב ולנענעו בתוך הסוכה, ואת הנענועים, שבשעת אמירת ה'הלל' עושים בביה"כ. אדם, שאין לו לולב, יכול לקחת מחברו ב'מתנה על מנת להחזיר' ויוצא בו ידי חובה. נוטלים את הלולב ביד ימין ואת האתרוג ביד שמאל, גם מי שאיטר יד.

סגולה לעשירות

להלן סיפור שנשלח ע"י אחד מקוראנו הנאמנים שהתרחש עם אביו ויש בו כדי ללמדנו כי מעבר לעצם קיום מצוות הסוכה הרי שיש בה סגולה נוספת לעשירות. ומעשה שהיה- כך היה: "הסיפור אירע עם אבי, הרב בן ציון נחמיה פרסברגר ז"ל. הוא התגורר בבילגוריי שבפולין עם אישתו ושבעת ילדיהם. אולם הנאצים ימ"ש שחטו את כולם. הוא בחסדי שמיים זכה להינצל ולעלות לארץ, בחוסר כל. אבי לא התייאש וכאן בארץ ב"ה הקים את ביתו מחדש ונישא בזיווג שני".

"כשהגיע לארץ הוא התגורר בקיבוץ 'חפץ חיים' ובהמשך התגורר בבני-ברק ומשם עבר לירושלים. שם התגורר ברח' המצור באיזור קטמון. אבי הקים את משפחתו בשנית וזכה למשפחה לתפארת בת שישה ילדים. הדירה שלו הייתה בת שני חדרים קטנים ובה נולדו כל ילדיו".

"מטבע הדברים המקום היה צר מאוד ולא היה מסוגל להכיל את משפחתו הגדולה. כדי לאפשר למשפחה המונה שמונה נפשות לישון בדירה קטנה זו הוא נאלץ לעשות חורים בקירות ולמעלה שם ברזלים ודף עץ וכך אחד הילדים ישן למעלה בקומה שניה. הקושי היה רב. באחד הימים התלונן אבי לפני יהודי ת"ח וירא שמיים על כך. אמר לו הרב: "בתורה הקדושה כתוב: 'וַיַּעֲקֹב נָסַע סִכְתּוֹ וַיֵּבֶן לֹא בָּיִת' (בראשית לג, יז). אם אתה רוצה לזכות לבית, תעשה סוכה גדולה ויפה וה' בעז"ה יעזור לך". שמע אבי לעצת הרב. קנה סוכה גדולה מעץ. עמל, יגע ובנה סוכה גדולה יפיפייה.

חלפו מספר חודשים. יום אחד ניגשו אליו יהודים ממתפללי בית-הכנסת ואמרו לו שהם ראו את הדוחק הרב ושהוא מתגורר בדירה כל כך קטנה עם משפחה בת שמונה נפשות ולכן הם החליטו לעזור לו. הם אירגנו מגבית שעלתה יפה וכך יכלו לקנות לו דירה גדולה בת שלושה חדרים גדולים ונפלאים בבניין מהשיכונים ברח' חזקיהו המלך גם כן באיזור קטמון, וכולנו, כל הילדים גדלנו בדירה זו עד שהתחתנו".

הכנסת אורחים

הגאון רבי יעקב טולידאנו זצ"ל מצרפת דבק מאוד במצוות הכנסת אורחים. באחת הפעמים אירח הצדיק בכבוד רב יהודי קשה יום מארץ ישראל, שהתנהגותו הייתה מוזרה ונחשב בעיני עצמו לתלמיד חכם. יום אחד הלך אחד התלמידים לבית הרב ומצא שהבית סגור, ועל הדלת היה מוצמד פתק שכתב הרב לאותו יהודי בלשון הקודש.

הרב פנה אליו בתוארי כבוד, והתנצל שהוא נאלץ לנסוע בדחיפות לכמה שעות, עוד כתב לו, שהשאר מאחורי הבית דלת פתוחה, סעודה מוכנה, ויכול הוא לשהות בבית כל זמן שיחפוץ...

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnneEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב שלום סאפרין מקאמרנא זצ"ל

הגאון הרב שלום סאפרין מקאמרנא זצ"ל בעל ה'מעשה שלום' נולד ב-כ"ד תמוז ה'תרע"ו (1916) בעיר בוריסלוב שבגליציה. נקרא שמו בישראל שלום ע"ש סבו מצד אימו (הרה"ק השר שלום מבעלזא זיע"א). דור רביעי לאדמו"ר הראשון לבית קאמרנא, הרה"ק המקובל רבי יצחק אייזיק יהודה יחיאל זיע"א (בעל היכל הברכה- העיד על עצמו, שכבר מגיל שנתיים עד חמש השיג מראות נפלאים ואף את רוח-הקודש). למד בישיבת צהלים בעיר הונגריה וכן למד בישיבת ראוהוב ובמיוחד בישיבת מונקאטש. בניסיון ניצל מהשוואה, כשברגע האחרון עלה על ספינת מעפילים, שהפליגה מרומניה לארץ ישראל, כשהוא מקיים בספינה במסירות נפש עילאית את המצוות.

כשהגיע לארץ נלקח למחנה מעצר בעתלית. שם הכשיר את מטבח המחנה וניהל בית כנסת ואורח חיים לאנשים החרדים, שרצו להרגיש טעם שבת וחג. אחרי ששוחרר מהמחנה בחר לגור בשכונת 'שערי חסד' בירושלים והחל לשמש כרב של בית הכנסת 'קהל חסידים'. היה בידידות עם שאר רבני השכונה, ביניהם הגאון ר' דוב בעריש וינפעלד (הגאון מטשעבין), הגאון ר' שלמה זלמן אוירבך וכו'. נפטר ב-י"ג תשרי ה'תשנ"ח (1997). חי כ-81 שנים. ציונו בחלקת הרבנים בהר המנוחות בירושלים. על שמו הוקמו המוסדות התורניים 'עטרת שלום' בתי מדרש וישיבות וכוללים, הוצאת ספרים וכן הוצאת עלון שבועי תורני בשם 'עטרת שלום' ועוד.

סבא (מצד אביו): הגאון ר' אברהם מרדכי מקאמרנא (בעל ה'מדרכי אברהם'). **סבא (מצד אימו):** הגאון רבי יצחק פלאם זצ"ל (רב ואב"ד בעיר קראטשין ולובו). **אביו:** הגאון ר' חיים יעקב מקאמרנא (בעל ה'פרי חיים'). **אימו:** הרבנית מרת חיה. **נשותיו:** הרבנית מרת ציפורה יוטא (בזיווג ראשון- בת של הגאון רבי בן ציון וויס אב"ד העיר ראסוויגף. נפטרה ממחלה יחד עם בנה הקטן אהרון), הרבנית מרת גאלדא לאה (בזיווג שני- בת הגאון המפורסם רבי ישראל יצחק רייזמן חבר ה'בד"ץ העדה החרדית בירושלים). **ילדיו:** האדמו"ר המקובל רבי נתנאל סאפרין שליט"א, ר' אברהם מרדכי מירושלים ור' אליעזר צבי מבית שמש ובתו מרת חווה סימא ע"ה (נישאה לר' יששכר שטוקהמר).

מרבתינו: הגאון ר' לוי יצחק גרינוואלד, הגאון ר' שלמה זלמן פרידמן, הגאון ר' חיים אלעזר שפירא (בעל ה'מנחת אלעזר'), הגאון ר' ישראל הגר מוילז'ניץ (בעל ה'אהבת ישראל') והגאון ר' אהרון רוקח מבעלזא. **מתלמידינו:** ר' אברהם צבי בק (רבה של מלברון). **מספריו:** **מעשה שלום**- על התורה **ינפש שלום**- על תהילים **ינשמת שלום**- על פרקי אבות.

כאשר רבינו עלה על ספינת מעפילים שהפליגה מרומניה לארץ ישראל, התברר לו שאחיו, ר' מנחם מאניש יושב בכלא על עוון ריגול, מיד עשה את כל המאמצים לשחררו למרות שידע, שהוא עומד להפסיד את ההפלה ולמעשה הצלת חייו תלויה בספינה זו. בסיכומו של עניין בחסדי שמיים הצליח גם לשחרר את אחיו בערבות מתאימה - וגם להספיק להגיע לספינה, שבאמצעותה הגיע לארץ ישראל וכך ניצל מהשוואה האיזמה ברגע האחרון.

בזמן ההפלה רבינו מסר את נפשו על המצוות ובכללם גם על נטילת ידיים, ולכן בחר לישון על הדרגש הנמוך על יד הרצפה - קרוב לדוד המים שעל הספינה, וכן בימי החנוכה הדליק נרות חנוכה על הספינה משמן ששמר מהמנה היומית הקצובה לאוכל.

רבינו אמר, שמי שיעזור לו לחתן את בנו הגדול יבטיח לו את כל מה שצריך. אחד העשירים הגדולים בלונדון אמר לו, שהוא מוכן לשלם את הוצאות החתונה, אבל בתנאי אחד: יש לו משפט עם גוי, ולמרות שהוא יודע, שהוא זכאי, הוא חושש מתוצאות המשפט, מכיוון שהשופט שעתיד לדון בענייניו ידוע בתור אנטישמי - ובוודאי יפסוק לרעתו. ולכן הוא רוצה, שהצדיק יבטיח לו, שיצא זכאי. אמר לו רבינו: "אל תדאג, יהיה בסדר". **ביום המשפט בבוקר שמעו בחדשות, שהשופט האנטישמי הלך לישון במיטתו ולא קם בבוקר. לפיכך נקבע, ששופט אחר יפסוק בעניינו, והוא זיכה את העשיר כדברי רבינו.**

רבינו נהג לקום בכל יום בשעה שלוש לפנות בוקר כדי לעשות תיקון חצות וללכת לבית הכנסת ללמד שיעור במשניות ולהתפלל עם הנץ החמה. אחר התפילה היה מלמד גם שיעור בהלכה. כשהיה צעיר לימים, והיו לו ילדים קטנים בבית, חשש רבינו, שאם יקום לפנות בוקר בבית, ילדיו יתעוררו משנתם ויהיה גזל שינה וכן עלול הוא להעיר את רעייתו, ולכן בחר לישון בחצר, שהייתה לו לפני הבית. רבינו ישן על ספסל שהיה ברובח שלושים ס"מ בלבד, וכך נהג גם בימי החורף הקרים לישון על הספסל, וכך העביר את שעות השינה הקצרות שלו.

רבינו נהג לשים בעצמו את הסכך על הסוכה, אפילו כשהיה זקן והיה לו קשה לעלות על הסולם. מספר שנים לפני שנפטר, עלה על הסולם ונפל ושביר את רגלו. שנה לאחר מכן חשבו התלמידים, שבוודאי השנה לא יטרח לשים את הסכך בעצמו אחרי מה שקרה בשנה הקודמת אלא יבקש מאחד הבחורים עזרה. אולם להפתעתם הרבה ראו ערב החג, שרבינו לקח את הסולם ועלה על שלביו והניח את הסכך כדי לקיים את המצווה בעצמו ובהידור.

לאחד מחסידי רבינו היה בן, שחלה במחלה קשה ל"ע והרופאים לא נתנו שום סיכוי שיבריא. בצר לו פנה לרבינו, שאמר לו לעשות פידיון, בדרך זו: האבא של הבן יעניק לו את הבן במתנה, וכך הוא יהיה בנו של הרב, והרי על הבן שלו לא גזרו בשמיים, שיהיה חולה במחלה. וכך עשו מעמד נתינת מתנה של הילד החולה לצדיק, והילד הבריא נגד כל התחזיות, וכל השנים הרבי החזיק את עצמו כאבא של הבן ואף טרח לנסוע עד לאמריקה - בשביל להשתתף בחתונה של הילד.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אָמוּנָה תְּמִימָה

מה אפשר לומר ליהודי רוסי, שבאמת רואים את הרצון שלו לדעת וללמוד והכל בתמימות? הרב לקח את האתרוג הראשון ולא האמין למראה עיניו. האתרוג היה מושלם! נקי, נקי! עם בליטות ושקיעות!

חשב הרב: "נו, מילא, יכול לקרות". הוא לקח את האתרוג השני ופליאתו הייתה עצומה: האתרוג השני היה מהודר ברמה גבוהה מאוד, לא פחות מהאתרוג הראשון! הרב היה המום למראה עיניו.

הוא לקח את האתרוג השלישי. הוא היה מהודר להפליא, ממש כמו האתרוג הראשון והשני. הוא חשב, שאולי הוא לא רואה טוב, ולכן הוא הלך להראות את הפלא הזה לשאר הרבנים, שהיו שם.

הם הסתכלו, הסכימו עם הרב ונדהמו מהאתרוגים המהודרים, ואמרו: "האתרוגים האלו הם פסגת ההידור. הלוואי, שאנחנו נזכה השנה לקיים את המצווה עם כאלו אתרוגים מהודרים".

לאחר מכן המורה צדק בדק את הלולבים... הלולב הראשון היה מהודר להפליא, סגור לגמרי וירוק. הרב כמעט יצא מכליו. הלולב השני היה מהודר לא פחות מהראשון, והלולב השלישי היה מהודר לא פחות מהשני הרב פשוט היה המום.

הרב חשב לעצמו: "זה הרי לא יתכן. הרי היהודי הרוסי לא יודע לבחור... איך הוא זכה בכאלו של סטים ארבעת המינים מהודרים לו ולבניו?". ניתן היה לראות את הפליאה בפני הרב. לפיכך שאל אותו היהודי הרוסי לסיבת הדבר. לאחר שהשיב הרב, כי שלושת הסטים של ארבעת המינים הם מהודרים ברמה מדהימה סיפר:

"אני חי עם בורא עולם, דיברתי אל האלוקים לפני שְׁהִגַּעְתִּי לכאן, ואמרת: 'אבא שבשמיים, אתה יודע, שאני אוהב אותך, אתה יודע מה שאני עברתי ברוסיה - לא הרשו לי לדעת, שאתה קיים, לא נתנו לי ללמוד את התורה הקדושה".

"אם היו מרשים לי ללמוד תורה, אתה יודע, שאני הייתי דבוק אליך, הִגַּעְתִּי לארץ ואני משתדל ללמוד ולדעת, אני לא יודע הלכות, אני לא יודע לבחור את ארבעת המינים. אני מבקש ממך, ריבונו של עולם, שאתה תבחר בעבורי את ארבעת המינים עבורי ועבור בני".

סיים הרב מישקובסקי את דבריו באומרו: "אין לנו מושג כמה הקב"ה אוהב כל יהודי ויהודי! והכי חשוב: 'תמים תהיה עם ה' אלוֹקֶיךָ', אותו יהודי זכה לכך בזכות אמונתו התמימה בבורא עולם!".

(מעובד מתוך 'אמונה שלימה' חומש דברים - מאת ידידי ורעי,

ר' צבי נקר)

אדם שיש לו אמונה תמימה בבורא העולם ומתפלל למי שאמר והיה העולם, אין ספק שיזכה שיענו בקשותיו. להלן סיפור מופלא שיש בו כדי ללמדנו על כך: הגאון רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א סיפר, שהוא שמע מראש ישיבת 'כפר גנים' הגאון הרב ישעיהו גריינמן שליט"א: כשהתקרב חג הסוכות, הרב ישעיהו גריינמן ישב וברר את ארבעת המינים.

כמובן, בוררים את המהודר שבמהודר ובודקים כל אחד מארבעת המינים בזכוכית מגדלת. היה שם רב מירושלים שברר יחד איתו ותוך כדי בדיקה סיפר לו את הסיפור הבא:

בבני ברק אירגנו מכירת ארבעת המינים במחיר מוזל עבור בני תורה. הסחורה לא הייתה הכי יפה, אך בהחלט מהודרת יחסית למחיר המבוקש...

מורי הצדק שם החליטו, שיענו רק על שאלות ספציפיות כדי לחסוך זמן, רק אם למישהו יש שאלה ספציפית יבוא וישאל- יענו לו, וכך יוכלו לתת מענה לכולם.

הגיע יהודי ממוצא רוסי, שנראה אדם מן השורה. הוא פנה לרב ואמר: "כבוד הרב, אני ממש מבקש סליחה. הרבנים אמרו, שיענו רק על דבר מסוים. אני רוסי, אתה בטח שומע זאת לפי המבטא".

"כשאני הייתי ילד, הרוסים לא איפשרו ליהודים לשמור תורה ומצוות. אני בכלל לא ידעתי, שיש אלוקים בשמיים... כולם פחדו ולא סיפרו לי כלום על היהדות".

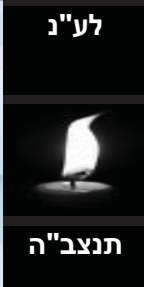
"גם הורי חששו מאוד, שכן המשטרה הרוסית ברגע שחשדו במישהו שמלמד תורה או עוסק ביהדות, היו פורצים לביתו, מחפשים חומר ו'תופרים לו תיק' ואחר כך שופטים אותו".

"פעמים רבות השופט היה מגלה אותו לסיביר לשנים רבות. הטמפרטורה שם בימות החורף עלולה להגיע ל-40 מעלות מתחת לאפס ואף מתחת לזה. במקרים אחרים היו אוסרים אותו לשנים רבות בכלא הרוסי".

"ידיעותיי בנושא יהדות שאפו לאפס. הורי אמרו לי, שאני שייך לעם היהודי. ביקשתי לעלות לארץ וב"ה הרוסים הסכימו. כך הִגַּעְתִּי לארץ לפני כשלוש שנים. התחלתי להכיר את בורא העולם ואת התורה הקדושה והמצוות שכל יהודי מקיים".

"הבעיה היא לגבי ארבעה מינים אני לא יודע, אפילו איזה שאלות לשאול... אני בחרתי לי מספר סטים, שנראו לי יפים מבחוך, בבקשה, האם תוכל לבדוק ולומר לי אם מה שבחרתי טוב או לא טוב... כמובן, לשמע דבריו, הרב הסכים לבדוק את שלושת הסטים שקנה. עברו ועבור שני בניו, שעלו איתו לארץ.

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב חיים אבישלום בן בלונזה זצ"ל	ולד יחיאל בן יוסף ז"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברוק דב ז"ל
אביבה בת איירון ע"ה	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	שרה בת נרקיס ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	עמרים בן דבורה ז"ל	אביגדור בן גולוי ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל	נעמי בת כותן ע"ה	מסעוד בן יוקט ז"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	מרים בת בלה ע"ה	מזל בת שמעון ע"ה
חי זידי בן קלרה ז"ל	דב בן יצחק ז"ל	יוסף בן מרים נוסרת ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה	רחל רפאת בת השמת ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	סלים בן פרחא ז"ל	יעקב בן אסתר ז"ל
יעקב בן סלימה ז"ל	לטיף בן פרחא ז"ל	שלום בן אסתר ז"ל
ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	דניאל רפאל בן חגית ז"ל	מרים בת שרה ע"ה
מישא אסתר בת זרה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	אביבה לוי ע"ה
אברהם בן דינה ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה	כל נשמות עם ישראל

לע"נ

תנצב"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל	הרב משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	משה בן רוזה ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
שני בת אסתר ע"ה	נעימה בת גורג'יה ע"ה	שני בת אסתר ע"ה
מסודי בת חביבה ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה
אסתר בת גולה גאולה ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה	אסתר בת גולה גאולה ע"ה
יוסף בר סעדה ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	יוסף בר סעדה ז"ל
יעקב בן נעמה ז"ל	ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
שרה בת מורברי רחל ע"ה	אורה בת נעימה ע"ה	שרה בת מורברי רחל ע"ה
אלון בן סעדה ז"ל	שמעון בן חנה ז"ל	אלון בן סעדה ז"ל
	גורג'יה בת נעימה ע"ה	

גליון

300

פרשת וילך עובדה - יהלכ"פ תש"פ

כי לא תשכחז מפני זרעו (לא, כא)

בזליכוב חי זמן קצר, לפני מותו ביקש שיאמרו עמו וידוי ויקברוהו בקבר ישראל. יהודי קוזניץ מילאו את בקשתו וקברוהו לא הרחק מהאווהל של המגיד מקוזניץ. לאחר מותו התקרבה אשתו אל היהדות. **[ספר 'קידוש השם']**

יהודים רבים מאד גלו לסיביר בשנות מלחמת העולם השנייה ואחריה, רבים מהם מ'ברית המועצות' [לשעבר]. אחד המיוחדים שביניהם היה ר' מנדל פוטרפאס, ששהה שם במחנה המעצר. ר' מנדל היה טרוד ומודאג הן ביום יום ובפרט בתקופת החגים, מסביב לשמירת תו"מ גם ביערות השלג שם בסיביר, ובכלל זה השמירה על התפילות. בפרט הזו היה קיים קושי מיוחד בימים נוראים, משום שאם בימים רגילים זכרו האסירים את התפילה בע"פ בדרך כלל, אבל בימים נוראים שבהם מרבים בתפילות ובפיוטים קשה היה לזכור את כל נוסח התפילה.

וכך נותרו קומץ יהודים במחנה בימים נוראים ללא טלית, מחזור, מנין ושופר, וניסו לדלות מזכרונם קטעים מן התפילות והפיוטים, עד שבסופו של דבר הצליחו איכשהו לשחזר - לפחות חלק מן התפילות.

ה'פלוס' - אם אפשר לכנות זאת כך - במצב כזה הוא, שכל קטע בתפילה מקבל משמעות חדשה ואחרת, מעמיקים ומתבוננים יותר בכל קטע, משום שאם סוף סוף הצלחתי להיזכר בו - אני מייקר אותו, כמו כל דבר שבא לאדם ע"י מאמץ וקושי, שבאופן טבעי הוא מייקר אותו ביותר.

תוך כדי שחזור קטעי התפילה והפיוטים הגיע ר' מנדל לפיוט 'וכל מאמינים' [פיוט מפורסם שבקהילות האשכנזים שנהגו לאמרו בר"ה וביה"כפ], מתרפק הוא בנוסטלגיה על העבר, וחוזר הוא שוב ושוב על המילים בהם הוא נזכר, במנגינה המיוחדת, ותוך שימת לב למשמעות הדברים, וכנ"ל. ואז תוך כדי הניגון נפל בליבו לרגע הרהור מסוים - "האמנם - האם כל אותם בולשביקים, יבסקים, קומוניסטים ואתאיסטים שמקיפים אותי כאן במחנה יום יום - שבחלקם הגדול היו - לצערנו - בני אברהם יצחק ויעקב, שדימו בנפשם שהנה הולכים הם 'לתקן עולם במלכות הקומוניזם' - ה' ירחם - האם גם הם מאמינים? 'וכל מאמינים' האמנם?".

ר' מנדל כיהודי מאמין לא הניח להרהור זה לקנות שביתה בליבו: "אם במחזור כתוב 'וכל מאמינים' הרי שהאמת היא כך, למרות שבעיני בשר ודם הדברים נראים אולי אחרת!".

העם היהודי מחובר לאלוקיו, ואפילו במצב של ריחוק והסתר פנים, הנשמה היהודית צמאה לאלוקיה, אלא שטומאת העוונות חוצצת ואינה נותנת לאור לבקוע. אמנם ישנם מצבים שלמרות כל הריחוק מבצבץ לו הניצוץ היהודי, ואט אט הוא מוסיף והופך לאור גדול.

* * *

ד"ר גונשר היה במקצועו וטרינר, והגיע למשרה הרמה של סגן מושל המחוז בקוזניץ. הוא היה רגיל לדבר על היהודים בבוז ובזלזול, לפיכך ראשי הקהילה היהודית בקוזניץ היו נמנעים מלבוא לפניו בעניני הקהילה והשתדלו להתקבל אצל מושל המחוז בעצמו. שמועות היו מהלכות שהוא משומד ואשתו יהודיה, אך לא עלה על לב מישהו לחקור בדבר, עד יום הכיפורים של שנת ת"ש. עם פרוץ מלחמת העולם השנייה, הגיעו הנאצים לקוזניץ והחלו חוטפים יהודים לעבודת כפיה.

ד"ר גונשר הלך ברחוב לתומו, לפתע ניגשו אליו שני חיילים ושאלוהו: "יהודי?".

הוא לא היסס לרגע והפליט תשובה גאה: "כן, יהודי!".

אותם חיילים הוליכוהו עם עוד יהודים לחצר המשטרה, הביאו ספר תורה והגישוהו לפניו, והקצין הנאצי אומר לו: "קרע ושרוף!".

פני הד"ר החווירו כסיד וענה: "לא, חלילה לי מלעשות זאת".

מיד החלו להכותו מכות אימות ועינוהו עינויים קשים, עד שחשבו שנפח נשמתו, ואז עזבוהו. עם רדת הלילה זחל לביתו, ואמר לאשתו, שאי אפשר לו להשאר בקוזניץ מפני הבושה.

החליטו לנסוע לזליכוב. בדרכם עצר אותם משמר על הגשר ואמרו לו שאם ברצונו לעבור, עליו לומר עשר פעמים: "אני יהודי - אני חזיר".

והוא אומר: "יהודי אני, אבל לא חזיר".

היכוהו מכות רצח, לבסוף נתנו לו לעבור.

אלא הביאור הוא, אדם ששומע את המילים "שובה ישראל עד ה' אלוקיך", חושב בליבו, "מה זה שייך אלי? איך אני יכול לשוב בתשובה? יש לי טונות של עבירות חטאים ועונות, איך אני אשוב? וכי ה' יתברך יסכים לקבל אותי?". בא הנביא ואומר לנו: "אל תחששו, הקב"ה יקבל אתכם בקלות, וזאת בתנאי ש'קחו עמכם דברים' - אלו דברי התורה, 'כי לקח טוב נתתי לכם תורתי על תעזובו' (משלי ד, ב) תעסקו בתורה הקדושה, תלמדו אותה ובזה תשובו אל ה'".

בספר 'מורשת אבות' מובא הסיפור על '**המגיד מקלם**'. נוהג היה המגיד מקלם לשבות מנסיעה בכל ערב שבת בחצות היום. פעם ביום שישי בנסעו לאחת הערים, התארכה הדרך ובהגיע חצות היום עדיין היה רחוק ממחוז חפצו. מיד פקד על בעל העגלה שיעצור, כי אין בדעתו לנסוע יותר, והוא ירד מהעגלה. העגלון אמר לו כי אם ילך ישר ואח"כ יסתובב, הרי לאחר כשעה יגיע לעיירה יהודית. בהגיעו למבואות העיירה, פגש המגיד ביהודי, הושיט לו יד לשלום, ושאלו אודות המצב הרוחני במקום, "היש על מה לעורר ולתקן?".

השיב הלה: "כאן המצב טוב, יש כאן חברות תורה וחסד לרוב".

"בכל זאת, הרי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא..." - ממשיך המגיד לדובבו.

אימץ היהודי זכרונו, ואמר: "אינני מוצא כעת להצביע על דבר, בלתי צרה צרורה שממנה סובלת העיירה - בשם 'ענקלה' מוסר'. הוא אדם מלשין, שפל ומושחת, אשר יש לו קשרים הדוקים עם אנשי הרשות, ומוסר ממונם וגופם של ישראל בידיהם. אדם זה מטיל חיתתו על הסביבה והכל חלים וזעים מפניו. אבל אין מה לעשות בעניין זה".

"בכל זאת איזו מעלה טובה נמצאת בו?" - ממשיך המגיד.

הפטיר הלה במרירות: "כן, כן. הוא שומר דיבור, אם הוא מבטיח לקבור יהודי, לא יפול מדבריו צרור ארצה..."

- "והיכן אפשר לפגוש אותו?"

- "רבי, כבר אמרתי לך, שאין מה לנסות להשפיע עליו".

תוך כדי שיחה מרים הלה ראשו ומודיע בפתע: "רבי, הנה יענקלה יורד עתה מההר שלפנינו. אני בורח מיד שלא ירגיש שדיברתי עמך".

המתין המגיד והלך לקראת יענקלה, הושיט לו יד בהארת פנים: "שלום עליכם ר' יעקב!".

נדהם הלה מקבלת פנים זו, והמגיד ממשיך: "יש לי בקשה קטנה ממך שתעשה לי טובה".

"אין אני עושה טובות!", רוטן יענקלה.

מפציר המגיד: "בכל זאת ר' יעקב..."

וכך חלפו להם מספר ימים, עד שבאחד הלילות שאחרי יום כיפור שוכב ר' מנדל על דרגשו בבקתת האסירים - דרגשו היה הדרגש התחתון שיצא מן הקיר - ובשעה מאוחרת בלילה הוא שמ לב שברנש מסוים ששכב על דרגש עליון מביט בו במבט נוקב. הוא החל לפחד, ובהחלט היתה לו סיבה לחשוש, משום שבמקום הזה חיי אדם לא היו שווים הרבה, ומעשי רצח בין אסירים היו דבר שבשגרה. ר' מנדל הרר בליבו שברנש מגודל זה יכול למולל בשתי ידיו 'פרעוש' כמוהו... פניו המגושמים היו כפני שודד ורוצח...

ואז לפתע ירד הברנש ממשכבו והחל להתקדם לכיוונו. ר' מנדל התמלא פחד וחרדה, הוא היה בטוח שהנה עוד מעט קיצו בא, חלילה. ואז שואל אותו ברנש בקול מחוספס: "אתה יהודי?". ור' מנדל משיב בלחש: "כן". לתדהמתו עונה לו אותו ברנש: "גם אני". ר' מנדל כמעט נפל מדרגשו מרוב התרגשות, המילים נעתקו מפיו.

לאחר אתנחתא קלה אומר לו הברנש בהתרגשות: "אתה יודע, אני צמתי ביום כיפור!...". והוסיף: "אמנם לא ידעתי מתי יום כיפור וגם לא חשבתי על זה, אבל כשעבדתי בקבוצה בה אני מוצב, ראיתי כמה אסירים יהודים שקיבלו רשות לטייל בחצר במשך רבע שעה תחת שמירה כבידה, ולמרות הסיכון הגדול שמעתי את אחד מהם לוחש לחברו: 'מחר יום הכיפורים...'. וכששמעתי זאת נזכרתי ביום הקדוש והחלטתי שדווקא כאן במחנה המעצר אני אצום ביום כיפור. ולצורך זה עשיתי את עצמי כחולה ולא הלכתי לעבודה, אף אחד לא חשד בי משום שאיני נראה כיהודי, וכך צמתי ושכבתי כל היום על הדרגש. רציתי להתפלל אך לא ידעתי אף תפילה, ממש כלום. אימצתי את זכרוני ולפתע נזכרתי באחת התפילות שסבתא שלי לימדה אותי לומר כשאני קם בבקר, תפילה בת שתיים עשרה מילים: 'מודה אני לפניך מלך חי וקיים, שהחזרת בי נשמתי בחמלה, רבה אמונתך', וכך שכבתי כל היום במיטתי וחזרתי אלפי פעמים על 'מודה אני... דווקא כאן שמרתי יום כיפור כיהודי...'

אכן, אין ספק - 'וכל מאמינים'... [פניני בית לוי']

שבת-שובה

**שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד ה' אֱלֹהֶיךָ... קְוֹזוּ
עַמְּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'...**

(הושע יד, ב-ד)

התשובה קרובה לכל אדם כל השנה כולה ובפרט בימים הקדושים בהם אנו נמצאים.

צריך להבין, הלא כבר בתחילת הפסוק הראשון נאמר "שובה ישראל" וא"כ למה הנביא חוזר שנית בפסוק הבא על המילים "ושובו אל ה'?"

"נו, תגיד כבר מה אתה רוצה!"

כאן מסתלסל המגיד בניגונו הכובש לבבות: "זכור ר' יעקב, זכור, את העולם הבא שלך אל נא תאבד! חדל לך מעיסוקיך עם חברת פריצים, תתחיל בחיים חדשים ומאושרים, חיי תורה ויראת שמים! אל תאבד במו ידיך את האוצר היקר שרכשת!". למחרת עזב המגיד את העיירה ונסע לדרכו.

מסביר המגיד: "ידוע לך שה'מגידים' אומרים דרשה בבית הכנסת, ואחר כך הציבור משליך עבורם לתוך קערה מטבעות לצורך מחייתם. והנה אנכי עני ואביון. והיה, אם אישיות כמוך תבוא לדרשתי, הרי יבואו המונים לדרשה".

"איני עושה טובות!" - זועם יענקלה.

לאחר שבע עשרה שנה, נזדמן המגיד לאותה עיירה שנית. בבואו, שאל את האדם הראשון שפגש: "מה נשמע עם 'יענקלה-מוסר'?" אך הלה לא ידע למי הוא מתכוון, שאל ושאל, עד שנזכר קשיש אחד שהכונה ל'ר' יעקב הצדיק, הפרוש הגדול של העיירה... הוא סיפר לו, כי מאותו יום שהמגיד מקלם ביקר בעיירה, חזר יענקלה בתשובה שלימה, וכי מאז ועד היום אינו יוצא מפתח בית הכנסת. שם הוא אוכל וישן, ועוסק בתורה ובתפילה. תחילה עזרו לו ללמוד סידור וחומש, ואילו היום נעשה ללמדן מופלג וצדיק נשגב. נשים צדקניות דואגות לו לאוכל, ושם ביתו...

אולם המגיד בכושר השפעתו אינו מרפה, וממשיך להתרפס לפניו. עד שיענקלה פולט מהפה: "טוב, בסדר!" ועוקר כבר רגליו.

כאן המגיד תופס אותו ואומר: "שמעתי עליך כי שומר דיבור ומקיים הבטחה אתה!". הלה ניסה להשתמט, עד שלבסוף הבטיח ברורות שיופיע לדרשה.

פני המגיד נהרו מאושר... מיד שלח להודיע לפרנסי הקהילה, שיכריזו כי בשעה פלונית ידרוש בבית הכנסת. בשעה הקבועה הייתה כל העיירה נוכחת במקום. גם יענקלה שישב כל היממה בבית הכנסת, נמצא כאן. אך הפעם לא ב'מזרח', כי אם הצטנף לו בפניתו במערב, והאזין בדביקות לדברי המגיד. פתח המגיד בדברי המשנה במסכת יומא (פה): 'עבירות שבין אדם למקום יום הכיפורים מכפר, עבירות שבין אדם לחברו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חברו'. הוא הרחיב את הדיבור כי על עבירות שבין אדם לחברו אין יום הכיפורים מכפר, לא ייסורים ממרקים, ולא יום המיתה מכפרת – עד שירצה את חברו... כאן שאג המגיד: "ואתה 'יענקלה מוסר' קוראים לך כבר 'צדיק'! זכור כמה אנשים גזלת ועשקת! כמה בני אדם הרסת והורדת בהלשנותיך לבאר שחת! כמה אלמנות ויתומים אמללת! איזה חורבן עשית, הרי שערי תשובה לכאורה נעולים בפניך! מה נורא גורלך, מה איום עונשך, הרי כל מיני גיהנום וכל ייסורים שבעולם לא מועילים לגזלן ומלשין..."

ביום ראשון בשעה הקבועה, בית הכנסת כבר מלא על גדותיו. לאו מילתא זוטרתא היא לשמוע את הדרשן הגדול שבדור. המגיד כבר הופיע, והקהל מצפה בחוסר סבלנות. המגיד יושב וממתין כחצי שעה ועיניו משוטטות לעבר הפתח. עד... שהושלך הס, תדהמה בקרב הציבור, 'יענקלה' מוסר' נכנס לבית הכנסת. הלה מפלס לו בנקל דרך בין ההמונים הנסוגים מפניו. המגיד מקבל פניו בלבביות ומושיבו ב'מזרח'. הציבור המום, אינו תופס מה למגיד הצדיק ולמלשין נבזה זה? עתה מזדרז המגיד, עולה על הבימה, ופותח בקולו הצלול: 'כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא'. הוא מרחיב את הדיבור בנושא זה, ומביא ראיות מן התורה, נביאים וכתובים, כי שערי תשובה לא ננעלו בפני כל אדם, וכל אשר בשם ישראל יכונה יש לו סיכוי להיות נוחל עולם הבא.

למותר לתאר באלו בכיות נוראות התמוגג יענקלה וכל הקהל עמו. ויהי המקום לחרדת אלוקים. לאחר דממה, ממשיך המגיד: "אם כן הבה ונחפש עצה – הנה נפסק בשולחן ערוך, אם פגע אדם בחברו ולא הספיק לפייסו עד שמת, ייקח עשרה אנשים, ילך לקברו ויאמר: 'חטאתי לאלוקי ישראל ולפלוני זה שחטאתי לו', אולם אתה יענקלה, שאין אתה יודע וזוכר ממי גזלת, למי הזקת, ואת מי אמללת, מה תקנה יש לך? ממי תבקש מחילה? למי תשיב הגזילה? אף על פי כן עצה מצאתי לך: הרי כאן במעמד קדוש זה נמצאת כל העיירה, ימחלו הם על עצמם, ויהיו באי כוחם של הוריהם ובני משפחתם הנפטרים שסבלו ממך. ועתה בקש מחילה מכל הקהל הקדוש הזה, ומכל הנפטרים תושבי המקום, כפי הנוסח שקבעו חז"ל, והם ישיבו לך 'מחול לך' שלש פעמים כדין". מרוב בכיות התמוטט יענקלה והתעלף, בקושי העירו אותו, אך כוחותיו לא עמדו לו לפסוע עד לבימה. הושיבוהו בכסא ונשאווה. המגיד פתח את ארון

לאחר כמה שעות שהלהיב את ההמונים, פנה ואמר: "ואתה ר' יעקב, אל תחשוב כי לך אין חלק לעולם הבא, גם אתה מסוגל לך, בידך הדבר! ואם אתה חושב כי הוזה אני בהקיץ, הנני מודיעך בפני עם ועדה, כי מוכן אני לתת לך במתנה גמורה את כל שכר מצוותי וחלקי בעולם הבא, שיצרתי לי מעודי ועד היום הזה בתנאי שתטיב דרכך!". ותוך כדי הדברים סקר המגיד את תמצית פעולותיו הנשגבות ממה שפעל עד היום. מיד קרא המגיד לדייני העיר, כתבו שטר מכירה וחתמו במעמד כולם, כי יענקלה קונה בקנין גמור את כל חלק עולם הבא של המגיד מקלם. המגיד מוסר לו השטר, לפני יענקלה קרנו מאושר, עסק נפלא עשה הערב, כל עולם הבא של המגיד המהולל עתה בכיסו...

עתה ממשיך המגיד בדרשתו, בהסבירו את הצד השלילי של הדבר, בקול חוצב להבות אש הוא משמיע את דברי הגמרא במסכת ראש השנה (ז:): אשר נפסקו ברמב"ם בהלכות תשובה (ג, ו): 'ואלו שאין להם חלק לעולם הבא, אלא נכרתים ואובדים ונידונין על גודל רשעם וחטאתם לעולם ולעולמי עולמים: המינין והאפיקורסין... והמוסרים!'.

מוצא את עצמי ביחד עם המספריים ניצב מול הפתק של בנכם בבית דין של מעלה, והמספריים גוזרות את הפתק לשבבים, ואיקץ והנה חלום. את פתרון החלום אני משאיר לך, אין לי מושג מה הוא אומר - אך ברור לי שהוא נוגע אליכם".

השעה 6:16 בבקר. הטלפון מצלצל שנית. - "מדברים כאן מבית החולים". ההורים מתבקשים להגיע לבית החולים, ולא מעודכנים בסיבה, שכן - "אנחנו לא מוסרים מידע בטלפון".

שני ההורים 'טסים' לבית החולים. בנם לא נמצא במיטתו, ורופא המום שניצב שם מעדכן אותם בהתפתחויות: "אין לנו כל הסבר רפואי למה שהתרחש. הוא התעורר הבוקר רגיל, כביכול אתמול בלילה שכב לישון כרגיל..."

הילד הוכנס מיד לסדרת בדיקות מקפת שתאשר בהמשך שהוא אכן חזר לחיים - כאחד הילדים, ושובב - בדיוק כמו שהיה לפני האשפוז!...

בדרכם חזרה מבית החולים, נזכר האב בטלפון המוזר שקיבל משאר בשרם רבי דוד פרנקל. עכשיו, כאשר הכל מאחוריהם, סיפר זאת לרעייתו וניסה בעזרתה לפתור את החלום... לחרדתו גילה שהיא מחוורה. ליבו נפל בקרבו והוא שאל אם לחזור לבית החולים - והפעם בגללה.

"לא. לא", הרגיעה אותו, "פשוט המספריים הכחולים שבחלום הן המספריים שלי!".

מסתבר שבעיסוקה כתופרת הייתה יוצאת מדי פעם לחנות בדים מסוימת באזור שוק מחנה יהודה. כדרכם של בעלי האומנות נטלה את כלי מלאכתה בתיקה, והייתה גוזרת לעצמה את הבדים. באותו יום שקדם ללילה בו חלם רבי דוד פרנקל את חלומו, בשעות אחר הצהריים, יצאה כדרכה לשוק מחנה יהודה לחנות הבדים. היא התקשתה לגזור את הבד, והיתה צריכה עזרה, ואמורה היתה להעביר את המספריים למוכר. אך הפעם עלתה בה מחשבה לקבל על עצמה קבלה טובה לרפואת בנה. היא לחשה בשקט: "אני עושה צעד קטן לקראתך - תרחם על שרוליק שלי", והניחה את המספריים על הדלפק - במקום למסור אותם מיד ליד.

"המספריים הכחולים שלי!" - קבעה בהתרגשות.

הוסיף רבי אלימלך שליט"א וציטט מהספר 'מכתב מאליהו': "יש סדק קטן בחומת הטבע שאינו נראה לעין, ודרכו הנס כנס... הסדק הזה הוא הנכונות למסירות נפש".

"והמספריים הכחולים הללו" - סיים רבי אלימלך - "מונחות היום בוויטרינה בביתו של הילד בעל הנס. כיום הוא כבר לא ילד, אלא אברך - בוגר ישיבת חברון. רק חבל שמחמת צנעת הפרט אסור לי לפרסם את שמו של בעל הנס, ולצאת יחדיו בחול המועד הבעל"ט לבקר את 'המספריים של רבי דוד' פרנקל"...".

[אמונה שלמה]

הקודש, ופקד על יענקלה שיאמר מילה במילה: "חטאתי לאלוקי ישראל ולתושבי העיר הזאת". מיד פצחו כל הקהל: "מחול לך! מחול לך! מחול לך!" ותבקע הארץ לקולם. מיד עמד המגיד ונשקו על ראשו ואמר: "בני, כמוך ירבו בעלי תשובה בישראל! מעתה יכולים לקרוא לך 'ר' יעקב הצדיק'...".

'קבלה לעתיד' היא חלק בלתי נפרד ממעשה ה'תשובה'. אבל מלבד זאת, עצם הקבלה - ובפרט בימי התשובה שאנחנו שרויים בעיצומם - יש בכוחה לעורר רחמי שמים ולהשפיע שפע ישועה ורחמים, ועל כך - במעשה הבא.

סיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: בירושלים גדל ילד קטן - אבל שובב לא קטן... כאשר היה שקט סביבו יותר משלוש דקות רצופות כבר היה צריך בדיקה אחריו...

פעם אחת אכן נמשך השקט יותר מכמה דקות, ואמו - שהייתה עסוקה בבישול במבטח - מיהרה החוצה לאתר אותו. היא גילתה אותו תלוי בנדנדה, בעוד החבל כרוך על צווארו... פניו כבר היו כחולים...

צעקות 'הצילו!' ו'הצלה!' הזעיקו את השכן מלמעלה שהעניק לו החיאה עד להעברתו בניידת טיפול נמרץ - לבית החולים 'הדסה' בעיר.

"הילד יחיה" - הודיע רופא חמור סבר להורים הרצוצים - "אבל המוח נפגע". האם פרצה בבכי. האב ניסה לברר את המצב לאשורו. הרופא נד בראשו כאות להשתתפות בצער. יותר מזה לא היה לו הרבה מה להוסיף. "הוא שרוי בתרדמת", סיכם הרופא [חושש לומר את המילה הרווחת 'צמח'...].

חלפו מספר שבועות והחיים בבית חזרו לשגרה מסוימת - מאפירה. מדי יום יצאו ההורים לבית החולים בתורנות.

השעה 6:10 בבקר. הטלפון מצלצל בבית המשפחה. - "מדבר כאן דוד פרנקל".

רבי דוד פרנקל הוא נאמן ביתו של מרן ה'חזון איש' זי"ע. נכון שהוא שאר בשרם - אך מה לו להתקשר אליהם לפנות בוקר?!

"תקשיב", אומר ר' דוד פרנקל לאבא, "חלמתי הלילה חלום. את פשרו אני מותיר לך - אך ברור שהוא קשור אליך. בחלומי אני מביט בעבודתם של 'בית דין של מעלה'. על השולחן שלפניהם מונחות שלוש תיבות: הימנית הינה תיבת החיים, השמאלית תיבת המוות - רח"ל, והאמצעית מלאה עם פתקים ובהם שמות. הבחנתי כיצד מוציאים מהתיבה האמצעית פתק, ולאחר שדנים בה גוזרים עליה אם לחיים ואם חלילה למוות. לפתע הקריאו מתוך פתק את השם של בנכם החולה. החלו לדון בו, ולפתע אני מוצא את עצמי - בחלום - בשוק 'מחנה יהודה' בירושלים בתוך חנות בדים. על הדלפק שם היו מונחות מספריים בצבע כחול. לפתע אני

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

לע"נ מוריס מורטזה בן שרה ז"ל

או צרות הפרשה

פרשת "חאזינו"

"כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלוקינו" [לב, ג].

קבוצת בני ישיבה שבתקופת הקומוניזם ברוסיה התאספו לתפילה, בהסתר, סמוך לנהר הוולגה, הם קיוו שאף אחד לא יגלה אותם בתפילתם, ולכן עמדו בתפילה בשעת בוקר מוקדמת מאוד, אבל רצה השי"ת וקצין רוסי בכיר שהתגורר בסביבה, השכים אף הוא בשעה זו, ותפס אותם 'על חס'.
הבחורים שעמדו בתפילה בערגת מופלאה, נבהלו מאוד למראה הקצין החמוש מכף רגלו ועד קדקודו. איש הצבא שאל מי הממונה על הקבוצה, ואחד הבחורים המבוגרים מיהר להתייצב בפניו ולהציג עצמו כ'ממונה'.
'האם אינך יודע שהמשטר שלנו אוסר עליכם להתפלל? כיצד זה שהינכם מעזים להפר את ההוראות?' – צעק הקצין, ושלף את אקדחו.

הבחור הבין שבדרך הטבע המצב אבוד, ומן הסתם בעוד דקה הוא יהיה כבר במרומים, והחליט להתל בקצין: 'מה, לא שמעת? – הוא פונה בתמיהה אל הקצין; אנחנו מתפללים לאלוקים שמימיו של הנהר הזה, הוולגה, ייהפכו לוודקה, כדי שיהיה לכם הרבה-הרבה מה לשתות כל הימים, ולא תצטרכו לבזבז כסף על קניית וודקה בחנות' – - שמע הקצין כך, ומראה-פניו השתנה מן הקצה אל הקצה. 'אם כך הם פני הדברים, אמר, אני עצמי אשמור עליכם בתפילתכם, ואשלח לכאן פלוגה שלימה של חיילים שתשמור אף היא עליכם...'
אלו הן השגותיו של גוי בתפילה, שהוולגה ייהפך לוודקה... (עלינו לשבח).

"כי חלק ה' עמו" [לב, ט]. הכוונה שייחד הקב"ה השגחתו עליהם בהשגחה פרטית (מלב"ם).

מעשה שהיה כך היה: ראובן הינו בעל עסק להדפסות וצריבות על גבי דיסקים. ביום בהיר אחד, פנה אליו שמעון, שהינו מנהל מוסד צדקה וחסד, וביקש להפיק מאתיים דיסקים כדי לחלקם לתורמי המוסד, כמזכרת מאירוע השמחה הגדול של 'חנוכת הבית' למשכן החדש של מוסד הצדקה. כל דיסק יכיל שירים מיוחדים, משמחים עד למאוד, ועטיפת הדיסק תהיה מרהיבה ומעוצבת.

והנה, באותו היום התקבלה הזמנה נוספת בעסק של ראובן, מאת משפחה שגם היא הזמינה מאתיים דיסקים, שיכילו את ההספדים על סבס הצדיק (הספדי ההלוויה וימי השבעה), כשעל גבי כל דיסק תופיע תמונת המנוח לצד המצבה שלו. את הדיסקים הם מתכוונים לחלק לכל קרובי ומוקירי המנוח ביום השלושים.

ובכן, ראובן סיים את הכנת שתי ההזמנות, הטביע על גבי כל חבילת דיסקים את העיצוב המתאים, ושלחם על ידי שליח לשני היעדים - לאולם בו נערך שמחת חנוכת הבית, ולבית הכנסת בו נערכת עצרת השלושים. השליח מסר את שתי החבילות בשני המקומות, והכול בא על מקומו בשלום.

בשלום אמרנו? - לא לגמרי. הנה בשעת ערב מאוחרת, מתקבלת שיחת טלפון קולנית במעונו של ראובן. על הקו היה שמעון, בעל המוסד: "אין לך טיפת אחריות - התרעם - הרסת לנו את הערב! על גבי הדיסקים הטבעת את העטיפה המרשימה והמשמחת, אך במקום לשמוע בו שירים משמחים, נשמעים ממנו הספדי תמרורים, מלאים בבכי וקיונות על איזה רב... כעת כל תורם יכניס את הדיסק לטייפ ומה הוא ישמע שם?...".

התברר אפוא, שראובן, מתוך טעות, החליף את ההטבעות של שתי החבילות; מאתיים הדיסקים של ההספדים נעטפו בעטיפת אירוע המוסד, ולשם נשלחו, ומאתיים הדיסקים של השירים המשמחים, נעטפו בעטיפת עצרת השלושים, ולשם הם נשלחו... דמו של ראובן קפא בעורקו. הוא הרבה להתנצל על הטעות החמורה, ואף הוסיף: "אשיב לכם את מלוא התשלום, ואף אפצה אתכם כהוגן על עגמת הנפש המרובה...". אך שמעון עדיין לא נרגע, וטרם טרק את הטלפון הפטיר בזעם: "שום תגמול שתיתן לא יפצה אותנו!"

מיד בתום השיחה, מפיק הדיסקים העביר לחשבון המוסד את מלוא התשלום שקיבל, ואף הוסיף סכום רב כפיצוי על טעותו החמורה. (כמובן שראובן מיהר להתנצל גם בפני משפחת הנפטר, והודיע כי ישלח להם את הדיסקים עם ההספדים).

והנה, לא חולפת לה שעה, ועתה אירע דבר מדהים, ממש בבחינת הבלתי יאמן - - - הנייד של שמעון בעל המוסד מצלצל, ועל הצג הוא מזהה את המספר של אחד מנכבדי הגבירים שהשתתף באירוע. שמעון כבר התחיל לתאר לעצמו מה הולך הגביר לומר לו, בוודאי יביע את פליאתו על חלוקת הדיסק עם ההספדים המרים...

שמעון ענה לשיחה, והגביר שנשמע כמרוגש מאוד, התעניין: "תגייד לי, מאיפה לכם ההספדים של הרב פלוני?", שמעון ניסה להתנצל ולהסביר אודות הטעות המצערת שאירעה, אך הגביר קטעו והמשיך: "אתם לא יודעים מה שעשיתם לי, אני ממש אסיר תודה לכם... הרב הצדיק הזה הציל אותי בשנות נעוריי מרדת שחת, הוא החזיר אותי בתשובה, ואני ממש חב לו את חיי... הייתי יתום מאב, והוא היה כמו אבא בשבילי, ההשפעה של דבריו מחלחלת בי עד היום...".

הגביר המשיך כשקולו נשנק מבכי: "כבר שנים שאין לי קשר איתו, כי שקעתי בעסקים חובקי עולם, ואפילו לא ידעתי שהוא נפטר. עכשיו ששמעתי את ההספדים המרים, הכול קם לי מול העיניים. כל מילה שאמרו

עליו אמת, הם לא הגזימו כלל. היושר שלו, הצדיקות והתמימות, הענווה...", וכך המשיך הגביר לשפוך את ליבו, כשבסיום השיחה הודיע למנהל המוסד: "הדיסק שהענקתם לי, גרם לי להתרגשות עצומה. אני מרגיש שקיבלתי צוואה ממורי רבי, ששימש לי גם כאבא אוהב. כעת אבקש לתרום לעילוי נשמתו סכום עתק למוסד...".

למחרת בבוקר, שליח הגביר מגיע אל מעונו של שמעון, ומוסר לו את התרומה הגדולה, שהייתה בסדר גודל כזה שלא חלם להשיגו מכל משתתפי האירוע יחד... פלאי פלאים של השגחה!

ומה השאלה שמתעוררת עכשיו? - הנה בא שמעון ושאלתו בפיו: "מה בדבר סכום הכסף הרב שקיבלנו מראובן - האם נשאר את התשלום והפיצוי בדינו, או שמא לאחר שהתברר שימעו יצא מתוק, והטעות של ראובן גרמה לנו לטובה עצומה, ראוי לנו לוותר ולהשיב לו את הכסף...?"

בספר "אחת שאלתי" חלק א' (עמוד 58) מופיעה השאלה הבאה: יהודי קנה במתנה לנכדו גביע מכסף טהור, וביקש מחרט שיחרט על הגביע את שמו של הנכד - 'יוסף'. החרט טעה וחרט על הגביע 'יוסף חיים'! הסב הצטער מאוד שכעת לא יוכל להעניק לנכדו את המתנה, וכמובן שלא שילם לחרט את שכרו. והנה, לא חולפים כמה ימים והנכד חלה מאוד, והוחלט להוסיף לו את השם 'חיים', ומעתה שמו נקרא: 'יוסף חיים'!... הילד נתפא בס"ד, והסבא הוציא את הגביע היקר מהארון, והעניקו לנכדו 'יוסף חיים'! לאחר מכן בא ושאל - האם עכשיו אני צריך לשלם לחרט...?

החשבנו: מעיקר הדין אין צריך לשלם לחרט, כי בשעת המלאכה היתה כאן פשיעה מצידו, והוא קלקל והזיק את הגביע, וכבר אז נקבע שלא מגיע לו שכר, וממילא גם כעת שהתחדשה לפנינו טובה מחמת פעולתו (כשהסבא נזקק לגביע עם שם כזה), לא נאמר שהמציאות שנולדה מאוחר יותר משפיעה למפרע על הדין שכבר חל, אלא שמזלו הטוב של הסב גרם לרווח שנוצר עתה.

האם גם בשאלתנו נאמר שראובן כבר התחייב משעת פשיעתו (החלפת הדיסקים), והגם שמאוחר יותר התברר שנוצרה מכך טובה למוסד, אין זה משנה את דינו של ראובן...?

ובכן, נראה שקיים חילוק בין שני המקרים; בסיפור של החרט, המדובר היה בנזק ממשי, כי הוא קלקל והזיק חפץ, ובוהו אנו אומרים, שגם אם לבסוף נולדה טובה לניזק, אין המזיק נפטור מחיובו. אולם בסיפור שלנו, אין מדובר בנזק של ממש, ורק שחלוקת דיסקים עם הספדים באירוע כה משמח אינה 'דבר בעיתו', שכן יותר מתאים ונאה לחלק מזכרת בהתאם למהות ואופי האירוע (כפי שאומר הכתוב: עת לבכות ועת לשחוק, עת ספוד ועת רקוד. קהלת ג', ד'), מכל מקום, לאחר שכבר קיבלו התורמים את ההספדים, מן הסתם הבינו שמדובר בטעות, ולמעשה לא נגרם למוסד שום נזק ממשי מכך, ורק שיש בכך קצת טעם לפגם ('יחוסר טקט'). אומנם לאחר שראינו שהטעות הזו היא למעשה סיפור של סיעתא דשמיא פלאית, ומוסד החסד והגביר מאוד מרוצים מכך, אם כן התברר שהיה בחלוקת מזכרת זו טעם לשבח!

לסיכום השיב מו"ר הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א: יש להשיב לראובן את מלוא הסכום, ויש מקום גם להוסיף וליתן לו מתנה על הטובה העצומה שהתגלגלה על ידו... (אחת שאלתי2).

"כנשר יעיר קינו, על גוזליו ירחף, יפרוש כנפיו יקחהו ישאהו על אברתו" [לב, יא]. בת קול קוראת לשוב.

הגאון רבי שמעון פוזן זצ"ל, רבה של שפראן וראש ישיבתה, פתח במשל. מעשה באחד ממשרתי הארמון שנצטווה למרק את כתרו של המלך ולנקותו מכל שמץ אבק, העלול לעמם זהרו. ניקה בשקדנות את כתרו הזהב המגולף, משובץ אבני החן, והתפעל מיפעתו וברקו. ידע כי כל אבן בכתר מושלמת היא, ואין ערוך ליקרתה. פחו עליו יצרו, עקר אבן אחת מתושבתה וטמנה בכיסו. ולא ידע שהמלך עומד בחלון, משקיף על מעשיו.

סיים המשרת, הניח את הכתר על כר הקטיפה ויצא. נכנס המלך, חבש את הכתר, ותושבת האבן העקורה התנוססה במרכזו בכל כיעורה. פנה המלך לטרקלין, ישב על כס מלכותו ושלה לקרוא לשר החצר, הממונה על המשרתים. הופיע השר ראה את הכתר הפגום, ונחרד. אמר לו המלך: "משרת פלוני ניקה את כתרי, מרקו והבריכו. שבע רצון אני מעבודתו, אמור לו זאת. שלח אותו לכאן, לנקות את נברשות הטרקלין".

עשה כמצווה עליו, סח למשרת המופתע שהמלך מוקיר את עבודתו במירוץ הכתר, ובחר בו לניקוי נברשות הטרקלין בעודו יושב בו על כס המלכות - היתכן כבוד גדול מזה למשרת המלך!

שמע המשרת, שמח - וחשש. שמח, על קורת רוחו של המלך משירותו ועל שנשא חן בעיניו. וחשש, שמא התגלתה הגניבה. שמא נפל עליו החשד ואין זו אלא מלכודת. בנקיפות לב עלה לטרקלין והמלך האיר אליו פניו, התעניין בשלומו, והתושבת החלולה בכתר ניבטה אליו כמאשימה. וודה לו המלך על שקידתו בניקוי הכתר, וסיפר כי עקב אחריו מן החלון וראה כיצד ניקה כל סדק והבריך במרץ. שוקל הוא להעלותו בדרגה ולהעלותו שכרו.

נרעש המשרת: אם ראה המלך - הן ראה הכל, והנה מעלים הוא עיניו ממעליתו ורוצה בטובתו ובקידומו. איך יגמול רעה תחת טובה, איך יוכל לראות את כתר המלך פגום, והאבן היקרה חורבת את כיסו!

פרץ בבכי תמרורים והתוודה על חטאו: אכן, המלך מטיב עימו כל כך - והוא פשע ומעל באימונו, עקר אבן מכתרו... המלך מרגיעו: "ידעתי, בני, ידעתי - אך ידעתי גם כי לא במעל עשית זאת. משרת נאמן אתה אלא שפחו עליך יצרך, וסליחתי נתונה לך"... אבל המשרת לא הסתפק בסליחה ובמחילה, איך יוכל להיות שליו, כאשר כתר המלך חסר ופגום, והאבן אינה בתושבתה!

נענה המלך ואמר: "עלה נא על מעלות הכסא, וקבע את האבן במקומה!" עלה המשרת במעלות, והמלך הרכין את ראשו וקרב את כתרו, והמשרת קבע בו את האבן והשלים את כתר המלוכה!

והנמשל: האדם, משרת המלך הוא. כל ייעודו, לשרת את המלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. ואכן, ממרק הוא את כתר המלך, אפילו פושעי ישראל מלאים מצוות כרימון, אך מפעם לפעם פוחז עליהם יצרם, והם עוברים עבירה. עוקרים מן הכתר אבן יקרה. ובכל יום יום בת קול יוצאת וקוראת: "עד מתי פתאים תאהבו פתי, שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם, המלך הקדוש קורא לבניו והובי לשוב בתשובה, ומכח בת קול זו מתעוררים הרהורי תשובה בלבבות. אבל האדם יוכה ומתמרמר: איך אעשה תשובה כראוי, ועדיין חסר כתר המלך את המרגלית היקרה שאיבדתי בחטאי! ואז, כביכול, מגביה הקדוש ברוך הוא את החוטא ומנשאו למדרגה שאפילו צדיקים גמורים אינם עומדים בה, וזדונות נהפכות לו כזכויות, כדי שכתר המלך יושלם ויזהיר כבתחילה.

וזהו שנאמר: "כנשר יעיר קינו, על גוזליו ירחף", אם האדם מרגיש שעולים בו הרהורי תשובה - ידע נאמנה שהם מכוחו של הבורא יתברך הקורא לו ומעוררו לשוב אליו ברחמים רבים. אך אם האדם מצר ומתמרמר, איך יוכל לשוב ופגמו כה רב ועצום, הנה: "יפרוש כנפיו יקחהו", ידע שהבורא יתברך מעלהו לדרגה גבוהה ונשגבה, "ישאהו על אברתו" - ופירש בזוהר הקדוש שהכוונה לאבריה וכנפיה של השכינה הקדושה כביכול. שעוזרו לתקן כל מה שפגם! (מעייין השבוע).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"נ קודסיה בת כשוור ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ שמואל בן חתון ז"ל, לע"נ ניסן בן ננה ז"ל, לע"נ ציפורה בת רחל ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ אליהו בן בתיה ז"ל, לע"נ מנשה בן שמחה ז"ל, לע"נ דוד בן מרים ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ אלון בן דינה ז"ל, לע"נ לדיה בת רחל ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ אסתר בת פרי ז"ל, לע"נ תמר בת רחל ז"ל, לע"נ אברהם דוד בן תמר ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

ויזרע יצחק

שנה יב'

יום הכיפורים
ה'תש"פ

יוצא לאור ע"י מדרשת
"ויזרע יצחק"

ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל

"כיו מיום הלה
יכפר עליכם"

מערכת **"ויזרע יצחק"** מברכת את מנוייה
בברכת כתיבה וחתימה טובה.

יום כיפור	י"ם	ת"א	חיפה
תחילת הצום	17:39	17:55	17:46
סיום הצום	18:53	18:53	18:52

הגגים ליום הכיפורים

"זכרנו לזוהר מלך זופץ בזוהר כתבנו בספר זוהר א-להים זוהר" (תפילות ימים זוראים)
 רבי לוי יצחק מברדיצ'ב מסביר ב"קדושת לוי" את ההבדל בין "זכרנו" ל"כתבנו" ומדוע צריך את שני הלשונות במשל לאדם המעוניין לתת מתנה לחבירו, אם אין שום אחד אחר שעלול לקטרג ולהתלונן על עצם הרצון לתת את המתנה אז די בזיכרון בעלמא, דהיינו די שיוציא מפיו שהוא נותן לו את המתנה, והדברים הם ככתובים וכמסורים. אבל לא כך הדבר כאשר יש מי שמונע את נתינת המתנה מהנותן למקבל, אז כבר צריך לכתוב את הדבר בספר, חוק ולא יעבור, ואז יסתלקו ויכלו אותם המונעים את הדבר, כי אם תהיה המתנה בדיבור בלבד, אזי יצליחו המתנגדים למנוע את הנתינה, אך כיון שהדבר נכתב לחוק לא יהיה למתנגדים להם כח להסטיין, כי כבר נכתב לחוק. לפי זה ניתן להבין את המאמר: "זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים", כלומר, לאותה המידה שאתה "מלך חפץ בחיים" אזי אין אנו צריכים אלא זכירה בלבד, כי ידוע שמה שהקב"ה אומר לטובה, אפילו על תנאי אינו חוזר, כמאמר חז"ל (ברכות ז.), ומכל שכן כאשר הוא גוזר להטיב לבניו שבוודאי לא יסוג אחור להפך עצתו, כי "עצת ה' לעולם תעמוד" (תהלים לג' יא) לטובה לבניו, אבל לצורך ההתמודדות מול עדת "א-להים", מידת הדין, המתייצבת להסטיין על עם ישראל, "כתבנו בספר חיים", צריך שתכתבנו לחיים טובים לחוק ולא יעבור, ואז תסתלק הכת המונעת מעצמה, כיון שכבר נחקק הדבר בספר לחיים. וזו הכוונה של "כתבנו בספר החיים למענך א-להים", דהיינו בעבור מדת "א-להים" שהיא מידת הדין, שכידוע השם "א-להים" מורה על מידת הדין (ב"ר לג' ג), כלומר, כיון שיש בעולם "מידת דין", המונעת קבלת הטוב, לכן אנו מבקשים שתכתוב זאת בספר, ואז ממילא הם יסוגו אחור.

"הלוא זה צום אבזורהו, פתוז זורצובות ריעע, התר אגודות מוטה" (יעיעיה נזו) (הפטרות יום כיפור)
 אומר הנביא שהמטרה של הצום והתענית, והמובחר לפני ה', היא שנפשפש במעשינו ונשוב בתשובה ביום הזה ומעיר רבי שלום שבדרון כמה עגמת הנפש יש כאשר האדם מחמיץ את הזדמנות הנפלאה לשוב בתשובה ביום התענית, שלא רק שלא עשה תשובה, אלא שלא נראית שום תזוזה בהתנהגות שלו, "התר אגודות מוטה", אין הוא מתיר אפילו את ה"קשרים" של חבילות מעשיו הרעים, הלוא דבר ה' הוא: "הלוא זה צום אבזורהו, פתח חרצובות רשע, התר אגודות מוטה", ואם כך נעשה אזי מובטח לנו, "אז תקרא וה' יענה תשוע ויאמר הנני".

"יום הכיפורים כפורים" (זוהר הקדוש)
 ממאמר הזוהר הקדוש לומד רבי שמחה בונים מפשיסחא שיום הפורים הוא גדול יותר מיום הכיפורים, שהרי במאמר זה מדמים את יום הכיפורים לפורים ולא להיפך וכמו שאמרו חז"ל ש"הקטן נתלה בגדול". ההסבר הוא שאמנם מדובר על שני ימים בהם ישראל מצווים להתענות, אלא שביום הכיפורים העינוי הוא בסך הכל עינוי של הגוף ואילו ביום פורים העינוי הוא עינוי הדעת שהרי אמרו חז"ל: "חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע".

"נר ה' נשמת אדם" העלון מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:
הרה"ג אליהו דרעי זצ"ל בן סוליקה נלב"ע כג' אייר תשע"ז
 הרב מאיר אלעזר עטיה בן זוהרה ז"ל נלב"ע ט' אדר ב' תשע"ט
תנצב"ה

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת:
 יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל נלב"ע יג' אדר ב' תשס"ה
 יצחק בנימין בר שורין ז"ל נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג
 חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל נלב"ע יא' ניסן תשס"ז
תנצב"ה

לא לשמור על קדושת הגליון

אין לעיין בעלון בשעת התפילה

"בזאת יבא אהרן אל הקדש" (ויקרא ט"ז ג')

מובא ה"מלא העומר" שבמה שנאמר לאהרן: "ואל יבא בכל עת אל הקדש", בדבר הזה גופו, "יבוא אהרן אל הקדש". כלומר בהכרה הזו, שהוא נכנס כעת למקום הקדוש ביותר שאסור להיכנס אליו במשך השנה, היא תביא אותו לידי מורא ופחד, עד שמתוך זה הוא יהיה באמת ראוי לבוא אל הקודש.

"כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל זטאותיכם לפני ה' תטהרו" (ויקרא ט"ז ל')

מבאר ה"כלי יקר" על פי מה שאמרו חז"ל שאין יום הכיפורים מכפר כי אם לשבים (שבועות יג.), משמעות הדבר היא שלפני הכפרה של יום הכיפורים חייב כל אחד לטהר את עצמו ראש מכל טומאת העוון, וזה מה שאומר הכתוב "כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאותיכם", אך זאת בתנאי ש"לפני ה' תטהרו", כאשר "לפני" היא במשמעות של "קודם" ולא במשמעות של "מול". ומביא חיזוק להבנת המילה "פני" במשמעות של "קודם" מהכתוב בזוהר על הפסוק "מפני ישיבה תקום" (ויקרא יט לב) שקודם זמן השיבה, על האדם לקום מתרדמתו ולשוב אל ה' דהיינו "לפני בא יום ה' הגדול והנורא" תטהרו את עצמכם על ידי התשובה, ואחרי זה על ידי הכפרה של יום הכיפורים "ה' יטהר אתכם מכל חטאתיכם".

"מי א-ל כמוך נשא עון ועובר על פשע לשארית נזולתו לא הוויק לעד אפו כי זופץ זוסד הוא"

(מזכ"ה ז' יז)

למדו חז"ל בגמרא מהפסוק שלפנינו: "אמר רבא כל המעביד על מידות? מעבירים לו על כל פשעיו שנאמר 'נשא עון ועובר על פשע', למי נשא עוון? למי שעובר על פשע" (ר"ה יז). רש"י מפרש שהכוונה "מעבירין לו על כל פשעיו" היא ש"אין מדת הדין מדקדקת אחריהן אלא מנחתן והולכת", אמנם בהמשך אומר רבי אחא בר חנינא שהכתוב "אליה וקוץ בה", ופירש רש"י "אליה" שמינה יש כאן אך "וקוץ בה", כלומר דבר תנחומים יש כאן, אבל יש בתוכם דבר קשה שאינו שווה לכל, כלומר מה שנאמר "לשארית נחלתו" מדבר על השארית בלבד ולא לכל נחלתו, ומי זה השארית? מי שמישים עצמו כשיריים, כלומר אין די בכך שאדם "מעביר על מידותיו" בלבד, אלא צריך הוא גם את מידת הענווה, דהיינו שההעברה על המידות צריכה לנבוע מתוך ענווה ובזכות זה יזכה שיעבירו לו על כל פשעיו.

"למען עימך ה' וסלחות לעוונתי כי רב הוא" (תהלים כה' יא)

אמרו חז"ל, וכך נפסק להלכה (טור חו"מ שני) ש"מודה בקנס פטור", כלומר כיון שהנאשם הודה מעצמו, הוא נפטר בכך מהקנס, ולמדו זאת ממה שנאמר בתורה על חובת הקנס, "אשר ירשיעון א-לקים" כלומר, "פרט למרשיע את עצמו" שפטור מהקנס, והחייב בקנס הוא רק אם יש עדים. אמנם, בסוגיה בגמרא (ב"ק ה') יש מחלוקת מה הדין אם הנאשם הודה בקנס ואחר כך באו עדים? רב סובר: "מודה בקנס ואחר כך באו עדים פטור", ואילו שמואל סובר: "מודה בקנס ואחר כך באו עדים חייב". לפי זה מסביר האריז"ל שביום הכיפורים אנו עומדים ומתוודים לפני הקב"ה על כל החטאים שעשינו, וגם השטן בא ומקטרג ומעיד על חטאינו, לשיטת שמואל האומרת ש"מודה בקנס ואחר כך באו עדים חייב", לא הועיל הוידוי לפטור אותנו מהקנס, אלא שהטור והרמב"ם פוסקים כשיטת רב ש"מודה בקנס ואחר כך באו עדים פטור", לכן תפילתנו היא "למען שמך ה' וסלחת לעוונתי", והרי אמרנו שלשיטת שמואל, אם יבואו עדים אחר כך להעיד על חטאינו, הוידוי אינו מועיל, לכן אנו מוסיפים ואומרים "כי רב הוא", כלומר להלכה נפסק כשיטת רב ש"המודה בקנס ואחר כך באו עדים, שהוא פטור מהקנס.

"ואומר במקום כתבנו זותמנו" (רמ"א או"ז תרכ"ג ב')

מוסיף המשנה ברורה (ס"ק ג) וכן כשמגיע ל"וכתוב" יאמר "וחתום" וכן יאמר "בספר חיים... נזכר ונחתם". כי בנעילה הוא חתימת הגזר דין שנכתב בראש השנה על בני אדם לטוב או לרע, ויזדרזו מאד בתפלה זו כי תכלית כל העשרת ימי תשובה הוא יום הכיפורים, ותכלית יום הכיפורים הוא תפלת נעילה, שהכל הולך אחר החיתום, ואם לא עכשיו אימתי, ולכן אף אם חלש הוא מחמת התענית, מכל מקום יאזור כגבור חלציו להתפלל במחשבה זכה וברורה ולקבל על עצמו נדרי התשובה באמת, ו"הבא לטהר מסייעין אותו" ויחתם בספר חיים טובים.

הכוננו לשירת הבקשות נוסח מרוקו במוציאי השבתות שיתקיימו בבתי הכנסת בפתח תקווה

והסביבה על ידי חברת הבקשות "מאיר השחר" בראשותו של הפייטן הרב יוסף בן חמו

לפרטים והזמנות: ליאור 052-9433453, יוסף 052-3268315

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם: אליהו בן חמו בר אסתר, יוסף בנימין בר הביבה

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטרי) גמ"ח "בית יצחק": ספרים לחנוכה בית" ו"ברית יצחק"

חברת הבקשות "מאיר השחר": לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו

מדרשת "ויזרע יצחק": שיעור "דף יומי" בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו בית כנסת "שבת אחים" נוה גן פ"ת 30-21:30

לבירור פרטים ולהשאלה - טלפון: 052-3268315

לתגובות הערות: שגיא 054-6868199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשָּׁבֶת: 17:53

יְצִיאַת הַשָּׁבֶת: 18:48

ר"ת: 19:24

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 421 11.10.2019 - יב' תשרי תש"פ

זו השנה לה' צדיקים ובוואו בו

פְּרִשְׁת - הַאֲזִינוּ

הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְאֲדַבְרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אֲמַרִי פִי (לב,א)

סיפר הגאון רבי חיים קנייבסקי בבואו לנחם בימי ה'שבעה' על אביו של הגאון רבי מיכל יהודה לפקוביץ זצ"ל, שפעם אחת בא אליו ר' מיכל יהודה, וביקש לשאול ממנו ספר אחד, וכך סיפר: "אבי ז"ל היה יהודי ירא שמים, אך הוא אינו שימש כרב או כראש ישיבה. פעמים רבות, כשהלכתי עמו ברחוב וביקש ללמדני מוסר, היה מצביע על אדם מסוים ואומר לי: 'אתה רואה? הנה הוא כמוני, אינו תלמיד חכם - ולפרנסתו עובד בתור סנדלר, ואף על פי כן זכה ויש לו בן תלמיד חכם, וגם אתה גם אם אין לך אבא תלמיד חכם, אל תירתע, תלמיד היטב, תתמיד ותשקיע, עד שתצמוח ותהיה תלמיד חכם.

"והנה" המשיך רבינו, "לאחרונה שמעתי שאותו בן, שעל 'חשבונו' קיבלתי את אותו מוסר, וששימש לי כדוגמא, חיבר ספר בשם "ברית איתן" ושמעתי שהוא נמצא ברשותך. ובכן, כהכרת הטוב למחבר, ברצוני ללמוד בספר הזה, ועל כן מבקש אני שתשאילהו לי. "וסיפר רבי חיים, שבשובו לביתו אחר ההלוויה, התיישב הוא בעצמו ולמד בספר זה, כי עלה בדעתו, שגם הוא חייב הכרת הטוב לאדם שבזכותו רבו, רבי מיכל יהודה, היה מתחזק בלימוד.

תקופה קשה מאד עברה על הגאון רבי מיכל יהודה לפקוביץ בהיותו אברך צעיר. הייתה זו תקופה, שבה שכב אחד מילדיו בבית הרפואה. המחלה נמשכה ל"ע חודשים ארוכים, ורפואתו של הילד לא נראתה באופק. בני המשפחה היו לחוצים ומוטרדים מאד. דאגתם היתה כה רבה, עד כי לא יכלו להתרכז בשום עניין אחר. הפלא הגדול היה לראות את רבי מיכל יהודה, האב המסור. הלה המשיך ללמוד כרגיל וניצל כל דקה ללימוד.

ראשו ורובו היה שקוע בלימוד הגמרא, בהוויות אביו ורבא. כשלמד, היה שוכח את כל הדאגות ואת כל החששות העלולים להטריף את הדעת. "אינני יודע". גיסו רבי ראובן יוסף גרשנוביץ הגיע פעם לביתו באותה תקופה, וכמעט יצא מגדרו מרוב התפעמות. איך הוא מסוגל ללמוד במצב כזה. אינני יודע איך ניתן, "והחידה נותרה בלתי פתורה", אמר לקרובי המשפחה בהערכה חלפו שנים מאו.

הגאון ר' ביניש פינקל זצ"ל, שהיה ידיד קרוב מאד לרבי מיכל יהודה, התבקש לבית-עולמו. פטירתו אירעה ביום, שבו התקיימה שמחה במשפחת לפקוביץ. סדר היום היה עמוס, כמובן, ובכל זאת לא הסכים לוותר רבי הרי עד שתסתיים, מיכל יהודה על השתתפותו בהלוויה שהתקיימה בירושלים.

"עד כדי כך?" התפלאו בני המשפחה ההלוויה, כבר יגיע הזמן לצאת מהבית לחתונה. "האם כוחותיו של הרב יאפשרו לו זאת?" אני מרגיש לרבי ביניש הכרת הטוב גדולה מאד, השיב רבי מיכל יהודה נחרצות, "אני חייב ללכת להלוויה! זה קשור לתקופה ההיא, של המחלה של בננו".

הסובבים כרו אוזן בתמיהה, מאזינים לזיכרונות אודות אותם ימים קשים. באותם ימים, "המשיך ר' מיכל יהודה", דאגנו כל כך. היינו מוטרדים מהמצב הקשה של הילד. בתקופה ההיא היה ר' ביניש נמתין לי באופן קבוע ליד הישיבה, מצפה לסיום השיעור.

לאחר היה מלווה אותי הביתה, וכל הדרך היה מדבר עמי רק בלימוד, כדי שאמשיך להתרכז בגמרא, ולא אתפנה לחשוב על הצרה. הייתי מגיע הביתה, כשראשי מרוכז בלימוד, ואז הייתי ממשיך ללמוד ביתר שאת, כך באמת לא נותר מקום לדאגות... ועכשיו, איך אני יכול לא להשתתף בהלווייתו? הרי הוא החזיק אותי באותם ימים!" (מאורם של ישראל)

זְכֵר יְמוֹת עוֹלָם (לב,ז)

הגיע לאוזניי מעשה מופלא על אברך שגנבים נכנסו לביתו והצליחו לגנוב סכומי כסף גדולים מאוד. ואם לא היה די בעצם הגניבה, וההפסד הכבד שנחת עליו, מי שבגללו בוצעה הגניבה, היתה... אשתו, ששכחה לנעול את הדרך בצאתה מן הבית. כאשר הגיע התלמיד חכם וראה שהכל פרוץ, והכסף איננו, עלה בליבו כעס רב על הגנבים.

אשתו לא היתה בבית, והוא החל לצעוק: 'איזה אנשים רעים הם, הגנבים הללו; איך זה שהם לא חסו עליי ועל ממוני, הרי אני אברך-כולל האוכל מן היד לפה, ואין לי אגורה מיותרת, ואיך הם העזו להמיט עליי צרה גדולה שכזו?', הבעל היה כעוס וממורמר בצורה לא-רגילה. אבל ראה זה פלא; ברגע שאשתו נכנסה הביתה, הפך את עורו, והחל לפזר חיזוקים לכל עבר, ואף הרגיע את אשתו.

לפתע-פתאום צצו על לשונו מאמרי חז"ל בענייני בטחון, והוא החל לשנן לה אותם, דבר דבור על אופנו --- בעוד שהאשה היתה בטוחה שבעלה יצעק עליה על כך שלא זכרה לנעול את הבית, קרה דבר הפוך לגמרי. ניגשתי אל הת"ח ההוא ושאלתי אותו איך היית מסוגל להתנהג כך? הרי מדובר במשימה קשה ביותר! והוא השיב: הרי כל הדברים הטובים שיש לי בעולם, הכל-הכל הגיע בזכות רעייתי, ואיך אני יכול להתרגז עליה?

אז היא שגתה פעם אחת, והשאירה את הדלת פתוחה, אז מה קרה? בדומה לרוכלת עליה סיפרנו, גם האברך הזה היה מסוגל להשתנות ברגע אחד. עד שאשתו נכנסה הביתה, הוא היה כעוס מאוד, על הגנבים הרשעים, ולפתע-פתאום השתנה, ולבש צורה אחרת לגמרי. הסיבה לכך נעוצה בהרגשה אמיתית שפיעמה בליבו, ש'בבית לא כועסים, ויהי מה!' או כפי שהוא-עצמו התבטא ואמר: 'אינני יכול לגדוע את כל זכויותיה של רעייתי, בגין מעשה-שכחה אחד!' (מתוך הספר הנפלא 'שמחה בבית' להגריי זלברשטין שליט"א)

כִּי אָשָׂא אֶל שָׁמַיִם יְדֵי (לב,מ)

לפני מספר שנים הגיע יהודי מארה"ב לירושלים וחיפש מסעדה כשרה. כאשר נכנס למסעדה וחיפש מקום לשבת, ניגש אליו אחד העובדים ואמר לו כי יש כעת עומס במסעדה וצריך לחכות זמן רב לשולחן פנוי, לכן כדאי לו לבוא יותר מאוחר, כשלא יהיה עמוס כל כך. היהודי האמריקאי עזב את המקום, וזמן קצר לאחר מכן אירע שם פיגוע קשה ורבים נהרגו רח"ל.

כששמע על כך היהודי האמריקאי, הבין שאותו עובד היה שליח להציל את חייו ורצה מאוד להודות לו. הוא החל לחפש אותו, עד שנודע לו כי הלה נפצע בפיגוע והוא שוכב בבית החולים. בימים הבאים התעניין בשלומו וכאשר נודע לו כי הוא מתאושש מפציעתו הגיע לבקר באומרו לו כי הוא הציל את חייו. בסוף הפגישה סיפר לפצוע שהוא עשיר ומסר לו את מספר הטלפון שלו וכתובתו בארה"ב שאם יזדקק למשהו שיפנה אליו.

עבר זמן והתברר כי במהלך הפיגוע ננעצו בגופו מספר מסמרים ואחד מהם במקום רגיש ביותר הדורש ניתוח מסובך. יעצו לו המומחים לנסוע לארה"ב ולעבור שם את הניתוח. נזכר הלה: "הרי יש לי עכשיו ידיד טוב בארה"ב ובוודאי יעזור לי".

התקשר הפצוע לאותו יהודי והלה השיב שהוא ממתין לו וידאג לכל צרכיו ואף ישלם עבורו את כל הטיפולים וההוצאות שיהיו לו. היה זה מספר ימים לפני ראש השנה. ואכן קיבלו ידידו כבר בשדה התעופה, ברגש חם של הכרת הטוב. הוא לקח מספר ימי חופשה מהעבודה כדי שיוכל להתמסר לסדר לפצוע מקום טוב בבית החולים ורופאים טובים כדי שיטפלו בו בצורה הטובה ביותר.

לאותו גביר אמריקאי היה משרד בקומה השמונים של "מגדלי התאומים", ובימים ההם שלקח חופשה מעבודתו והיה עסוק לטפל בפצוע הישראלי, אירעה ההתקפה הרצחנית על מגדלי התאומים ואילו היה שוהה הגביר במשרדו לא היה לו כל סיכוי להנצל. בזכות הכרת הטוב המופלאה של הגביר, כלפי העובד הישראלי, ניצלו חייו בפעם השניה בגלל אותו ישראלי. (יחי ראובן)

שָׁאֵל אֲבִיךָ וַיִּגְדֶּךָ וַיִּקְנֶיךָ וַיֹּאמְרוּ לְךָ (לב,ז)

מספר הרב שמואל אליהו שליט"א: שלוש שנים אחרי פטירתו של אבא (רבי מרדכי אליהו זצ"ל) נסעתי לשמחת בית השואבה בקריית טבעון. בדרך התקשר מישהו ואמר כי יש לו סיפור על הרב אליהו: במשך שנים רבות לא זכו הוא ואשתו לילדים. הוא שמע על הברכות של הרב אליהו שלא חוזרות ריקם, טרח ובא ממרחק לביתו של הרב וביקש ברכה.

הוא סיפר כי הרב לא בירך אותו, אבל נתן לו עצה: היום ראש חודש. בתפילה של ראש חודש אנו מוסיפים "יעלה ויבא" ואומרים בו: "זְכַרְנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה, וּפְקַדְנוּ בּוֹ לְבִרְכָה, וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ לְחַיִּים טוֹבִים". במילה "ופקדנו" תכוון לפקידה של בנים. כמו "זה פקד את שרה". האיש סיפר כי הוא יצא באכזבה. במקום ברכה הוא מקבל עצה. אבל מה הוא היה יכול לעשות, הרב אמר מה שאמר, ולפחות את זה הוא ינסה לעשות בתפילת מנחה הקרובה.

לא ידעתי כמה שהעצה הזאת נכונה, סיים האיש את דבריו. כיוונתי בתפילה והנה חודש אחר כך אשתי מבשרת לי כי התקווה ארוכת השנים לילדים הולכת להתגשם. היא בהיריון. הרבה נקיפות מצפון היו לי על שהקפדתי בלבי. לא הבנתי את גודל העצה שנתן לי הרב באותה שעה.

כשהיהודי הנרגש סיים את סיפורו המיוחד אני כבר הגעתי למחוז חפצי בקריית טבעון. הקהל היה בעיצומה של השמחה, לידי במעגל השמחים היה בעל חנות מחשבים מצפת, ותוך כדי שאנו מסתובבים סיפרתי לו את הסיפור ששמעתי זה עתה. הוא שמח לשמוע את הסיפור ואמר כי הסיפור הזה הוא בשבילו מתנה משמים. גם הוא ואשתו מצפים זמן רב מדי להיריון. אחרי חודשיים פגשתי אותו והוא סיפר לי כי הוא ואשתו לקחו את העצה של הרב וקיבלו על עצמם לכוון בימי חול המועד בכל ברכת מזון ובכל תפילה שיש בה "יעלה ויבא".

והברכה לא איחרה לבוא. חודש אחרי סוכות אשתו נפקדה, והם מצפים ללידה קלה. את הסיפור הכפול הזה סיפרתי פעם בכנס חנוכה בראש-פינה. חודשיים אחר כך מתקשרת אלי תושבת ראש-פינה ששמעה את הסיפור על "יעלה ויבא" והחליטה לקחת על עצמה לכוון היטב ב"יעלה ויבא", לכוון במיוחד במילה "ופקדנו" כדי שהיא ובעלה יזכו להיפקד בזרע קודש של קיימא. וגם היא זכתה להתעבר אחרי חודש אחד בלבד. (מתוך "אביהם של ישראל)

כְּנֶשֶׁר יַעִיר קִנּוּ עַל גּוֹזְלָיו יִרְחֹף יִפְרֹשׁ כַּנְּפָיו יִקְחֵהוּ יִשְׂאֵהוּ עַל אַבְרָתוֹ (לב,יא)

מסביר ה"אור החיים" הקדוש - כמו שהנשר מעיר את גוזליו ברחמים גדולים - אין הוא נכנס אל הקן בפתאומיות אלא מקשקש בכנפיו בין אילן לאילן ומעיר אותם, וכאשר בניו מתעוררים הנשר מרחף עליהם ואינו מכביד עליהם אלא הוא נוגע ואינו נוגע וכל זאת בשביל שיהיה בהם כוח לקבל אותו.

כך הקב"ה מתנהג עם עם ישראל כאשר הם מתרחקים ממנו חס ושלום, ראשונה הוא מעורר אותם - אינו נוגע בנפשו של האדם מיד אלא ה' מביא עליו ראשונה נגעים בבית, אח"כ בבגדים וכאשר הוא אינו מתעורר, מביא נגעים על גופו. והקב"ה מעורר את האדם אך ורק כפי יכולותיו כמו שאין הקב"ה מנסה את האדם דבר שאין הוא יכול לעמוד בו ולסבול ...

כאן אנו רואים את רחמיו של הקב"ה על עם ישראל, גם כאשר מתרחקים ממנו יתברך, הוא נותן להם התמודדויות וקשיים שיוכלו לעמוד בהם. וגם כאשר האדם מקבל את ייסוריו, זה מגיע בשלבים... אך כאשר אין הוא יכול לעמוד בהם, הוא לא ינסה את האדם... (מתוך העלון 'מתיקות ועריבות התורה')

זכות דברי התורה בעלון יעמדו:

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון בן פנינה, אפרת בת מוזל, נועה בת יעל, קרן בת רחל, עדן בת גילה.

לזרע בר קיימא: רווית רבקה בת אורלי, מוריה בת אורנה, מורן בת רותי.

לפרנסה טובה: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.

לרפואה שלמה: ציפורה בת מורוור, ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה.

לעילוי נשמת: אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשולי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מוזלה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, ז'קלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה וזבולון הכהן ז"ל, אסתר בת מרים ז"ל, רות בת יוכבד ז"ל, אליעזר בן אסתר ז"ל.

פְּנִינֵי קֶדֶשׁ

לאור תורתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יוצא לאור על ידי מערכת "מסילות באור החסידות" שע"י מכון אור הצפון דחסידי בעלזא

א ווארט בעניןא דיומא

חובת הפיוס והריצוי בערב יום כיפור

כי אבינו שבשמים מלא צער כשבניו אינם מאוחדים

עבירות שבין אדם לחברו אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חברו. אמר רבי עקיבא, אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים (יומא פ"ח מ"ט).

יש לבאר סמיכות שני מאמרים אלו, בהקדם ביאור ההבדל בין עבדי המלך לבין בני המלך, כי כאשר עבדי המלך רבים זה עם זה ופוגעים זה בזה, אין המלך מצטער כל כך על זה, כי די לו בכך שכל אחד מהם משרתו ומשמשו בנאמנות ובמסירות, אבל כשבני המלך רבים זה עם זה ופוגעים זה בזה, אזי אין שיעור ואין גבול לצערו של המלך הרואה שבניו מפולגים ומסוכסכים זה עם זה. זהו ששנינו: "עבירות שבין אדם לחברו אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חברו" - עד שיתפייסו זה עם זה ויחיו ביניהם באהבה ובאחוה, ומפרש הטעם, כי תתבוננו נא, "לפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתכם", הרי לפני "אביכם שבשמים" אתם מטהרים, והאב אינו רוצה לראות את בניו רבים זה עם זה, אלא הוא רוצה לראותם במצב של ריצוי ופיוס, אהבה ואחוה וידידות איתנה.

(כוללות קויטל תשסג)

כשמתבוננים לפני מי חטאו - אין גבול לתשובה ולחרטה

"אמר רבי עקיבא, אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרין, ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים" (יומא פ"ח מ"ט).

כאשר האדם מחשב חשבון נפשו, ומוצא בעצמו חטאים ופשעים, הרי לבו נשבר בקרבו, והוא מתחרט בחרטה גמורה ושב בתשובה שלימה על מעשיו הרעים, ותשובתו עולה ומתקבלת לרצון לפני אדון כל.

אמנם, כאשר האדם מתבונן לפני מי חטא - לפני מלך המלכים הקב"ה, והוא מחשב חשבון נפשו ומתוודה "על חטא שחטאנו לפניך", הרי לבו נשבר בקרבו ביתר שאת, והוא מגיע למסקנא, שכאשר החטא הוא לפני מלך הכבוד ב"ה וב"ש, אין גבול ושיעור לחרטה האמורה למלא את כל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו, כי כמה שישוב בתשובה לא יספיק לו כנגד המעל אשר מעל בחטאו לפני מלך מלכי המלכים.

או-אז אין ברירה אלא לבקש מהקב"ה: "רבונו של עולם, חטאתי לפניך, ואני מתחרט, ואני יודע שהחרטה שלי היא כטיפה מן הים ממה שאני אמור להתחרט ולשוב בתשובה בעקבות זאת שחטאתי לפניך, לכן אבקשך אפוא, שתסייע לי להשלים תשובתי ביתר שאת וביתר שלימות, בשיעור ובמדה שתשובתי תוכל להתקבל לרצון ולהגיע עד כסא הכבוד".

והש"ת שומע תפלת כל פה, ומשלים התשובה, ומקבלו לרחמים ולרצון, כאמרם ז"ל (שיר השירים רבה ה, ג): "בני, פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט, ואני פותח לכם פתחים שיהיו עגלות וקרוניות נכנסות בו".

זהו ששנינו: "לפני מי אתם מטהרין" - כשאתם מטהרים את עצמכם בתשובה וחשבון הנפש, אז תתבוננו לפני מי אתם אמורים להטהר, לפני מי חטאתם ופשעתם, וכאשר תתבוננו בזה אזי תגיעו למסקנא שאין גבול לתשובה ולחרטה, וממילא "ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים" - אין מנוס אלא לבקש מהקב"ה שייסייע לכם להטהר ולהשלים תשובתכם כדבעי.

(כוללות קויטל תשסא)

מלחמת השטן ביום הכיפורים - להכניס רוח גדלות באדם

עשרה נסים נעשו לאבותינו בבית המקדש...

[אחד מהם הוא] ולא ארע טומאה לכהן גדול ביום הכפורים (אבות פ"ה מ"ה).

פירש התוספות יו"ט בשם המדרש שמואל: "כי יצר הטוב ויצר הרע מתקוטטים זה עם זה כשני אויבים, וכשאחד מהן קרוב להיות מנוצח יתחזק על עמדו בראותו כי כלתה אליו הרעה, והרבה מן האנשים בעת פטירתן יתחזקו וידברו דברים טובים כאילו הם בריאים, ולזה [ביום כיפור שבו היצר הרע כבר צופה את מפלתו, הריהו מגביר את מלחמתו ולכן] היה קרוב מאד להיות הכהן טמא".

יש להקשות, הרי בהדיא אמרו רז"ל (יומא כ, א): "אמר רמי בר חמא, השטן בגמטריא תלת מאה ושיתין וארבעה הוי (השטן בגימטריא 364), תלת מאה ושיתין וארבעה יומי אית ליה רשותא לאסטוני, ביומא דכיפורי לית ליה רשותא לאסטוני" (364 ימים יש לו רשות להשטין, וביום כיפור אין רשות להשטין), ואם כן איך יתכן שהיצר הרע נלחם בכל העוז עם הכהן גדול בעיצומו של יום כיפור, עד כדי שהוצרך לנס שלא להיטמא בו ביום.

ויש ליישב, שבאמת השטן אינו משטין ואינו מדבר רע על בני ישראל ביום הכיפורים, כי בני ישראל הם באותו יום במדרגה נעלית כל כך עד כדי שאין מקום למצוא עליהם קטרוג, אלא אדרבה הוא מדבר עליהם טוב, ואומר להם כמה טובים ומיוחדים המה, וכוונתו העמוקה בכך היא להחדיר באדם מחשבות גדלות, ולהביאו לידי יוהרא, באמרו אליו "וראה בעיניך גודל מדרגתך, אשריך מה טוב חלקך, מעשיך הביאוך למדרגה רמה כזאת".

מחשבה זו גופא היה השטן מכניס בכהן גדול שזכה למעלה הגדולה והיתירה שאין לה אח וריע, שהיא הכניסה לקודש הקדשים, ומצד מחשבת גאוה זו, היה הכהן גדול עלול לבוא לידי טומאה ח"ו, וארע לו הנס שפיתויי השטן לא הביאוהו לידי גדלות, וממילא לא בא לידי טומאה.

(המבדיל טיש תשסא)

תודותינו וברכותינו לאלו שתרמו להוצאת הגליון

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' אליעזר צבי ב"ר נתן בנימין ז"ל מאייער

הנוצח על ידי בני המשפחה

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' יצחק יהודה ב"ר משה שמואל ז"ל שטרן

הרה"ח ר' חיים טלר שליט"א

לעילוי האשה החשובה מרת רבקה ע"ה

בת הרה"ח ר' יעקב ז"ל פרנצוז

ביום כיפור - הקב"ה כורך את ספר הבינונים עם ספר הצדיקים

אמר רבי כרספדאי אמר רבי יוחנן, שלשה ספרים נפתחין בראש השנה, אחד של רשעים גמורין, ואחד של צדיקים גמורין, ואחד של בינונים, צדיקים גמורין נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים, רשעים גמורין נכתבין ונחתמין לאלתר למיתה, בינונים תלויין ועומדין מראש השנה ועד יום הכפורים, זכו נכתבין לחיים, לא זכו נכתבין למיתה (ר"ה טו, ב).

יש להקשות שני קושיות:

- א. מה הצורך בפתיחת שלשה ספרים בראש השנה, הרי לכאורה די בשני ספרים, ספר של צדיקים וספר של רשעים, והבינונים תלויים ועומדים עד יום הכיפורים, שאז יכתבו ויחתמו או בספר הצדיקים או בספר הרשעים (פירוש הר"ף ב"עין יעקב).
- ב. הרי מבואר בדברי חז"ל, ששוקלים את מעשי האדם הטובים והרעים, וכשרוב מעשיו טובים הוא נכתב ונחתם לזכות, וכשרוב מעשיו רעים הוא נכתב ונחתם לחובה (רמב"ם הלכות תשובה פ"ג ה"א), וכאשר הוא במצב של "מחצה על מחצה" - דהיינו בינוני - הקב"ה הוא "רב חסד" ומטה הכף לזכות (ר"ה יז, א). ונלמד מזה, שגם הבינוני נכתב ונחתם לחיים בראש השנה, שהרי הקב"ה ברוב חסדו מטה את הכף לזכות, ואם כן מאי האי שאמרו רז"ל "בינונים תלויים ועומדים מראש השנה ועד יום הכיפורים" (ראה "לחם משנה" שם).

אמנם התשובה על קושיות אלו היא כדלהלן:

בימים אלו הקב"ה דן אותנו לחיים או להיפך ח"ו, ודן זה מתחלק לשני חלקים: א. חיי עולם הזה (רמב"ם ה' תשובה פ"ג ה"ג). ב. חיי עולם הבא (תוס' ר"ה טו, ב ד"ה נחתמין), דהיינו, חיים נצחיים של דביקות והתקשרות בהש"ת, כמו שכתוב (דברים ה, ד): "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום".

הדין על חיי עולם הזה

בראש השנה הקב"ה דן כל יחיד ויחיד על חיי עולם הזה, והמשפט הוא לפי המעשים שעשה במשך השנה החקוקים על פנקסו.

ודברי הגמרא "שלשה ספרים נפתחים בראש השנה" אינם עולים על דין זה, כי לגבי דין זה נפתחים אלפי אלפים וריבי רבבות ספרים - של כל יחיד ויחיד - לפני הקב"ה.

ועל דין זה נאמרו דברי רז"ל, שבעלי רוב זכיות נכתבים ונחתמים לזכות; בעלי רוב עוונות נכתבים ונחתמים לחובה; ובעלי מחצה על מחצה - שהם הבינונים - הקב"ה מטה דינם לזכות מחמת מדת "רב חסד" שבו.

הדין על חיי עולם הבא - חיי דביקות

בנוסף לכך, נפתחים שלשה ספרים - כלליים - בראש השנה לגבי הדין על חיים נצחיים, חיי דביקות בהש"ת.

ישנו ספר של צדיקים הנקרא "ספר החיים" (כמו שדרשו רז"ל (ר"ה טו, ב) על הפסוק (תהלים טו, ט) "מחמו מספר חיים", חיים זה ספרן של צדיקים), דהיינו, חיי דביקות בה'. וישנו ספר של רשעים שהוא "ספר המיתה", כי הנכתבים בו נכרתו מחיי דביקות, ולא יזכו לטעום טעם החיים האמיתיים.

חיים אלו אמורים להנתן רק לאלו שאין להם עוונות, כי העוונות מבדילים בין האדם לקונו (ישעי' נט, ב), ובגינם אין ביכלתו להיות דבוק בה', ולכן "ספר החיים" אמור היה לכלול בו רק את הצדיקים האמיתיים שיש להם רק זכיות.

אולם, גם אלו שיש להם רוב זכיות ומיעוט עוונות, זוכים מחמת רוב זכיות שבהם להכתב בספר הצדיקים, וממילא יוכלו לזכות לחיי הדביקות מחמת היותם מחוברים לצדיקים (ע"י כתובות ק"א, ב), כי "המחובר לטהור טהור" (כלים פ"ב מ"ב).

בניגוד לכך, הרשעים שיש להם רוב עוונות, נכתבו ונחתמו לאלתר למיתה, דהיינו, שנכרתו מהחיים האמיתיים, ולא יזכו לחיות חיי דביקות בהש"ת.

בתווך עומדים הבינונים, שהם מחצה על מחצה, שמחצה העוונות שבהם מונע מהם לזכות להכתב ב"ספר החיים", ומאידך אי אפשר להכלילם בספר הרשעים, מצד מחצה הזכיות שבהם.

מה עושה הקב"ה? הוא מייחד להם ספר בפני עצמו, וזה גופא הוא עונש גדול עבורם, שאינם זוכים להיות מחוברים לצדיקים, ובהעדר ההתחברות לצדיקים, אי-אפשר להם לזכות לחיי דביקות בהש"ת.

אמנם, ניתנת האפשרות בידם לשוב בתשובה ולהרבות זכיות בעשרת ימי תשובה, ואז בהגיע יום הכיפורים יכרוך אותם הקב"ה בתוך ספר הצדיקים, וממילא יזכו גם הם להתענג בחיי הדביקות בהש"ת מכה היותם מחוברים לצדיקים.

המורם מן האמור:

- א. ברה"י נידון כל יחיד ויחיד על חיי העולם הזה. בעלי רוב זכיות נכתבים לזכות, בעלי רוב עוונות נכתבים לחובה, ואלו שהם מחצה על מחצה - בינונים - מוכרע דינם לזכות מחמת מדת "רב חסד".
- ב. בנוסף לכך נידונים ברה"י על החיים הנצחיים, חיי הדביקות בהש"ת, כאשר לצורך כך נפתחים שלשה ספרים:
 1. צדיקים שיש להם רק זכיות - הם בעלי "ספר החיים", שפירושו, חיים אמיתיים של דביקות בה'.
 2. צדיקים בעלי רוב זכיות - זוכים להיות מחוברים עם הצדיקים בספר אחד, ומכה התחברותם יזכו גם הם לחיי דביקות.
 3. בעלי רוב עוונות, נכתבים בספר הרשעים, ולא יזכו לטעום את חיי הדביקות.
 4. הבינונים שהם מחצה על מחצה, אין הקב"ה כוללם בספר אחד עם הצדיקים, ולכן הם נכתבים בספר בפני עצמו, ואי-התחברותם מונע מהם לזכות לחיי דביקות (וזה גופא הוא עונש עבורם), ובאפשרותם להרבות זכיות ולשוב בעשרת ימי תשובה, ואז ביום כיפור יכרוך הקב"ה את ספרם יחד עם ספר הצדיקים, ויזכו לחיי דביקות מחמת התחברותם לצדיקים.

(מוצאי צום גדליה תשנו)

אימת הדין של הבעש"ט

סיפר הרה"ק מרוזין זי"ע:

באחד השנים בערב יום הכיפורים, כאשר הסתופף הרבי ר' בער זי"ע בצל קדשו של הבעש"ט הק' זי"ע, הבחין שטליתו של רבו הבעש"ט נשמטה במקצת, וניגש להרימה. בגשתו הבחין שהבעש"ט רועד מפחד, והיה נראה ממש שמצבו מסוכן, וכל כך גדול היה הרעד עד כדי שגם השלחן רעד יחד עמו.

ואמר על כך הרבי ר' בער זי"ע: "לא ידעתי עד כמה מורי ורבי הבעש"ט נרעש ונפחד מאימת הדין". (ליל שבת פ"ו ישלח תשלז)

יום כיפור מכפר גם על עבירות שתשובה לא מועילה עליהם

הרה"ק ה"מאור עינים זי"ע ביאר את שיטת רבי שיום הכיפורים מכפר בין לשבים ובין לשאינם שבים (יומא פה, ב), דלא יתכן לפרש כפי פשוטו שיום כיפור מכפר ללא תשובה, שהרי אמרו רז"ל (ב"ק ג, א) "כל האומר הקב"ה ותרן יוותרו מעיו", אלא, "ודאי בלא תשובה אינו כלום", וכוננת רבי "בין לשבים ובין לשאינם שבים" הוא, דיום הכיפורים בצירוף תשובה מכפרים הן על עבירות שתשובה מועילה עליהם במשך השנה ("בין לשבים"), והן על עבירות חמורות שתשובה אינה מועילה עליהם במשך השנה ("בין לשאינם שבים").

ואמר על כך בנו הרה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל זי"ע, שכאשר אמר אביו זי"ע דיבורים קדושים אלו, אמרו אז תיכף בעולם העליון "הלכה כרבי נחום, הלכה כרבי נחום". (יא מרחשון תשל-תשלז)

אמונה שהקב"ה מכפר עוונותינו

בשלחנו של הרה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל זי"ע ישב בעל עבירה גדול, והיה גנוחי גניח מחמת שפלות מצבו, והרהר במחשבתו, כי תשובתו של חוטא ופושע כמותו אינה מתקבלת לרצון, וכי אין לו תקוה להחלץ ממצבו הנבזה.

בעודו מהרהר, נענה הרה"ק מטשערנאביל זי"ע ואמר: "מי שאינו מאמין שכאשר יהודי נאנח ושב בתשובה הקב"ה מקבלו, הריהו אפיקורס גמור".

(דברי כיבושין לפני כל נדרי תשנד)

עבודת יום הכיפורים

כאשר שהה כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע בראצפערט, נתעכב זמן מה עד להתחלת סדר העבודה בתפלת מוסף של יום הכיפורים.

לאחר מכן אמר:

בבעלזא לפני שהתחלתי להתפלל תפילת מוסף, הייתי רואה את בית המקדש על מכונו וכהן גדול בעבודתו, וכך הייתי יכול להתפלל, אבל כאן לא ראיתי זאת, אולם לא לקח הרבה זמן עד שראיתי גם כאן את בית המקדש על מכונו והכהן גדול בעבודתו, ואז יכלתי להתחיל בתפילה.

(כ"ב מרחשון תשלז)

תודותינו וברכותינו לאלו שתרמו להוצאת הגיליון

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת **ציפורה פייגא ב"ר יהושע ז"ל כהנא** נפטרה י' אלול תשע"ח הוצנחה על ידי בני משפחתה שיחי

לעילוי נשמת הרה"ח ר' **משה אברהם** ברה"ח ר' **שלום רייזמן ז"ל** לעילוי נשמת העסקן הדגול הרה"ח ר' **אברהם יהודה** ב"ר **ישעיה עקיבא פיינר ז"ל**

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת **חיה סאסא ע"ה בת הרה"ח ר' אברהם ז"ל** נפטרה י' סיון תשע"ט אשת הרה"ח ר' **יעקב נחום לאנג** שליט"א

לעילוי נשמת הרה"ח ר' **ברוך ב"ר אברהם מרדכי ז"ל** מרת **ביילא בת הר"ר אהרן זאב ע"ה** שוורץ

{ אז נדברו }

גליון ליום הכיפורים תש"פ | לסדר: "את החיים ואת הטוב"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

וצדקה!!!! מעבירה את רוע הגזירה...

זה אולי נשמע קצת אבסורדי... בדיוק בערב יום כיפור... כשכעת עיקר הנושא זה דווקא תשובה... בדיוק עכשיו לעזוב את הכל ולדבר על צדקה... אבל האמת היא שתמיד זה ככה... ככל שמתקרבת שעת האפס ככה אין זמן לפתוח נושאים רחבים... ודווקא אז מתמקדים בפינות היותר נקודתיות ופרקטיות... ככה אנחנו גם רואים בנעילה שפתאום הנושא הוא למען נחדל מעושק ידיו... ובעשרת ימי תשובה פתאום כולם עסוקים בלהתפייס ולסגור פירות אדם לחבירו ובאונאת דברים... אז כן... צדקה!!! חז"ל אומרים בפירוש שאחד מהדברים שמעבירים רוע גזירה זה צדקה!!!! **מה הכוונה???** אנחנו מדברים על בן אדם שכבר יש לו פעקאלע... וכבר יש לו עבירות שעליהם נאמר שגם אחרי התשובה יסורים ממרקים... ו... וזה מה שיש... צריך לעבור כל מיני קשיים בחיים כדי למרק כל מיני עבירות שגם אחרי יום כיפור וגם אחרי התשובה... עדיין יש מה שנקרא "כפרת עוונות..." ואני לא צריך להגיד לך מה זה "כפרת עוונות..." כי לכל אחד מאיתנו יש את ההתמודדיות שלו ואת העגמת נפש שלו בחיים שזה כפפפרת עוונות... שממה זה נובע?? מחטאים!!! ש... שצריך: א. תשובה. ב. יום הכיפורים ולפעמים גם זה לא מספיק... וצריך רח"ל את כל היסורים המוכרים של כל אחד מאיתנו... את הקרעכץ פה... ואת העגמת נפש שם... וככה זה החיים... ועל זה!!! בדיוק על זה!!! חז"ל באים ומודיעים לנו שיש כופר!!! מי שמאוד חשוב לו למנוע את זה... יש אפשרות להמיר את היסורים האלו בצדקה!!! (שמת לב מה באתי כאן לשלול?? יש כאלו שחושבים שצדקה מעבירה רוע גזירה הכוונה היא שהיא מכפרת על החטאים כמו שתשובה מכפרת... אבל לא!!! רבינו יונה מדגיש שהצדקה יושבת על נושא אחר... **אחרי** שכבר היה תשובה ויום הכיפורים **אחרי שכבר** התכפר עדיין הנפש לפעמים צריכה תוספת ניקיון ע"י יסורים ופה מגיעה הצדקה בתור תחליף ליסורים... זה נשמע אחרת לגמרי...)

וצריך לדעת שאם חז"ל אומרים את זה... אז זה מדעי!!! זה עובד!!! וזה מאומת יותר מהסגולה הכי הכי בדוקה שקיימת... ומיילא יהודי שלוקח את הדברים האלו לתשומת לבו אמור לגשת לתחום של צדקה בגישה שזה **צדקה בשבילנו!!!** הצדקה והחסד הזה הם תחליף מתוק לכל מיני עגמות נפש שהוא לא היה רוצה שיקרו לו בזו השנה... ואשר על כן:

מבחינה מסוימת צדקה זו סוגיה שצריך לשבת עליה דווקא ביום שאחרי יום כיפור!!!

אחרי שסיימנו עם התשובה ואחרי יום כיפור ואחרי שב"ה כבר התכפרו העוונות... ואנחנו כבר שומעים את הבת קול שאומרת לך אכול בשמחה לחמך... עכשיו הגיע הזמן לדאוג למרפאת כאב!!! כעת יש לנו זמן להתפנות לדאוג שהכפרה הזו לא תהיה כרוכה גם בכאב... כן... התכפר... אבל זה עדיין לא אומר שהכפרה הזו לא עלולה להיות חלילה כרוכה בכל מיני עגמות נפש שהיינו רוצים למנוע אותם... **אז הנה!!! זו כבר העבודה של היום שאחרי יום כיפור...** (מסתמא עדיף לחשוב על זה כבר לפני יום כיפור... לא יזיק להגיע ליום כיפור עם איזה קבלה טובה בנושא של צדקה... **כאן צריך להדגיש נקודה מסוימת:** יש שתי סוגים של צדקה!!! יש את המצוות צדקה שכל יהודי חייב בה... זה מצות עשה כמו כל המצוות... שמי שלא מקיים אותה עובר על עשה... וככל הנראה **לא על זה** נאמר שצדקה מעבירה את רוע הגזירה... אדם שלא עבר על לאו ד"לא תקפון את אחיך" זה רק אומר שהוא יהודי כשר... אבל זה עדיין לא אומר שהוא בעל צדקה... **אלא מאי???** כשאומרים שצדקה מעבירה את רוע הגזירה... מדובר על יהודי שמעוניין לגשת לעיסקת טיעון ולהחליף תיקים!!! ואם נגזר עליו שיפלו עליו כמה תיקים לא נחמדים... הוא מעוניין להמיר אותם בתיקים מתוקים של צדקה וחסד... ולקחת על עצמו עול מסוים של צדקה... לפתוח איזה גמ"ח וכדו'... כן... לקחת על עצמו תיק!!! תיק מתוק של חסד ואמת שישמש לו כתחליף לתיק פחות מומלץ של גלגול חובות או שאר התמודדויות בחיים... (כך משמע לכאורה מלשון השערי תשובה בשער ד' ו' ובעיקר הי"ז של עיקרי התשובה) כן... החפץ חיים מאוד מאוד עווד שכל יהודי יקח על עצמו איזה עול מסוים בחסד וצדקה והוא הקדיש על זה ספר שלם הנקרא "אהבת חסד"... כן... זה כאב ראש... אף אחד לא אמר שלא... אבל סו"ס יש בכאב ראש הזה אפשרות לשמש תחליף לכאבי ראש עוד יותר גדולים... זה עניין של המלצה... נטו המלצה... אז נכון שלא כל בן אחד בנוי לכל מיני פעילויות ציבוריות של חסד וכו' ומאידך יש כאלו שכן בנוים לזה... אז כאן החכמה היא לשדך ביניכם... אתה תגש... אתה תדחוף... אתה תביא את התקציב ואת האחריות ותגש עם תכנית מסודרת לאותו שכן סוער ועקשניסט שהוא יבצע את זה... כבר בלאו הכי הדלת שלו סובבת כל הזמן על צירה והוא יודע לבצע את זה בפועל... ואתה תקח את האחריות...)

עכ"פ מה שבטוח... כשרות חזרה מהלקט והפאה בשדה השעורים של בועז היא אמרה ברצינות תהומית לחמותה נעמי... האיש אשר **עשיתי עמו** היום בועז!!! כי זו האמת האמיתית!!! (רות לא הייתה חשודה על כפיות טובה כפי שמוכח שם) אדם שעושה חסד הוא למעשה מקבל וזוכה הרבה יותר ממה שהוא נותן... לא נותן לנו אלא לקפוף על המציאה...

בא נחליט כבר עכשיו בעיו"כ שאנחנו הולכים על הכיוון הזה... ובעז"ה ש"נמשיך להתדיין על זה בהרחבה בחג הסוכות... ואפילו נזמין את אברהם אבינו... לסגור מולו את העניינים...

בדף 3-4 בגליון זה נכתב מאמר נוסף בנושא של צדקה... אבל הוא כבר באמת מיועד לסוג מאוד מסוים של אנשים... מי שלא בעל אמצעים אין טעם שיקרא מאמר זה...

המטאטא!!! והיעה!!!

כן... מטאטא ויעה הם שני אביזרים שתמיד הולכים ביחד... אבל יש ביניהם הבדל מהותי!!!
לכל אחד יש תפקיד אחר לגמרי מחברו!!!

המטאטא מתעסק עם הבית!!! את המטאטא לא מעניין הלכלוך... למטאטא לא אכפת שישאר לכלוך... **העיקר לא כאן!!!** למטאטא חשוב **שהבית!!!** שהבית יהיה נקי... המטאטא לוקח את כל הלכלוך ומזיז אותו מהבית... וזהו... אחרי שהבית נקי מלכלוך... קעת המטאטא מצידו סיים את תפקידו... כבר לא מעניין אותו הלכלוך... שיסאר לכלוך... העיקר לא כאן...
ואז!!! אז אחרי שהמטאטא סיים את תפקידו... קעת מגיע תורו של היעה... היעה כבר מתעסק עם הלכלוך עצמו!!! היעה מגיע לכלוך המרוכז ומטפל בו טיפול אישי ולוקח אותו למקום הראוי לו... זה כבר תפקידו של היעה... היעה תמיד מגיע שלב אחד אחרי המטאטא... האמת היא שהיית מגדיר את זה עוד יותר טוב: **יש סדר ויש ניקיון!!!**

המטאטא עושה **סדר!!!** הוא לא עושה ניקיון... המטאטא לא דואג לניקיון... מצידו שיסאר לכלוך... אבל העיקר **שיהיה סדר...** שללכלוך יהיה את המקום שלו... שהלכלוך יהיה מרוכז במקום אחד... ואז מגיע היעה או כל חומר ניקוי אחר והתפקיד שלו זה כבר לנקות את הלכלוך עצמו...

להבדיל אלף אלפי הבדלות זה חלוקת העבודה בין השעיר לה' לשעיר לעזאזל... עם ישראל צברו במשך השנה הרבה הרבה לכלוך... קעת צריך לנקות את כל הלכלוך... נו... מה עושים??? רגע... חכה... לפני שמנקים... קודם צריך **לעשות סדר** ורק אח"כ ניגשים לניקיון.

לכן דבר ראשון מגיע הפך והשעיר לה'... והם **לא** מכפרים עלינו!!! השעיר לה' ממש לא מכפר עלינו! אלא מאי? וכיפר **על הקודש** מטומאות בני ישראל ומפשעיהם לכל חטאתם!! שים לב לדגש: השעיר לה' **מכפר על הקודש**... מנקה את קודש הקדשים מטומאות בני ישראל... זאת אומרת: השעיר לה' לוקח את כל העבירות כמות שהם ומפנה אותם מקודש הקדשים... הוא לא נוגע בעבירות שלנו... הוא לא מנקה אותם... אדרבה... הוא עסוק קעת בלנקות את הקודש... ולכן הוא לוקח את העבירות שלנו **כמות שהם** ומזיז אותם מקודש הקדשים... לאיפה הוא מזיז אותם??? תפתח חומש ותקרא את המשך הפסוק: **"וכן יעשה לאוהל מועד השוכן איתם בתוך טומאתם..."** הכה"ג כביכול מטאטא את כל העבירות שלנו מהפרכות ולחוץ... ושם זה כבר בסדר... באוהל מועד (דהיינו מחוץ לקודש הקדשים) זה כבר בגדר השוכן **איתם** בתוך טומאתם... אע"פ שהם טמאים שכינה עמהם... באוהל מועד כל הלכלוך מתרכז כביכול למקום אחד... בקיצור: מה שנקרא **סדר!!!** לכלוך אמנם יש... אבל כבר יש לו מקום... הלכלוך מרוכז למקום אחד... עכשיו!!! אחרי שגמרנו לפנות את כל הלכלוך מבית ה' וכעת כככל הלכלוך מרוכז כביכול במקום אחד... עכשיו הגיע תפקידו של היעה!!! היעה זה השעיר המשתלח... קעת הכה"ג ניגש לשעיר המשתלח וסומך שתי ידיו עליו ומערים עליו את ככלל עוונות בית ישראל... וקדימה... ישר לעזאזל...

זו חלוקת העבודה בין השעיר לה' לשעיר לעזאזל... השעיר לה' עושה פעולה של סדר!! של מטאטא!!! השעיר לה' עסוק בניקיון הבית!!! ואילו השעיר לעזאזל הוא כבר היעה שבאמת עסוק בלכלוך עצמו... הוא לוקח את הלכלוך עצמו ומאבד אותו מהעולם... **ולכן עיקר הכפרה שלנו זה השעיר לעזאזל...** כי תכל'ס... אנחנו מלולכלים... ואנחנו צריכים להתנקות מהלכלוך... ואת זה השעיר לעזאזל עושה בשבילנו!!! אבל עם כל הכבוד לשעיר לעזאזל... ועם כל הישר כח ליעה שמנקה את הלכלוך לגמרי... אבל עדיין!!! עיקר העבודה הנשגבה והמעכבת של הכהן גדול ביום כיפור זה דווקא לא השעיר לעזאזל... אלא אדרבה הפך והשעיר לה'... ולמה??? מסיבה פשוטה: כי לכלוך כמה שהוא מטוהר וכמה שהוא מעיק וכמה שאנחנו משתוקקים להתנקות... נו... תכל'ס... נהיית נקי... נו... ו... מה יש לך מזה??? מה... אתה סתם חולה ניקיון??? רוצה להיות נקי וזהו??? לא!!! כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם!!! בשביל מה??? **לפני ה' תטהרו!!!** אני רוצה להתאחד עם הקב"ה... אני רוצה להיכנס לחדר יחוד עם אבא שבשמים... חבוקה ודבוקה בך... עוד כמה ימים חג הסוכות ואני רוצה להיות ראוי להיכנס לחדר יחוד... בשביל זה אני רוצה להתנקות... אם ככה... עיקר העבודה זה הסדר... ורק אחר כך הניקיון... קודם תנקה את החדר יחוד... שיהיה לך סיבה בשביל מה להתנקות...

טמונה כאן נקודה מאוד עמוקה:

אנחנו נמצאים בעולם של בירור... שזה אומר שיש טוב ויש רע... האמונה של העם היהודי היא שאין עוד מלבדו!!! הכל יחוד ה'!! אה... תכל'ס... הרי יש רע בעולם...?? התשובה היא: שהרע גם מוביל לטוב!!!! גם לרע יש מקום... כמו שבכל בית יש פח אשפה וזה לא מחדל ולא הזנחה אלא זה חלק בלתי נפרד מציור הבית... ככה הרע הוא חלק מהעניין... הוא חלק בלתי נפרד מיחוד ה'... לרע יש גם תפקיד ביחוד ה'... כל מה שנוטר לנו בתור בעלי בחירה לא לבחור אין אנחנו ממקמים את עצמנו ביחס לרע... האם אנחנו בוחרים להיות מטאטא או להיות יעה...?? **לדוגמא:** במטבח יש שני כלים מאוד נחוצים: יש צלחת של אוכל ויש פח אשפה!!! את שניהם צריכים!! רק מה ההבדל ביניהם??? צלחת אוכל- מנקים **אותה מהלכלוך**... ואילו פח אשפה **שאליו מפנים** את הלכלוך... כל אחד מאיתנו צריך לבחור או להיות הכלי **שמנקה מעצמו** את הלכלוך!!! או להיות הכלי **שאליה** מתפנה הלכלוך!!!

לאברהם היה בן צדיק וכן רשע!!! ליצחק גם היה בן צדיק וכן רשע... למה??? וכי היה פה מחדל חינוכי? חס ושלום!! מקובלנו על דרך הנסתר וזה גם מפורש בחז"ל (על דרך הנגלה) שכמו שלזהב יש סיגים ויש פסולת שצריכה לצאת ממנו... ככה אברהם ויצחק שהם התחילו לברר את הטוב מהרע היה מוכרח להיות להם אחיזה ברע... כי מלאכת בורר מוכרחת להיות מורכבת מטוב ורע... ממילא היה מוכרח להיות מצד אחד בן אחד שמפנה **מעצמו** את הפסולת... ואילו בן אחר **שאליו** מתפנה כל הפסולת... וכאן זה כבר היה עניין של בחירה... יעקב ועשיו נולדים ולשניהם יש בחירה מה הם רוצים לעשות עם עצמם... הטוב הרע עומדים לפניהם והם צריכים לבחור אחד מהשתים... או שאתה **מטאטא מעצמך** את הרע!!! או שאתה **היעה שכל הרע מטאטא אליה!!!** אין ברירה!! הם תאומים!!! שניהם שוים... ויש פה גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל והבחירה בידיך... ויעקב אבינו בחר לטאטאות את הרע ממנו... ועשיו בחר שאליו מטאטא כל הרע...

זהו בדיקת הסיפור של שני השעירים... אין משהו באמצע... זה רק שתי גורלות... או לבחור במטאטא לנקות את הרע ממך ולהישאר כולך טוב... או להיות היעה שכל הרע שבעולם מנוקז אליו... (זו הסיבה שאצל אברהם ויצחק היה מוכרח להיות בן אחד רשע... אבל אצל יעקב אבינו העניין כבר נתקן ומטוהר ושלמה וזה בניו צדיקים... כי הרע כבר התברר מחוץ לגבולות קדושת ישראל ואכמ"ל.)

עד כאן דברים קצת גבוהים... קעת בא נתנה את זה לפרקטיקה:

כיום זה מאוד מאוד בולט... אנחנו נמצאים בעולם של בירור!! זה לא עוד שבעולם שלנו יש טוב ויש רע!!! אנחנו לא נבהלים ומופתעים מקיומם של הרע... בדיקת כמו שאנחנו לא מופתעים מקיומם של פח אשפה בתוך הבית שלנו... ולמה??? כי כל זמן **שיש סדר!!!** כל זמן שללכלוך יש שוק והוא מרוכז בפח אשפה אין לנו בעיה עם זה... (אנחנו כמובן מתפללים שיום יבא וכל הרשעה כולה כעשן תכלה... אבל כל זמן שזה עדיין לא קורה... אז יש רשעה ויש רע בעולם... וכל זמן שיש סדר והרע נמצא במקומו העסק בשליטה... מתי מתחילה הבעיה?? מתי הגברת מתחילה להיכנס לעצבים?? כשהבית כולו מלוכלך... כשאין סדר... כשהלכלוך **לא** נמצא במקום שלו... אלא מטויל בבית... כאן מתחיל הסקנדל!!! כאן מתחיל לצאת קרניים!!!

על אותו משקל הקב"ה נתן לנו מתנה שקוראים לה אינטרנט **לא** מסונן!!! כן... תתפלא לשמוע... זו מתנה... אתה יודע למה זו מתנה?? כי האינטרנט הפרוץ הוא פח אשפה אחד גדול וטמון שאליו מרוכז כיום כככלל הזבל בצורה מרוכזת כמו שלא הייתה מעולם... אתה אולי לא שם לב... אבל הרחוב פעם היה הרבה הרבה יותר מלוכלך מאשר היום... כי פעם הלכלוך הסתובב ברחוב... עד שהגיע הפח הטמון שקוראים לו אינטרנט וכל הזבל התנקז לשם... (רק בתור דוגמא: יש לי חידה: הרי היו בחירות... האם ראית פרסומת אחת מהקמפיין של יאיר לפיד לפני הבחירות?? לא!! ראינו המון פרסומות של ג... של ש"ס... אבל איפה יאיר לפיד??? טו"ס גם הוא עבד כמו שצריך... אז איפה הקמפיין שלו? מה התשובה??? כככלל הקמפיין שלו עבר רק דרך הרשת... רק דרך הפח הטמון... זה רק בתור מדגם לעולם ומלאו שמתרחש מתחת לפני השטח בלי שאנחנו בכלל נפגשים בו.) כשאני היית בחור צעיר... כל בוקר היינו יוצאים לרחוב ורואים פשקוילים על הריצפה עם לשון הרע והוצאת שם רע על כל מיני אנשים... יש לי שאלה: איפה זה היום??? לאיפה זה נעלם??? מה התשובה??? יש ב"ה פח אשפה אחד ענק ענק שקוראים לו אינטרנט שהוא אוסף אליו את כל הזבל שבעולם... כל הלשון הרע'ים וכל הלכלוך הכל שם... וממילא זה משאיר את העולם שלנו נקי... איכות הסיבה... **מצוינו!!! זה מה שנקרא סדר!!!** הקב"ה מסדר את העולם לקראת התיקון השלם... **סדר זה לא אומר ניקיון!!!** סדר זה לא אומר שאין לכלוך... יש לכלוך ועוד אין יש... אבל לכלוך יש מקום... וכעת בערב יום כיפור כל אחד מאיתנו אמור לעשות **סדר** עם עצמו ולשאול: איפה אני???

האם אני בוחר להיות מטאטא או יעה???

האם אני בוחר להיות השעיר לה' או השעיר לעזאזל???

האם אני בוחר להיות המטאטא שמנקה את עצמו מהלכלוך... או בוחר להיות היעה שאליו מתפנה כל הלכלוך?? **לבחירתך!!!**

מה אעשה... אין לנו כבר את הלוקוסוס לדבר נגד האינטרנט מכל וכל... סו"ס יש המון המון אנשים יראים ושלמים שצריכים גישה למייל... **אבל מסונן!!!** מי שאין בוחר אלוקים לנגד עיניו ומרשה לעצמו לגשת לאינטרנט לא מסונן הוא פשוט בוחר להיות היעה שעליו מערימים את כל הזבל... **זה עניין של בחירה!!!** לא!!! שלא תגיד שאי אפשר בדור שלנו... שלא תתירץ ותגיד שאדון אז נדברו ירה טילים נגד המושג מייל ולא שבק חיי לכל בריה... **לא!!! אני לא אתן לך את התירוץ הזה!!!** אדרבה... אני דווקא מסכים איתך שאי אפשר... אתה צודק... אני לא מדבר נגד מייל... אני מדבר על אינטרנט **לא מסונן!!!** גם גיליון זה נשלח לדפוס דרך מייל... וגם נשלח למקבלי המייל דרך אינטרנט... **אבל מסונן!!!** ואת זה אתה יכול לעשות... **ותעשה!!!** הגיע הזמן שתקבל החלטה בנושא!!!

זה לא פשוט!!! אנחנו נמצאים בעיצומו של בירור!!! הקב"ה עושה סדר מופתי בעולם... הקב"ה מטאטא את כל הזבל שבעולם למקום אחד ויחיד... **לאינטרנט הלא מסונן!!!** ומי כמון יודע עד כמה שאני צודק... הקב"ה מערים ערימות של זבל במקום אחד מרוכז... העולם כבר כמעט נקי... וכעת יש לנו אפשרות להפוס את עצמנו ברגע אחד לפני אחרון... לקבל החלטה לאן אני שייך!!! האם אני שייך למטאטא או ליעה!!!
האם אני בוחר לפנות ממני את הלכלוך!!! או להיות זה שאליו מפנים את הלכלוך... האם להיות השעיר לה' שהוא מנקה את הקודש... או להיות השעיר המשתלח שאליו ועל הראש שלו התנקה הקודש...

זה לא צחוק!!! אנחנו נמצאים בערב יום כיפור ונדרש מאיתנו לקבל החלטה!!! ובינינו... החלטה היא לא עד כדי כך קשה כמו שאתה חושב... כי שוב: לא מבקשים ממך עכשיו לחזור להיות פרמיטיבי ולשלוח מכתבים בדואר ישראל במשך חודש וחצי... לא מבקשים ממך לחכות בבנק כמו פעם... לא!!! יש ב"ה מושג שקוראים לו מייל שהוא מיועד עבור מי שצריך את זה!!! ואני סומך בעיני עצמות על הבני שעדיין אין להם את זה ולא צריכים את זה... שהם ילדים מספיק גדולים להבין **שהשורות האלו לא מיועדות עבורם**... אבל מי שכבר היה שם... מי שכבר טעם את הטעם של הקידמה הזו... ובאמת נורא נורא קשה לו להתנתק מהרמת חיים הזו... וזה הרי מה שגורם לך שאתה פשוט לא מסוגל לחשוב להפסיק עם זה!!! אז לך תשאול רב... והוא מסתמא יתיר לך להשתמש במייל מסונן... אבל **תהיה מסונן!!!** אל תהיה פרוץ... אל תהיה מופקר... אל תהיה מחובר לכל הזבל המרוכז...

צריך לדעת שיש גבול כמה זבל יכול להיערם... יום אחד מפנים זבל... הקב"ה ממתין שיתמלא סאתו של הזבל... וכשהוא יערם עד הסוף או אז יעלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו והקב"ה יקח יעה אחד וישלח את כל הזבל לארץ גזירה... צריך לדעת שיום יבא והקב"ה יסיים את הסיפור הזה... ו... ולך אסור להיות שמה ביום פקודה הזה!!! כי אז כבר יהיה מאוחר... אנא ממך... בשעת מוסף של יום כיפור... ברגעים הנעלים של סדר העבודה... בשעה שאנחנו נאמר את היודי של הכה"ג על שעיר המשתלח... תקבל החלטה!!! תחליט: אני לא יעה!!! אני לא רוצה להיות שעיר המשתלח... אני בוחר בחייה ומיד במוצאי יום הכיפורים אני הולך לסגן את המחשב שלי... אין קבלה גדולה מזו... ואין לך פרקליט טוב העין גדול מזה... אגוטע יום טוב.

תשובה ותפילה ו... וצדקה?? מה הקשר צדקה?

המאמר הזה לשם שינוי לא מיועד בשביל כלל הקוראים אלא בשביל אנשים מסוימים שזה נוגע אליהם.. (בלאו הכי העלון נשלח מאוחר ומי יודע למי זה יגיע.. אז ה' יעזור שתגלגל ההשגחה העליונה שמי שזה צריך להגיע אליו יגיע.)

כשהייתי ילד... כל פעם שהיינו יוצאים מהכיתה הרבה היה אומר לנו להרים את הכסאות מעל השולחנות כ"י... כי אם לא... אז אח"כ תבא המנקה והיא צריכה לעשות את זה במקומנו... וכמובן שהרבה פעמים הייתי מתעצל או שוכח להרים את הכסא מעל השולחן... ואז המנקה הייתה מגיעה וצועקת עלי: למה לא הרמת את הכסא...

התנצלתי... בקשתי סליחה עד... עד הפעם הבאה... והנה!!!! יום אחד באמת שכחתי להרים את הכסא... ואז ניגש אלי ילד אחד מהכיתה והתחיל לצעוק עלי: למה אתה לא מרים את הכסא???

עניתי לו: **ישכככה בעיה???** אתה מכיר את התגובה הזו **יש לך בעיה???** מה פירוש **ישכככה בעיה???** מתי הילדים אומרים **ישכככה בעיה???**

כשאני לא מרים את הכסא זה בעיה שלי... מול המנקה!!!!

כשאתה תהיה המנקה שצריכה לעשות את זה במקומי אז זה יהיה בעיה שלך... אז אתה תוכל לבא ולצעוק עלי למה אני לא מרים... אבל כל זמן שאתה לא המנקה פה... אז **ישכככה בעיה- יש לך בעיה???**

עכשיו שים לב: כשהמנקה צעקה עלי... לא עניתי לה: **יש לך בעיה???** למה לא?? כי באמת יש לה בעיה! היות והניקיון של החידור הוא **באחריותה!** אז אם אני באמת לא ארים את הכסא היא תצטרך לעשות את זה במקומי... לכן יש לה בהחלט בעיה... היא בהחלט הבעל דברים דידי!!!! אבל חבר שלי מהכיתה לא!! מי אתה... מאיפה צצת... הרי אם אני לא אעשה את זה... הרי הוא לא יעשה במקומי... לכן זה לא ענייני...

על אותו משקל בייחס להחזקת תורה:

החזקת תורה היא אחריותנו!!!! נקודה!! בפרשת כי תבא קראנו ברוך אשר יקים את דברי התורה ואורו אשר לא יקים וכו'...

זאת אומרת: **זה אחריותנו!!!!** אנחנו צריכים לדאוג לקיום התורה... והנה... חלק מההשגחה פרטית שהקב"ה דאג לנו לתושבי ארץ ישראל שיש את הרשויות ואת המדינה שמתקצבת באופן חלקי את מוסדות התורה ולומדיה... והנה... בחודשים האחרונים התחילו להישמע שוב כל מיני קולות צורמניים מוכרים של הסתה נגד החרדים... והם רוצים שוב להכריח אותנו לעשות כל מיני דברים שהם לא רוצים ואם לא הם כמובן יקצצו לנו... ואי אפשר לדעת מה יהיה... כידוע כעת הכל תלוי ועומד... אנחנו מצידינו מתפללים שהקב"ה יעזור ופורו הרשעים יהפוך לפורנו... אבל מחובת אשר יקים המוסת עלינו אנחנו צריכים לקחת בחשבון כל אופציה... אנחנו צריכים בימים אלו להיות ערוכים לאפשרות כזו שפתאום יקומו גזירות כלכליות קשות נגד תופסי התורה

ולומדיה...

נו... מה?? מה יש לנו לעשות עם זה???

כאן מתחיל הסיפור!!!! אם חלילה וחס שונאי התורה ירימו ראש ויתחילו לרדוף אותנו עד חרמה... מה אנחנו נעשה?? אנחנו נקים קול זעקה... אנחנו נזעק מרה על הממשלה ועל הכנסת ועל כל החילונים והכופרים... איך אתם ככה נלחמים נגד התורה?? איך אתם ככה רומסים את כל הקדוש והיקר... **סליחה... ישכככה בעיה???** **יש לך בעיה???**

מה אתה צועק עליהם... בתור מה אתה צועק עליהם... ממתי אתה בעל דברים שלהם? האם אתה יותר טוב מהם... אם אתה זוכר... מקודם כשלא הרמתי את הכסא... והגיע חבר שלי וצעק עלי... מה אמרתי לו: **יש לך בעיה???** למה?? בתור מה אתה מתערב... וכי אם אני לא ארים את הכסא אתה!!!! אתה תרים אותו...?? לא!! אם לא... אז אין לך רשות להתערב!!!! אתה עומד וצועק על החילוני התורן למה הוא לא מבין שהתורה היא הקיום שלנו ואי אפשר לתת לזה ליפול... סליחה אדוני... האם אתה כן מבין את זה?? וכי אם הוא יקצץ **אתה!!!!** אתה תכנס לעובי הקורה ותבין שזה אחריותך ואתה מוכרח להחזיק את התורה שלא תמוט?? אתה תקח אחריות במקומו?? אם כן... אז בבקשה... אתה באמת מאן דאמר!! אבל אם לא... אז מה אתה כועס עליו?? אם אתה לא רואה לנכון לקחת אחריות על לומדי התורה... **אז בדיק הוא???** בדיק הוא צריך להבין כמה זה חשוב... אם אתה לא מבין את החשיבות של לומדי התורה ואתה לא מוכן לקחת אחריות... אז מה אתה מצפה ממנו...

תכל'ס: כלפי מה הדברים אמורים??

אנחנו לא יודעים מה ילד יום... ואדרבה... אנחנו לומדי התורה לא דואגים... כי כמו שבייחס לראש השנה אנחנו בטוחים שיעשה לנו נס... בעז"ש גם כאן הקב"ה יעזור והכל יסתדר... אנחנו מלומדים בניסים... אין אברך אחד שחי רק על הכולל או רק על תקציבים... לנו לומדי התורה אין מה להיות מוטרידים... אדרבה... בשבילנו כל התעסקות בנושא הזה בימים אלו זה ביטול תורה... זה נטו פוליטיקה ופטפטת מיותרת (והורחב על זה בגיליונות הקודמים) אבל בשבילך!!!! אתה הבעל אפשריות!!!! בשבילך זה לא פוליטיקה!!!! כי אצלך זה עבודת ה'!!!! אצלך זה קריאת מפה מה הולכת להיות השליחות שלי בשנה הקרובה!!!! כי דבר אחד ברור: ראש השנה זה יום של לקיחת אחריות!!!! בימים הנוראים הקב"ה רוצה שניקח אחריות על מלכות שמים!!!!

ואתה בעל אמצעים... אני ב"ה לא אוסף אצלך כסף... וממילא אני לא צריך להחניף לך... (אפילו שמוטר להחניף לבעל צדקה...) אני לא מדבר איתך בכפפות של משי... אני רוצה לפנות אליך ברחל בתך הקטנה...

אתה והחברים שלך צריכים לקחת אחריות על קיום התורה!!!!

אם המדינה נותנת תקציבים ותומכת מה טוב... למה לא... אבל אם חלילה יהיו קיצוצים... אם נשמות ערב רב שבינינו ינסו להצר את דרכם של לומדי התורה **אתה תהיה מוכרח להיכנס לתמונה!!!!** ואתה צריך לחשוב על זה כבר עכשיו!!! זה צריך להיות הקבלה שלך כבר עכשיו!!!

אני לא מדבר פה על הגבירים הגדולים... אני מדבר

עליך... אתה... שיש לך טיפ טיפה אפשרויות יותר... ואתה יושב טוב... ומול הבית שלך יש כולל לא גדול... שמחזיק אותו תלמיד חכם עדין נפש שאין לו יד ושם אצל הגבירים הגדולים... ובשבילו כל קיצוץ הכי קטן זה רעידת אדמה של ממש... ואתה צריך לדעת שאסור שזה יקרה לוו!!! **וזה אחריותך!!!!** (אל תחכה שהוא יבא להתחנן לפניך כי הוא לא מספיק יודע לעשות את זה והוא חושב מאה פעמים לפני שהוא ניגש... כן... לא כולם יודעים לעשות מציג... ולא לכל תלמיד חכם יש את העוז לגשת ולבקש כסף ואדרבה... מי שקולט עניין מבין שצריך לרדוף דווקא אחרי הת"ח שלא מקצוען במלאכת גיוס כספים... סו"ס על לימוד תורה נאמר והצנע לכת עם אלוךך וככל שהיא פחות נראית ססגונית ומרשימה כלפי חוץ... ככה האמת יותר זועקת משם ואכמ"ל...) **כי זו אחריות שלך!!!!** בשביל זה יש לך ולחברים שלך קצת יותר אפשרויות... בשביל לגלות אחריות ולהקים את ספר התורה הזה!!!! והיה: אם אתה מביע נכונות לקחת אחריות... וברור לך כשמש בצהרים שאם ח"ו יהיו קיצוצים אתה תקום ותתמוך ותדאג למוסדות התורה שבשכונתך שלא יתמוטט... מה טוב... אתה בעל דברים!!!! אתה מאן דאמר!! אתה יכול לכעוס על שונאי התורה ולהילחם נגדם ולהתפלל שעולתה תקפץ פיה וכל הרשעה כולה כעשן תכלה... אבל אם אתה מתרווח לך על הספה ומחכה ששונאי הדת יחזיקו תורה... שהם יקימו את ספר התורה הזה... אז **שקט!!! אין לך רשות לדבר!!!** אין לך רשות לפתוח את הפה מולם!!!! מי אמר שאתה יותר טוב מהם... אם לך אין אחריות לקיום התורה... כל שכן שמהם אי אפשר לצפות לזה...

אני רוצה שתבין: בנתנה תוקף אנחנו מזכירים שלושה דברים שמעבירים את רוע הגזירה: **תשובה!!! תפילה!!! וצדקה!!!!**

אני אף פעם לא הבנתי מה הקשר צדקה... איך צדקה השתרבה פה ביחד עם תשובה ותפילה... **תבין:** בשלמא תשובה... כן... עשית עבירות... תחזור בתשובה... ושב ורפא לו... אותו דבר תפילה... אני מבין שתפילה מעבירה גזירות... תפילה זה הכלי נשק שלנו ביום צרה...

אבל צדקה ??? ? ? ? מה הקשר צדקה עכשיו??

כן... אני יודע שצדקה זה מצווה מאוד גדולה... אבל לא חסרים מצוות גדולות... אתה יודע מה?? **כיבוד אב ואם!!!** אני חושב שצריך לומר:

מי ישפל ומי ירום--- ותשובה ותפילה **וכיבוד אב ואם** מעבירים את רוע הגזירה... אני בהחלט חושב שמצות כיבוד אב ואם שנקראת "חמורה שבחמורות" יותר חמורה וקריטית ממצות צדקה... נו... אז למה מתוך כל הרשימה הארוכה של כ"כ הרבה מצוות גדולות וחשובות אחרות... דווקא צדקה היא זו שנבחרה להיות ה"מעבירה את רוע הגזירה"???

מה התשובה??

בראש השנה ויו"כ הסוגיה היא **נטילת אחריות!!!!**

היות ובימים אלו הקב"ה ברא את העולם והפקיד בידינו את כל ההשפעות על העולם!!!! אז ברגע שכל ההשפעות מסורים בידינו זה לא פשוט... אנחנו עלולים מתוך **חוסר אחריות** להשפיע על העולם כל מיני השפעות לא רצויות כמו... כמו הרשימה השחורה והמפחידה "מי בחרב ומי..." ובשביל זה!! בדיק בשביל זה יש לנו תשובה... בשביל לקחת אחריות...

מה שכתבתי... אז אנא... תאמץ את זה... לא!!! אל תתרום לי... אם לי יהיה חסר כסף להוצאת הגיליון... כולם ידעו את זה... אני אעשה חמישים סימני קריאה וסימני שאלה בעלון וינועו אמות הסיפים... אבל אותו אברך שכל העולם עומד עליו... אותו ראש כולל שמחזיק תורה לשם שמים בלי רעש וצלצולים... אם לו יהיה חסר כסף... הוא יספוג ויספוג... הוא ידחק וידחק וימשיך להגיע באותה שעה לבית מדרש ולהיות תלמיד חכם העוסק בתורה מתוך הדחק שאין הפרגוד ננעל בפניו ותפילותיו מתקבלות ואף אחד אפילו לא יודע... תרתי משמע... גם לא יודעים איזה קשיים עוברים עליו... וגם לא יודעים איזה פועל ישועות הוא... אליו תרוץ... אחריו תבלוש... תן לו הרווחה... וצדקה זו היא הגדולה והמעולה שבצדקות... לא לחינם דוד המלך אומר: מה יקר חסדך אלוקים... יש הרבה חסד והרבה צדקה... אבל יש צדקה פחות יקרה ויש יותר... וכאן צריך חוש!!! כמו שבעסקים צריך חוש... ככה גם בצדקה וחסד צריך חוש... הבאתי לך טיפ בחוש הנכון... מסתמא דברתי לקיר... הלוואי ולא... יהי רצון מלפניך ה' אלוקי שהמאמר הזה לא יהיה לגמרי לגמרי מיותר... שיהיה לפחות משהו אחד שיפנים את זה... ואם זה יהיה תועלת לת"ח אחד שעוסק בתורה מתוך הדחק והיה זה שכר...

שמסתובב מוטרד ודואג כי אני חייב לגייס חמישים אלף שקל ליהודי נצרך... לבין יהודי שמסתובב מוטרד ודואג כי הוא צריך לגייס את אותו סכום בשביל עצמו... זה שתי עולמות!!!! יהי רצון שתזכה תמיד לתת ותמיד לדאוג לאחרים ולא יהיה לך מה לדאוג לעצמך...

תגיד אמנו... (אבל לא מספיק להגיד... יש עוד מה לעשות...)

אגב: אם כבר מדברים על החזקת תורה... פעם נדבה אותי רוחי והחלטתי שאני רוצה להיות שותף בהחזקת תורה... אז כסף זה לא החלק החזק שלי... אבל עט!!! יש לי בסייעתא דשמיא עט!!! אני יודע ב"ה לכתוב... אז כמו שלקופת העיר יש סופרות מיוחדות שיושבות וכותבות כל מקרה מצער... והם מתארות וממחישות את הסבל והצער וזה מעורר אנשים לתרום... (ואולי כאן המקום להעיד מכיל ראשון על המפעל הקדוש הזה... גם למשפחה שלי עשו קרן בקופת העיר לאחר שהאמא נפטרה ואין לתאר את התועלת הקריטית שקבלנו משם... ואני יכול להגיד שעם כל הצלעות פרסומת ולשכנע את הציבור לת שכמה שזה היה מרגש ומעורר רחמים אז אולי גם אני אעשה את זה אבל בתחום של החזקת תורה... וניסיתי!!! וזה לא כל כך הלך... מאוד מאוד קשה לשכנע אנשים לתרום לתורה... אתה יודע למה???

כי בשביל להבין חשיבות של תורה צריך לאחוז ברמה מסוימת!!! תורה זה עומק!!! ומי שכבר אוחז ברמה העמוקה הזו... כבר לא מדבר אליו תיאורים והמחשות מרגשות... הוא מבין את זה טוב מאוד גם בלי זה... ומי שלא אוחז בעומק הזה... אז הוא לא בתורת... הוא לא שייך... בן אדם שלא מבין שהתורה זה החיים שלנו... אז הדרך היחידה שלך לשכנע אותו זה רק עם איזה הכנסת ספר תורה רעשנית עם המון המון נורות צבעוניות ועם שולחן כבוד גדול ועם תעודת הוקרה... וזה לא החלק החזק שלי... ממילא אם אתה כבר שייך לקומץ הקטן של האנשים בעלי האפשרויות שכן אוחזים ברמה הזו... שמבינים מה החשיבות העצומה והקריטית של תורה!!! ומסוגלים להבין את זה גם בלי כל החיצוניות והשטחיות של דורנו... (האוטו הססגוני של ההכנסת ספר תורה...) אם אתה כזה... אז תדע לך שאתה בן אדם מאוד מאוד נדיר שרובצת עליך אחריות עצומה!!!! אתה הוא זה שצריך לדאוג דווקא לתורה הצנועה!!! דווקא לספרי תורה הצנועים שלא יודעים להרשים חיצונית... אתה הוא מהאנשים הבודדים שמסוגלים להבין שהתורה נמצאת דווקא שם!!! תצא לחיפוש... צא לגשש איפה יש עמלי תורה שלא יודעים לייחצן את עצמם... תאמין לי שלא קשה למצא... יש כאלו לאלפים ולרבבות... היום מי לא מוכן להשכיב כספים אצל מרן ר' חיים קנייבסקי שליט"א... אבל מי היה מוכן להחזיק אותו כשהוא היה אברך צעיר... מי מוכן להצמיח לנו עוד תלמידי חכמים כאלו??? מי מוכן להשקיע במניות שאף אחד לא שם עליהם... הם מסתובבים בצדי הדרכים... הם לא מספיק משקיעים ביחצנות כי היא לא מעניינת אותם... ושם!!! שם צומחים גדולי הדור הבא... שם צומחים הסנהדרין של דורו של משיח...

לא!!! אני לא מעלה על דעתי שאני מצליח לשכנע פה מישהו עממי... אני לא חושב שכן אדם שטחי ושגרתי מהדור שלנו מסוגל להבין את המסרים האלו... אבל אם אתה כן מבין... אז תדע לך שיתכן שאתה היחיד שהבנת

להתוודות על החטאים ולטפל בהם ולתקן אותם ולסלק כל מיני השפעות לא רצויות... **אבל יש עוד נטילת אחריות!!!!** הרבה יותר פרקטית ומעשית... יש כל מיני בעיות טכניות... יש כל מיני תכנים רוחניים שבשביל להניע אותם קדימה צריך כסף... ואם לא יהיה קמח לא יהיה תורה... אם לא נדאג לתקצב את זה... זה לא יהיה...

ואם ככה צריך לקחת אחריות ולתפוס פיקוד!!! לפתוח את הארנק ולהתחיל לממן!!! לדאוג שזה ימשיך לתפקד!!! אי אפשר לסגור את הכיס ולהמשיך הלאה... כי בימים הנוראים צריך לקחת **אחריות!!!**

לכן צדקה זה אחד משלושת הדברים שמעבירין את רוע הגזירה!!!

כי ראש השנה זה יום של לקיחת אחריות!!! והחלק הפרקטי והמעשי ביותר של לקיחת אחריות זה גם בין הייתר לדחוף קדימה דברים שנתקעים על רקע של תקציב... ובשביל זה יש צדקה!!! זה הכל...

אגב: במאמר המוסגר: הרבה אנשים התלוננו למה שככתבתי על הבחירות הנושא היה כסף... תקציבים... וכי זה הנושא?? הנושא הוא יידישקייט...

העניין הוא פשוט מאד: אנחנו מספיק יראי שמים בשביל לא להיכנע לכל מיני גחמות של רשעים... אנחנו מספיק חזקים בהשקפה שלנו בשביל לצחוק מאחורי הגב שלהם... גם יעקב אבינו מספיק חזק בשביל לנהל דין ודברים מול שרו של עשיו!!!! רק איפה עשיו מסוגל כן לגנוע ולהכאיב???

ככף הירק!!! בתקציבים!!! בכסף!!! שם נמצאת נקודת האכיפה שלנו וממילא שם הפחד האמיתי שלנו... בא נגדיר את זה ככה: אנחנו לא מפחדים כ"כ מהכסף כמו **מהנשק של כסף!!! כסף זה נשק!!!** קיצוץ כספי זה מצור כבד שמקף את חומת הקדושה... שעלול לגרום אפילו ליעקב אבינו לצלוע... ואם יעקב אבינו צולע... אז מה יגידו אוזבי הקיר... זו הסיבה שבסופו של דבר יעקב אבינו חושש על הכסף!!! יעקב אבינו יודע שכאן נמצאת נקודת התורפה היחידה שעשיו יכול לדגור עליה ולתפוס דרכה את המושכות ולהזיז אותנו להיכן שהוא רוצה...

ובשביל זה צדקה זה אחד מהדברים שמעבירים את רוע הגזירה!!!

אז כמובן... שהנושא של הקיצוצים זה רק מדגם... אבל זה נכון בייחס להרבה מישורים אחרים בתחום של צדקה... כל יהודי שיש לו קצת יותר נכסים... צריך לדעת את המשנה באבות: ש"מרבה נכסים מרבה דאגה!!" נכסים שווה דאגה!!! כעת אתה תחליט איפה לשים את הדאגה הזו???

האם הדאגה תהיה בכאב ראש סביב הקללה של בזיעת אפיך תאכל לחם או להיטפל לאחריות להחזקת תורה ולצדקה... ושהדאגות יהיו סביב זה... אם אתה תקח אחריות בנושא של צדקה!!! אז צדקה מעבירה את רוע הגזירה... איזה גזירה?? גזירה של דאגה!!! סוף סוף מרבה נכסים מרבה דאגה... אדם שיש לו נכסים זה אומר שיש לו אחריות על כל מיני דברים... וזה דאגה... אין מה לעשות... זו תופעת לוואי בלתי נמנעת... כעת יש לך אפשרות להעביר את רוע הגזירה... איך??? להחליט שאת הדאגה אני ממיר לצדקה!! אני לוקח אחריות על צדקה!! מכניס את עצמי לכאב ראש של החזקת תורה וצדקה לעניים וחסד... הכאב ראש המתוק הזה יש בכוחו לסלק ממך דאגות אחרות מיותרות בנכסים האישיים שלך... וזה הרי עולם אחר... אין אחד שלא מבין שיש הבדל תהומי בין גבאי צדקה

על פתחו של קודש הקדשים...

ביום כיפור קוראים בתורה פעמיים!! בשחרית ובמנחה...
בשחרית קוראים את עבודת יום הכיפורים...
 נו... ומה קוראים **במנחה**? לא פחות ולא יותר את
 פרשה דערייתו!!! נו... אתה יודע מה הפשט בזה???
התורה רוצה ללמד אותנו שיש שני סוגים של
קדושה!

ישנה קדושה של הכהן הקדוש... ביום הכיפורים
 הקדוש... ובקודש הקדשים **עד כאן הקדושה הראשונה!!!**
 אבל יש עוד!!! עוד קדושה לא פחות גדולה והיא:
קדושים תהיה... היו פרושים מן העריות... והקדושה הזו
 לשם שינוי... היא דווקא לא צריכה **לא את הכהן הגדול**
והקדוש... היא גם לא צריכה את **היום הכי קדוש**... וגם
 לא את **המקום הכי קדוש**... הקדושה השניה הזו לשם
 שינוי... נגישה מאוד... שווה לכל נפש... מתאימה לכל
 יום... ושייכת בכל מקום וכל פינה בעולם... **הקדושה הזו**
היא לא פחות ולא יותר קדושת המחשבה ושמירת
העניינים!!! קדושה מעריות!!! קדושה מכל הדברים
 שנפשו של אדם מחמדת... הקדושה הזו היא הקדושה
 היותר גדולה מכל הקדושה של האדם הקדוש ביותר
 ביום הקדוש ביותר ובמקום הקדוש ביותר...

ואני אגלה לך סוד: כשהכהן גדול היה נכנס לקודש
 קדשים... כל העם היו מבוועתים... כולם היו
 מלחשים תפילה שיכנס בשלום ויצא בשלום... כן...
 לא פשוט... להיכנס לכזה מקום קדוש ולצאת חי...
 זה לא פשוט בכלל!!!! זה מפחיד מאוד!!! **אז זהו**
זה שתדע!!! שגם אתה יהודי יקר: בדור שכזה... עם

התמודדויות קשות כמו שהדור שלנו מזמין בענייני
 קדושה... שתדע לך שכל פעם שאתה מגיע
 לנקודת חיכוך של ניסיונות בקדושה... אזי בשמים
 יש מתח אדיר... אבותיך עומדים מלמעלה... והייתי
 אומר אפילו הנשמות שעתידות להיות צאצאיך...
 כולם כעת מרחשים בתפילה ומתפללים עליך
 שתזכה להיכנס בשלום ולצאת בשלום כן... אתה
 כעת נכנס!!! לאיפה?? אתה נכנס לקודש
 הקדשים!!! בהתגברות שלך אתה נכנס לקדושים
 תהיו... לקדושת קודש הקדשים... אתה עומד כעת
 על מפתן קודש הקדשים... **והיה:** אם תצליח לעמוד
 בניסיון... זכית להיכנס לקודש הקדשים בשלום
 ולצאת בשלום... אה... אמת מה נהדר היה מראה
 רווק הדר בעיר ואינו חוטא שזכה לצאת בשלום
 ולהיקרא קדוש!!! אבל באותה מידה... תקח בחשבון
 שאתה בסיכון ליפול... אתה בסיכון חלילה וחס לא
 לצאת בשלום... כן... כל פעם שכהן גדול היה נכנס
 למקום הקדוש ביותר... כולם לקחו בחשבון שקיים
 סיכוי שעוד רגע הוא יהפך מהקדוש ביותר לטומאה
 הגדולה ביותר... טומאת מת... בידיך הבחירה: האם
 לעמוד בניסיון ולהיות קדוש!!! או ליפול ולהיטמא!!!

את עבודת כהן גדול אנחנו קוראים ביום כיפור
 בשחרית... אבל את פרשה דערייתו... אותה אנחנו
 שומרים למנחה... אותה אנחנו קוראים סמוך ונראה
 לנעילת היום הקדוש... אותה אנחנו שומרים לרגעים
 הגדולים ביותר בשנה. הרגעים שבהם עקד אברהם
 אבינו את בנו על גבי המזבח... כן... בנושאים האלו של
 קדושה לכל אחד מאיתנו יש את העקידת יצחק
 האישית שלו... וזה הזמן!!! הרגעים האחרונים של היום
 הקדוש זה הזמן לקבל החלטה בנושא ולתת לקב"ה את
 העקידת יצחק האישית שלנו... שתקבל כאישים
 וניחוחים הרבה יותר מעבודת כהן גדול...
 אגוטה יום טוב...

לפתע התזמורת נעצרה ותרועת חצוצרות פילחה את החשיכה...

מוצאי חג הסוכות... כבר יותר משש שעות שאנחנו מפוזרים ומכרכרים כאן בכל עוז לפני ה'... כבר קרוב לשמונה שעות
 שהתזמורת לא מפסיקה לרגע... ואף אחד לא נשאר במיטה... כל ירושלים מאירה באור יקר... באור שמחת בית
 השואבה... לפתע!!! לפתע... בבת אחת השתרר שקט!!! התזמורת נעצרה!!! הליינים המשוררים הפסיקו לפתע להנעים
 בקולם... החסידים ואנשי מעשה פסקו מריקודם... ואז נשמעה תרועת חצוצרות... תקיעה תרועה תקיעה!!! עיני כולם
 נשואות לשער העליון... כן... הנה... זה הכרוז שמכריז על יציאת התהלוכה לשאיבת המים לניסוך... ההתרגשות כעת
 מגיעה לשיאה... כן... על זה רקדנו לילה שלם... על זה עצמנו עיניים בדקות עצומה ופיזנו וכרכנו... לילה שלם אנחנו
 נמצאים בעבודת הכנה לקראת הרגעים הנעלים האלו של שאיבת המים... לילה שלם שאנחנו עסוקים בלשאוב רוח
 הקודש ממעייני הישועה... **והנה! הגיע עת!!!** הכהנים עומדים כעת עם הגב להיכל... בדרכם החוצה... הכהנים אף
 פעם לא מפנים את הגב להיכל... (רק הלוויים)... וזו הפעם היחידה שהכהנים עומדים עם הגב!!! כן... אנחנו כעת נצא
 יחד איתם **סמוך!!! סמוך** לעזרה... **סמוך** להר הבית... אנחנו נרד יחד איתה מטה מטה... עד לדיוטא הכי תחתונה... עד
 מעין השילוח שנמצא בגיא בן הינום... וכשנגיע לשם... יעמוד הכהן וירד לתוך הניקבה... ואחרי שהוא ירד הוא יוסף
 ויתכופף ו... **ו... ואז הוא ישאב!!!** הוא ישאב את המים **התחתונים**...

הוא ישאב את המים השבורים והרוצצים, שביום שני לבריאת העולם, הקב"ה הפריד אותם מים העליונים... ומאז
 המים האלו לא מפסיקים להמות ולכסוף ולהשתוקק לחזור ולהתאחד עם מים העליונים... כן... אנחנו מאוד מזוהים עם
 המים התחתונים האלו... אנחנו איתם... גם אנחנו כאן קרוצי חומר, גם אנחנו נמצאים פה ו"כל משברך וגליך עלי
 עברו..." כל המשברים והגלים שעוברים עלינו כאן בנווה התלואת... הכל מאותו יום שני של בריאת העולם שבו הקב"ה
 ברא את הרקיע הנורא שמפריד!!! מפריד בינינו לבין קדושתו!!! מפריד בין מים העליונים למים התחתונים... אנחנו
 והמים התחתונים עומדים ומתחננים לפני הקב"ה: "אומרה לקל סלעי, למה שכחתי, למה קודר אלך בלחץ אויב..." אל
 תשאיר אותי לבד... אל תבדיל ביני לבין קדושתך... **והנה ברוך ה'... לאחר כפרת יום הכיפורים**... הגיע עת שמחה... הגיע
 הזמן לחבר בין המים העליונים למים התחתונים... וזה כעת מה שאנחנו עושים... אנחנו הולכים כעת בשמחה גדולה...
 למעין השילוח... ואנחנו שואבים מים **תחתונים**... ואת המים התחתונים האלו אנחנו הולכים להכניס לשער העליון!!!
 ולנסך אותם על גבי המזבח ולחבר ולאחד אותם עם מים העליונים!!!

(כן... הרקיע עדיין קיים... הוא עדיין מפריד בין מים למים... אם לא יהיה את הרקיע הזה אין קיום לעולם... כל האפשרות שלנו להיות עבדי ה'
 ולעבוד אותו מתוך בחירה, מיוחס רק לאותו רקיע שמאפשר מציאות הסתרה ובחירה, אבל במקביל יש צינור... יש איזשהו חיבור בין מים העליונים
 לתחתונים... את הפסק הרמטי, ודרך הצינור הזה, דרך הקו דקיק הזה אנחנו מקבלים השגות נוראות של שאבת מים של רוח הקודש
 בשש... עכשיו אתה מבין מה עשינו לילה שלם בשמחת בית השואבה סביב ה"ט"ז מעלות שמחברים בין שער העליון
 לשער התחתון... יש לך מושג איזה עומק של הכנה נדרשת לכזה שפע של השגה שבעוד שעות ספורות עתיד להיות
 מושפע עלינו מהחיבור בין מים העליונים לתחתונים...

עכ"פ, נחזור לעניינינו, כעת נשמעה תרועת החצוצרות הראשונה, והכהנים התחילו לרדת במעלות העזרה, הם ירדו
 חמשה מדרגות ושוב נעצרו, שוב תקיעה תרועה תקיעה... תנחש מה יש במדרגה החמישית?? פשוט מאוד: כל אחת
 מט"ז המעלות מכוונת כנגד ט"ז שיר המעלות שבתהילים, והמדרגה החמישית מלמעלה, מכוונת כנגד **שיר המעלות**
ממעמקים קראתיך ה'!!! (הוא החמישי מהסוף... וגם המעלה החמישית היא החמישית מהסוף, מלמעלה)... כן... אנחנו כעת יורדים
 לשאוב מים **ממעמקים**... מעמקי הריחוק של התהום... אנחנו הולכים כעת לאחד ולחבר את המים התחתונים ביותר עם
 המים העליונים ביותר... **מעמקי קראתיך ה'!!!** אין לא נשארה יבישה... התקיעה תרועה חצוצרות הזו של המדרגה
 החמישית מזכירה לכל אחד מאיתנו את הרגעים השפופים של השנה האחרונה... את הרגעים של ה"מעמקים
 קראתיך ה'..." לכל אחד מאיתנו יש רגעים של ריחוק ש... שנראה כאילו ה' ח"ו לא רואה אותי... אבל לא!!! כעת
 בשמחת חג הסוכות אני לוקח את כל הרגעים הפחות מאירים בשנה ומאחד אותם ומתגלה למפרע שגם שם נמצא
 השי"ת... **עכ"פ הכהנים משיכים לרדת**... עד שהם מגיעים למדרגה התחתונה ביותר... לשיר המעלות הראשון... שהוא
 עדיין מתמודד ונאבק עם הקליפות... השיר המעלות הראשון זועק: הצילו!!! ה' הצילה נפשי... אהלי קדר... שונאי
 שלום... כן... בחג הסוכות סוגרים את כל הקצוות!! בחג זה אנחנו צריכים לאסוף את כל הפינות הכי נידחות... את כל
 הפינות הכי חשוכות... הכי חומרות... ואתם לקדש ולייחד אותם בקדושתו יתברך... אז הנה... הגענו עד למדרגה
 התחתונה ביותר בשיר המעלות... אנחנו כבר בתחתית המדרגות!!! אנחנו לא סתם יורדים עד הסתרה שבתוך
 הסתרה... אנחנו יורדים לשם בשביל להיוודע ולהיגלות ש"גם שם נמצא השם יתברך..." **והנה הכהנים משיכים**
ללכת עם הגב להיכל... והם מביעים עד שער המזרח... ברגע שהם הגיעו לשער המזרח... הכהנים נעצרו... וכעת הם
 מסתובבים עם הפנים להיכל... והם אומרים את המשפט המרטיט... "אבותינו שהיו בבית הזה, אחוריהם אל היכל ה'
 ופניהם קדמה ומשתחווים קדמה לשמש, ואנו? אנו לי-ה ולי-ה עניינו..."

כולם עוצמים את העיניים בכובד ראש... פחד פחדים!! המשפט הזה איום ונורא!! עיני כולם זולגות דמעות... אתה יודע
 מה נאמר במשפט הזה?? לכל אחד מאיתנו יש פנים ויש אחר, אחר זה החלק המביש שבגוף האדם, החלק שמזכיר לאדם את פחיתותו ואת
 מוגבלותו, ואבותינו דווקא לרום גודל השגתם ובפרט כשהם הגיעו כאן לבית המקדש הם היו מגיעים למרי להתפשטות הגשמיות... ודווקא
 מהמקום הזה הם התקשו להבין למה הקב"ה ברא בופנו בחינת "אחור", למה אדם צריך להיפגש מידי יום עם פסולת שהוא צריך להתנקות
 ממנה? הם לא הצליחו לפגוש את הקב"ה בפחיתות הזו, **הח נחשב להם לחסאוו!!!** כי האמונה שלנו שאין עוד מלבדו! ואין שום דבר שהוא סמוך
 לאחדותו ויברך!! וכן שכן, אז אם הקב"ה ברא מציאות פסולת, אכחזנו בתור יהודים מוכרחים להכיר בגם "פסולות" יש מקום ביחוד ה'!!! אז
 ביום הכיפורים התוודינו וגילינו שגם מציאותו של ה'רע" מובילה ל"טוב" והעבירות הכי גדולות מתבררות כזכויות... וה'פסולת' גורן ויקב נהפך
 להיות הנברשת' העיקרית בצילא דמהימנותא, שכל הכשר סוכה תלוי בה... וכשנינו אנחנו משלימים את זה בניסוך המים... לייחד את הקב"ה לא רק
 בהארט פנים ובבית המקדש... אלא גם בכל סיטואציה... אלא גם בהסתרה וגם בחינת אחריים... וכעת מתחילה התהלוכה... צועדים
 לכיוון מעין השילוח... כעת עדיין לא צריכים אבוקות להאיר את הדרך... יש עדיין אור חזק מבית המקדש שאפילו אשה
 יכולה לברור חייטים לאור בית השואבה... מידי פעם אני מסתכל לצד שמאל... לכיוון רוח מזרח (הה המשחה- הקרא
 בלשונו ה' הזיתים)... לראות האם מתחיל להאיר השחר... אבל כנראה שעדיין מוקדם... עדיין לא הגיע עלות השחר... לאחר
 עשר דקות הגענו למעין השילוח... ובאמת... כשהגענו לשם... פתאום השתרר חושך... כן... ברגעים אלו בבית המקדש
 שמחת בית השואבה הסתיימה... היא עברה לכאן... וכעת במקדש מתחילים להתארגן לקראת יום חדש של עבודה...
 יש הרבה עבודה לפנינו... אז כעת כיבו את המנורות כדי שהמסוניה יוכל לעלות לגג העזרה ולראות האם האיר פני כל
 המזרח... כל זמן שיש כזה אור אתה לא יכול לראות טוב... (כן... פעם אחת כבר עלה מאור הלבנה ודימו שהאיר מזרח...)
 וההמשך יבא.....

אורי וישעי

בית מדרש רב פעלים ע"ש מן רבנו יוסף חיים זי"ע

בראשות מו"ר הרב אורי סבן שליט"א

האזינו וידבר דוד

17:54: מניסת השבת:

18:44: יציאת השבת:

19:23: לשיטת רבנו תם:

גיליון מס' 655

ערות או הארות ניתן לשגר לעורך אלון ארביב ס"ט לת"ד 613 נתניה או בדוא"ל: alon@shtaygen.co.il

כתם פז - ביאורים אפרטה

כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו (ל.ב. ט)

ולמה עשה כל זאת כי חלק ה' עמו עם ישראל הוא חלקו של הקב"ה, והוא היה טמון ביניהם שמבין העמים האלה היה עתיד לצאת עם ישראל, ומיהו עמו, יעקב חבל נחלתו כשם שהחבל עשוי משלשה גדילים, ששזורים שלשה גדילים ואח"כ גודלים את הגדילים ונעשה חבל, כך היה יעקב משולש בזכויות. שעמדו לו זכות אבי אביו, אברהם וזכות אביו יצחק וזכות עצמו (מעם לועז).

כנסת הארץ

רבי אברהם, אחי הגר"א מוילנא זי"ע, התגורר בעיר קיידן. לעת זקנותו, כאשר הפצירו בו להעתיק את מקום מושבו לוילנא הגדולה, היה משיב: אין הדבר תלוי בי אלא באשתי, והיא מסרבת לעבור.

סיפרה הרבנית ששנה אחת היה מחסור גדול באתרוגים. החג התקרב, ובעלי היה שרוי בצער, על שעדיין לא השיג אתרוג. יום אחד הזדמנו לעירנו אנשים שבאמתחתם היה אתרוג מהודר מאד, אך המחיר אשר דרשו עבורו היה הרבה מעבר ליכולתנו. אמרתי אז לבעלי: הלא ימי הזיקנה ממשמשים וכבא, וכבר אין לנו צורך בבית כה גדול. הבה נמכור את ביתנו ונקנה לנו בית קטן יותר, ובסכום שיישאר בידינו לאחר המכירה, נקנה את האתרוג המהודר. בעלי שמח על הרעיון, ומיהר לבצע את העסקה. הבית נמכר והאתרוג נקנה, ולשמחתנו לא היה קץ. זכינו לקיים את מצוות ארבעת מינים בהידור רב.

יום אנו גרים בדירה קטנה בפאתי העיר, ואיננו תוהים כלל על הראשונות. אדרבה, בדרכי להתפלל בבית הכנסת אני חולפת ליד הבית הגדול והיפה שמכרנו. וכאשר אני מגיעה לשם, אני נעצרת ומתבוננת בבית ההוא. בכל פעם אני נזכרת מחדש בנסיבות שבגללן מכרנו את הבית, ואני שואבת מכך חיזוק רב. בקורת רוח מרובה אני ממשיכה את דרכי אל התפילה, ובאה בשערי בית הכנסת. התרוממות רוח כזו ושמחה של מצווה לא אוכל להשיג בשום מקום אחר. זוהי איפוא הסיבה שאני מסרבת לנטוש את דירתנו שבפאתי העיר ולעבור לעיר אחרת.

סוטה עגריא

הגה"ק רבי לוי יצחק מברדיצ'וב היה נוהג להזמין אל סוכתו דווקא אנשים פשוטים, מן הדרגה הנחותה ביותר. איתם היה אוכל את סעודות החג, מאזין לדבריהם ומשמיע באוזניהם את דברי-תורתו.

היו האנשים תמהים על מנהגו זה. וכי אין הוא יכול למצוא לו חברותא הולמת יותר? פעם שאלוהו לטעם הדבר. השיב רבי לוי-יצחק על דרך הצחות: לעתיד לבוא, כשיזמינו את כל הצדיקים לסוכת עורו של לוייתן, ארצה גם אני, כמובן, להיכנס לאותה סוכה. ואולם שומרי-הפתח ודאי יעכבו אותי ויאמרו בכעס: חוצפה שכזאת! איך אדם שכמותך מעז להיחחק בין צדיקים וגדולי עולם?! אוכל להשיב על כך: גם אנכי הזמנתי לסוכתי אנשים פשוטים, וכלל לא התביישתי בהם.

ברצוני לברך את קהל קוראנו ומשפחת גניש היקרה, וכל לומדי בית המדרש רב פעלים ומתפללי בתי הכנסת בית יעקב סמיה ומעשה נסים ומעל כולם נברך את כב' מעלת מו"ר היקר והנעלה
הרה"ג ר' אורי יאסו שליט"א ורעייתו שתחי'
בברכת חג סוכות שמח, ומועדים לשמחה! הסופר: ס"ו

עטרת פז - מאמר לזכר

נאמר בתחילת פרשתנו האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי משה רבנו ע"ה נקט לשון האזנה על השמים ולשון שמיעה על הארץ ואילו ישעיה אמר להיפך שמעו שמים והאזינו ארץ. לפי שלשון האזנה נופל על הקרוב ולשון שמיעה על הרחוק, והיות ואמונתו של משה רבנו בשמים לכן אמר האזינו לשמים כמדבר לאדם הקרוב אליו, וכלפי הארץ אמר שתשמע כדבר העומד מרחוק, ואילו ישעיה שהארץ היתה קרובה אליו יותר אמר האזינו ארץ (מדרש תנחומא ב).

אולם יש להבין מה שייכות יש לשמים וארץ לתוכחה שמוכיחים את האנשים בענין הטאים ועוונות?

והענין יבואר על פי המסופר בתלמוד (סנהדרין ע"א): אמר לו אנטונינוס לרבי יהודה הנשיא: האם גוף ונשמה יכולים לפטור עצמם מן הדין, כיצד? - גוף אומר: נשמה חטאה, כי מיום שפירשה הנשמה ממנו, הריני מוטל כאבן דומם. נשמה אומרת: הגוף חטא, כי מיום שפירשתי ממנו הריני פורחת באוויר כציפור. אמר לו אמשול לך משל, למה הדבר דומה? למלך שהיה לו פרדס נאה והיו בו תאנים נאות, והושיב בפרדס שני שומרים אחד חיגר ואחד סומא. אמר החיגר לסומא: תאנים נאות אני רואה בפרדס, הרכיבני על שכמך ונביאם לאוכלם. רכב חיגר על הסומא והביאום ואכלום. לימים בא בעל הפרדס, אמר להם: היכן התאנים הנאות? אמר לו הסומא: וכי יש לי עיניים לראות? והחיגר אמר לו: וכי יש לי רגלים ללכת? מה עשה? הרכיב את החיגר על גבי הסומא ודן את שניהם יחד...

והנמשל אומר רבי לאנטונינוס, הי"ת מביא את הנשמה וזורקה בתוך הגוף ודן את שניהם יחד, שנאמר: יקרא אל השמים מעל זו הנשמה, ואל הארץ לדין עמו זה הגוף נמצא ששמים הם כינוי לנשמה וארץ הוא כינוי לגוף, לכן שייכם הכתוב לענין תוכחה של עוונות וחטאים. המטרה של עבודת השם היא עבודה אמיתית שנאמר קרוב השם לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת.

ולא עבודה לשם שכר ועונש שעבודה הזאת נקראת יראת העונש או צריכים לעבוד את הקב"ה ביראה והאהבה, והיראה תהיה יראת החטא כלומר שהחשש שלנו לחטא הוא לא מבחינת שכר ועונש, שאם החטא קרה במוזד אז זה גרוע ואם הוא קרה בשוגג אז לא נאמר לעצמנו לא נורא, אלא שהיראה תהיה יראת החטא שנאמר הטאים תרדוף רעה, אמנם לא נענש על עברות בשוגג אך הנשמה היא שהתכללה ואיבדה חלק מהרוחניות שלה שנאמר קודשא בריך הוא אורייתא וישאל חד היא וזה לא משנה לנשמה אם זה מזיד או שוגג הנזק הוא אותו נזק. משל למה הדבר דומה אם אדם יורה כדור מאקדח בשוגג ופצע או הרג מישהו. האדם שניפגע מאותה פגיעה חמורה זה לא שייך לומר מזיד או שוגג זה אותו נזק לגביו, אלא לגבי בית הדין של שכר ועונש שייך לומר מזיד או שוגג, מזיד חייב שוגג זכאי לכן אנו צריכים לפחד לעבור עבירות כדי שנשמור על נשמה זכה ונקיה שלא נתנתק מה'.

ולכן החלש יאמר גיבור אני ויתחיל עם קבלה טובה ויצעד איתה קדימה בעלית התשובה לפי כוחו באמת ובתמים, אחת ולתמיד.

העלון יוצא באדיבות משפחת גניש הי"ו להצלחתם ולרפואתם ולהיי משפחתם, אכ"ר

לרפואה שלמה ונהורא גופא מעליא ר' טל הכהן בן פורטונה שיחי' שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא, אכ"ר

הסוכה צריכה להעשות משלש דפנות וסכך, ואת הדפנות ניתן לעשות מכל דבר העומד בפני רוח, למעט סדינים וכדומה שאינם כשרים לדפנות.

אם עושים את הדפנות מברזל או פלסטיק וכיוצא בזה מדברים שאין גידולם מן הארץ, אין להניח על גביהן את הסכך, אלא בהפסק של נסרים של עץ וכדומה, שהוא דבר הגדל מן הארץ ואינו מקבל טומאה.

הסכך צריך שיהיה מדבר הגדל מן הארץ, כגון נסרים של עץ וענפי אילנות וכדומה. וצריך שיהיה הסכך תלוש מן הקרקע, למעט אילן המחובר לקרקע שאין לסכך בו. וכן צריך שיהיה הסכך מדבר שאינו מקבל טומאה, למעט מיני אוכלים או כלי עץ, כגון ארגז או תיבה של עץ. מפני שכל אלו הם ראויים לקבל טומאה. ומחצלת של קש, שמן הסתם עשויה לשכיבה, פסולה לסייג, שהרי היא ראויה לקבל טומאה, אבל מחצלת של קנים שעשויה לשם סכך, כשרה לסכך בה ללא חשש.

הקישוטים שנוהגים לתלות תחת סכך הסוכה, בכדי ליפות את הסוכה, הרי הם עלולים לפסול את הסוכה מפני שהם אינם סכך כשר, ולכן כתב מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל, שצריך לתלות את קישוטי הסוכה שתחת הסכך, באופן שיהיו צמודים לסכך ותלויים בתוך ארבעה טפחים לסכך, (שהם 32 ס"מ) ולא יהיו יורדים מן הסכך שיעור ארבעה טפחים שאז יש חשש פן יפסלו את הסוכה כאמור, אבל כשהם בתוך ארבעה טפחים, בטלים הם לגבי הסכך ואין כל חשש שיפסלו את הסוכה, אפילו אם הם גדולים מאד.

יש לעשות את הסייג באופן קל, שהוכבים הגדולים נראים דרכו, ומכל מקום בדיעבד אפילו אם אין הוכבים נראים דרכו, כשירה. אבל אם עשה את הסכך עבה כל כך עד שאפילו הגשמים אינם חודרים דרכו, יש לחוש לפסול סוכה זו. ויש להזהר שלא לעשות את הסוכה תחת מרפסת אחרת או תקרה, שסוכה כזו פסולה מן הדין.

בערב חג הסוכות לא יאכל פת לחם בשיעור של יותר מכביצה פת, משעה עשירית ולמעלה, (בערך משעה 14:00), כדי שיוכל לאכול את הסעודה של ליל החג לתיאבון. ויש מחמירים בזה מחצות היום ואילך. ובמקום צורך יש לסמוך על המיקלים.

מצות עשה מן התורה לאכול כזית פת בלילה הראשון של חג הסוכות בסוכה. וצריך לכיין קודם אכילתו שהוא יושב בסוכה זכר ליציאת מצרים, ושהוא בא לקיים מצות עשה באכילתו.

בשאר ימי חג הסוכות, אין חיוב לאכול סעודה עם פת, אבל אם רוצה לאכול פת בשיעור של יותר מכביצה, חייב לאכול בסוכה. ויברך לישב בסוכה, וכמו שהארכנו בענין זה.

מוותר לאכול פירות וירקות מחוץ לסוכה, וכן מותר לאכול אורז חוץ לסוכה, וכל שכן שמוותר לשתות מחוץ לסוכה, מים או מיץ. ואם אוכל פת כסנין, כלומר עוגה, אם אוכל יותר מכביצה, צריך לאכול בסוכה, אבל לא יברך על אכילה זו. ואם אוכל כשיעור קביעות סעודה, (ולענין סוכה שיעור זה הוא כשיעור 162 גרם), צריך לברך לישב בסוכה, וכמו שהסברנו כבר.

כאשר אוכל בסוכה אכילה שצריך לברך עליה ברכת לישב בסוכה, לכתחילה הנכון יותר הוא, שיברך לישב בסוכה לפני שמתיישב לאכול, ולאחר הברכה יישב ויברך על מה שאוכל ויאכל לשובע נפשו.

ראשון לציון

ולקחתם לכם ביום הראשון (ויקרא כג, ז)
 מסביר הרב פרדס יוסף ע"פ המובא במדרש (ב"ר פרשה ב סימן ג):
 ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד (בראשית א, ה) - 'זה יום הכפורים'. וזאת אומרת היום הראשון לבריאת העולם היה בעשירי בתשרי, האדם הראשון שנוצר ביום הששי - הוא זמן סוכות ט"ו בתשרי. החטא הראשון בעולם אירע ביום טוב ראשון של סוכות וכפי שדרשו חז"ל: ביום הראשון - 'ראשון לחשבון עונות', שאז היה החטא הראשון.

להלן סיפור מופלא, המעובד מתוך 'איש לרעהו' ויש בו כדי ללמדנו עד כמה עלינו להיזהר לכל נפגע בזולת, שכן מעבר לעובדה שפגענו באחר, מידה כנגד מידה לא בטלה מן העולם ואנו עלולים לשלם בגין מעשינו מחיר כבד.

מספר הרב י' וינברג: השתתפתי פעם בחתונה בחו"ל. תוך כדי שאני מתארנן לצאת, פונה אליי יהודי, וביקש להצטרף אלי כטרמפיסט. הסכמתי בשמחה. במהלך הנסיעה סיפר: בשעתו, לפני שהתחתן, היה בחור מבוגר.

באחד הימים הרגיש כאבים חזקים בחזה. הוא ניגש בדחיפות להיבדק, ולאחר מספר בדיקות המסקנה הייתה, שצריך לנתח בדחיפות. מאחר וחשש מהניתוח, בצר לו ניגש אל אחד מחשובי מרביצי התורה והיראה

ושאל: מה עלי לתקן? הרב ענה שאין לו רוח-הקודש והוא גם לא יודע לעשות מופתים - אבל אם יש משהו, שהייתי חושש לגביו זה בכיוון של בין אדם לחברו. הלה החל לשחזר את מאורעות חייו. מי היה עלול להיפגע ממנו? הוא נזכר ביהודי אחד, שהיה קשור לצוות הישיבה. הוא פתח ב'מבצע חיפושיים'. על אף שמדובר בימים בהם הקושי לאתר מישהו היה גדול שבעתיים בימים אלו. אבל המאמץ השתלם.

הוא השיג את מספר הטלפון והתקשר. רק החל לדבר - והלה ידע בדיוק על מה מדובר. זה היווה בעבורו סימן, שבשעתו הוא אכן נעלב ממנו חזק. הוא ביקש לבקר אצלו ולהלה הסכים. תוך כדי נסיעה בדרך אליו, הוא מבחין ברחוב באדם, שמזכיר לו דמות של חבר חדר בישיבה לפני שנים רבות.

בתחילה שאל את עצמו, אם מדובר באותו אדם - אבל לא. אולם ידיעה זו לא היה בכוחה לשלוף את החץ, שננעץ לו בלב. הוא נזכר, כיצד פגע והשפיל אותו - ולמעשה לא זכר זאת באיתור הנפגעים ממנו.

בינתיים הגיע לביתו של הנפגע הראשון, הוא אירח אותו יפה, מחל וסלח בלב שלם. האם אני צריך לטרוח לאתר את הנפגע השני? פנה ושאל את המרביץ-תורה. זה כמו למצוא מחט בערימת שחת! - כן. זה רעיון טוב הוא עודד אותו. המשימה הבאה הייתה קשה יותר. מדובר גם בשם פרטי וגם בשם משפחה נפוצים ביותר. וכן הוא גם התחתן מזמן. הוא ניסה דרך משרד הישיבה, אך התייעוד החלקי שבידם לא קירב אותו למטרה. הוא בדק אצל כמה חברים - אולם כל החיפושיים לא העלו דבר. באותה תקופה התקשר חבר להזמין אותו לאכול אצלו סעודת ליל-שבת. והוא הסכים.

כשנכנס לביתו, אומר לו החבר: תחשש מי התקשר אלי? ונקב בשם הנפגע השני אותו הוא מנסה לאתר זמן רב. הוא מנסה לארגן מפגש בוגרים קטן. ומה אמרת לו? האם ניסיתם 'להרים' פרויקט לצורך מפגש? - ממש לא. אמרתי לו שלא נראה שיצא מזה משהו ובוה בעצם הסתיימה השיחה. הוא שאל בתמימות מעושה: איפה הוא גר היום? החבר נקב בשם מקום נידח. הוא הבין, שכדי להגיע למקום, יהיה עליו להיטלטל בדרכים כהוגן, וגם אז לך תמצא אותו שם! עד מהרה התארגן לצאת לדרך הארוכה. הוא הגיע למקום הנידח ועמד שם באמצע הרחוב לבד. אין נפש חיה בכל האופק. טוב, עכשיו שעת צהריים ואנשים עדיין נמצאים בעבודה, חשב. הוא התחיל לצעוד בלי מטרה מוגדרת, עד שזיחה מבנה של בית-כנסת. אין לי מה להפסיד. אקבע כאן את מקומי לשעות הבאות. לפנות ערב, כשיגיעו אנשים למנחה-מעריב, אולי יחוס אולי ירחם, חשב לעצמו..

כשהוא נכנס לבית-הכנסת, כמעט פרחו נשמתו. בית הכנסת היה ריק. שומם. אבל בפניה אחת ישב מישוהו. הבחור שנפגע! הוא הצטרמר. רק לפני עשרים שניות היה סקפטי לגבי האפשרות למצוא אותו, והנה הוא מולו בגודל טבעי. הוא הרגיש, שיש לו סיעתא- דשמיא ושהקב"ה שמח עם מה שהוא עושה. הוא ניגש אליו: שלום עליכם! זוכר אותי מהישיבה? הוא השיב בחיוב. הם דיברו שיחה סתמית, תוך כדי שהוא חותר ומגיש לכיוון המטרה לשמה הגיע. תוך כדי כך מתברר לו, שהמציאות הרבה יותר גרוועה ממה שחשב. בהתנהגותו הוא פער אצל הבחור שנפגע פצע שבכמשך שבע-עשרה שנה! שנת דם. בסופו של דבר העז לבקש מחילה. הבחור שנפגע השיב בכנות: אני לא יכול. לא מצליח. לא רוצה להיות שקרן ולומר לך, שסלחת, כי זה עדיין כואב לי. אבל אני מעריך את הצעד שעשית. תן לי זמן לעבוד על עצמי. חלפו מספר שבועות של שקט ומתח. בסוף הבחור שנפגע התקשר ובישר: סלחת! סיים הלה את סיפורו: אז אתה רואה אותי ב"ה בריא ושלם ונשוי. למה סיפרתי לך את זה? כדי שתפרסם לאנשים בעלון שלך (איש לרעהו) שכדאי מאוד להיזהר לא לפגוע בזולת. אני פגעתו ואינני מאחל לאף אחד לעבור את מה שעברתי!

נר אלוקים נשמת אדם
 לעיני ר' אברהם מצליח ז"ל בן פורטונה שתחי'
 ת'נ'צ'ב'ה'

לעילוי נשמת האדמו"ר הקדוש מקאליב זי"ע
 רבי מנחם מנדל בן הגה"צ רבי יחיאל יהודה זצוק"ל
 להנחיל אוהבי י"ש - שמע ישראל וכו'

נקודה למחשבה

יום הכיפורים

ובדיוק אז אפשר לגלות אם אני בדרגת 'מניח מידותיו והולך לו'... כי דוקא אדם שמתגבר מבליג ומתגמש מעל הקיום האדומים שלו- מגיע לו שהבורא גם כן יעביר ויתגמש מצד המידות והגבולות של העונש שנקבעו בשמים... **אמנם זה לא קל- אבל זה משתלם...**

ומי האחראי לכך? מי הוא זה שמשגר לי את הנסיונות הללו? **הדומה ל'זבוב'...** האמת היא- הזבוב כשלעצמו- אינו מזיק, לא נושך ולא עוקץ. אבל הזמזום שלו- ליד האזנים, ומסלולי ההמראה שלו- ליד האוכל, המרק או הספר שאתה קורא בו... זה מטריף אותך...

הוא בסך הכל **'מבלבל בראש'**. וכמוהו- **יצר הרע!** (ברכות סא.) באותה שיטה- מעולם לא ראינו אותו, מעולם הוא לא הזיק לנו ממש, ולא הכאיב לנו. הוא רק יודע לבלבל את הראש, לצייר ציורים דמיוניים, ממש חזיונות שווא. וכך הוא מצליח לשכנע את האדם- ש'פגעניאל' פגע בו, 'אייזיק' הזיק לו, ו'דבורה' דיברה עליו... ומתוקף תפקידו להחזיר להם מנה אפיים... להיות המוציא לפועל של גזר-הדין שהוא חקק בעצמו... להציב לפני גבולות...

וזו בדיוק הסגולה לייצר מחלוקת, קנאה, שנאה ותחרות... לא בכדי כתוב **בתיקוני הזוהר**- שאיבי ישראל **'בלק-בלעם'**: ראשיהם מתחיל ב'בל-בל'... שהם בלבלו את דעתם של ישראל והחטיאו אותם בבנות מואב, עד שישאל נהפכו להיות כמו עמלקים (ה' ירחם), זה מרומז בסוף שמותם 'עמלק' [בלק-בלעם], עד כדי **'ויצמד ישראל לבעל פעור'** (במדבר כה, א), העיקר לבלבל אותך...

עד כאן ראינו, שמגמתם- של האויבים הגשמיים והרוחניים של ישראל- הוא אחד, והוא **לבלבל את הדעת!** לבלבל את הידיעה העיקרית של **"וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים, בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד"** (דברים ד, ט) שהקב"ה הוא הבורא, המנהיג, השליט הבלתי מעורער, ויותר מזה- שאין עוד מלבדו שום כח אחר, ואין בריה אחת יכולה **להזיק לחברתה** לולא החלטתו האישית של מסובב הסיבות...

ויותר מזה, אין יכולת בידי שום בריה להועיל או להזיק **אפילו לעצמה...**

שכן מצינו בספר **'עמוד האמונה'** **רבי ברוך מקאסוב זצ"ל** שכותב (בדורש האמונה): **"כללא דמילתא (כללו של דבר), מיום בריאת העולם ועד עתה, עוד לא היה אדם שהרוויח פרוטה מחמת רוב השתדלותו, או שהפסיד פרוטה מחמת מיעוט השתדלותו. על הכל נגזר מלמעלה!"**

וכעת ישאל השואל, את השאלה הידועה שעולה בפי כל: **אם זה נכון, ואם זו האמת- אז למה התורה מלמדת דינים שבין אדם לחברו- מדוע לכתוב את פרשת משפטים? למה ללמד את כל**

לחצות גבולות

מי לא יודע ש'**כל המעביר על מידותיו- מעבירין לו על כל פשעיו'** (ראש השנה ז).

ולפי זה, אם מוחלין לו על ה'**פשעים'** שעשה "לשם שמים"- להכעיס את השמים, להראות מרדות, אז קל וחומר שממרקים לו את כל ה'**דדונות'** שעולל בכוונה תחילה לשם הנאה אישית, ובן-בנו של קל וחומר, שמנקים לו את כל ה'**חטאים'** שעשה בטעות, ללא כוונה, בלי ידיעת האיסור וכדו' אבל מה זה בכלל "להעביר על המידות"- מה הפשט? ואיך בכלל עושים את זה?

בואו ננסה ללמוד יחד...

קודם כל, נראה מה כתב גדול המפרשים, הלא הוא **רש"י הקדוש**, שפירש שהמעביר על מידותיו היינו ש'**אינו מדקדק למדוד מידה למצעים אותנו, ומניח מידותיו והולך לו'**.

ונראה לבאר דבריו- בכל אדם יש טבעים ומידות, ישנם **טבעים** שבולטים באדם מאוד, עד כדי שפעמים הם ניכרים על תווי פניו, וכבר במבט-ראשון רואים פחות או יותר מי הוא, ויודעים להיזהר ממנו. וכן ישנן **מידות** שהם הגבולות שלו...

ולכל אחד גבולות שונים לכל מידה ומידה... לדוגמא- יש שמקפיד אפילו על שקר קטן, כך שהוא עיריני לכל שינוי בדיבורו של חברו, ולעומת זאת, יש מי שאצלו הגבול רחוק יותר ולכן רגיל לשקר בעצמו, ו'לטיח' את חבריו על ימין ועל שמאל, עד שכמעט ואין לו משפט 'נטו' אמת, ומכל מקום גם הוא כשיגיע לגבול האישי הוא יזהר-

כמו שקר חריף, לשקר שאבא של מישהו נפטר- זה כבר יצרום לאחניו...

וכעת יהיה קל להבין...

כאשר מישהו פגע בי ב'קטנה'- כמו שעבד עליי ונתן לי עטיפה ריקה של סוכרייה אבל בלי הסוכרייה בפנים- זו לא כל כך חכמה להעביר ולהמשיך על סדר היום... למה? פשוט!!! כי הוא לא חצה עדיין את הגבול או את המידה שלי...

לעומת זאת, כאשר הוא עשה תעלול רציני והתכוון להכעיס אותי או ביקה אותי ברבים וכדו'- במקרה חמור כל כך, שבו הוא עבר את הקו האדום שלי, **רק אז מתחילה ההעברה על המידות...**

רק אז מתחילה ההבלגה... כי אז הניסיון גדול באמת...

המסכתות של זניקין- בבא קמא, מציעא ובתרא? וכן מה הצורך בבתי דינים? והרי הכל מן השמים! הרי מה שנקצב בראש השנה על האדם- יגיע אליו בין אם ירצה בכך או שיתנגד???

הרי "אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה" (חולין ז:)?

לכן ממשיך הרב: **"...אם כל הבריות היו מאמינים- לא היו צריכים לדיני ממונות**, כי לא היו ביניהם שום תביעות ממון, ולא כפירת ממון, מאחר שהיו יודעים שאי אפשר להיות שום תוספת וגרעון על קצבתם"

פירוש: **כל דיני בין אדם לחברו הם רק למחוסרי אמנה!!!**

כל בתי הדין וטור חושן משפט זה לאנשים חסרי אמונה... כי 'מי שמאמין לא מפחד!' ומי שמאמין הוא בטוח שאת שלו הוא יקבל- עם הבית דין ובלי הבית דין!!!

זה לא אני אומר את זה- זה רבי ברוך מקאסוב כתב את זה! אז, חביבי, אל תתן לרוב הקטנצ'יק הזה להתל בך ולשטות בך, אל תתפתה למראה עיניך...

תשליט סוף-סוף את האמונה שלך על החושים שלך...

ועל זו הדרך...

אומר הכתוב: "אם חבל תחבל שלמת רעך עד בא השמש תשיבנו לו: כי הוא כסותו לבדה הוא שמלתו לערו, במה ישקב? והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני" (שמות כב, כה-כו).

ה"שפת אמת" מחדש כאן פשט נפלא... שהתורה פונה כאן הן למלוה והן ללווה... היא פונה למלוה ואומרת: 'אתה חייב להחזיר את המשכון, את כסותו (בגדו) האחרון של הלווה העני, שאם לא תחזיר לו- במה הוא ישכב בלילה? יהיה לו קר!'

אך היא פונה גם ללווה: 'אם יש לך בעיה, כי חסר לך כסות, לקחו לך אותה- אל תפנה אל המלווה, כי לא הוא לקח לך, אלא "צעק אלי"!' כי אני הכתובת הנכונה... כי אם תצעק אלי אז "ושמעתי כי חנון אני", רק אני יכול לעזור לך בזה...

זה לא רק לגבי הכסות, אלא לגבי כל צרכיך. תפסיק להסתובב כמו שגור אצל המלווה, להשיג חולצה- כי הצ'קים ביד הקב"ה. תפסיק את כל ההשתדלות המטרופת- להרוויח, להשיג, לתפוס, להתפרנס...

תתחיל להשקיע בפנייה אליי, בקו האישי שלי- בתפילה...

במקום **לטלפן ולהקיש 'אחת, אפס, שש'** בשביל להתלונן בעירייה על שכן שמזיק לך או על הלכלוך בשכונה או בשביל לבקש הלוואה מגמ"ח או מהבנק, להקיש 'אפס, חמש, ארבע, שמונה'...

תקיש את המספר הכי קצר שיש, שאפילו בזק לא חשבו עליו: **'אפס... זולתנו!!!'** כי 'אמת מלכנו ואפס זולתנו'...

כי אם נכניס את הבורא לסרט של החיים, ונזכור שהוא בתפקיד הבימאי- רק כך אפשר בקלות להעביר, להבליג, לחיות בשלווה... וגם להיות... נקי מכל חטא (ואפילו פשע)... כי כל המעביר על מידותיו- מעבירין לו...

סיפור השבוע - לשלוח אקדוח

קראו לו 'סמי קצין', הוא היה בן לאבא עשיר, שצבר את הונו מחנויות שטיחים במנהטן, האב שהכסף היה עבורו הכי חשוב בעולם חניך את בנו על ברכי הדולרים והשטיחים... ושלח אותו לפתוח חנות ב'מיאמי'. העסק הצליח מאוד, וסמי מצא את עצמו כבר בגיל 19 מנהל שלושה סניפים ואוחז בהרבה מזומנים. מוצאי שבת אחת, קבעו החברים לצאת למסעדה לארוחת ערב, ומקום המפגש נקבע להיפגש מתחת לביתו של אחד החברים. משנפגשו למטה ובאו ללכת, החבר תפס את ראשו ואמר: "אתם חייבים לעזור לי, קבעתי עם רב אחד (הרב נח וינברג זצ"ל), שנעשה שיעור במוצאי שבת בביתי, ובשניות אלו ממש זכרתי שהוא צריך להגיע תכף, ממש בדקות הקרובות, לא נעים לי, עשו לי טובה, כנסו אליי, נשב שם רק 20 דקות לשיעור שלו, ונצא אחר כך לאכול!". כולם הסכימו חוץ מ...סמי! אבל לאחר שיכנועים ולחץ חברתי הוא נאות להיכנס ל-20 דקות בדיוק, ולא דקה יותר! כשהרב נכנס, סמי קם, והדגיש לרב בעזות, שהשיעור צריך להסתיים בעוד 20 דקות, כי כולנו רעבים וקבענו לצאת עם חברים. הרב הנהן, ופצח בדיבור... השיעור שהחל בתשע בערב, הסתיים בארבע לפנות בוקר... הבחורים, הם שלא רצו שהרב יסיים. אך הרב אמר להם: "עכשיו, מי שרוצה באמת להתקדם ולעבוד את ה', שיגיע איתי עכשיו

לישיבה!". אף אחד לא רצה לצאת לנסיעה בת ארבע שעות לבולטימור ועוד בשעה כזו, חוץ מאחד, נחשו מי! 'סמי' שאמר שהוא נוסע עם האמת. הרב לקח אותו ברכב, וכבר באותו היום הוא התאהב בלימוד התורה. אחר שבועיים שהוא זנח את החנויות במיאמי, אבא שלו קיבל מידע שהוא נמצא בישיבה בבולטימור. האב המזועזע לקח מטוס והגיע לישיבה, כשנכנס לישיבה ראה את כולם יושבים ולומדים בשקיקה, אך הוא החל להרעים בקולו ולצרוח על בנו ליד כולם (כדי שיתבייש ולא יחזור לשם יותר) על כך שהעז להיכנס לישיבה, ועוד על חשבון העסקים. סמי יצא בבושת פנים וחזר לשטיחים... אך לאחר חודשיים של סבל וגעגוע, ערק שוב מהעבודה לישיבה, ושוב כעבור שבועיים אביו גילה את הבריחה. הוא הגיע לישיבה תוך שעות ספורות, אבל אז האבא כבר לא דיבר, אלא עשה מעשה... הוא תפס כסא, והעפף אותו אל-על לחלל בית המדרש, ובנס לא היו נפגעים, ואף לכסא שלום... סמי שוב פעם מצא את עצמו בשדה התעופה המקומי בדרך למיאמי, בליווי של אביו שנזף בו לאורך כל הדרך, ואף איים עליו שאם המקרה יחזור על עצמו הוא ינושל מהירושה וינותק מהמשפחה. כעבור שלושה חודשים, נפשו של סמי לא עמדה בפיתוי- הוא השביע את העובדים שאף אחד לא יעז לגלות לאביו שהוא עזב את העבודה. אך דבר אחד הוא לא ידע, שאביו כבר שכר בלש, שכל בוקר יתקשר אליו ויודיע לו אם סמי ברח. באותו בוקר, ה'בלש' מיד התקשר לאביו של סמי שתכף ומיד שם פעמיו לישיבה. אך הפעם הוא נראה מעונב מחויט ומחויך, ואף ראש הישיבה חייך חיוך של נצחון. האב ניגש אליו ואמר: "אני רואה שבני דבק במטרה, ואין לי ברירה אלא... להיכנע לעיקשותו. אך יש לי כמה דברים לומר לך בארבע עיניים לפני שאני הולך!", ראש הישיבה הזדקף, ונכנס למשרד-הישיבה יחד עם האבא, ונעל אחריו. לפתע, האב שלף אקדח מתחת לאבנטו, טען אותו והצמידו לרקתו של ראש הישיבה, ולחש באזנו: "דע לך! אם אני אגלה שוב שבני נכנס למקום הזה, אני מבטיח לך שהכדור הזה מוכן לפלח לך את הגולגולת!!!". ראש הישיבה החוויר, הורה לקרוא לסמי במהירות המרבית, והבהיר לו בצורה שאינה משתמעת לשני פנים: "אין לך רשות להיכנס לישיבה שלי כלל, ואם תופיע שוב, אאלץ לסלק אותך בכח, מטעמי פיקוח נפש". סמי שוב יצא מהישיבה בבושת פנים, וחזר לעבודה מבוש ומתוסכל. לאחר כמה חודשים, הוא החליט שבלי התורה חיייו אינם חיים, ולכן לקח עמו כמה דולרים, ארז מזוודה וטס לישראל מבלי להודיע לאיש. מיד כשנחת, ביקש לדעת היכן יש ישיבה. מישוה שלח אותו לישיבת פורת יוסף. תוך שעות ספורות הוא כבר התיישב על אחד מספסלי בית המדרש, והחל ללמוד לבד. לפתע, ראה אותו ראש הישיבה דאז **הרב שמעון בעדני שליט"א**, הרב שאל אותו בעדינות מה לו ולישיבה, וסמי ענה "באתי ללמוד תורה!". לאחר שישב איתו כמה דקות הבין הרב שמדובר בחוזר בתשובה מתחיל, ולכן ביקשו לעזוב את הישיבה, ולחפש ישיבה שמתאימה לרמתו, לבניה אישית נכונה. סמי יצא מהישיבה ולא האמין למה שקורה איתו, 'הרסתי את החיים שלי, אין לי ירושה, כל העולם כועסים עליי, הגעתי ללמוד, וגם כאן מסלקים אותי? אולי ה' לא רוצה בי?...' אך הוא אזר חיל, וברוב עוז ותעצומות נכנס שוב בדלת הישיבה, תפס גמרא, החל ללמוד, להתנועע, ולקרוא בקול נלהב, כאילו לא קרה כלום. הרב בעדני, שראה שוב את הבחור, ניגש אליו ואמר לו בעדינות: "סיכמנו שאתה מחפש ישיבה אחרת, לא?!", אך סמי ענה בקול בוכים: "הגעתי לארץ ישראל ללמוד תורה, כאן אני רוצה לגדול וכאן אני רוצה ללמוד תורה!". משראה הרב את נחישותו סיכם ואמר: **"מהיום, אנחנו חברותא!"**... כיום, הרב סמי קצין שליט"א (אביו של הרב משה קצין), הוא אחד ממפייצי התורה הגדולים, הוא מכשיר רבנים ושולח אותם לפתוח קהילות ברחבי העולם, ולהחזיר את ישראל התועים לכור מחצבתם, ורק לאחרונה שמענו שהוא פתח קהילה בתאילנד, בכמות של 400 נשמות יהודיות. כן, כן, היו לו את כל הסיבות בעולם לזעוק ולומר: 'עשיתי הכל! אם אלוקים לא רוצה- אז לא צריך!' אך הוא באמת רצה, ועמד במסירות נפש לכבוד הבורא... (תפארת נוי)

פתגם: "אם הדבר היה תלוי בי, הייתי מבטל את כל התעניות, חוץ מצומות כיפור ותשעה באב שאותם אי אפשר לבטל, שכן בכיפור- מי בכלל רוצה לאכול?!", ובתשעה באב- מי יכול בכלל לאכול?!" (רב מנדל מקוקנץ זצ"ל)

העלון מוקדש להצלחת: מנשר יעקב ורעייתו הי"ו

א לעכטיגע יום כיפור

חלק ב'
לקראת תשובה • יום הכיפורים

א לעכטיגע ימים נוראים

הימים הנוראים • ראש השנה
לקראת תשובה • יום הכיפורים

שלום רב.

מאמרים אלו נכתבו ונשלחו אשתקד, במסגרת סדרת מאמרים שכתבתי על נושאים שונים ומגוונים, שבעז"ה ייתכן ותצא לאור כספר, בעתיד הקרוב או הרחוק..

המאמרים עברו כעת עריכה מחדש, ואף נוספו בהם נקודות חדשות וכן חלקים חשובים ממאמרים אחרים, השייכים לענייני הימים הנוראים. תודתי לכל **קוראיי היקרים** שיחי' על המשוב החם והטוב שהעניקו לי, ולאחי היקר ר' **נפתלי** שיחי' שדרבן אותי לאסוף את המאמרים לחוברת.

בהתאם לצורת המאמרים, כמעט ולא ציינתי מקורות לרעיונות, המבוססים בחלקם הרב על מקורותינו ועל ספרי מחשבה וחסידות. אשמח להערותיכם ותגובותיכם באמצעות תיבת המייל המצוינת מטה. בתקווה ותפילה שהדברים ייכנסו ללבבות הקוראים וללבי ואך ייטיבו, ושזכויות המחשבות הטובות והמעשים הטובים שיבואו בעקבותיהן יעמדו לי ולכל ב"ב שיחי' לחיים טובים ומאושרים ברוחניות ובגשמיות. תודה על הזכות שאתם מעניקים לי בעצם קריאתכם את חוברת זו.

תזכו לכתיבה וחתימה טובה בספר החיים
ולשנה טובה ומתוקה לכם ולכל בני משפחתכם.

ברוך שובקס

BSHT141@GMAIL.COM

©

כל הזכויות שמורות
ניתן בשמחה להפיץ חוברת זו לזיכוי הרבים

הגיע זמן תשובה: עושים סוף להלקאה העצמית

(לא קל לעיכול, אבל משחרר סתימות בנפש..)

אתה, כן אתה, פשוט לא בסדר!

לא נעים, אבל אני חייב לומר לך משהו.

אתה לא בסדר. באמת שלא. ובינינו, עם כל אי-הנעימות, אתה יודע את זה היטב.

תחשוב רגע על החיים הרוחניים שלך, על לימוד התורה שלך, על רמת האחריות הכללית שלך בחיים, על איך שאתה שומר על הבריאות שלך, על סדר היום שלך. על רמת המסירות המשפחתית שלך, על הדוגמה שאתה נותן לילדים שלך, על מה שאתה משאיר אחריו בעולם. אתה פשוט לא בסדר.

רגע, ומה עם כל האנשים האחרים. החברים? השכנים? מתפללי בית הכנסת שלך? גם הם לא בסדר. לא בסדר! כל אחד מהם יש לו מספיק לשפר.

והבוס שלך? או העובדים? הלקוחות? וואו, הם ממש ממש לא בסדר.

גם החצי-שלך שבבית ממש לא בסדר. בינינו, כמה דברים יש לו לתקן עד שיהיה מושלם? פחד.

מה אנו מרגישים מול המושג הזה ששמו 'תשובה'?

אנו יודעים שתשובה זה לעצור ולהזכיר לעצמנו כמה אנחנו לא בסדר, וגם לחשוב איך אנחנו יכולים לצאת מהמצב הנורא שלנו, וזה בערך השלב שבו אנו נזכרים שכבר ניסינו לעשות את זה ללא הצלחה כל כך הרבה פעמים, ובסוף הכל נשאר בערך אותו דבר.. וזה לא קל לנו בכלל. כי מי אוהב להרגיש לא בסדר? מי אוהב להיפגש עם זה? מי אוהב לחשוב שאין לו סיכוי לעבור מלא-בסדר לבסדר? אף אחד.

אז מה עשינו? התרגלנו להדחיק. פשוט לא להרגיש. לדחוף את התחושה הקשה 'אחורה'. לסוף הלב והמוח. שלא יציק לנו.

ופתאום מגיעים ימי התשובה ויום הכיפורים בראשם, ומאיימים לצוף ולהטביע אותנו בים של רגשות אשמה לא-נעימים.

האם באמת זוהי תשובה?

הבה ונבדוק.

עצמנו ועל סביבותינו בעיניים שיפוטיות ומאשימות, וזו ההבנה הבסיסית מאוד לגבי איך הקב"ה נוהג איתנו.

האם הקב"ה 'מחזיר' לנו?

כשהיינו ילדים, הבנו, משום מה, שאם אנחנו לא בסדר, הקב"ה 'מחזיר' לנו עונשים. שאם אנחנו עושים משהו לא טוב, ה' רואה אותנו כ'רעים', ככאלו שהם 'לא בסדר', וכועס עלינו, ואז, כעונש על זה שאנחנו לא בסדר, הוא מעניש אותנו ועושה לנו רע.

ההבנה שלנו היתה בערך כזו: עשית עבירה ונתת סטירה לחבר שלך? עכשיו הקב"ה מחזיר לך סטירה עוד יותר כואבת. כן. כי מגיע לך עונש, ועכשיו מקווים שתלמד לא להיות יותר רע!

וההשקפה הזו, שהשתרשה אצל חלק מאיתנו מאז, ילדותית ושגויה כל כך. האמת הפשוטה היא **בדיוק ההיפך הגמור מכך!**

מחשב מסלול חדש ליעד

לשם המחשה ניקח את מכשיר ה-GPS.

אתה זוכר איך מגיב מכשיר הניווט כשאנחנו לא שומעים להוראותיו וסוטים מהמסלול עליו הוא המליץ?

הוא עוצר לרגע, לוקח לעצמו מספר רגעים של 'חישוב מסלול מחדש' ואז הוא מורה לנו, בקול הכי רגוע שרק אפשר, את הדרך החדשה בה עלינו לנסוע החל מרגע זה.

ומה קורה כאשר אנו לא שומעים לו בשנית? וכשאנו מפרים ברגל גסה את הוראות הניווט בפעם השלישית? וכשאנחנו כבר ממש צוחקים עליו בפעם הרביעית?

ובכן, כידוע לכם, הוא לא כועס עלינו לרגע. תמיד תמיד הוא יעצור בנחת, ורק יחשב

מחדש מה הכי טוב לנו ברגע הנתון ההוא ואיזה מסלול הכי נכון עכשיו בשבילנו,

וברגע של כנות, ברגע אמיתי של אתה מול עצמך, אתה יודע היטב כמה גם כל אחד מהילדים שלך לא ממש בסדר לגמרי. תחשוב עליהם רגע, מהגדול ועד הקטן, כל אחד מהם יש דברים שהוא כל כך צריך להשתנות.

איך מרגיש לך עם כל זה?

אולי קשה, צובט, כואב, לא נעים, אבל **מה שבטוח: מוכר. מוכר מאוד. מוכר מדי.**

הרי זה בדיוק מה שאנחנו עושים כל הזמן, בהצלחה גדולה מדי..

אנחנו שופטים **את עצמנו** על כל דבר לא-טוב בחיינו, מלקים את עצמנו על כל חיסרון וכישלון, וגם, שופטים **את הסביבה שלנו** בלי סוף.

וכמה לא-מפתיע לגלות, שזה ממש **הולך ביחד**. בדוק לחלוטין!

מי ששופט ומאשים את הסביבה שלו כל הזמן – עמוק בתוך הלב שלו הוא גם שופט ומאשים את **עצמו**.

והאמת? אין לי ולך ולאף אחד זכות לשפוט מישהו על השיפוטיות שלו.

כי אנחנו לא אשמים בכך. זו הבנה שפיתחנו בעצמנו בטעות בשנות הילדות שלנו, ובלי כוונה היא נשארה איתנו עד היום..

הרבה מדי פעמים הבנו, או שנתנו לנו להבין, ממש בטעות, שאנחנו לא בסדר. שאנחנו אשמים.

כך למדנו לשפוט ולהאשים את עצמנו, וכך התרגלנו לשפוט ולהאשים גם את הסביבה שלנו, עד שאנחנו מקבלים את זה כמציאות גמורה וקשה לנו להאמין שיש גם אופציה של הסתכלות אחרת.

בשלב זה, יכול להיות שאתה כבר ממש מתנגד לנאמר כאן, אולי אפילו כועס, אבל חכה, בקושי התחלנו..

יש עוד משהו שכנראה גורם לנו להסתכל על

המוכן בשבילנו! זה הכל.

העונשים שהקב"ה נותן לנו, אינם מכות לשם הענשה, כדי 'להחזיר' לנו על מה שעשינו נגדו.

העונשים הם בסך-הכל אמצעי של 'תיקון', דרך חדשה, שהיא לפעמים ארוכה ולפעמים קשה, אבל תמיד היא רק דרך של 'תשובה', של שיבה וחזרה לדרך הטובה, של חזרה לתכלית הבריאה, בכדי שנגיע בסוף שוב לטוב האלוקי שהקב"ה רוצה להעניק לנו תמיד.

אחרי התוכחה הקשה בתורה, אחרי תיאור כל המכאובים שיגיעו לעם ישראל כשיחטאו, מסיימת התורה הק': או אז יכנע לבבם הערל, ואז ירצו את עונם. לאמר: זו המטרה של כל המכאובים. רק לנקות את כתם העוון ולהחזיר את הלב למקומו הטוב.

וכדי שנוכל שוב לחזור אליו, 'טרח' הקב"ה כביכול וחתר חתירה מיוחדת תחת כסא כבודו, כדי שכל אחד, בכל מצב שהוא, יוכל תמיד למצוא שביל חדש כדי לחזור לדרך הישרה ולזכות לקבל את הטוב האלוקי שמוכן בשבילו.

איך בכלל אפשר לשפוט?!

אחרי שאנחנו מבינים שבשום שלב ההתייחסות אלינו היא לא כ'רעים', אלא ככאלו שבטעות זזו קצת מהדרך, וה' הטוב, האוהב אותנו ומחכה לנו בכל מצב, ממחר לסלול בשבילנו דרך כדי שנוכל להתחבר אליו חזרה – בואו ונחשוב רגע על הנושא הזה של שיפוטיות והלקאה העצמית.

נראה כי הגיע הרגע לעצור ולחשוב על עצם הזכות שיש או שאין לנו לשפוט אחרים ואת עצמנו.

אם אנחנו חושבים על זה בכנות, זה לא פשוט בכלל..

אנחנו רואים מישהו שעושה משהו לא-בסדר

הנהגים הסוררים, וכאילו כלום לא קרה, הוא ימשיך לכוון אותנו עד היעד, שוב ושוב, כל פעם במלוא האמון מחדש, **מתוך כוונה מלאה ושלימה להיטיב איתנו** ולהביא אותנו אל היעד אליו אנחנו רוצים להגיע, כאילו לא צחקנו עליו רק לפני דקה. כאילו לא 'צפצפנו' על כל ההוראות שלו עד עכשיו.

נכון. לצערו ולצערנו, **הוא כבר לא יוכל להציג לנו את אותו מסלול מהיר ומועדף** שהציע לנו בתחילת הדרך, כי כבר הצלחנו להסתבר ולהתרחק מהיעד, ועכשיו נשארה בידו רק אפשרות להציע לנו **דרך ארוכה וקשה יותר**, וככל 'שנצפץ' עליו עוד יותר, כך הדרך שהוא יציע לנו – תהיה עוד יותר ארוכה ועוד יותר קשה.

אך עדיין, תמיד הוא יחכה לנו, ממש עם אותה כוונה טובה שבה היה בתחילת הדרך, עם סבלנות גדולה ואין-סופית, עם **ההצעה הטובה ביותר שאפשרית באותה נקודה** **שאליה הבאנו את עצמנו**, ועם מסלול מדויק ומושלם שיביא אותנו בהצלחה ובשלום מהמקום הנוכחי שלנו עד היעד שאנו רוצים להגיע אליו.

מסלול חדש אל הטוב

וזו בדיוק 'מערכת היחסים' של הקב"ה איתנו! ה', מקור הטוב, ברא אותנו רק מתוך מטרה אחת ויחידה. כי הוא רצה **להיטיב איתנו**.

הוא נתן לנו תורה ומצוות רק כדי שיוכל לתת לנו שכר. וכדי שיוכל להיטיב איתנו, סלל לנו ה' דרך ישרה וחלקה, שאם נתמיד ללכת בה – נקבל בעולם הזה ובעולם הבא שכר ועונג אין-סופי שאין שום דבר טוב בעולם שישווה לו.

מה קורה כשאנו סוטים בטעות מהדרך שאמורה להוביל אותנו לכל הטוב הזה?

אז, הקב"ה יוצר, ממש מיוחד בשבילנו, דרך חדשה, **כדי שנוכל שוב להגיע בהקדם לטוב**

השיפוטיות שלנו כלפי אחרים - נצטרך, קודם כל, להפסיק לחלוטין את השיפוטיות כלפי עצמנו.

כי כל עוד השיפוטיות תהיה קיימת בתוכנו, סביר יהיה להניח שהיא תהיה ה'משקפיים' שלנו גם כלפי אנשים אחרים.

הו, וזה, להיפטר מהשיפוטיות ומההלקאה **העצמית** - כבר קצת יותר קשה!

כי אם אני רוצה להפסיק ולשפוט את עצמי, אני צריך לקבל את עצמי בשלימות - בדיוק כמו שאני, יחד עם כל החסרונות הקטנים והגדולים שלי. יחד עם כל החלקים הבעייתיים והאיומים שלי! וזה, תודו, כבר קשה מאוד. אה?

תקשיבו! אני מכיר את עצמי יותר טוב מכל אחד אחר, ואני יודע היטב כמה אני לא בסדר כל הזמן. אז איך בדיוק אפסיק את השיפוטיות כלפי עצמי, אם אני באמת מאמין שאני לא בסדר, ומאשים את עצמי כל יום בהרבה מאוד דברים?!

שאלה מצוינת.

בוא רגע ונלך אחורה, לתקופה שהיית ילד קטן, ואיכשהו פה ושם לא היית בסדר ולא הצלחת תמיד להשביע את רצון סובביך, כמו כל ילד קטן..

האם אתה חושב עכשיו שניתן לשפוט אותך על מה שעשית או לא עשית אז? אני מניח שלא.

למה לא, בעצם? כי אתה בטח מבין שאין מה לשפוט ילד קטן על שום דבר.

הרי הילד הקטן ההוא בטח רצה להיות טוב. למה שלא ירצה להיות ילד טוב? איזה ילד לא רוצה להיות טוב?

אבל הילד הזה נולד עם היכולות ועם הכוחות המסוימים שלו, עם התכונות הייחודיות לו, עם הסביבה המשפיעה שלו, ועם הנתונים

לדעתנו, ואנו שופטים אותנו בלב לרעה. אבל רגע, איך? למה?

הרי אם אנחנו היינו נולדים למשפחה שהוא נולד בה, והיה לנו את היכולות ואת הכוחות שלו, והיינו חיים בסביבה שבה הוא חי, והיינו עוברים בדיוק את אותו מסלול חיים שהוא עבר - הרי סביר יהיה מאוד להניח שהיינו עושים כעת בדיוק את אותו הדבר! אז על מה בדיוק אנחנו שופטים אותו עכשיו?

והרי כה ביאר ה'שפת אמת' את מאמר חז"ל אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו - **ולמקומו הרי לא תגיע לעולם**, ואם כן, איך יכול לדון את חברך, לעולם!

כשאנחנו מפנימים את ההבנה הזו לתוככי לבנו, זה משנה באופן דרמטי את ההסתכלות שלנו על כל העולם סביבנו!

איננו צריכים יותר 'להתאמץ' כדי לדון מישהו לכף זכות. אנחנו פשוט מבינים שאין לנו כלל את **האפשרות** לדון אותו.

פתאום אנחנו מבינים שאיננו יכולים לשפוט אף אחד בעולם, על שום דבר! כי אנחנו לא במקום שלו. לא היינו שם, ולעולם לא נהיה שם.

זה מרגיש מוזר. אפילו אולי קצת מפחיד.. כי כבר כל כך התרגלנו לחיות אחרת ולהיות בתפקיד השופטים והכועסים, אבל אולי באמת הגיע הרגע לזרוק את הפטיש של השופט?! כי אם אין לנו שום אפשרות להיכנס לנעליו של השני - איך בדיוק אנו שופטים אותו?!

אבל מה, יש בעיה..

יש בתוכנו משהו שמקשה עלינו מאוד להיפטר מהשיפוטיות שלנו כלפי אחרים.

כי אחרי שהבנו שכאשר אנחנו שליליים בתוכנו וכאשר אנו שיפוטניים כלפי עצמנו - אנחנו שיפוטניים גם כלפי הסביבה שלנו, יהיה די הגיוני להניח כי כאשר נרצה להפסיק את

העובדתיים שסובבים אותו, וכל אלו יצרו את מה שהוא וגרמו לו לבחור ולפעול כפי שהוא פעל. הגיוני, לא? אז על מה בדיוק יש לשפוט אותו?

ואז גדלת והפכת לילד יותר גדול ולבחור צעיר, והחיים המשיכו לזמן לך התמודדויות ואתגרים, לא תמיד קלים, והשתדלת להמשיך ולהיות טוב, לפעמים הצלחת ולפעמים לא. לפעמים היית טוב יותר ולפעמים פחות.

אבל גם אז, הרי סביר מאוד שבכל מצב התאמצת לעשות את הטוב ביותר **שלך**, עם התכונות והכוחות שלך, ומה שעשית – זה הטוב ביותר שהצלחת לעשות!

וגם היום, כשאתה כבר מבוגר, ההיגיון נשאר אותו היגיון. הרעיון במקומו עומד, ואתה לא יכול לשפוט את עצמך על שום דבר!

כי בהיגיון המציאותי, כל אחד אחר בעולם שהיה נולד וגדל עם אותם תנאים שלך – היה נוהג בדיוק כמוך. אז על מה בדיוק אתה שופט את עצמך, ועוד כל כך בחומרה?

רבינו, אתה נשמע הזוי.. אתה רוצה שאפרט בפניך את כל העבירות שלי רק מהשבוע האחרון?..

תכל'ס, אני היום לא בסדר! מה עוזר לי שאנשים אחרים היו עושים גם כמוני ושאני יכול להבין את עצמי וכו' וכו'. אני היום בן אדם לא-בסדר שעושה דברים רעים!

ולא, אני לא רוצה לקבל את עצמי כמו שאני! אפשר אפילו לומר שאני די שונא את מי שאני. כן, אני לא רוצה להיות האני של היום! מה לא מובן?

זה נכון שאתה מכיר את עצמך יותר טוב מכל אחד אחר, אבל יש רק בעיה קטנה **בהגדרות** שלך.

הבעיה היא לא **אתה**. הבעיה היא **הבעיות שלך**. הבעיות והחסרונות שעוד לא תיקנת,

אלו בעיות וחסרונות חיצוניים שאתה צריך לתקן, אבל **הם לא אתה!**

אתה – זה נשמה יהודית טהורה, טובה ומתוקה, אתה טוב בתכלית הטוב. אתה טוב, מעצם היותך. מעצם היבראותך ע"י הקב"ה.

זה שה' החזיר לך את הנשמה **היום בבוקר**, זה אומר שהוא מאמין, ברך, לגמרי, **גם היום!**

הקב"ה מכיל אותך, בדיוק כמו שאתה, והחזיר לך **אישית** את הנשמה, באופן מלא, בדיוק כמו שאתה, בלי תנאים, ובלי שינויים, עם כל המעלות והחסרונות שלך, בדיוק כפי שאתה **היום**. אז מי אתה שתפסול את עצמך?!

זה שיש לך דברים לתקן, זה מצוין. זה אומר שיש לך עוד מה לעשות כאן, בעולם הזה. אבל אין לך מה לשפוט על עצמך על הבעיות. לא על איך הם נוצרו, ולא על למה לא תיקנת אותם עד היום.

אתה רוצה להיות טוב? יופי!

אתה לא מצליח לפתור את הבעיה? מצוין. תבדוק איפה זה תקוע, **ותעשה** את המירב האפשרי שלך כדי לתקן ולהשתפר.

אבל תפסיק לחשוב ולהיות רע כלפי עצמך! תפסיק לשפוט את עצמך. להאשים את עצמך, להעניש את עצמך. להחליא את עצמך, ולהרוג את עצמך! **תרפה כבר!**

הגזמת! הלכת קצת רחוק מדי..

זהו, לדברייך כולם טובים ומתוקים ומושלמים. אין עוברי עבירות. אין בחירה. אין חרטה. אין תשובה. כל העולם טוב.

ולא רק זה. מה הבעיה לעבור עבירות, רח"ל? הרי אין לי מה לשפוט את עצמי על שום דבר, כי כל אחד במקום שלי היה כנראה עושה אותו דבר..

אז זהו, שאכן צריך להבהיר כאן מאוד ברור את הנקודה.

הנושא של 'בחירה' הוא נושא מורכב ודק עד מאוד. הספרים הק' עוסקים בו רבות, וישנן שיטות שונות בדבר.

אבל דבר אחד ברור, מעל לכל שיטה, כי בכל מצב שאנו עומדים בו יש לפנינו **נקודת בחירה מסוימת** שבה יש לנו את היכולת **להתגבר ולבחור בטוב**, או ח"ו **להניח לעצמנו ליפול** ולבחור ברע, ואז, באותה נקודת בחירה, נדרש מאיתנו להתאמץ, להתחזק, ולעשות את הטוב ביותר שלנו.

ועל כך, על אותן נקודות בחירה שנכשלנו בהן בעבר, על כך אנו חוזרים בתשובה.

אבל אחרי שקרה מה שקרה? אין לנו מה לשפוט את עצמנו על העבר. ההתבוססות הזו לא נכונה, ומיותרת להחריד.

הדבר היחיד שרלוונטי הוא, מה אנחנו אמורים ורוצים **לעשות עכשיו** כדי לתקן את פגמי העבר ולהפוך להיות טובים יותר!

השיפוטיות וההלקאה העצמית על העבר, לא מובילות אותנו לשום מקום!

שיפוטיות לא מביאה לא לחרטה ולא לתשובה, והכי נורא גם לא לתיקון המעשים.

ההיפך הגמור מכך. היא גורמת לנו להרגיש רע ולהמשיך להתבוסס ברגשי אשמה עם הלקאה עצמית בלתי פוסקת.

היא **מקבעת** בנו את התפיסה העצמית שאנחנו רעים, שאנחנו 'דפוקים', שאנחנו לא בסדר, ומבססת בנו את הייאוש מעצמנו, וזה בדיוק מה שגורם לנו להמשיך ולהיות לא-טובים ח"ו, בהתאם לתחושתנו הפנימית הרעה.

לשפוט את עצמנו, זה לכבול את עצמנו באזיקים של אשמה. זה לחיות בתחושה פנימית עמוקה וחזקה - שאנחנו לא בסדר. זה לחיות בידיעה שאנשים חייבים להיות מושלמים, ואנחנו הרי עדיין לא מושלמים..

והבעיה הגדולה באמת? שאנחנו לעולם לא

נהיה מושלמים, ואם התחושה הזו תמשיך ללוות אותנו, כמה סיכוי יש לנו שנרפה מהתחושה הרעה לגבי עצמנו? שנתמלא באמונה ובתחושות טובות וחיוביות ושנרצה להיות טובים יותר?

[וזה עוד בלי לדבר על כך שאחרי שהאדם עבר עבירה, עליו להכיר כי כך היה רצון ה'! אם הספה"ק לא היו כותבים זאת, היה מפחיד אפילו לחשוב על כך. ק"ו שלכתוב זאת.

זהו לשונו של רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א בספרו 'צדקת הצדיק': "עיקר התשובה הוא עד שיאיר ה' עיניו, שיהיו זדונות כזכויות. ר"ל, שיכיר ויבין שכל מה שחטא, היה גם כן ברצון ה' יתברך, וכשמגיע לאור זה העצום, זוכה לכפרה גמורה".]

אבל אנחנו לא צריכים להגיע עד לכך כדי להבין ששיפוטיות והלקאה עצמית אינן יעילות ואינן משרתות לא אותנו ולא את הקב"ה..

מה יחליף את השיפוטיות?

רגע, אז מה כן? אם אין לנו מה לשפוט את עצמנו על העבר, אז מה אנחנו אשמים שעברנו עבירות? מה אנחנו אשמים שהיינו לא בסדר? ולמה אנחנו צריכים עכשיו לחזור בתשובה ולתקן את העבר?
הנה הענין.

נכון, אתה לא אשם שהגעת לאן שהגעת, אתה לא 'לא-בסדר' שעשית את מה שעשית, אבל כשאתה מפיל כוס בבית, יש עליך חובה מלאה לאסוף את השברים המסוכנים, גם אם אתה לא אשם בזה שהכוס נפלה מידיך.

לדבר הזה קוראים: אחריות!

אחריות, היא זו שאמורה להחליף את השיפוטיות ואת ההלקאה העצמית שלנו - הדבר הדלוח והנוראי הזה שלא מוביל לשום מקום ולא מניב כל תועלת.

בלי שום קשר לאם יש אשמה או אין. אם

קלקלנו – יש לנו אחריות מלאה לתקן.

וכשהשיפוטיות הולכת ובמקומה נכנסת האחריות, הרצון הנקי והטהור שלנו לתקן את מה שקלקלנו – התמונה משתנה לגמרי, ופתאום רואים את הכל אחרת!

פתאום אנחנו רואים את עצמנו כאנשים טובים. פתאום האחריות ממלאת את הלב שלנו ברצון עז לתקן את עצמנו עוד יותר ולהפוך לאנשים טובים, אפילו יותר מאשר היום!

ואז, אנחנו פתאום מכילים את עצמנו. מבינים שכל בעיה שיש לנו – היא לא **אנחנו**. שהחסרונות שלנו – אינם מובנים בתוכנו. אינם חלק מאיתנו. הם משהו חיצוני בהחלט, שיש לנו את האחריות, את האפשרות, ואת הרצון לתקן!

ואז, קורה פתאום הדבר המופלא הבא – אנחנו גם משדרים את התחושה הזו החוצה!

פתאום אנחנו רואים גם את כל האנשים סביבנו כאנשים טובים באופן מוחלט, ואת הבעיות שלהם – כמשהו חיצוני לגמרי שיש להם אפשרות ורצון לתקן.

ודווקא התחושה החדשה הזו, היא זו שפתאום מאפשרת לנו פתאום לגשת ו'לגעת' בעבירות שלנו, ולפתוח ערוץ חדש, נקי וטהור, של תשובה, של חזרה אמיתית אל תחת כנפי ה' הטוב.

לבכות על מה שעוללנו לעצמנו

כשאנחנו עוצרים בימים אלו להתחרט ולבכות על הדברים הלא-טובים שעשינו בעבר, זו הזדמנות ממש טובה לבכות גם על כל מה שעוללנו **לעצמנו**, בלי שבכלל ידענו שאנחנו עושים כל כך רע לעצמנו, ובדרך גם **לקב"ה**.

זה הזמן לבכות על שנאת-חינם ששנאנו את עצמנו, על לא דבר. על כל השנים האלו שבהן שפטנו את עצמנו לרעה. על כל ההלקאות

העצמיות שהסיגו אותנו לאחור.

על כל הסבל המיותר הזה שהבאנו על עצמנו. על כל מה שעוללנו לנפש שלנו עם השיפוטיות הזו. על כל מה שעוללנו עם זה לגוף שלנו. על אי-האמון הנוראי ששידרנו לעצמנו, ועל החולשה שהשלטנו על עצמנו יום אחרי יום. על כל הנזקים שחוללנו בתוך עצמנו, ללא שזה הגיע לנו, ללא שיצא לנו איזושהי תועלת מכך, ללא שזה הביא משהו טוב לחיינו, אפילו לא משהו אחד, אפילו לא קטן. כלום.

זו גם הזדמנות לא-רעה לבכות על מה שעוללנו לאחרים. על שיפוטיות שהפעלנו כנגד כל הסביבה שלנו, על אי-אמון ועל חולשה ששידרנו והחדרנו לסובבים שלנו ולאנשים הקרובים ביותר אלינו, וגם לגשת אליהם ולבקש מקרב לב את סליחתם על כך. כמה, כמה זה כואב.

אבל גם אז, עם כל הבכי והכאב, נזכור כל רגע כי אין לנו מה להלקות את עצמנו על שום דבר, **גם לא על השיפוטיות וההלקאה העצמית שלנו..**

אנחנו יכולים לבכות, להצטער, לקלוט כמה טעינו, להתחרט, ולהבין מה וכמה אנחנו צריכים לתקן היום, אבל עדיין, לזכור שלא עשינו זאת כי היינו רעים. בשום שלב לא עשינו זאת כי רצינו להחליא את עצמנו או את הסובבים שלנו.

עשינו זאת כי זה מה שידענו אז. כי זה היה הטוב ביותר שהיינו יכולים לעשות אז. עכשיו? בעתיד? נשתדל, נתאמץ ונעשה את הכל כדי לתקן את העבר, להיות טובים יותר ולהפוך את החיים של הסובבים שלנו לטובים יותר.

כי זה מה שאנחנו.

**אנשים טובים ויהודים מתוקים,
בניו אהוביו של ה' הטוב!**

הולכים לפגוש את אבא. מה יהיה שם בדיוק?

[זה עומד להיות מרגש!]

יום כיפור.

היום הרציני הזה. היום הקדוש ביותר. הצום הכי חמור מכל הצומות. 25 שעות של עינוי הגוף. יום ארוך של תפילות, של התעסקות בעבירות שלנו, של התבוססות ברגשות אשמה על כל מה שלא היינו בסדר. טוב. ניקח נשימה ארוכה, ו... תיכף נגיע לאווירה העליזה של סוכות..

לאאא. חס ושלום. אתה בטוח לא חושב ככה. אבל ילדים קטנים לפעמים חושבים ומרגישים כך. ולפעמים, בשקט בשקט, גם אנחנו מרגישים קצת כמו ילדים.. האם אנחנו יכולים לראות את יום כיפור באור אחר לגמרי? בואו נראה.

היה הַיָּה ילד מתוק וטוב

אחרי שנגענו קצת במאמר הקודם בנושא התשובה, זה הזמן לגלות איך הצלחנו להסתבר בתוכנו עם הענין הזה.. ובכן, בואו נחזור אחורה, לראות מתי כל זה התחיל.. היית ילד קטן, ויום אחד ראית ממתק, והלכת

בשקט והכנסת אותו לכיס, בלי רשות.

הממתק בער לך בתוך הכיס. ירדת למטה, לאחורי הבנין, ואכלת אותו מהר. ואז עלית חזרה הביתה. אף אחד לא ידע כלום, והסוד הרע ננצר אצלך עמוק בלב.

האם עלה בדעתך לספר על החטא הזה להורים שלך או למבוגר אחר בסביבה? כנראה שלא.

לא ציפית שאם תגלה את הסוד מישהו יתן לך בתמורה חיבוק או נשיקה.. כנראה גם שיערת שלא יבינו אותך למה עשית את זה, ואולי אפילו יכעסו ויצעקו עליך.

אז שתקת עם עצמך. החבאת, הדחקת, ולא סיפרת על זה לאף אחד, מאז ועד היום. ואז מה קרה?

באותו רגע נוצרו אצלך בראש שתי דמויות. דמות הילד 'האמיתי'. הילד הלא-בסדר שאתה באמת, כשאתה עם עצמך לבד, ודמות הילד שאתה 'אמור להיות'. הילד הטוב והמושלם שעושה רק מצוות ודברים טובים. פתאום, נוצר בך פער בין שתי דמויות ששתיהן אתה.. ועם השנים, הפער רק הלך וגדל.

כאן ועכשיו, בדמות 'האמיתית' שלך, כביכול, יש את הבנאדם הבעייתי, הפגום, הקצת-עברייני, ואי-שם, רחוק מאוד ממך, יש איזושהי דמות מושלמת ומופלאה שאתה 'אמור' להיות, דמות שעם כל שנה שעוברת - רק הולכת ומתרחקת ממך.

ואז מגיע זמן של תשובה, הרגע שבו נדרש ממך לעצור ולהפוך להיות טוב יותר, והסיטואציה הזו קשה לך.

קשה לך לפגוש פנים אל פנים את הדמות 'האמיתית' שלך. את הדמות שאתה כל כך שונא. שאתה כל כך בורח ממנה. שאולי אתה אפילו נגעל מלחשוב עליה.

באותו רגע, אתה לא מסוגל לקבל את עצמך. אתה מדחיק את עצמך מעצמך. ולמעשה, אתה פשוט 'מתנגד' לעצמך.

ואז, מה שנשאר לך לעשות, זה לעצום חזק את העיניים. להשתדל לא לחשוב הרבה מדי. לא 'לחפור' מדי. לומר במהירות את כל מה שצריך לומר, את כל ה'על חטאים' ואת כל הסליחות, ולקוות שזה יעבור נכון, ושאיכשהו דברים בסוף יסתדרו ויהיה טוב.

די! אנחנו כבר לא אותם ילדים קטנים מאז. הגיע הזמן שנבין **מה באמת קורה.**

מי אנחנו באמת?

בואו רגע ונחזור לאותו רגע ראשון, כשבפעם הראשונה עשינו משהו לא בסדר, ומאז הלכנו והסתבכנו עם עצמנו..

תאר לעצמך שאתה יכול להגיע כיום, כאיש מבוגר, לאותו ילד קטן, טהור ותמים, באותו רגע שהוא עשה משהו לא בסדר, ולהסתכל לו, לעצמך, בתוך העיניים.

האם אתה רואה שם ילד רע? בעייתי? פגום? עברייני? **ברור שלא!**

אתה רואה ילד טוב, מותק של ממש, ילד שהוא פשוט ילד, שראה פתאום ממתק קורץ בהישג יד והיה לו קשה להתאפק. אז הוא לקח

אותו בשקט ואכל אותו מהר, והלב שלו מיד נקף, ומיד הוא התחרט על כך והרגיש נורא ואיום, כאילו שהוא עשה איזה עוול מחריד שדורש מינימום עונש מאסר..

וכל מה שאתה רוצה זה לרוץ ולחבק את הילד הקטן הזה, ולהגיד לו מכל הלב:

ילד צדיק שלי!

אתה לא באמת רע.

אתה לא באמת בעייתי.

אתה ילד טוב, שרק נפל לרגע.

אתה פשוט ילד טוב, מתוק וטהור!

ובקפיצה לעכשיו, רגע לפני יום הכיפורים הבא עלינו לטובה, מה דעתך, שהגיע הרגע שתעצור, ותגיד **לעצמך, עכשיו**, את המילים האלו, שהיית אומר לעצמך כילד, כשנפלת עם גניבה קטנה. את המילים שאף אחד לא אמר לך אז, וכנראה גם לא מאז ועד היום:

ילד צדיק שלי!

אתה לא באמת רע.

אתה לא באמת בעייתי.

אתה ילד טוב, שרק נפל לרגע.

אתה פשוט ילד טוב, מתוק וטהור!

כן. הגיע הזמן לערוך פגישה מרגשת בין שתי 'הדמויות'. בין הילד הרע והבעייתי, 'האמיתי' כביכול, לבין הילד הצדיק שאתה 'אמור להיות', ופשוט להתחיל ולסגור את הפער ביניהם.

הגיע הרגע להבין, **שאתה** לא באמת רע.

שאתה לא באמת בעייתי. שאתה לא באמת פגום. שאתה לא באמת קצת-עברייני.

להיפך. אתה, בן אדם טוב, נקי וטהור, ולא משנה בכלל מה עשית, כמה גנבת, ואת מי רצחת. בכל מצב - אתה נשאר טוב. כל מה **שעשית** - זה לא **אתה**. זה לא חלק ממך, וזה לא משנה את **ההגדרה** שלך.

כי אתה - יהודי טוב וטהור, שאף אחד בעולם

לא יכול להפוך אותך לרע. **אפילו לא אתה.**

מרושע, אמא'לה, כמה זה נורא להיות אתה!
כי התחושה הזו? היא זו שמובילה אותנו ליפול
שוב. כי מי שמרגיש רע עם עצמו, ממשיך
להגשים בפועל את ההרגשה הזו, בעוד
שדווקא זה שמרגיש שהוא רק 'נפל', ושבעצם
הוא נשמה טובה ויקרה – הוא זה שימשיך
להתאמץ ולהיות טוב יותר.

ה' רוצה שתאמין בעצמך. שתראה את הטוב
שלך ותזכור שגם הוא רואה אותך **בטהרתך**,
גם בתוך הלכלוך שהקפת את עצמך עם
הזמן..

תשובה – לא 'מוצר לעבריינים'

וכשאנחנו ניגשים לתשובה, אנחנו צריכים
לדעת שאנחנו לא חוזרים בתשובה כי אנחנו
רעים. תשובה זו לא 'תוכנית שיקום' לבעלי
עבירות בסדר-גודל כמונו.

אנחנו חוזרים בתשובה כי אנחנו יהודים, בלי
קשר בכלל באיזה מצב רוחני אנחנו, ואם
אנחנו צדיקי הדור, או אלו שניצבים בצד השני
לגמרי – התשובה נועדה לכולם באותה מידה!
לה' יש מלאכים מושלמים בשמים, ויש לו
ילדים יהודים בארץ. כולם ילדיו, כולם אהוביו,
גם אם כל אחד מהם נמצא במצב אחר. יש לו
מכל הסוגים. החל מהצדיק הגדול ביותר עם
מיליארדי זכויות, ועד הצדיק הקטן ביותר עם
זכויות מעטות בלבד.

אין צדיק מושלם, מהסיבה הפשוטה ביותר.
כי ה' הוא אין-סוף, והצדיק הגדול ביותר
בעולם יש לו עוד לאן לשאוף ומה להשיג
בעבודתו, וכל עוד הוא לא מגיע לזה, הוא
במצב חסרון, וגם הוא צריך לחזור בתשובה.
'תשובה' זה לא מצב בדיעבד. מצוות התשובה
היא לא 'מוצר לעבריינים', כמונו למשל. היא
שייכת **לכל אחד**. ה' הכין אותה מראש והעניק
אותה **לכל יהודי**, גם לבעל שם טוב, וגם לגאון
מווילנא, כדי שכל יהודי יחזור בתשובה על מה
שחסר לו בקירבתו לה'.

אתה – זה לא איך שאתה רואה את עצמך.
אתה אפילו לא סך כל המצוות והעבירות שלך.
אתה – זה מי שאתה באמת **רוצה להיות!**
ועמוק בתוך הלב? אתה משתוקק להיות הטוב
ביותר, גם אם לפעמים אתה שוכח **אפילו**
מזה!

תשובה – כי זה לא אתה!

זה לא אני אומר לך את זה. הקב"ה אומר את
זה!

הנביא אומר לעם ישראל בשם ה': שובה
ישראל עד ה' אלוקיך, **כי – כשלת** בעוונך.
אתה יודע למה אתה יכול לשוב אל ה'? כי
כשלת. כי זה לא באמת אתה. כי זה כמו
שנכשלת באבן ברחוב ונפלת. אופס, משהו
חריג ולא טבעי קרה לך!

אנחנו צועקים ביום-כיפור 'כי לכל העם
בשגגה', ומרגישים שזו תפילה או בקשה שלנו,
מין התנצלות שלנו לה' שהעבירות שלנו לא
היו בכוונה, רק בשוגג.
אבל לא. זו **עדות** של התורה הק', של הקב"ה:
כי לכל העם – בשגגה. שהעבירות של בני
ישראל, זה לא הם. תמיד כשהם לא בסדר –
זה בשגגה. זו נפילה. זו חריגה מהמצב הטבעי
שלהם, ממה שהם באמת.
ובפנים? גם אתה יודע את זה.

אתה יודע שעבירות זה לא באמת 'המחלקה'
שלך. אתה רוצה הרבה יותר לעשות את רצון
ה' מאשר להיגרר אחרי עבירות.

אבל לפעמים קשה לך להתגבר, בדיוק כמו
שאיש שמן קשה לו להתאפק מלאכול הרבה,
גם אם הוא יודע במאה אחוז שזה לא בריא
בשבילו, וגם אם בפנים בפנים, הוא לא רוצה
לאכול את האוכל הזה שהוא אוכל עכשיו!

ומה שהקב"ה מתחנן אלינו, זה שלא נחשוב
ש'הלך עלינו'. שבשום מצב לא נרגיש אבודים
ותלושים. שנמשיך ונאהב את עצמנו גם אחרי
שהרשענו, ולא נרגיש בפנים תחושה של: רשע

'להסתכל לעבירות בעיניים'

ועכשיו, כשאתה מבין שהתשובה היא לא תוכנית לעבריינים, ושהחטאים הם לא אתה אלא רק נפילות זמניות – זה הזמן לעצור ולהפסיק להדחיק את המעשים הרעים שלנו, ולהיות מוכן לראות אותם, ולהתמודד מולם. כי כדי לחזור בתשובה, אנחנו חייבים קודם כל לפגוש עם עצמנו – ומשם להתחיל ולצעוד. להימנע מלראות את העבירות שלנו – לא מגיע ממקום טוב ומועיל. הוא מגיע מהמקום של האגו הגבוה שלנו, שלא מוכן לראות את החלקים החלשים והלא-מושלמים שלנו.. להימנע מלראות את העבירות שלנו – גם מגיע מהפחד שלנו להתייצב ולעמוד מולן, בכנות, עם כל הענווה, ולהכיר בכך שכאשר עשינו אותן – באמת נהגנו לא בסדר, ועכשיו אנחנו צריכים לקחת אחריות על המעשים הלא-טובים ההם ולראות איך אנחנו מתקנים אותן.

אבל אי-ההכרה שלנו במצבנו וההדחקה של החלקים השליליים שלנו – לא מקדם אותנו בכלום. להיפך. זה רק גורם לנו לסגת אחור. הדבר הטוב ביותר שאנו יכולים לעשות למען עצמנו, זה לאזור אומץ, להתחיל ו'להסתכל לעבירות בעיניים', ממש לראות אותם, להרגיש אותם, לא ממקום של אשמה ושיפוטיות עצמית, אלא ממקום של אחריות ורצון לתיקון, וממקום של כאב, פשוט כאב.

זה הזמן להיות מוכן להרגיש את הכאב של אותו מקום נמוך. בלי להסתיר. בלי לחפות. בלי לנסות להבין, ובלי לתרץ.

פשוט לראות את המקומות החלשים שלנו, ולגלות איפה באמת אנחנו עומדים, ולכאוב, **ולהישבר**, ואפילו לבכות.

לא. אל נא 'תברח' ביום הכיפורים רק לתפילות, לסליחות ולפיוטים, ותסתפק בהם. ברור שצריך אותם, והם חלק מהיום, אבל ה'

מבקש את הלב שלך, שתעצור רגע, ותעמוד מולו באמת, כמו שאתה, וזה מה שיחולל בך שינוי בתוך הלב!

שב עם ה' לדיבור פתוח, כן ואמיתי, על המצב הרוחני שלך ועל העבירות שלך. רק אתה והוא ביחד. כי תשובה, זה לא להתבוסס אתה עם עצמך לבד. זה **דו-שיח**. זה לדבר עם ה'.

פשוט תכאב את הכאב. את האכזבה, את הכשלון, את הנפילה, את הגעגוע לחיים טובים, שמחים ומרוממים יותר. תרגיש את הכמיהה הפנימית לשוב למקום האמיתי שלך. **דווקא הכאב הזה והשבירה הזו – היא היא התשובה!**

קבל את המקום הנוכחי שלך

וככל שאנו מוכנים להרכין ראש ולהרגיש עד הסוף את הכובד של העבירות שלנו – כך נרגיש יותר את ההקלה שהיום הזה מביא לנו. כמה זה משחרר. כמה זה מטהר - - -

לקבל את עצמך בשלימות. בדיוק כמו שאתה. להושיט ידיים אוהבות לאתה האמיתי. עם כל הבעיות. עם כל העבירות והנפילות, ועם זאת, לזכור שאנחנו לא באמת רוצים להיות חברים של העבירות האלו. אנחנו אולי עדיין לא צדיקים גדולים. אבל אנחנו לא מוכנים להיות אפילו לא רשעים קטנים.

תשלים עם מי שאתה היום, כי זהו בדיוק רצון השי"ת. העבר לא רלוונטי בכלל. ה' הוביל אותך בנתיב הזה, וזה שאתה כאן, במקום הזה – **זה לא מצב בדיעבד**. זה בדיוק המקום הנכון שלך עכשיו, ובמקום הזה שלך, עכשיו, יש במיוחד בשבילך את התוכנית האלוהית ששמה תשובה, שמתחילה בדיוק מאותה נקודה שבו אתה נמצא עכשיו, ומגיעה ישירות עד אליו, עד הקב"ה!

ואז, ברגע הגילוי האמיתי הזה, אנחנו פשוט מרגישים תחושת שלימות. שמצאנו את **עצמנו**. שאנחנו יודעים איפה בדיוק

אנחנו עומדים עכשיו, אבל זוכרים גם מי אנחנו באמת, בתוך הלב, ואיפה אנחנו רוצים להיות, ויודעים שמכאן אנחנו רוצים להתחיל ולצעוד בדרך הנכונה ולהפוך לטובים יותר.

רק תתחיל, רק תפתח דלת

לא. הכוונה אינה שתהפוך להיות בבת אחת צדיק הדור והדרו.

ה' לא דורש מאיתנו שנמחק את כל מי שאנחנו כיום ושפתאום נהפוך להיות מלאכים. לכל אחד מאיתנו יש בראש איזשהו חלום כמוס לגמור לחלוטין עם כל הרע ולהפוך להיות האיש המושלם והצדיק שאנחנו 'אמורים' להיות.

אבל הציפיה הזו - לא נכונה לנו.

הרצון הזה לראות כבר שהכל טוב. להפוך למושלם. להיות לא-אני. להיות איזה צדיק שאני אפילו לא מכיר - זה מה שגורם לנו להתייאש ולהרים ידיים מאוד מהר, ואיכשהו 'להתגלגל' ולחכות שהימים הנוראים יסתיימו. ה' לא רוצה את זה מאיתנו. מלאכים מושלמים שעושים תמיד הכל פיקס - יש לו הרבה. יהודים שקמים ונופלים ושוב מתאמצים לקום - יש לו בקושי. והוא שמח על כל אחד ואחד מהם, כולל עלי ועליך.

ה' לא רוצה שתהיה מחר משה רבינו. ה' גם לא רוצה שתהיה כמו הרב שלך. הוא רוצה **שתהיה אתה**, האתה האמיתי. בלי השכבות הלא-טובות שנוספו עם השנים. הוא רוצה **אותך**, כמו שאתה עכשיו, ושתתחיל ללכת ולהתקדם מהמקום שבו אתה עומד כרגע.

במה? איך? בתוך הלב שלך **אתה יודע!**

כן. הוא גם יודע שלא תוכל להסיר את השכבות בבת אחת, והוא סבלן ומוכן לחכות, שתסיר אותם לאט לאט, בקצב הנכון והמתאים לך.

ה' לא רוצה ממך **תוצאה מושלמת**, שתהיה מלאך. עובדה שהוא לא ברא אותך כמלאך.

הוא רוצה ממך שתעשה את **הדרך שלך!**

הוא רק מבקש ממך שתפתח את הפתח. אפילו לא פתח גדול. רק פתח קטן. פצפון. כחודו של מחט - כדי שהוא יוכל 'להיכנס' ולהמשיך לעשות בשבילך את העבודה.

הוא מבקש שתבדוק איך אתה יכול לעשות את **הטוב ביותר שלך**, באמת, במציאות, צעד אחר צעד, ושתחשוב מה **הצעד האחד**, הראשון, שאתה יכול לעשות עכשיו.

הוא לא רוצה את המושלמות שלך. הוא רוצה רק את הרצון שלך. את הלב שלך.

הקב"ה מבקש ממך: תבחר את הדבר הכי קטן שתוכל באמת לעמוד בו, ואז הלב שלך יתהפך. פתאום תרגיש קרוב אלי, ואז אני בעצמי אחבק אותך ואקרב אותך אלי עוד יותר!

עשית את המעט שלך? ה' ישלים בשבילך את שאר העבודה. עיצומו של יום מכפר.

האם אתה מוכן לתת לו את הלב שלך ביום הכיפורים הזה?

ה' משתוקק באהבה

לשמוע את העבירות שלך!

ואחרי שאנחנו מוכנים לעמוד מול עצמנו ומכירים את המקום המדויק והאמיתי שלנו, זה הרגע לכאוב ולהתוודות על זה בקול, ולספר בכל הכנות לאבינו שבשמים כמה נפלנו.

כי בניגוד למה שהרגשת בתור ילד, שהיה

קשה לך לבוא ולספר על הנפילות שלך כי פחדת מהתגובה, אצל ה' - זה בדיוק הפוך!

אתה לא מכיר את הדבר הזה, פשוט כי לא היתה לך מעולם הזדמנות להרגיש אותה במוחש. לא הכרת מצב שבו אתה מגיע למישהו להתוודות על דבר נורא שעשית, והצד השני מגיב לך באהבה ובשמחה רבה.

מה שהכרת - היה כנראה ההיפך מכך.

אבל ה' הוא דווקא מייחל לשמוע ממך על

העבירות שלך. זהו בדיוק אחד מתנאי התשובה. להתוודות בפה מלא. לספר על החטאים שעשית. כי ה' רוצה לשמוע ולראות אותך **מוציא את זה ממך!** הוא רוצה לשמוע איך הפסולת יוצאת ממך החוצה.

העבירות יוצאות - החוצה!

יותר מזה. היום הזה, שבו כל הילדים שלו מוציאים את ה'לכלוך' החוצה, היה אמור לכאורה להיות היום הכי 'שחור' בממלכה.

אבל אצל הקב"ה זה היום הכי קדוש והכי שמח. הוא אוהב את היום הזה יותר מכל יום אחר בשנה!

על הפסוק 'ימים יוצרו **ולו אחד בהם**', אומרים חז"ל שמכל הימים שיצר ה', בחר לו יום אחד, יחיד ומיוחד, שהוא **שלו**, וזהו יום הכיפורים! כי היום הזה 'הוא שמחה גדולה לפני מי שאמר והיה העולם'.

כי ה' יודע שבסוף היום הזה, כל הילדים היקרים והאהובים שלו יהיו נקיים, רחוצים, טהורים, וקרובים אליו, יותר מאי-פעם!

תחשוב על אמא שיודעת כי התינוק הקטן שלה התלכלך באופן נורא.

על מה היא חושבת באותם רגעים? על הלכלוך? על למה הוא התלכלך? לא! היא חושבת רק על התינוק המתוק והנקי שלה! הלב שלה יוצא אליו ולסבל שהוא עובר בגלל הלכלוך שמציק לו, וכל מה שהיא רוצה זה רק לעזור לו להתנקות, ושהילד המתוק שלה יהיה שוב נקי וטהור.

אבל כדי שזה יקרה? התינוק צריך להגיע אליה, ולומר לה: אמא, התלכלכתי, כאן, וכאן, וגם כאן. אמא, אני רוצה להיות נקי. אמא, תנקי אותי בבקשה!

הוא צריך לבוא לספר לה על כך, להיות מוכן להתנקות, לאפשר לאמו לנקות אותו, ולרצות להמשיך ולהיות נקי!

ואחרי שהאמא מנקה אותו - האהבה הגדולה

שלה אליו **רק גוברת.**

זה בדיוק מה שה' רוצה מאיתנו. שנכיר בכללך. שנתחרט ונרצה להתנקות. שנתוודה. שפשוט נודה בבעיות שאנו סוחבים. 'שנאפשר' לו לנקות אותנו, ושנחליט להתאמץ מהיום לא להתלכלך יותר, כמה שאנו יכולים. זהו.

עוד פעם אתה מבטיח להשתפר?!

ואז מזדחלת אלינו המחשבה המציקה:

אבל הרי אני לא באמת באמת חוזר בתשובה, ואני גם די מתקשה להאמין שדווקא השנה

אהפוך לצדיק גדול. כבר הבטחתי כל כך הרבה פעמים, ובתוך לבי, עם כל הרצון הטוב שלי, קשה לי להאמין שהשנה זה יהיה אחרת. אז למה שה' יקבל את התשובה העלובה שלי?

אז הנה הענין. אנחנו מתייחסים לקב"ה עם המושגים שלנו, ולא מסוגלים להבין איך תשובה יכולה 'לעבוד' אם כבר הבטחנו כל כך הרבה פעמים ולא קיימנו.

אבל אצל הקב"ה, בשונה מאיתנו, אין שום הבדל, ולו הדק ביותר, בין הפעם הראשונה לבין הפעם העשרים. הקב"ה הוא **מרבה** לסלוח. ללא אותיות קטנות, וללא הגבלת מספר או פריטים.

ואם אין לנו אמונה בזה שיום הכיפורים מכפר לנו - אנחנו צריכים לחזור בתשובה **על זה.**

ה' לא צריך ממך את מה שאתה חושב שהוא צריך ממך. הוא רוצה את הלב שלך כפי שהוא עכשיו, ואת מה שאתה יכול לתת לו עכשיו.

התשובה שלך לא מושלמת? ה' הטוב בכבודו ובעצמו מבטיח: **ארפא משובתם** - אני בעצמי 'ארפא' ואחזק את התשובה שלהם, כך שהיא תהיה כבר מושלמת.

כי ה' רואה את הפנימיות שלך **יותר ממך.**

'עד שיעיד עליו יודע תעלומות' - פירשו

צדיקים: ה' שהוא יודע את **תעלומות לבך הטוב יותר ממך**, והוא יעיד עליך טובות את

מה שאתה לא יכול להעיד על עצמך.

צום של שחרור והקלה

אז אם זה יום כל כך שמח, מה פשר העינוי של הצום הארוך הזה?

אכן, בניגוד למה שחלקנו חושבים, אנחנו לא צמים ביום הזה כדי להתאבל על העבר הרע שלנו, או כדי להעניש את עצמנו על חטאינו. הצום של יום הכיפורים נועד לכך כדי שה' יוכל לטהר אותנו ביום הזה.

תאר לעצמך שאתה חייב לרוץ מהר כדי להגיע בדחיפות למקום מסוים, אבל אתה עטוף במעיל גדול וכבד שמגביל את התנועות שלך ולא מאפשר לך לרוץ כמו שאתה רוצה. הרי ברור שתוריד את המעיל שלך או כל פריט לבוש אחר שאתה יכול, כדי שתוכל לרוץ במהירות ובחופשיות.

זה בדיוק מה שקורה ביום הכיפורים!

הנשמה שלנו מגיעה ממקום גבוה וטהור מאוד, וה'לכלוך' שיצרנו פוגמת מאוד בנשמה, בדרגה שאיננו יכולים להשיג.

ואנחנו? אין לנו את חומרי הניקוי המיוחדים ואת המומחיות הנדרשת כדי לטפל בניקוי המורכב והעדין הזה. רק ה', אדון כל הנשמות, יכול לעשות עבורנו את הניקיון הזה.

ה' רוצה לנקות אותנו בשלימות ולהעביר אותנו ביום הזה דרך ארוכה מאוד, דרך שבימים רגילים היא לוקחת הרבה יותר זמן והרבה יותר מאמץ, ואולי גם גובה מאיתנו מחיר לא-קטן.

אך כדי להיות יכולים לעשות את הדרך הארוכה והמהירה הזו, אנו חייבים להיות 'משוחררים' וקלילים. להיות פחות קשורים לכבלי העולם הזה ויותר מחוברים לה', כדי שהקב"ה יוכל 'להריץ' אותנו מהר.

לכן אנחנו מתנזרים במשך כל היממה הזו מכל ההנאות הגשמיות, כדי שנוכל להתחבר

חזק יותר לקדושה האלוקית. שנוכל 'לרוץ' את הדרך הזו במהירות, ולהתנקות ביום אחד מכל הלכלוך שצברנו במשך שנה שלימה! זהו לא צום של צער, אלא צום של התעלות! צום של פחות גשמיות, שמפנה מקום ליותר רוחניות.

פתאום, כשאנחנו מבינים את זה, כל דקה של צום ושל סבל ביום הזה – מקבלת אצלנו משמעות כבירה ומרגשת.

תאר לעצמך איך תרגיש במשך כל הצום כשתזכור את הדבר המדהים הזה!

שמחה בוקעת לבבות

נכון שאנחנו נכנסים ליום לא קל. יום שבו נפגוש את המקום הנמוך שלנו ואת החלקים הבעייתיים והלא-מושלמים שלנו.

אבל ביום הזה אנחנו שמחים ומאושרים כבר מהרגע הראשון, כי אנחנו יודעים שמדובר בתהליך מרגש ומשמח של ניקיון והיטהרות.

אנחנו **כבר עכשיו** יודעים איך זה יסתיים.

שבסוף היום הזה נצא טהורים, נקיים ומשוחררים, כמו שכבר לא היינו שנה שלימה! ולכן אנחנו שמחים כבר מראש ועושים סעודת חג בערב יום כיפור, כדי לבטא את האמונה השלימה בכפרה ואת שמחתנו הגדולה בה'.

הלב שלנו מתמלא בשמחה עצומה על כך שבמקום שאנחנו נישא בתוצאות הנזקים שחוללנו יום אחר יום במשך שנה שלימה, ה' הטוב מגיע וסולח לנו על הכל, ביום אחד, מאפס לנו את כל החובות, ולסיום, גם מחתים לנו דרכון מדהים לשנה חדשה, טובה ומתוקה!

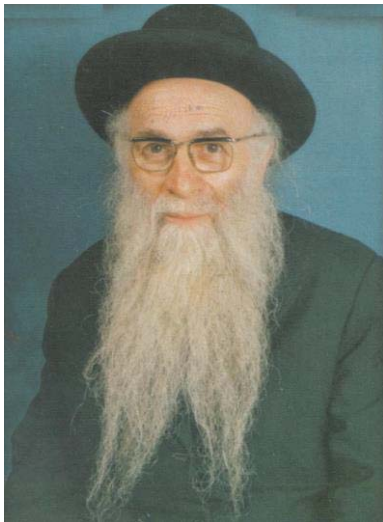
כמה, כמה טוב ה'!

צום קל ומרומם, גמר חתימה טובה ושנה מתוקה ומבורכת

היו ברכה יקירי.

ברוך שובקס

פניני הצדיקים

הגאון הרב שלום סאפרין מקאמרנא זצ"ל בעל ה'מעשה שלום'- נולד ב-כ"ד תמוז ה'תרע"ו (1916) בעיר בוריסלוב שבגליציה. נקרא שמו בישראל שלום ע"ש סבו מצד אימו (הרה"ק השר שלום מבעלזא זע"א). דור רביעי לאדמו"ר הראשון לבית קאמרנא, הרה"ק המקובל רבי יצחק אייזיק יהודה יחיאל זע"א (בעל 'היכל הברכה'- העיד על עצמו שבהיותו כבר כבן שנתיים עד חמש השיג מראות נפלאים ואף את רוח-הקודש). למד בישיבת צהלים בעיר הונגריה וכן למד בישיבת ראחוב וביחוד בישיבת מונקאטש. בניסי ניסים ניצל מהשואה כשברגע האחרון עלה על ספינת מעפילים שהפליגה מרומניה לארץ ישראל כשהוא מקיים במסירות נפש עילאית את המצוות בספינה.

כשהגיע לארץ נלקח למחנה מעצר בעתלית. שם הכשיר את מטבח המחנה וניהל בית כנסת ואורח חיים לאנשים החרדים שרצו להרגיש טעם שבת וחג. אחרי ששוחרר מהמחנה בחר לגור בשכונת 'שערי חסד' בירושלים והחל לשמש לרבה של בית הכנסת 'קהל חסידים'. היה בידידות עם שאר רבני השכונה, ביניהם הגאון ר' דוב בעריש וינפעלד (הגאון מטשעבין), הגאון ר' שלמה זלמן אוירבך וכו'. נפטר ב-י"ג תשרי ה'תשנ"ח (1997). חי כ-81 שנים. ציונו בחלקת הרבנים בהר המנוחות בירושלים. על שמו הוקם המוסדות התורניים 'עטרת שלום' בתי מדרש וישיבות וכוללים, הוצאת ספרים וכן הוצאת עלון שבועי תורני בשם 'עטרת שלום' ועוד.

סבא (מצד אביו): הגאון ר' אברהם מרדכי מקאמרנא (בעל ה'מדרכי אברהם'). **סבא (מצד אימו):** הגאון רבי יצחק פלאם זצ"ל (רב ואב"ד בעיר קראטשין ולבוב). **אביו:** הגאון ר' חיים יעקב מקאמרנא (בעל ה'פרי חיים'). **אמו:** הרבנית מרת חיה. **נשותיו:** הרבנית מרת ציפורה יוטא (בזיווג ראשון- בת של הגאון רבי בן ציון וויס אב"ד העיר ראסוויגף. נפטרה ממחלה יחד עם בנה הקטן אהרון), הרבנית מרת גאלדא לאה (בזיווג שני- בת הגאון המפורסם רבי ישראל יצחק רייזמן חבר הבד"ץ העדה החרדית בירושלים). **ילדיו:** האדמו"ר המקובל רבי נתנאל סאפרין שליט"א, ר' אברהם מרדכי מירושלים ור' אליעזר צבי מבית שמש ובתו מרת חווה סימא ע"ה (נישאה לר' יששכר שטוקהמר).

מרבותיו: הגאון ר' לוי יצחק גרינוואלד, הגאון ר' שלמה זלמן פרידמן, הגאון ר' חיים אלעזר שפירא (בעל ה'מנחת אלעזר'), הגאון ר' ישראל הגר מויז'ניץ (בעל ה'אהבת ישראל') והגאון ר' אהרן רוקח מבעלזא. **מתלמידיו:** ר' אברהם צבי בק (רבה של מלברוק). **מספריו:** ימעשה שלום- על התורה ינפש שלום- על תהילים ינשמת שלום- על פרקי אבות.

כאשר רבינו עלה על ספינת מעפילים שהפליגה מרומניה לארץ ישראל, הוברר לו כי אחיו, ר' מנחם מאניש יושב בכלא על עוון ריגול, מיד עשה את כל המאמצים לשחררו למרות שידע כי הוא עומד להפסיד את ההפלגה ולמעשה הצלת חייו תלויה בספינה זו. בסיכומו של עניין בחסדי שמים הצליח גם לשחרר את אחיו בערבות מתאימה וגם להספיק את הספינה שבזכותה הגיע לארץ ישראל וכך ניצל מהשואה האימה ברגע האחרון.

בזמן ההפלגה רבינו מסר את נפשו על המצוות ובכללם גם על נטילת ידיים ולכן בחר לישון על הדרגש הנמוך על יד הרצפה שישן קרוב לדוד המים שעל הספינה, וכן בימי החנוכה הדליק נרות חנוכה על הספינה מהשמן ששמר מהמנה היומית הקצובה לאוכל.

רבינו אמר שמי שיעזור לו לחתן את בנו הגדול יבטיח לו כל מה שצריך. אחד העשירים הגדולים בלונדון אמר לו שהוא מוכן לשלם את הוצאות החתונה, אבל בתנאי- יש לו משפט עם גוי ולמרות שהוא יודע שהוא זכאי חושש הוא מתוצאות המשפט שכן השופט שעתידי לדון בענייניו ידוע בתור אנטישמי ובוודאי יפסוק לרעתו. ולכן הוא רוצה שהצדיק יבטיח לו כי יצא זכאי. אמר לו רבינו: "אל תדאג, יהיה בסדר". ביום המשפט בבוקר שמעו בחדשות כי השופט האנטישמי הלך לישון במיטתו ולא קם בבוקר. לפיכך נקבע כי שופט אחר יפסוק בעניינו והוא זיכה את העשיר כדברי רבינו.

רבינו נהג לקום בכל יום לפנות בוקר בשעה שלוש לפנות בוקר כדי לעשות תיקון חצות וללכת לבית הכנסת להגיד שיעור במשניות ולהתפלל כותיקין ואחר התפילה היה אומר בנוסף גם שיעור בהלכה. כשהיה צעיר לימים והיו לו ילדים קטנים בבית, חשש רבינו, שאם יקום לפנות בוקר בבית, ילדיו יתעוררו משנתם ויהיה גזל שינה וכן יפריע לרעייתו, ולכן בחר לישון בחצר שהיה לו לפני הבית. רבינו ישן על ספסל שהיה ברוחב שלושים ס"מ בלבד וכך נהג גם בימי החורף הקרים לישון על הספסל, וכך העביר את שעות השינה הקצרים שלו.

נהג לשים הסכך על הסוכה שלו אפילו שהיה זקן והיה לו קשה לעלות על הסולם. מספר שנים לפני שנפטר עלה על הסולם ונפל ושבר את רגלו. שנה לאחר מכן חשבו התלמידים כי בוודאי השנה לא יטריח לשים הסכך בעצמו אחרי מה שקרה שנה קודמת אלא יבקש מאחד הבחורים עזרה. אולם להפתעתם המרובה ראו ערב החג כי רבינו לקח את הסולם ועלה את שלביו והניח את הסכך כדי לקיים את המצווה בעצמו ובהידור.

אחד מחסידי רבינו היה לו בן שחלה במחלה קשה ל"ע והרופאים לא נתנו שום סיכוי לבן שיברא. בצר לו פניו לרבינו שאמר לו לעשות פדיון על ידי שהאבא של הבן יעניק לו את הבן מתנה, וכך הוא יהיה בנו של הרב, והרי על הבן שלו לא גזרו בשמים שיהיה חולה במחלה. וכך עשו מעמד נתינת מתנה של הילד חולה לצדיק, והילד הבריא נגד כל התחזיות, וכל השנים הרבי החזיק את עצמו כאבא של הבן ואף הטריח לנסוע עד לאמריקה בשביל להשתתף בחתונה של הילד.

הצדיק רבי כליפה אלמליח זצ"ל - נולד בשנת ה'תר"ו (1844) בכפר אית אנשי (מעליא). משתייך למשפחת אלמליח, מהמשפחות המיוחסות שבספרד, מתוכה קמו גדולי תורה רבים. בתחילה משפחתו התגוררה בכפר הסמוך תשמישית ומשם עברה משפחת אלמליח לאולדמנצור. בהיותו כבן ארבע עשר שנים נסע ללמוד תורה וחכמה מחכמי מרכאש. על רבינו עברו תקופות קשות, ביניהם ימי רעב נוראים, **ומספרים, שהרעב היה קשה כל כך, עד שנשרו שערותיו מראשו**. רבינו התעלה בכל מכמני התורה. מסיבה זו לא פלא שבשעה שסיים ללמוד את מקצועות הקודש, המליצו עליו לבוא ולכהן כרב באחד מהכפרים החשובים – אולדמנצור הנמצא בשיפולי הרי האטלס (הממוקם כמאתיים קילומטר דרומית למרכאש).

בגיל מאה שנים נפל רבינו מהגג מגובה של שתי קומות ובמשך שש שנים לאחר הנפילה התגורר בבית חותנו - משפחת דהן, ולאחר מכן בארבע השנים האחרונות שהה בבית בנו מסעוד בקזבלנקה, שביקש לקיים מצוות כיבוד הורים, בני המשפחה טיפלו בו במסירות עד פטירתו. לאורך שמונים ושלוש שנות כהונתו כרב הכפר אולדמנצור, שימש כשוחט של כל בני הכפר, וביתר תפקידי הרב-שליח ציבור, סופר סת"ם, כתיבת קמעות על קלף או בתוך צלחת, שהועילו לחולים, הרבצת תורה, קידושין, וגירושין. העידה בתו, כי נדיר שיהיה גט בכפר, מאחר שהרב עשה הכול כדי להשכין שלום. הרב העמיד מאות תלמידים מבני הכפר לגאון ולתפארת. **מלומד בניסים**.

בתו עישה העידה, כי רבינו לא היה יוצא מן הסוכה כל שבעת ימי החג, למעט בזמן התפילה בבית הכנסת. נפטר ב-ג' סוכות, ט"ז תשרי ה'תשי"ה (1954). ציונו בבית העלמין קזבלנקה. מכל ערי המחוז קזבלנקה ומרקש הגיעו לבכות את פטירתו של רבינו ובשעת הלוויה תקעו בשופרות ועשו הקפות, כפי שנהגו בלווייתיהם של צדיקים. חי כ-110 שנים.

אביו: ר' מסעוד (אשר סירב לעשות תורתו אומנתו והתפרנס מעבודת כפיים). **אמו:** מרת רחל (התפרסמה במעשי החסד הרבים ובצדקתה). **מרבנותיו:** ר' דוד שלוש.
ילדיו: ר' מסעוד, מרת עישה, מרת זוהרה דהן.

לילה אחד התארח רבינו אצל ביתו זוהרה דהן, מחמת החום הכבד ששרר עלה רבינו לגג הבית, שהיה בגובה שתי קומות, יחד עימו ישן הנכד ניסים דהן, באמצע הלילה קם רבינו לעסוק בתורה ולומר תיקון חצות בבכי ובתמרורים. לפתע, מסיבה שאינה ידועה מעד רבינו ונפל לחצר. באותו זמן הצדיק היה בגיל מאה שנים ובגין נפילה זו שכב גוסס במשך מספר ימים, עד שכבר החשיבוהו למת.

בני הכפר והמשפחה הרבו בתפילות למענו, ו'קרעו' את השמים בתחנונים לבריאות הצדיק. ביום השלישי לגסיסתו כשבאו אנשי החברה קדישא לומר עימו וידוי וקריאת שמע כיוון שהגיעו למסקנה, כי לא נותר לו זמן רב לחיות, נדהמו לראות את רבינו פותח את עיניו ומספר להם את השתלשלות המאורעות מאז נפילתו מגג ביתו. "בשעה שנפלת, סיפר רבינו, הגיע אליהו הנביא, זכור לטוב, לתמוך בי שלא אֶנְקֶה. והנה בחלומי רואה אני תשעה מלאכים, שבאו לבשרני כי אמשך לחיות, וכל אחד מבטיחני שנה נוספת לחיי, ואני מצטרף עימם לברכה לשנה עשירית, וכך **הבטיחו לי עוד עשר שנות חיים!**" הסובבים את מיטתו חשבוהו להוזה, הרי גוסס הוא ונוטה למות.

במקום נכח גם רבי דוד סוויסה, שהיסה את כולם ואמר - 'זקני תלמידי חכמים ככל שמזקינים דעתם מתיישבת עליהם', חלילה לנו לזלזל במילותיו של רבינו למרות גילו המופלג ומצב בריאותו הרופף. מיד הוציא רבינו פתק מכיסו ורשם עליו את התאריך המדויק, שבו אירע המעשה - יום רביעי של חול המועד סוכות, ואכן כפי שהרב אמר כך היה, **חזר הוא לאיתנו הראשון, ולאחר עשור שנים בדיוק! נפטר רבינו**.

בנו ר' מסעוד, מספר, שבאחד ממסעותיו עם המשאית שברשותו שבה העביר צמר ממקום למקום, נתקע עמה במדבר בדרך מקזבלנקה למרכאש כשהמים ברשותו נגמרו, מיד יצא מן הרכב והרים את ידו לשמים בתפילה למצוא מקור מים וביקש שהקב"ה יושיע אותו בזכות אביו הקדוש. עודו מתפלל צדה עינו מעין מים נובע ליד רגלו, הלה השתומם מאד, הרי שנים שהוא נוסע במקום ומעולם לא ראה מעין מים במקום. כשגמר למלאות את המים במשאית **סימן את המקום למען יוכל לשתות לצמא בעתיד, אך בפעם הבאה שעבר שם לא ראה את אותו מעין**. אין זה אלא שזכותו של רבינו, היא שעמדה לו כזכות אבות להצילו עם מעיין המים.

לא הייתה זו הפעם היחידה, שבה הועילה זכותו של רבינו. באחד הימים חלתה כלתו ונפלה למשכב עם חום גבוה, ובמשך שלושה חודשים **ל"ע הייתה מחוסרת הכרה**. כשהתעוררה, סיפרה, כי בחלומה ראתה את רבינו מצווה עליה לקום ממיטתה, וכך התעוררה.

בשנת ה'תש"א (1941) הגיעו חיילי גרמניה הנאצית בשערי מרוקו, אז החלו ימים ארוכים ונוראים ליהודי הארץ. מיד בכניסתם של הנאצים למרוקו השביתו את כל המדינה, הבנקים ומשרדי הממשלה הפסיקו את פעולתם. **אימה וחשיכה נפלה על הארץ**. השלטון הצרפתי החל מיד ברישום כל המשפחות היהודיות במרוקו, שליחים מטעם השלטון הגיעו לכל עיר וכפר והחלו במשימה. גם לאולדמנצור הגיעו השליחים.

באותם ימים שרר מתח רב בכפר, ורבינו נשאל אודות השמועה על בוא הנאצים, אמר להם רבינו: 'אכן יבואו לכאן הנאצים אך לא יצליחו לבצע את זממם, זאת בזכות שמרנו על כבוד בית הכנסת ולא דיברנו דברים בטלים בתוכנו'. ואכן כך היה כפי שחזה. רבות רבינו עורר על קדושת בית הכנסת, והיה שגור בפיו דברי הזוהר פרשת תרומה (עמוד קלא): מי שמדבר בביה"כ ומשוחח בדיבורי חול, אוי לו, שמראה פרוז, אוי לו שגורע האמונה, אוי לו, שאין לו חלק באלקי ישראל ל"ע, שמראה שאינו מיוחד ממנו, ונוהג בבזיון בתיקון העליון שלמעלה.

התמונות והמידע באדיבות אור חדש - האתר של יהדות מרוקו וצפון אפריקה הלכות ומנהגים

ר' אלעזר בן רבי שמעון בר יוחאי זצ"ל: נפטר בט"ז בתשרי, קבור במירון ליד אביו. בנו: ר' יוסי. חותנו: ר' יוסי בן לקוניה. מוריו: ר' יהושע בן קרחה, ר' שמעון (אביו) ור' שמעון בן גמליאל. חי בסוף תקופת התנאים שנת תת"ק לערך בעיירה גוש חלב. גדל בבית אמידים המקורב למלכות ובילדותו התרשל בלימוד התורה, היה בעל כוח רב, אכלן גדול ועשה מעשי נערות.

מסופר שפעם אחת התארחו בבית אביו. ובתחילה היה אכלן גדול, אימו היתה מוציאה מהתנור פיתות ור' אלעזר מיד היה אוכל הכל. ראו זאת האורחים ואמרו: "אין זה כי ילד כזה יכול להביא לרעבון לעולם ונחש רע שוכן בקרבו". שמע זאת ר' אלעזר. מה עשה? לקח את חמורהם והעלה אותם לגג. כשחיפשו ומצאו את החמורים על הגג, הבינו כי ידו במעל. ניגשו לאביו וביקשו להחזיר את החמורים. שאל אותם: "שמא דיברתם עליו?" ספרו לו. ענה להם: "**וכי משלכם הוא לוקח?** בכל זאת תגידו לו בשמי שיוריד לכם את החמורים". **וכשהוריד את החמורים, הורידם שניים שניים.** אולם כשהעלה את החמורים העלה אחד אחד. עד כדי כך היה כוחו גדול. אולם, לאחר שהתמסר לתורה, **אף ציצית ביום חם היה קשה לו.**

לאחר מכן, שמלכות הרשעה (רומאים) רדפה אחר אביו, ר' שמעון. הצטרף אליו וברח למערה בפקיעין ולמד במשך 13 שנים רצופות את תורת הסוד ורזי התורה. (ניתן לראות את מסירות הנפש הגדולה שהרי במערה לא היה להם אוכל) לאחר הסתלקות אביו למד אצל ר' שמעון בן גמליאל בצוותא עם ר' יהודה. ר' אלעזר עלה בלימודו על חברו ופרסומו גדל עד שר' יהודה התאונן על כך בפני אביו ותשובתו הייתה שר' אלעזר הינו ארי בן ארי ואילו הוא רק ארי בן שועל.

לעת זקנתו כמה מחכמי דורו פרשו ממנו כיוון שמונה ע"י השלטון הרומי לתפוס גנבים מבני ישראל ולמסרם למלכות בשל מעשה שהיה: רבי אלעזר מצא את אותו שוטר שתופס גנבים. שאל אותו: "אולי אתה תופס צדיקים ועוזב את הרשעים?". אמר לו: "ומה אעשה? צו המלך הוא". אמר לו: "בוא אלמדך איך תעשה: כנס בארבע (שעות) לחנות וכשתראה אדם שותה יין ומחזיק כוסו בידו ומנמנם שאל עליו. אם מחברת תלמידי החכמים הוא וישן, סימן שהקדים לקראת לימודו. אם פועל הוא, הקדים לעבודתו, ואם עבודתו בלילה, בוודאי עוסק הוא בריקוע פחים שעבודתם בלילה, וסיים משמרתו. ואם לא- גנב הוא ותפוס אותו". נשמע הדבר בבית המלך ואמרו: "היות ומדובר בעצה טובה, **מי שהציע אותה יתמנה להיות שוטר**". הביאוהו לרבי אלעזר בן רבי שמעון והיה תופס גנבים והולך. שלח לו ר' יהושע בן קרחה: "חומץ בן יין. עד מתי אתה מוסר עמו של ה' להריגה!?" ענה לו: "קוצים אני מכלה מן הכרם." החזיר לו: "בא בעל הכרם ויכלה את קוציו".

יום אחד פגש בו אותו כובס וקראו: "חומץ בן יין!" אמר: "מזה שהוא חצוף כל כך אני למד שרשע הוא", אמר להם: "תפסוהו", ותפסו אותו. לאחר שנחה דעתו הלך בלילה כדי לשחררו או לפדותו. אולם כבר אחר את המועד ותלו אותו. עמד תחת העץ ובכה. ניגשו אליו אנשים ואמרו לו: "רבי אל ירע בעיניך שמגיע לו תליה, **שהוא ובנו בעלו נערה מאורסה ביום הכיפורים שחל להיות בשבת**" הניח ידו על בני מעיו. אמר: "שישו בני מעי שישו. ומה מובטח אני בכם שאין רימה ותולעה שולטת בכם." ואפילו כך לא נחה דעתו. השקוהו סם שינה והכניסו אותו לבית של שיש ופתחו את כרסו, והיו מוציאים ממנה סלים שומן ושמים בשמש בחודשי תמוז ואב, ולא הסריח. ומקשים: הרי שום חלב אינו מסריח, כל חלב אינו מסריח אבל גידים אדומים של דם כן מסריחים. וכאן אף על פי שהיו גידים אדומים, לא הסריח. קרא על עצמו: "**אף בשרי ישכון לבטח**" (תהילים טז)

ואף על פי כן עדיין לא סמך ר' אלעזר בן רבי שמעון על דעתו, וקיבל על עצמו ייסורים. בערב היו מציעים תחתיו שישים מצעות ובבוקר היו מושכים מתחתיו שישים ספלים של דם ומוגלה. למחר עשתה לו אשתו שישים מיני לפד ואכלם. בערב אמר לייסוריו: "**בואו אחי, בואו רעי!**" בבוקר אמר להם: "**לכו, מפני ביטול תורה**". פעם אחת שמעה אשתו ואמרה לו: "אתה מביא את הייסורין עליך, **כילית ממון של בית אבא**". כעסה עליו והלכה לבית אביה. אולם הקב"ה שלח לו את הישועה ממקום אחר. היתה אוניה בים בה שישים ספנים. עמד עליהם נחשול לטבעם. עמדו בתפילה ואמרו: "אלוהי אלעזר, עננו!" ונח הים מזעפו. כשעלו ליבשה, ניגשו לר' אלעזר, וכשראו את מצבו, החליטו שהם יטפלו בו עד שיפליגו. הכניסו לו דורון שישים עבדים ושישים ארנקאות בידיהם. עשו לו שישים מיני לפד ואכלם. פעם אחת אמרה אשתו לבתה: "לכי וראי בשלומי של אביך" באה אצלו ואמר לה: "לכי תגידי לאימך, שה' שלח לי את הישועה ממקום אחר". כשביתה חזרה וסיפרה לאימה, חזרה האם לביתה.

פעם אחת ניגשו אליו שישים מיני דם וטיהר את כל הנשים לבעליהם. היו החכמים מרננים ואמרו: "**אפשר אין בהם ספק אחד?**" אמר להם ר' אלעזר: "אם כמותי הוא, **כל השישים נשים ילדו לשנה הבאה וכולם זכרים**, ואם אחת מהן תלד נקבה- אות היא כי טעיתי" **והנה לאחר שנה כל הנשים ילדו כולם בנים זכרים וקראום "אלעזר" על שמו.**

כאשר נחה נפשו, אמר לאשתו: יודע אני בחכמים שהם כועסים עלי ולא יטפלו בי יפה. השכיבי אותי בעליית הגג ואל תפחדי. אמר רבי שמואל בר נחמני: סיפרה לי אמו של רבי יונתן שסיפרה לה אשתו של רבי אלעזר: לא פחות מ-18 ולא יותר מ-22 שנה הניחה אותו כך בעלייה. כאשר היתה עולה לבדוק בשערותיו כאשר היתה נתלשת שערה היה יוצא דם. יום אחד ראיתי **תולעת יוצאת מאוזנו.** חלשה דעתי. נראה לי בחלום, אמר לי אין זה דבר. יום אחד **שמעתי שמזלזלים בת"ח ולא מחיתי כראוי.** כאשר היו באים שניים לדון היו עומדים על הפתח. היה יוצא קול מן העלייה ואמר: איש פלוני אתה חייב, איש פלוני אתה זכאי. יום אחד התקוטטה אשתו עם שכנתה. אמרה לה: תהא כבעלה שלא ניתן לקבורה! אמרו חכמים: אין זו דרך ארץ! יש אומרים: רבי שמעון בן יוחאי נגלה להם בחלומם. אמר להם: **פרידה אחת יש לי ביניכם ואין אתם רוצים להביאה אצלי?** הלכו חכמים לעסוק בו ולא הניחו להם בני עכבריא, שכל השנים שהיה ישן רבי אלעזר בעלייתו לא באה חיה רעה למקומם. יום אחד ערב יום הכיפורים היה, היו טרודים. שלחו חכמים לבני בירי והוציאו מיטתו והביאו למערה של אביו. מצאו נחש עכן המקיף את פי המערה. אמרו לו: נחש, נחש! פתחי פיך ויכנס בן אצל אביו. פתח להם וקברוהו. (בבלי, בבא מציעא פד ע"ב)

הגאון הרב עקיבא איגר זצ"ל

הגאון ר' עקיבא (גינד) איגר זצ"ל- נולד ב-א' חשוון בשנת ה'תקכ"ב (1761) בפרשבורג שבהונגריה. את שם המשפחה איגר קיבל מאמו (אביה הוא ר' עקיבא איגר מהלברשטט מחבר 'משנת רבי עקיבא' נחשב לאחד מגדולי רבני גרמניה). למד אצל דודו בברסלוי. בהיותו כבן 13 שנים בלבד חיבר ספר על מסכת חולין ובגיל 15 הרצה בפני תלמידים. לאחר נישואיו ישב על שולחן חותנו במשך שנים. בשנת ה'תקנ"ג (1790) חותנו התרושש ורבינו התמנה לרב במרקיש פרידלאנד ובה הקים ישיבה. בשנת ה'תקע"ד (1814) התמנה כרבה של העיר פוזנא ועמד בראשה במשך 23 שנים. **גאון אדיר, חריף. בנוסף על בקיאותו הגדולה בכל חדרי התורה, היה עניו מאוד, רודף חסד. גומל חסדים.** נלחם ברפורמים ובמשכילים. כהוכחה לענוותנותו ביקש שיכתבו על מצבתו: **"פה נטמן ר' עקיבא איגר עבד לעבדי ה'.** נפטר בעיר פוזנא י"ג תשרי בשנת ה'תקצ"ח (1837). חי כ-76 שנים. ציונו בפוזנא.

סבא (מצד אביו): ר' שמואל. **אביו:** ר' משה. **נשותיו:** בת הסוחר ר' יצחק מרגליות (בזיווג ראשון). **מרבותיו:** דודו, ר' וואלף איגר בברסלוי. **מתלמידיו:** ר' צבי הירש קלישר, ר' אליהו גוטמכר, ר' יוסף זונדל מסלנט. **ילדיו (מזיווג ראשון):** ר' אברהם מראוויטש (עסק רבות בעריכת ספרי אביו וסידורם לדפוס), ר' שלמה (רבה של קאליש ופוזנא, ואביו של רבי יהודה לייב איגר מלובלין ובעל גליון מהרש"א על הש"ס), מרת שיינדל (נישאה לר' דויזון ברמברג), מרת שרל (נישאה לר' אברהם משה קאלישר ובזיווג שני לר' משה סופר- החת"ם סופר), מרת ציפורה (נפטרה בצעירותה). **ילדיו (מזיווג שני):** ר' משה מווארשא, ר' בנימין וואלף (מיוהניסבורג וברלין), ר' יהושע פיבלמאן, ר' יצחק לייב מלאמזא, ר' שמואל ממינסק, ר' שמחה בונם מברדיטשוב, ר' דוד מברסלוא, מרת ראשיד (נישאה לר' וואלף שיף מוואלשטיין), מרת בפיידכא (נישאה לר' פישל גראדשטיין מלובלין), מרת גיטל (נישאה לר' שמואל קארנפלד מבראד), מרת רבקה (נישאה לר' חיים שמואל בירנבוים מפוזנא), מרת בילא (נישאה לר' מאיר לייב ראזאניס מבראד), מרת הדסה (נפטרה בצעירותה), מרת יוטא (נישאה לר' שמעון ברלינר מקוטשאן). **מספריו:** גיליון הש"ס • הגהות רע"א • גיליון הירושלמי • גיליון הרמב"ם • דרוש וחיידוש • חיידושי רעק"א • כתב וחותר • משנת רבינו עקיבא איגר • קושיות עצומות • אותיות דרבי עקיבא איגר • פותח שערים • תורת רבינו עקיבא איגר • יתשובות רבי עקיבא איגר • שו"ת רבי עקיבא איגר • פסקים ותקנות • משפטי רבי עקיבא איגר • אגרות סופרים • אגרות רבי עקיבא איגר • יגנזי רבי עקיבא איגר • רבי עקיבא אצל אגדה • חיידושי רבי עקיבא איגר השלם • אורה ושמחה.

רבינו בבחרותו, נודע שמו לתהילה כעילוי חריף ובקי בכל חדרי תורה. בגיל 14, כבר בא בבית האירוסין עם בתו של עשיר אחד, שחשק בו לחתן, בשל למדנותו הגדולה. בתקופת האירוסין, הזמינו העשיר לעירו, להתפאר בו בפני למדני המקום. מיד כשהגיע, הקיפוהו בקושיות מסובכות- לעמוד על ידיעותיו ולמדנותו, והוא כאילם לא פצה פיו. השתאו הלומדים: **"הזה החתן המהולל שכה שיבחוהו? הארי נעשה שועל"**. התאכזב החותן העשיר אף ספג שניות לעג, וכבר חשב לנתק את הקשר! ביקשו החתן: "מתין כבודו יומיים נוספים, ואז יחליט". כעבור יומיים נכנס החתן לבית המדרש וחשף את חילו לאורייתא. ענה על כל השאלות ופתר את כל הספיקות, הוכיח את גאונותו, חריפותו ובקיאותו והכל נדהמו מגדלותו. "מדוע המתנת יומיים?", התפלא החותן. השיב החתן: **"בימים הקודמים היה פה חתן נוסף, מוכשר מאוד, שרצה חותנו להתפאר בו, והוא אכן זכה להערכה רבה. אך אם אני הייתי עונה, הייתי מאפיל על גאונותו ועל ההתפעלות ממנו, והיה נגרם צער לחתן ולחותן גם יחד. לכן העדפתי לשים עצמי כעם הארץ, עד שהחתן יצא מהעיר"**.

רבינו נהג לקיים מצוות ביקור-חולים אצל כל חולי העיר פוזנא. פעם הגיע לביקור אצל חולה שחלה במחלה נדירה, שלא היה לה תרופה. באותו רגע עבר רופאו של המלך. רבינו מיהר לשגר שליח לרופא, שיעלה ויבדוק את החולה. כשהגיע וראה שמדובר במחלה שאין לה תרופה, שאל את רבינו: "מדוע הזעקת אותי לבוא, הרי אתה יודע שאי אפשר לרפא את מי שחלה בחולי זה?!". השיבו הגאון: "ואם המלך היה נתקף במחלה זו, וכי גם אז היית אומר שאין תרופה למחלה וממשיך בדרכך?". נזכר הרופא ואמר: "לפני מספר שנים חלה המלך במחלה זו, וגם אז אמרתי שאין לה תרופה, אולם ציינתי שבעצם קיימת תרופה אחת, אבל אין אפשרות להגיע אליה. המלך התעניין בפרטי הדברים, ואמרתי לו שכדי להשיג את התרופה צריך ללכוד ציפור נדירה המצויה במדבר, הרחק הרחק מעיר המלוכה, ולהאכילו מבשרה, ואז יתרפא. המלך שיגר גדודים של חיילים למדבר ההוא, כדי שילכדו את הציפור. ואכן, לאחר מאמצים מרובים עד מאוד, הצליחו החיילים במשימתם ותפסו את הציפור, הביאוה למלך, שאכל ממנה והתרפא."

"כל זה כאשר מדובר במלך, אבל כאן מדובר באדם פשוט, ומהיכן ישיג את האמצעים ללכידת הציפור?". רבינו התפלל: **"ה' אלוקי ישראל, בני ישראל הם בניך, ועכשיו זקוק אחד מהם לציפור הזו. האם לא תשלח לנו אותה?"**. לא חלפו כמה דקות, והנה, מתדפקת ציפור על חלון הבית. רבינו ציווה ללוכדה, והורה להשאיר בידיו את הכנפיים, ואת השאל לבשל ולהאכיל את החולה. כך עשו, והחולה התרפא. כעבור זמן-מה עבר שוב רופא המלך בעיר, ורבינו הודיע שלא היה צריך לנדוד למדבר כדי ללכוד את הציפור הנדירה היא. הרופא השיב: **"לא ייתכן. ציפור כזו מצויה רק במדבר ההוא, ובוודאי לא בעיר גדולה כמו פוזנא"**. אז שיגר לו ר' עקיבא כראיה את כנפי הציפור שהותיר אצלו. **הרופא התפעל מאוד מכך, ואמר שדבר כזה יכול לעשות רק הרב היהודי.** הדברים התפרסמו בחוצות עיר, וגדול היה באותה שעה כבודו של הקב"ה בעיני הבריות.

האדמו"ר ישראל הופשטיין הידוע בכינויו המגיד מקוז'ניץ זצ"ל: נולד באפטא בשנת ה'תרכ"ו (1736). מגדולי החסידים בפולין. נולד למשפחה ענייה. עוד בצעירותו נודע כעילוי. העיד על עצמו שלמד כשמונה מאות ספרי קבלה לפני שהתחיל ללמוד אצל המגיד ממזריטש. נקרא "המגיד מקוז'ניץ" על שום דרשותיו הרבות. מפורסם כבעל מופת. גאון. רוב ימיו היה חולני ורפה-אונים, בכל זאת היה מתגבר כארי בעבודת ה', וקרוב לחמישים שנה הרביץ תורה והעמיד תלמידים רבים. נפטר ב-י"ד בתשרי התקע"ה (1814). חי כ-78 שנים.

אביו: ר' שבתאי. **ילדיו:** ר' משה אליקים בריעה (מילא את מקום אביו לאחר פטירתו). **רבותיו:** ר' שמואל שמלקי מניקלסבורג. ר' דב בער (המגיד ממזריטש), ר' אלימלך מליז'נסק (בעל "נועם אלימלך"). **מספריו:** בית ישראל- פירוש על הש"ס • עבודת ישראל- פירוש על התורה • אור ישראל- פירוש על תיקוני הזוהר • נזר ישראל- פירוש נוסף על הזוהר • תהילות ישראל- על תהילים • יקר מפז- על סדר הפטרות • שארית ישראל- פירוש על מדרשים • אבות ישראל- פירוש על מסכת אבות • רמזי ישראל- הארות על ספרי קבלה • נר ישראל- קבלה.

מתלמידיו: ר' איתמר מקונסיווליה, ר' אליעזר בן רבי יעקב הלוי הורוויץ (רבי אלעזר מטרנוגרד), ר' אריה לייבוש מלאנצוט וקשיניב (בעמ"ח "גבורת אריה" ו"חומת אריאל"), ר' דוד יצחק ברומברג (חריף), ר' יהודה ליב מזקילקוב, ר' יחזקאל בן צבי הירש טאוב (אבי חסידות מודז'יץ), ר' יצחק מאיר אלטר רוטנברג (חיודשי הרי"ם), ר' ישעיהו מושקאט מוורשא, ר' יששכר דב בער (ה"סבא קדישא"), ר' משה מזאלושין, ר' נפתלי צבי הורוויץ מרופשיץ, ר' קלונימוס קלמן הלוי אפשטיין (מאור ושמש), ר' שמחה בונים.

מעולם לא התאונן על מחלותיו. כשנשאל כיצד הוא מצליח לסבול את מחלותיו, ענה: "וכי מה יש לי לסבול- את הרגע שעבר? כבר עבר. את הרגע שיהיה? עוד לא הגיע, אין לי אלא לסבול את הרגע עכשיו, רגע אחד- אני לא יכול לסבול?". על גדלותו בתורה העידו גדולי-דורו. ר' חיים מוולוז'ין סיפר לרבה של בריסק, שבעת שהותו בקוז'ניץ עסק בתורה עם ר' ישראל יום תמים, ומצאו בקי בבבלי כולו בע"פ ממש עם לשון התוספות, מלבד בקיאותו בירושלמי, ראשונים ואחרונים, כאחד הגאונים.

פעם אחת בא אל המגיד מקוז'ניץ איש עשיר. "מה אתה רגיל לאכול?", שאלו המגיד. "מסתפק אני במועט", השיב העשיר. "לחם ומים מספיקים בעדי". "וכי מה זה עולה על לברך?", דחק בו המגיד. "צלי עליך לאכול ומי דבש עליך לשתות, כמו כל העשירים". ולא הרפה ממנו עד שהבטיח העשיר לנהוג כך מעתה ואילך. אחרי כן תמחו החסידים על פשר ההוראה הסתומה והמופלאה. השיב להם המגיד: "רק אם יאכל בשר ידע שהעני זקוק לחם. כל זמן שהוא אוכל לחם, סבור הוא שהעני יכול לאכול אבנים".

פעם אחת שבת רבי יצחק-מאיר מזינקוב בעיר קמיניץ. קהל רב התקבץ ובא לבית-המדרש שבו ערך הצדיק את שולחנו, כדי ליהנות מזיוו ולספוג את דברי התורה וההתעוררות. בעיצומה של סעודת יום השבת ביקש להביא לפניו את הספר 'עבודת ישראל'. "מעטים הם היודעים אילו אוצרות טמונים בספר נפלא זה", אמר לסובבים והוסיף: "ובכלל מעטים הם היודעים את רום-ערכו של המגיד הקדוש מקוז'ניץ". בעודו ממתין לספר, אמר: "אבי-מורי (ה'אוהב ישראל' מאפטה) פקד עליי שנה אחת, בערב שבת-קודש פרשת דברים, היא שבת חזון, לנסוע לקוז'ניץ ולעשות את השבת במחיצת המגיד. בעת שהייתי שם חזיתי במו-עיניי במופת, שמימי שחולל המגיד. ראיתי כיצד עיניו הקדושות צופות חדרי-לב ופיו מחולל ישועות כבירות". הטו הכול את אוזניהם לשמוע את דבר המעשה: "עשר שנים חלפו-עברו מאז נישאו יעקב-ברוך וזוגתו ועדיין לא נפקדו בפרי-בטן. יעקב-ברוך, למרות שאדם שבור היה, הצליח להסוות את עיצבון-ליבו ולמראית עין הקרין שמחת חיים. לעומת זאת, רעייתו ברה כתוכה- מרה הייתה בליבה ועצבות קבועה נשקפה מעיניה. יום אחד ניגשה אליה שכנתה ואמרה: 'תמהה אני עלייך שיושבת את בחיבוק-ידיים ואינך עושה דבר להיושע'. תלתה בה זוג עיניים משתאות. 'וכי מה עוד יכולה אני לעשות שלא עשיתי? רופאים פקדתי, סגולות קיימתי ואת ספר התהילים כבר מזמן הרטבתי בדמעות!'. 'סעי אל המגיד הקדוש מקוז'ניץ, יעצה לה, 'רבים מאוד כבר נושעו מברכותיו!'. "

"כששב אותו יום יעקב-ברוך לביתו הופתע למראה פניה הקורנות של אשתו. 'שמחה זו מה עושה?', שאלה בזהירות. 'בקרוב, אי"ה ניוושע!', ענתה בלהט: 'אסע אל המגיד הקדוש מקוז'ניץ ולא אעזוב את ביתו, עד אשר אשמע מפיו ברכה מפורשת לזרע בר-קיימא'. 'לו יהי', אמר לה בעלה בקורטוב של ספקנות. "שבועות היטלטלה האישה בדרכים עד שהגיעה ליעדה. בבואה לקוז'ניץ לא התעכבה כלל למנוחה מעמל הדרך, אלא מיד פנתה לבית-מדרשו של המגיד. ניגשה אל הגבאי ושטחה לפניו את צרתה, וביקשה להיכנס אל הצדיק". הקשיב לה הגבאי בהערכה עמוקה על נחישותה ומאמציה לעשות את כל הדרך הארוכה. 'שמעי-נא לעצתי', אמר, 'מחר, ערב שבת-קודש, קורא הצדיק שניים מקרא ואחד תרגום לאחר חצות היום. זו עת-רצון בדוקה, וכדאי להמתין לשעה זו. אז תיכנסי לחדר, תמתניי שם בדממה, וכשיסיים את קריאתו, תפני אליו, ונראה איך ייפול דבר'. שמעה האישה, פנתה לאכסניה בעיר והחלה מכינה עצמה לקראת הכניסה אל הקודש. בלב זועק קראה תהילים, ושפכה דמעות כמים. כל הלילה התקשתה לעצום את עיניה. בבוקר השכם התפללה שחרית וחזרה אל ספר התהילים. לקראת חצות היום פנתה אל בית המגיד. מנהגו היה לקרוא את הפרשה מתוך ספר-תורה כשר. הגבאי היה נוטל ספר-תורה מן הארון ומכניסו לחדר המגיד, כשתלמידיו סובבים אותו. עמד המגיד סמוך לשולחן, שעליו הונח ספר-התורה, והחל בקריאת פרשת דברים בהתלהבות רבה ובדבקות עצומה".

"לפתע נפתחה הדלת והאישה נכנסה בלוויית הגבאי. היא נעמדה בפתח החדר, מאחורי המגיד. הרב לא ראה ולא שמע את האישה. כל-כולו אחוז היה בפסוקים ובכונות הקריאה. כשסיים, התיישב על כיסאו וקרא: 'הביאו לפניי את האישה'. התייצבה היא לפני הצדיק. 'שמך הוא לאה בת זיסל?!', שאל-אמר. 'כן', ענתה בהשתוממות, שהרי מעולם לא הציגה את שמה, לא לפני הצדיק, לא לפני הגבאי ולא לפני איש אחר בקוז'ניץ. 'באת לכאן משום שאת מבקשת את ישועת ה' להיפקד בילדים', הוסיף ואמר. 'כן', ענתה האישה בהתרגשות גוברת והולכת, 'זוהי תפילתי ובקשתי'. שתיקה השתררה בחדר. כעבור רגע נשמע קולו של המגיד: 'אם כן, דבר פקודתך וישועתך כבר נתפרש בפרשת השבוע. הנה זה עתה קראתי את הפסוק 'וטפכם אשר אמרתם לבז יהיה'. 'וטפכם אשר אמרתם לבז יהיה'. נתמלאו עיניה של האישה דמעות אושר. פסעה כמרחפת לאחוריה ויצאה מלפני הצדיק, מתוך אמונה ברורה ואיתנה, כי קרובה ישועתה לבוא". בתוך כך הובא אל השולחן הספר 'עבודת ישראל'. סיים הרב ואמר: 'ועתה, לאחר שקיבלתם שמץ של מושג על גדולתו, הבה ואקרא באוזניכם קטע קצר מתוך ספרו - דברי אלוקים חיים ממש!'. "

המקובל רבי ציון חביב ברכה זצ"ל - נולד בעיר חלב שבסוריה. אביו נפטר בטרם לידתו ואמו הצדקת, אשר הייתה עיוורת, גידלה אותו לבד במסירות נפש על ברכי התורה והיראה. בהגיעו לגיל מצוות בערה נפשו לעלות לארץ ישראל, ואכן לאחר טלטולי דרך רבים זכה והגיע לארץ הקודש. בתחילה שהה בתל-אביב, אך לאחר שהתארח בשבת אצל דודתו בירושלים הרגיש משיכה עזה להרגשת הקדושה והטהרה בעיר, ושם קבע את משכנו עד יומו האחרון.

לצורך מחייתו עבד מספר שעות כירקן בשוק, ולאחר מכן כדוור בבנק הדואר. חי בדוחק גדול אך המשיך בעבודת השם במסירות. נהג ללכת בכל יום לאחר עבודתו לכותל המערבי, שם סיים את כל התהילים ועסק בתורת הנגלה והנסתר במשך היום ושוב מחצות הלילה ועד הבוקר.

למד שנים בחברותא עם המקובל רבי סלמאן מוצפי זצ"ל. הם היו לומדים במשך **שבע שעות רצופות בתורת הנסתר**. בימות החול היו לומדים גמרא וכך גמרו את לימוד כל הש"ס, ובשבתות היו לומדים בתורת הסוד החל מצהרי השבת ועד חצות הלילה. פתח בשכונת נחלאות את ישיבת **לש"ם** - ר"ת לאקמת שכינתא מעפרא. שם קיבל בחורי חמד ואף מבוגרים רבים וקרבים לתורה ומצוות. הוא הקפיד בכל מעשיו תפילותיו ומצוותיו לכוון למען הקמת השכינה מגלותה.

כיתת את רגליו מחנות לחנות ובין עוברי אורח למצוא נשמות טועות והיה מעוררם לשמירת תורה ומצוות. היה שכיח לראות נערים ארוכי שיער נכנסים לישיבתו ויוצאים עם מראה יהודי, כשציציות מבצבצות מתחת בגדיהם.

בבית מדרשו היו שתי קומות, קומה ראשונה למתחילים ובית מדרש עליון לותיקים ומקובלים. נשאר תדיר בביה"מ למטה וקרא לתלמידיו שם "הילדים שלי". **אהב את תלמידיו אהבת נפש. העיד על עצמו, שכל חצות לילה היה בוכה בתפילה על אחד מתלמידיו ואין תלמיד שלא בכה עליו שעות.** הקפיד מאוד על שמירה על גדרי קדושה. העיד על עצמו, כי בא אחד מהדברים עליהם שב לעולם הזה הוא לתקן את עניין טלית קטן. לא אחת ראו, כיצד העיר לאדם האף בנגלה ובנסתר. ענוותן. בעל ביטחון נדיר. חי באמונה מוחשית. את כל החזקת ביתו והחזקת הישיבה והאברכים נשא על כתפיו באמונה עילאית ללא מגביות וללא פרסום, רק בפנייה ישירה לבורא עולם, אשר היה משפיע עליו כל מחסורו בכלליות ובפרטיות. פעמים רבות סירב לקחת כסף מאנשים מסוימים מטעמים השמורים עימו, גם כאשר היה זקוק מאוד לסכומים אלה (באחת העדויות מסופר כי ויתר על 300,000 דולר ולא הסכים לקחתם מידי אותו תורם).

סבל ייסורים קשים בעשורים האחרונים לחייו, ובתוך כל הייסורים היה דבוק בבוראו וקיבלם באהבה רבה. הוא לא הסכים לעבור ניתוח כדי להקל על ייסוריו, והיה צועק **"מה אתם רוצים שהשכינה תסבול בשבילי?"**. נפטר ב-י"ד תשרי ה'תשס"ה (2004- ערב סוכות) במיתת נשיקה (התקף לב) ונטמן **במהירות ובאופן שכל כך הלם את הלך חייו הצנוע, מאחר ולא הוצרכו לשבת עליו שבעה**. ציונו בהר-המנוחות בירושלים. (בסמוך לציונו של המקובל הרב מרדכי שרעבי זצ"ל).

מרבותיו: המקובל ר' יהודה פתיה, המקובל ר' מרדכי שרעבי. **חברותא:** המקובל ר' סלמאן מוצפי, המקובל ר' בנימין זאב חשין. **אשתו:** אחות הצדיק הנסתר רבי חכם אהרן מועלם.

אום אחד אחרי שסיים את לימודו בגמרא מסכת פסחים עם הגאון המקובל ר' סלמאן מוצפי ז"ע"א, אמר חכם סלמאן לבנו הגאון ר' בן-ציון מוצפי שליט"א: "אם היו אומרים לי לוותר על כל חיי העולם הבא שלי או לוותר על שעת לימוד עם ר' ציון, הייתי מוכן לוותר על העולם הבא שלי!"

ארכו בחג הסוכות היה לנענע את הלולב במשך יותר מארבע שעות! וכל מי שהיה רואה אותו בזמן הנענוע היה מתמלא יראת שמים. יום אחד הלך לסוכה שבביתו כדי לנענע וביקש מהשמש בפירוש, שלא ייתן לאף אחד להכנס ולהפריע, אך בתוך כך הגיע אחד מגדולי האדמו"רים לבקרו, השמש היה בהתלבטות, האם להפריע לרב או לא. **והנה בעודו מתלבט, יצא הרב בהתלהבות לקבל את האדמו"ר.**

באחד הימים נסע עם שמשו לקברי האבות, והנה בנוסעם חזרה לירושלים טעה הנהג ונכנס לכפר ערבי עויין ממש לתוך השוק, השמש נבהל במיוחד מהמבטים שלהם, הוא הסתכל על הרב אולם הצדיק נראה ישן, והנה בעודו אובד עצות עצר לידו רכב והנהג אמר לו: "סע אחריי", הקול של האיש הרגיע את השמש והוא נסע אחריו, מיד הוציא אותו לכיוון ירושלים, **השמש רצה להודות לו, אבל הוא נעלם כאילו בלעה אותו האדמה. בדיוק באותו רגע הרב התעורר הסתכל על הנהג וחיך...**

פעם הבחינה זוגתו של הגאון הקדוש ר' חיים סינוואני ז"ע, כי בעלה יוצא לכיוון שער הכניסה לעיר יהוד בה התגוררו, זוגתו בראותה את התרגשותו שאלה: "מה יום מיומיי?". השיב הרב: "אדם גדול מירושלים צריך להגיע הנה היום". **והנה לאחר זמן לא רב, הגיע לעיר הרב ציון, שהרב סינוואני ציפה לבוא.**

מידת בטחונו בה' הייתה מופלאה, היה אוסף סכומי כסף גדולים מאנשים, שהיו באים אליו ומחלק לתלמידים ולעניים, עד כי לעצמו לא מותר כלום ולפעמים היה מבזה את עצמו ומתחנן לאנשים, **שיתרמו לישיבה** והוא עצמו היה עד יומו האחרון חי בצניעות בבית שְׂכֹר, בית עלוב שמי שהיה נכנס לביתו לא היה מאמין, עד כמה הרב היה חי בדוחק ובעניות. ארע בערב שבת אחד אשר ניגש אליו משמשו ואמר: "רבנו, כבר חצות היום בפתח ואין שום כסף לחלק לצורכי שבת עבור האברכים", נענה לו ר' ציון ואמר: "זמן רב אתה פה ואין לך אמונה? חכה ותראה בישועת ה'. **והנה לא עברו דקות ספורות, ובפתח ניצב אדם עם סך 5,000 שקלים מכספי מעשרות, ומיד חילקו את הכסף לאברכים.**

הרב מרדכי לייפר זצ"ל - נולד ב-י"ט באייר ה'תקפ"ד (1824). האדמו"ר השני לחסידות נדבורנה. לאחר נישואיו התמנתו לאדמו"ר, עבר לנדבורנה שם שימש אביו כאדמו"ר. כיוון שאחיו שימש גם הוא כאדמו"ר בנדבורנה, עבר להונגריה ושם שימש כאדמו"ר במקומות שונים ובהם בקיבושד בהונגריה ובחוסט. מחוסט עבר לבושטינה. **נודע כצדיק ובעל מופת**. בעל רוח-הקודש. נפטר ב-ט"ו בתשרי ה'תרנ"ה (1894). חי כ-70 שנים. ציונו בבושטינה.

אביו: האדמו"ר ר' יששכר דוב ברצ'ה. **אמו:** מרת רחל (בתו של ר' אברהם לייב בלוך)
אשתו: מרת חיה (בתו של ר' שמואל שמלקה מיאסי לבית טויבש זצ"ל אב"ד יאס שהיה מגאוני הדור)
ילדיו: ר' יצחק לייפר מסטניסלב, ר' ישכר דוב ברצ'ה לייפר מסטמר, ר' מאיר רוזנבוים מקרטשניף, ר' ישראל יעקב לייפר מחוסט, ר' אהרן משה לייפר, ר' יוסף לייפר מדברצן ונירדהאז, מרת בינה (נשאה לר' אברהם יוסף איגרא מזלין וקשיניב וקראקא).
מרבתי: אביו, ר' יששכר דב ברצ'ה. **מספריו:** •מאמר מרדכי •אור מרדכי •גדולת מרדכי •תפארת מרדכי

כאשר הרבי ערך את שולחנו הטהור, וקולות הזמר התנגנו בחלל האוויר הוגשו המאכלים לרב. ידי הרב נשלחו לאיטן, והוא נטל חתיכה מהקוגל. באותו זמן בין החסידים ישב גם הגאון רבי משה חיים וייס זצ"ל. והנה העביר הצדיק את חתיכת הקוגל למשמשיו, ושלחה לרבי משה חיים. כאשר הגיעה החתיכה לידי, הוסיף הרב ואמר: "**הא לך רבנות**".

הרב משה חיים לא ידע לשית עצות בנפשו. מצד אחד, איסטניס גדול היה. אין קיבתו מסוגלת לעכל דבר אשר ידיים אחרות מימשו בו. ומאידך גיסא, הן הרבי שלח חתיכה זו, ואיך יבזה מאכל של שבת ועוד בירכו שעל-ידי מאכל זה יזכה לשבת ברבינות. תוך כדי דיבור, צץ על ידיו ילד קטן. נעמד על קצות אצבעותיו, מנסה לראות אף הוא את זיו פני הרבי. תחילה, לא שת לבו לינוקא. אז מיד באה לו ההארה. הרי ממש תשובה מן השמים ענו לו זה עתה. נתן ר' משה חיים את חתיכת הקוגל לילד. אשר שמח בה בכל מאודו. ובכך נמנע מלזרוק את מאכל השבת. לימים, סיפרו נפלאות. **אותו הילד, שאכל את הקוגל בחדווה רבה, זכה לשבת על כיסא הרבנות באחת הקהילות החשובות. ואילו רבי משה חיים, על אף היותו גאון גדול. אשר זכה להסכמות נלהבות מגדולי ישראל על ספריו. לא כיהן ברבנות עד סוף ימיו.**

מסופר על אחד בשם ר' יוסף אשר לא זכה לפרי בטן. הלה על אף התפילות הרבות לא זכו לילדים. כיבודים של קוואטר עד אין סוף. מקפלים בתוכם שנים של בדידות ועצב. רגעים של תקווה וציפייה, מהולים בחשש. ניסו הם להיעזר ככל שידם היתה מגעת. כל סגולה מוכרת ונדירה נעשתה בביתם, חקרו אחר טובי הרופאים בתחום, וממקום בו קצרה יד הרפואה המושיע, תפסו אומנות אבותיהם בעיניהם. אולם נראה, כי כוס דמעותיהם גדולה ועמוקה היא. שעדיין לא נתמלאה הסאה.

באחד הימים לאחר שכלו כל הקיצין, הגיעו למסקנה, כי עליהם להתגרש, אולי כך יזכה אחד מהם לזרע בר-קיימא. לפיכך, ביקשו להגיע לבית-הדין. מאחר שמיקום בית-הדין היה מרוחק ממקום מגוריהם, נאלצו הם בדרך לשבות בפונדק הממוקם בשולי העיר סיגט. לפוש מעמל הדרך. ואז הופיעו עדת החסידים, אשר רקדו ושרו. לשאלתו השיבו, כי ר' מרדכי"ה מנדבורנה שבת השבת בסיגט. ע"כ נקבצו ובאו מרחוק ומקרוב להנות מזיו קדשו. אך שמע הלה, כי האדמו"ר מנדבורנה נמצא בעיר. **נפלה ההחלטה בליבו, לפנות אל אכסניית הרבי, להתברך מפיו. ניגב ר' יוסף דמעותיו בשולי מעילו. ניער את זוגתו מיגונה, והורה לה לבוא אחריו. בטרם יפנה כל אחד מאתנו לדרכו יתברכו מפי הרבי. אך נגע מיועדנו בשער החצר, פתח הרבי את הדלת, פנה אל ר' יוסף ואמר: "עתה הוא הזמן הנכון, כתוב פיתקא".**

בידיים רועדות, פנה אל המשב"ק, שיכתוב עבורו קוויטל. אך הגבאי התעקש, כי אין זה הזמן להגשת פתקאות. אך כאשר שמע מפיו, כי **הוראה מפורשת מאת הרבי הייתה זאת, נדם. ופנה לעשות מלאכתו נאמנה.** הדלת נפתחה. פני הרבי, כלהבת אש המתנענע מצד לצד. אך ר' יוסף לא איבד עשתונותיו. ביקש רשות, שאף נוות-ביתו אשר עומדת בחוץ, יותר לה להיכנס אל הקודש פנימה. רבינו, הורה שיכניסנה. נטל הרבי הקוויטל ואמר: "**אני מורה שלא להתגרש, מכיוון שעוד יהיו לך ילדים**". הכאב, אשר אצר בלבו במשך אותם שנים. התפרץ בזרם דמעות אדיר.

רבי! הלא נשואים אנו מעל עשר שנים, ועדיין לא נושענו. הלוא אם לא ניוושע, לא אסלח לעצמי בימי זקנותי, על שלא עשיתי צעד זה. רבנו לא נכנע: מבטיח אני לך, כי בעזרת ה' תיפקדו בזרע של קיימא. ר' יוסף, לא עיכל את גודל הבשורה. ביקש מרבנו, שיודיענו מה הסכום אותו עליו לתת כמעות פדיון. ענה לו רבנו, כי סך המעות לפדיון, היונו ק"ס פרוטות. וצריך שהפידיון יעשה בימי חול המועד סוכות. התעקש ר' יוסף להשאיר את הכסף בידי הרבי. יצא הלה מאכסניית הרבי, וחזר לביתו בלב מלא גיל. **כעבור תקופה נתבשר ר' יוסף, כי הבטחת הרבי קוימה במלואה.**

זרכו של רבינו להיות ספון בביתו עד השעות הקטנות של הלילה. באחד הלילות נשמעה נקישה על דלתו. רביו, אשר קיום המצוות בער בעצמותיו, פתח את דלת הבית. במפתן נראה אורח מזדמן, אשר סיפר שהגיע בשעת לילה מאוחרת לעיר. ומאחר שראה אור דלוק בבית-הניח כי אנשי הבית ערים. ולכן הרשה לעצמו לנקוש על הדלת בשעה מאוחרת זו. הרב קיבלו במאור פנים, הזדרז ואמר: "ברוך הבא בצל קורת". בשעה זו המשמשים כבר נמו את שנתם. אמר הרב: 'בטרם תניח את ראשך - אגיש דבר מה לאכול'. האורח הנהן בראשו. באותם הימים, נהוג היה לאפות כיכר לחם גדולה, אשר הספיקה לכל בני הבית למספר ימים. **לעיתים הספיקה כיכר זו, לכלכל את כל המשפחה לשבוע שלם!**

מטבע הדברים, אף אדם המרבה באכילה עלה בידו לשבוע מפרוסה אחת מאותו הלחם. רבינו, הגיש לפני האורח לחם שלם, אשר עתיד היה להשביע בני ביתו בשבוע הקרוב. אף חמאה הוסיף כדי שתערב סעודתו. אז, התיישב לפניו להנעים את זמנו. אך סיים האורח פרוסת לחמו, שאלו רבינו, האם יחפוץ בפרוסה נוספת. השיב האורח: 'הן'. והרב מיהר להגיש לפניו פרוסה נוספת. בסיימו לאכול גם את הפרוסה השניה. שאלו שוב, אם ירצה עוד. מעשה זה חזר מספר פעמים, **עד שאכל את רוב הלחם.**

דבר זה, היה מחוץ לדרך הטבע. אך רבנו לא שת לכל זאת, והמשיך להפציר בו, אולי יאות לאכול פרוסה נוספת. אך האורח טען, שלא. **אין יותר מקום בקרבו להכיל כמות עצומה כל כך של לחם.** פנה הרבי אל האיש ואמר: "ברצוני לשאלך, איזו עבודה היא זו, שאוכל הנך כל כך הרבה?" - ענה האורח ואמר: "האמת, כי אין זה מדרכי כלל. אבל משנוכחתי לראות, שמארחי זורח ורווה רוב נחת על כל טעימה, שאני טועם, גמרתי בנפשי לגרום לו הנאה. לכן אכלתי עוד ועוד במסירות נפש ממש, לשמחו. עד שכבר ממש לא היה באפשרותי לאכול יותר..."

האדמו"ר רבי נחמן מברסלב זצ"ל: נולד ב-א' ניסן ה'תקל"ב (1772) במז'בוז' שבאוקראינה. נפטר ב-י"ח תשרי ה'תקע"א (1810). ציונו באומן. חי כ-38 שנים. מייסד חסידות ברסלב. מנעוריו התבלט בכישרונותיו המיוחדים. הרבה להתבודד, להתענות ולהתפלל שעות רבות. בטרם נעשה בן 20 נעשה אדמו"ר. סלל דרכים חדשות בחסידות. לדבריו, עיקר ההתחברות והדבקות להשי"ת הינה בזכות התפילה, ניתן ללמוד מתינוק להתפלל בפשטות ובתמימות. רבי נחמן הדגיש את חשיבות הישיבה בא"י ואמר: "כל העניין שלי זה ארץ ישראל". גילה 10 פרקי תהילים ואמר, כי דבר זה לא נודע מיום בריאת העולם, כי הוא תיקון גדול ונורא מאוד. וכן אמר 'אני חזק בכל הדברים שלי, אך בזה אני חזק ביותר, שעשרה פרקי תהילים אלו מועילים מאוד מאוד'.

בשנת ה'תקס"ו (1805) חלה בשחפת. לאחר דלקה שפרצה בברסלב עבר לאומן ושם נפטר בחוה"מ סוכות. הבטיח להמליץ טוב על אלו שיבואו על ציונו בר"ה. אמר, כי מי שזוכה להיות על ציונו בר"ה ראוי לו לשמוח מאוד מאוד והוסיף כי "כל העולם כולו תלוי בראש השנה שלי". ביקש להיקבר באומן בשל העובדה, כי שם נערך טבח כ-30 שנה לפני הגיעו למקום שבו נהרגו כ-30,000 יהודים ע"י היידמקים.

אביו: ר' שמחה. **אמו:** מרת פיגה (נכדת הבעש"ט מבתו אדל). **נשותיו:** מרת סשיה (בגיל 13 נשא את בתו של ר' אפרים מהוסיאטין- בזיווג ראשון). בתו של ר' יחזקאל טרכטנברג מברודי (זיווג שני). **בנו:** שלמה אפרים (נפטר בהיותו בן שנה). **בנותיו:** אדיל, חיה, מרים ושרה. **סבא:** ר' נחמן מהורדנקה (תלמיד הבעש"ט- מצד אביו) ור' יחיאל אשכנזי (מצד אמו). **מתלמידיו:** ר' נתן שטרנהרץ. **מספריו:** (חלקם נכתבו ע"י תלמידו ר' נתן) **ילקוטי מוהר"ן** **ספר המידות** **ילקוטי עצות** **ילקוטי תפילות** **סיפורי מעשיות** **ישיחות הר"ן** **יקונטרסים**.

להלן סיפור מופלא עד מאוד שהובא ע"י אחד מחסידי ברסלב: "העיר אומן, ליל ר"ה, תפילת ערבית החגיגית זה עתה הסתיימה, הציבור נוהר אל עבר חדר האוכל, כל אחד תופס את מקומו, המקום בו יסעד את כל סעודות החג. גם אני התיישבתי לי במקום פנוי כלשהו. ליד, שמתי לב, יושב יהודי לא מוכר מבני עדות המזרח, ארשת פניו ענתה בו, כי הוא מבני עליה, אברך בן תורה, מאלה שמעדיפים לשבת בישיבה ולא לבלות את זמנם בנסיעות, אפילו לא לקברי צדיקים. למחרת בסעודת הבוקר כבר לא יכולתי להתאפק ושאלתי אותו, בנימוס: 'מה עושה כבודו באומן?' - 'אני?', הוא עונה לי, 'באתי לרופא שלי'. 'מה הכוונה?' פתחתי זוג עיניים. וכך הוא סיפר: 'שמי יואב. הכול החל כאשר תקופה ארוכה חשתי ברע. לאחר בדיקות נשלחתי לפרופ' סלמון. חששתי מאד, ממה שאני עלול לשמוע מפי הרופא. והנה נקראתי בשמי נכנסתי בחששות מרובות, הרופא בדק את תיקי, שאל מספר שאלות ולאחר דקות ארוכות פנה אליי ואמר: 'בעייתך היא חשוכת מרפא, ואין סיכוי להחלים ממנה, אך אם תקפיד ליטול בכל יום את התרופות, שארשום לך- ישנו סיכוי, כי תוכל להאריך ימים גם כך'.

'אי אפשר לתאר ולשער את הרגשתי. עולמי חרב עליי בשומעי בשורות אלו. מעתה אני אדם חולה שחיי תלויים מנגד אם אשכח לבלוע תרופות ואפילו למשך יום אחד בלבד. אט-אט אני מתאושש, משתדל למלא את חיי בתוכן, פיציתי את עצמי בבילויים. הפכתי לבליון והחלתי לטייל סביב העולם. באחד מטיולי הגעתי לאפריקה וביליתי שם תקופה ארוכה, שם פגשתי את אשתי, ל"ע נוכריה. באותה תקופה הדבר לא הפריע לי כלל, החלטנו, כי איש באמונתו יחיה ולא נתערב זה לזה בעניינים של אמונה ודת'.

'שנים חולפות, נולדה לנו בת שאומנם מקשה על הטיולים אך בכל זאת שיגרת החיים ממשיכה. טיולים ובילויים. באחת ממסעותי פגשתי קבוצה שסחבה אותו לאומן, אמנם השם "אומן" לא אמר לי כלום, אך מה איכפת לי, העיקר להיות בעוד מקום בעולם. לאומן הגעתי בערב ר"ה, נכנסתי לציון הקדוש. הייתי בהלם למראה עיניי, אנשים רבים בוכים, צועקים, מתנענעים פורשים ידיהם אל על, מעולם לא ראיתי דבר כזה. שאלתי את אחד האנשים לפשר המחזה והלה הסביר לי על רבי נחמן מברסלב, על הבטחתו לאלו שיבואו להתפלל על ציונו. נסחפתי, נשמתי התעוררה. היא משתוקקת, מבקשת, מחפשת. הרגשתי כי יש כאן איזושהי אמת. לא הייתי מסוגל להתאפק, והשתטחתי על הציון ובכיתי כפי שלא בכיתי מעולם. לפתע קמתי וזעקתי: "רבי נחמן, אני מבטיח, שאם אתרפא ממחלתי ולא אצטרך לקחת תרופות יותר, אני אשמור שבת". חזרתי הביתה ולא סיפרתי לאיש דבר, קיבלתי החלטה אמיצה על דעת עצמי, להפסיק לקחת את התרופות'.

'לאחר שבוע ללא תרופות, ביצעתי בדיקות, ובלב מלא חששות אני מקבל את התוצאות, "הכל תקין" ענה הרופא בקופת חולים, "אין לך שום מחלה". קיימתי את הבטחתי והתחלתי לשמור שבת. אולם כאשר הניצוץ מתעורר- אני לא מסתפק בכך. כאשר אשתי מבחינה בשינוי, אני מעדן אותה במה שקורה ומנסה להשפיע עליה ללכת בעקבותי, אך היא מזכירה לי את ההסכם בינינו: "אינני מתערבת לך בענייניך ואתה אל תתערב בענייניי". אינני יודע כיצד להתנהג, האם עליי להתגרש או לא? ומה בקשר לבתי? בצר לי פניתי למספר רבנים ושטחתי בפניהם את מצוקתי, אך פתרון לא קיבלתי. לפתע צץ בראשי רעיון: 'אם באומן נושעת בפעם הראשונה, אסע לשם לבקש ישועה נוספת'. מיד קמתי ונסעתי לאומן, הגעתי לציון והשתטחתי על הקבר, כאשר הודיתי לרבי על שהחלים אותי ממחלתי ובקשתי את עזרתו בעניין אשתי ובתי'.

'באחד הבקרים לאחר ששבת, שמתי לב, כי אשתי נוטלת את ידיה של בתו בת ה-6. 'מדוע את עושה זאת?' שאלתי, והיא הסבירה לי, כי במשך התקופה האחרונה היא עוקבת אחריי וכאשר ראתה את נועם דרכי, החליטה ללמוד יהדות והיא הצטרפה לסמינר - וזהו אחד הדברים, שהיא למדה שם, כעת היא שוקלת ברצינות את עניין הגיור. כיום, אני חי ב"ה עם אשתי, שהתגיירה ולומד באחת הישיבות הקדושות במרכז הארץ. כעת אתה מבין, מה אני עושה כאן?', שואל-קובע האברך שלצדי.

רבי אליהו בן שלמה זלמן זצ"ל - הידוע בכינויו **הגאון מוילנה**: מגדולי חכמי התורה. נולד בעיר סלץ הסמוכה לבריסק בליטא ב-ט"ו ניסן 1720, נפטר ב-י"ט תשרי 1797 (חי כ-77 שנים). **בהיותו כבן שבע דרש בבית-הכנסת הגדול דרוש ופלפול עמוק אשר לימדו אביו ויהי לפלא**. שלט בכל ספרות התורה. הצטיין במידותיו והסתפק במועט. פרוש מענייני העולם. מעוטף בטלית ומוכתר בתפילין כמעט כל היום. עניו מאוד ולא אבה להמנות בתור מנהיג, רב או דיין. למד עם תלמידיו ספרי הקבלה ובפרט בספרי האריז"ל.

בהיותו בן 40 החל ללמוד בספרי האריז"ל. כתב פירושים לזוהר תיקונים לספר יצירה ולספרא דצניעותא. אמרו עליו כי כיוון לדברי האר"י יותר מתלמידו הרב חיים ויטאל זצ"ל. מאז שהחל להתעסק בנסתר, לא כתב בנגלה רק מה שכתבו תלמידיו ששמעו מפיו. תקיף בדרכו בעניין הלכה. התנגד לתנועת החסידות בעיקר כנגד הבעש"ט.

אחד מאנשי המופת בדורות הראשונים, ואחרי האלפסי והרמב"ם לא נמצא חכם גדול כמוהו, ולכן מכונה בשם **גאון**. אמרו עליו שלא הניח דבר גדול או קטן בהלכה ובקבלה, והשגתו הועילה לו לרדת לעומקם של הדברים שלמד. כל דברי התורה היו שמורים בזכרונו. **גאון בנגלה ובנסתר**. התמדה מופלאה בתורה. למד חכמות, ובפרט מתמטיקה והנדסה שסייעו לו להבין כוונת התורה בכל מקצעותיה. בעודו צעיר לימים קיבל על עצמו גלות, לנדוד מספר שנים. עבר בערים שונות בפולין ואשכנז והגיע עד ברלין. בסוף ימיו חפץ לעלות לארץ ישראל, ונסע עד העיר קניגסברג, פתאום שינה דעתו וחזר לביתו, באומרו כי אין לו רשות מן השמים לעלות לארץ ישראל.

רבו: ר' משה מרגלית, מחבר פירוש "פני משה" על הירושלמי. בהגיעו לגיל 10 קנה לו חבר, ושוב לא למד אצל רב ולא למד בישיבה. בהיותו בן 12 כדברי בעל עליות אליהו, "כבר באו בקרב" כל שבע החכמות בתכלית הדקות והאמת, "וכל רז לא אניס ליה". **מתלמידיו:** ר' חיים רב וריש מתיבתא מוולוז'ין, ר' שלמה הרב דווילקאמיר, ר' שלמה מטלאטשין מ"מ בעיר וילנה, ר' צבי הירש מסימיאטיץ, ר' שלמה מעיר מאהילוב.

מספריו: הרב כתב כ-56 ספרים בנושאים שונים: פירושו על התנ"ך, משנה ותוספתא, מכילתא ספרא וספרי וסדר עולם, ש"ס בבלי וירושלמי, הגהות וחדושים, שולחן ערוך, מנהגים, דקדוק וחכמות וקבלה.

פעם אמר רבי יוסף שאול נתנזון, שהיה רבה של לבוב לתלמידיו: "האם סבורים אתם שאני מתמיד גדול בלימוד התורה? אינכם אלא טועים, ואף שאני מקפיד כל ימי לעסוק בתורה בכל רגע פנוי שלי, עודני רחוק מלהשיג את השיעור הראוי להתמדה בלימוד התורה הקדושה. הוסיף ואמר רבי יוסף שאול לתלמידיו: "בדורות האחרונים היה רק איש אחד, שהיה ראוי לתואר של **"מתמיד מושלם"** הלא הוא הגאון רבי אליהו מוילנה, שלא קם כמותו מאז ועד היום הזה. אספר לכם על כך פרט מדהים ששמעתי מזקני הדור בשנות ילדותי, וכך הם סיפרו:

לגאון מוילנה היה פנקס קטן, שבו היה רושם את הרגעים הספורים שבהם ביטל עצמו מלימוד התורה. ומדי שנה בשנה, בערב יום הכיפורים, היה הגאון עובר על מה שרשם בפנקסו באותה שעה, ומחשב את הזמן שביטל עצמו מן התורה במשך כל אותה השנה, **ושעה ארוכה היה בוכה ומתודה על "עוון ביטול התורה" שלו**. רבי יוסף שאול סקר במבט נוקב את תלמידיו הנדהמים, וסיים ואמר: **"לימים בדקו באותו פנקס של הגאון מוילנא ומצאו, שמעולם לא הגיעו כל אותם רגעים של ביטול תורה בשנה אחת, לזמן של שלוש שעות"**.

בני הגאון סיפרו על הרגלי השינה של אביהם: קיבל על עצמו כל ימיו לא לישון יותר משתי שעות ביממה, ומימיו לא ישן יותר מחצי שעה רצופה. ובאותה החצי שעה היו שפתיו מרחשים הלכות ואגדות. ככלות החצי שעה, היה מתגבר כארי, נוטל ידיו ולומד בקול רם, ויושן שוב חצי שעה, וכך היתה שיעור שינתו שלש מחציות השעה בלילה, ומחצית השעה ביום.

מסופר על הרב שתמיד כל חלונות הבית היו מוגפים מהסיבה הפשוטה הבאה: הרב לא רצה לדעת מתי יום ומתי לילה, ואין זה משנה את העובדה עם כעת יום או לילה, הוא חייב בעבודת ה', והוא אינו רוצה להיות מוסך מן העובדה אם כעת יום או לילה.

פעם אחת הגיעה אחותו לבקרו לאחר שבמשך זמן של שנים ארוכות (כ-50 שנים) לא נפגשה עימו. לאחר שנקשה על הדלת והרב ראה אותה, הוא ניגש אליה באומרו: **"בעולם הבא שעתנו תהיה פנויה יותר. כאן צריך לנצל כל רגע ללימוד התורה הקדושה ולעשיית מצוות"**, ושלחה מביתו אחר כבוד.

קרן מיוחדת היתה בוילנא, מעזבונו של רבי משה קרמר, סבו של הגאון מוילנא, אשר שמה לה למטרה לתמוך בתלמידי חכמים. בין הנתמכים היה נכדו של ר' משה קרמר, הגאון מוילנה. מידי שבוע היו מעבירים באמצעות השמש סכום כסף לידי, שנועד לספק את צרכיו וצרכי בני ביתו.

לימים החליט השמש לשלשל את הכסף הנועד לרב - לכיסו, ולהקל בזה על מצבו הדחוק. הוא לא נרתע מלעשות זאת ביודעו כי הגאון בצדקותו לא יגער בו על כך. **ובבית הרב רעבו הילדים ללחם**. כאשר אשתו הרבנית היתה באה להתנות את צערה על הסבל שנגרם לילדים מתוך זה שאין לה במה להשביע את נפשם הרעבה, היה הגאון משיב לה, שתשלחם לבתי השכנים וירחמו עליהם ויאכילום, ודי בזה שלא יגוועו ברעב.

כך נמשך הדבר כל ימי חייו של השמש. הגאון לא ציערו על כך מעולם, אדרבה, גדולה היתה שמחתו על זה שמצליח להסתיר מפני השמש את העובדה שיודע הוא על מעשיו הנלוזים, **ועומד כל העת בניסיון שלא לבייש את השמש העני בזה שיגלה את דבר הגניבה**.

הרב יוסף משה עדס זצ"ל: נולד ב-כ' תשרי ה'תרפ"ד (1923). מגדולי חכמי ארם צובא בירושלים, ואחד מגדולי מרביצי התורה שבדורנו. בצעירותו למד בישיבת "פורת יוסף". לאחר פטירת אביו קרא לו רבי עזרא עטיה ואמר לו שמעתה הוא יהיה לו לאב. מסר שיעורים בישיבת "פורת יוסף". זכה להעמיד תלמידים רבים במשך ארבעים שנה. **התבלט ביחסו החם והאבהי כלפי תלמידיו.** ניחן במתק שפתים והיה משבץ את שיעוריו במשלים, מאמרי חז"ל, פסוקי תורה, ענייני דרך ארץ וחוכמת חיים. ייסד את ישיבת "יום השישי" והיה תומך בהם כלכלית.

ניצל כל רגע נתון בהרצת תורה. סדר יומו העמוס החל באשמורת הבוקר בו טבל והלך לכותל המערבי למסור שיעור בגמרא, הלכה ומוסר (זאת למעלה מעשרים ושש שנים!). לאחר מכן התפלל ותיקן עם נץ החמה. לפני הצהריים העביר שיעור בגמרא בישיבה ולאחר הצהריים מסר שיעור לאברכים בארבעת חלקי ש"ע. לאחר מכן מסר שיעור לרבים בבית"כ "שאל צדקה" בשכונת הבורכים (כך היה מנהגו במשך כ-40 שנים!). סדר לימודו הסתיים בלימוד קבלה (בישיבת המקובלים 'אמת ושלו' בבית"כ 'אוהל רחל'). הרב מסר שיעור במשניות בליל-שבת במשך שתיים! (למעלה משלושים שנים!). ולאחר תפילת שחרית של שבת מסר שיעור קבוע בהלכה בשבת (בבתי הכנסת 'סלירה' במחנה יהודה) ואחר הצהריים בבית-המדרש מטלון. הקפיד על סדר יום זה בכל עת ובכל עונה. ולמרות סדר יומו העמוס הקפיד להשלים את סדר לימוד יומו האישי (אשר כלל בין השאר ח"י פרקי משנה בכל יום, דף היומי, חוק לישראל ועוד. ביום הזיכרון להוריו ובל"ג בעומר הוסיף את לימוד האידרא רבה ואידרא זוטא וקריאת כל התהלים). שמו יוסף כיוון שנולד ביום השישי של חג הסוכות יום האושפיזין של יוסף הצדיק.

הצטיין במידת הענווה וברח מן המחלוקת. הרבה במעשה הצדקה וחסד בגופו ובממונו. הוא בעצמו אסף כספים וחלקם לעניים הגונים בני תורה שהכיר אישית. סייע בהקמת משפחות רבות, הן בשידוך והן בסיוע כלכלי. השיא עשרות בחורים יתומים. דאג לכל מחסורם ואף ליווה אותם לחופה כאב. השכין "שלום בית" בבתי רבים וגמל חסד של אמת עם נפטרים (בטהרה, הלבשת תכריכיהם וקבורתם). נפטר בערב שבת קודש, י"ט תשרי ה'תשנ"ג (1992). חי 69 שנים בדיוק! ציונו בהר המנוחות גבעת שאול שבירושלים.

אביו: ר' יעקב חי. **בניו:** ר' יעקב חי (ראש כולל 'מעלות יוסף') ור' אהרון שמעון. **מרבתינו:** ר' יהודה צדקה, ר' משה עדס (דודו) ור' עזרא עטיה (ראש ישיבת 'פורת יוסף'). **חבריו:** ר' ציון בן אבא שאול. מרן ר' עובדיה יוסף. ר' ציון לוי. **אחיו:** ר' עזרא. ר' יצחק. ר' רפאל. ר' דוד. ר' דניאל. ר' יהודה (ראש ישיבת 'קול יעקב' בבית-אגן).

הוא ורבו חכם עזרא עטיה נקשרו בקשרי נפש מופלאים אשר חרגו ממסגרת רגילה של רב ותלמיד, עד שהיה מתבטא אליו: **"יוסף! מחמד ליבי! מאור עיניי!!!"**. וכשהיו מגישים לחכם עזרא כוס תה היה מבקש כוס נוסף **ומוזג לתוכו כמחצית מכוסו ומוסרו לשליח ואומר: "זה תיתן לחכם יוסף!"**.

מפורסם היה ב"פדיון הנפש" אשר ערך לחולים, אשר זכו ומיד לאחר הפדיון חזרו לאיתנם. באחד המקרים מסופר מעשה בילד קטן, שחלה אנושות ל"ע והגיע עד למצב של דכדוכה של נפש (שכיב מרע). אמו, שזכתה לאמונת חכמים הגיעה מיידית לבית רבנו וגוללה את מצבו של בנה, תוך כדי שהיא מבקשת שיערוך לבנה "פדיון נפש". לאחר מכן שמה פעמיה חזרה לבית החולים. הרופא קיבל את פניה בעצב ובידיעה שלצער הרב, בנה נפטר. **"לא ייתכן!!!"**, זעקה האישה, **"חכם יוסף עשה לו פדיון נפש ואף שינה את שמו לחיים!!!"**. היא לא השגיחה בדברי הרופא, ומיד נכנסה לחדר. היא התבוננה בבנה. לא חלפו דקות ארוכות ולפתע פקח את עיניו ואמר לה: **"ראיתי זקן בשמיים שאמר לי: 'עכשיו שמך חיים, תחזור למטה!'**". הרופא, שראה את הילד החי, החל למלמל בהתפעלות: **"בעיני ראיתי אותו נפטר! אין זאת כי אם החזירו לך אותו מהשמיים!"**. לא אחת העיד עליו רבו חכם עזרא: **"הפדיון נפש שלך עושה רושם גדול בשמיים!"**.

כומי כסף גדולים מאוד היה מחלק לקראת החגים, ובסוף ימיו, כשהיה מאושפז בבית החולים והגיע בנו לבקרו, שאלו: **"חילקת כבר את הקצבאות המיועדות לחג?"** - "לא! לא הספקתי עדיין", ענה בנו, **"אם כך, הריני אוסר עליך לשוב ולבקרני עד שתסיים את כל החלוקה!"**, פקד עליו.

מעולם כמעט ולא אכל מחוץ לביתו. אף הלחם נאפה בתוך הבית, ושחיטת העוף נעשתה על ידי תלמיד חכם אישי שסמך עליו. העיד על עצמו: **"מעולם לא קניתי עיתון, אפילו חרדי!!!"**. כשנשאל מדוע השיב: **"מחשש שמא ימצא בו לשון הרע ונמצאתי מסייע ידי עוברי עבירה"**. כשהגיע לבקר את אחד מתלמידיו שחלה אמר לו הלה: **"מחילה! רבנו לא היה צריך לטרוח!!!"** - "אולי גם תאמר לי לא להניח תפילין מחמת טרחה?", ענה רבנו והוסיף: **"מי שציוני על זה - ציוני גם על זה!!!"**.

הרבה להשתמש בתלמידיו כדי לקושרם אליו בעבותות אהבה, בפרוס חג הסוכות היה מונע מבניו לבנות את הסוכה באומרו: **"עדיף לי שתלמידי יבנה, כיוון שבכך ירגישו שייכות לרבם ויהיו מקושרים אליי ביותר!!!"**.

בהושענא רבא שנת ה'תשנ"ב, כשסיים את לימוד האדרא זוטא בתוך סוכתו, אמר לתלמידיו: **"מי שמבין את הכתוב באדרא, יודע כמה תענוג לעבור בלילה שכזה לעולם האמת"**, וה' מילא רצונו ובשנה שלאחר מכן יצאה הלווייתו בליל הושענא רבא, כשאלפים רבים צועדים אחר מיטתו ומלווים אותו בדרכו האחרונה. זכותו תגן על עם ישראל. אמן.

האדמו"ר הרב יעקב יצחק רבינוביץ מפשיסחא זצ"ל המכונה ה'יהודי הקדוש'- נולד בשנת ה'תקכ"ו (1766), בעיר פשדבז שבפולין. נצר למשפחת רבנים מפוארת אשר ייחוסם מגיע עד לרבי יצחק הלוי אחיו של רבי דוד הלוי בעל הט"ז. כבר בהיותו ילד נודע כבעל כישרונות עצום ובהיותו רך בימים קיבלו ר' אריה לייב חריף היילפרין ראש ישיבת פשדבז. לאחר מכן עבר עם חברו ר' ישעיה לליסא, שם למד עוד מספר שנים אצל הגאון ר' דוד טיבלי.

לאחר מכן חזר ללמוד שוב אצל ראש הישיבה הראשון שעבר בינתיים לאפטא. כונה בפי רבותיו **'העילוי מפשדבורז'**. לאחר נישואיו באפטא, גירש חתנו את הזוג מביתו בשל מנהגיו המשונים ובאותם הימים חי רבינו חיי עוני ומחסור. כאשר רבו, ר' אריה לייב חריף התבקש לכהן כרב ואב"ד בעיר סאכטשוב, מינה את רבינו לעמוד במקומו בראש הישיבה. מכל פולין באו ללמוד בישיבה מחמת שמו שנישא למרחקים בשל גאוניותו.

לאחר שנפש רבינו נקשרה עם ר' משה לייב מסאסוב, החליט כי יהיה מקומו בין תלמידי הבעש"ט. לאחר מכן פנה לר' אברהם יהושע העשל וחי מספר שנים בהתבודדות ובהסתר כמלמד תינוקות בכפרים ובהשפעת רבי דוד מלעלוב החליט לנסוע אל ה'חוצה מלובלין'. מאחר ושמו ושם רבו המובהק היה זהה, חבריו לא יכלו לקרוא לו בשמו (שכן היה תלמידו המובהק ולמד אצלו כל הזמן) ולכן כינוהו כ'יהודי הקדוש' וכן בשל העובדה, כי נזהר ונשמר ממידות רעות עד קצה האחרון ככופר בעבודת כוכבים ואביזריהו. לאחר מכן הקים חצר בפשיסחא.

ענוותן מופלא. דרכו בקודש לחלק כל מה שהיה לו לעניים לצדקה. בעל אהבת ישראל. בעל רוח-הקודש. מלומד בניסים. רבים פנו אליו ונושעו. תיקן נפטרים. נפטר ב-י"ט תשרי ה'תקע"ד (1813). חי כ-48 שנים. ציונו בפשיסחא. שימשו אחריו תלמידיו ר' שמחה בונים ור' מנחם מנדל מקוצק ובנו ר' ירחמיאל.

אביו: ר' אשר (שימש כאב"ד ור"מ בפשדבז). **סבו:** ר' אלחנן (אב"ד גריצא). **אמו:** מרת דכיא. **מרבתי:** ר' יעקב יצחק הלוי הורוביץ (ה'חוצה מלובלין'- שימש כרבו המובהק),

ר' אריה לייב חריף היילפרין (בעל 'חידושי מהר"א'), ר' משה לייב מסאסוב, ר' אברהם יהושע העשל (ה'אוהב ישראל' מאפטא) ור' דוד טיבלי. **מתלמידיו:** ר' שמחה בונים מפשיסחא, בנו, ר' ירחמיאל, ר' אשר מלעלוב, ר' יעקב צבי מפוריסוב, ר' מאיר שלום מקאלושין, ר' אבלה מעיר חדש, ר' איתמר מקונסקי-וולה, ר' מנחם מנדל מקוצק, ר' יצחק מוורקא, ר' חנוך העניך הכהן מאלכסנדר, ר' ישכר בער מרדושיץ, ר' שלמה לייב מלטנשע, ר' יעקב אריה מרדזימין. **נשותיו:** נישא לשתי אחיות בנות ר' יעקב קאפיל מאפט ששימש כאופה (שם השניה מרת שיינדל פריידא ממנה נולדו שני בניו הצעירים). **מילדי:** ר' ירחמיאל מפשיסחא (שימש כאדמו"ר לאחר כשנה ממועד פטירת אביו), ר' נחמיה יחיאל (שימש כאדמו"ר בביכובה), ר' יהושע אשר (שימש כאדמו"ר בזיליחוב ובפאריסוב). **חתניו:** ר' משה בידרמן מלעלוב, ר' שמואל רפאל'ס מלובלין. **מספריו:** **היהודי הקדוש**- על התורה, מועדים וחידושים **יתר היהודי יתורת היהודי יכתבי קודש**- דברי תורתו **נפלאות היהודי יתפארת היהודי**- סיפורים.

אשת רבינו (בזיווג שני) לא נתנה רשות לאף אחד להיכנס אצלו, והחסידים היו צריכים להיכנס דרך הגגות והחלונות. כמה שנים לאחר שנסתלק הצדיק, נפטרה אשתו. תלמידו הגדול הרב בונם מפשיסחא הספיד אותה ואמר להם: "האם אתם יודעים מהו ערכה הקדושה של אשת הצדיק" כי הרב הקדוש היה במדרגה שכל מי שנכנס אצלו והיה צריך ישועה, התפלל להשי"ת שיתן לו זה הצער, ואשתו הצדקת לא הייתה יכולה לסבול כל הייסורים שקיבל עבור אהבת ישראל שלו, לכן לא נתנה רשות שיכנסו אצלו. פעם נכנס אצלו איש של"ע **שלושת בניו היו על ערש דוי, ורבינו קיבל את הדין במקומו של אותו אדם ואכן בניו של אותו האיש התרפאו בדרך פלא ושלושת בניו של רבינו נפטרו לבית-עולמם. וכל זאת בשל קבלת הצער של אותו האיש, לכן אמרה הצדקת, שלא יכולה כבר לראות בצער של הצדיק ולכן מנעה מהאנשים להיכנס אליו.**

אחד ממשמשי רבינו, אשר בראותו את הצדיק יושב בדביקות, הלך והגיש לו כוס תה. חלף זמן מה, והמשמש ראה שכוס התה כבר נתקררה. הלך והבין כוס תה שניה, ואולם, שקדנותו של רבינו הייתה מופלאה, והוא לא השגיח בכוס השנייה, אף היא נתקררה. בפעם השלישית, שאל 'היהודי הקדוש', שהבחין בתנועה כלשהי: "מה היה כאן?". השיב לו המשמש שהוא הכין כוס תה. נענה הצדיק: "תזכה לחיות מאה ועשרים שנה!". ואכן כך הווה, **אותו משמש זכה לחיים ארוכים, מאה ועשרים שנה...**

בימי חורפו היה רבינו מלמד באיזה כפר אצל נגיד אחד. לאחר שנים כאשר הפך רבינו למנהיג עדה, חלה בנו של אותו נגיד במחלת עיניים, ודרש אצל הרופאים אך לא הועילו מאומה. אחר ששמע ש'היהודי הקדוש', שהיה המלמד של הבן, נעשה לרבי גדול, נסע אליו עם בנו כדי לקבל את ברכת קודשו. שם הבן היה משה והתחיל היהודי הקדוש לדבר עמו דברי תורה, ואמר אליו: "משה! אתה שומע?!". השיב לו: "הן", אמר היהודי הקדוש: כתיב **"וישמע משה ויטב בעיניו"**, ומיד התחיל הבן לראות בעיניו ונתרפא מחוליו.

הרה"ק ר' יהושע אשר בן רבינו סיפר שסבל מכאבים בשיניו ובא לאביו והניח אביו הקדוש ידו על שיניו, ומאז כל ימי חייו לא ידע מכאב שיניים.

בדורו של מר"ן

כיפור | תשרי | תש"פ

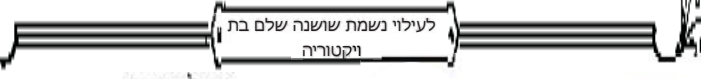
הלכה משולחנו של מר"ן פאר הדור זצ"ל שבועית

מנהגי ערב יום הכפורים

כתב רבנו יוסף חיים זצ"ל, שחייב כל אדם לבקש מחילה מאביו ואימו בערב יום הכפורים, על כל מה שחטא להם ופגע בכבודם, ומי שאינו עושה כן נקרא חוטא, ומולול בכבוד אביו ואימו, שאם בין אדם לחברו חייבו חז"ל לבקש מחילה מחברו, כל שכן מאביו ואמו שכמעט אין אדם ניצול מחטא זה בכל יום. (עד כאן). וכן ראוי לבני זוג שימחלו זה לזו על כל מה שלא נהגו כשורה אחד עם השני במשך כל השנה. וזכור לנו, שבכל השנים האחרונות היו פונים אלינו אנשים רבים לבקש את סליחת מרן זצ"ל, על שדיברו או נהגו כלפיו בחוסר כבוד. ותמיד היה מרן זצ"ל חנון המרבה לסלוח, ולא היה נוהג בהקפדה, זולת במקום שהיה רואה שאין בקשת הסליחה אמתית וכיוצא בזה. אבל לרוב בני האדם היה מוחל וסולח בנקל. ובשנת התשס"ח, אמרנו למרן זצ"ל שישנם אנשים "רגילים", שמבקשים את סליחתו (והיתה הכוונה בזה לאנשים מעמך ישראל, ולא לאותם יחידים שהצרו למרן באופן מיוחד). אמר לנו מרן בזו הלשון: "תאמר להם שאני סולח לכולם, לאף אחד אני לא שומר איבה, ולכולם אני סולח ומוחל ותהיה להם כפרה גמורה". וממנו ילמד כל אדם להיות ממהר לסלוח, ולא ישמור טינה לשום אדם מישראל, שלא יענש שום אדם בסיבתו.

אחד מחסידי בויאן, רבי נחום שמו, נכנס לבית המדרש בעשרת ימי תשובה ושמע שני בחורים מתפללים בדברי הרמב"ם בהלכות תשובה (פ"ז הלכה ו'), שגדולה תשובה שמקרבת את הרחוקים, אמש היה זה שנאוי לפני המקום משוקץ ומרוחק ותועבה, והיום הוא אהוב ונחמד קרוב וידיד. והתקשו התלמידים כיצד יתכן דבר כזה, אדם שעבר על כל מצוות התורה והיה מרוחק מה', וכעת עשה תשובה ונהפך להיות אהוב וידיד של ה' יתברך? ניגש אליהם הרב ואמר, כולכם יודעים שהקומוניסטים לקחו את בני הגדול והרחיקו אותו מדרכי התורה והמצוות עד שהפכוהו להיות משומד וקומוניסט כמוהם, ללא דת ודין. ואף על פי כן, אם ביום מן הימים יבוא אלי אותו בן ויאמר לי 'אבא, אני רוצה לחזור בי ממעשי, ולשוב אליך', אני אקום, אחבק ואנשק אותו ואהב אותו אהבת נפש. כי הוא בני, ואני כל הזמן מחכה ומצפה שישוב בתשובה.

ואם כן, כך הוא גם כלפי הקב"ה, אם רק נבוא אליו ונאמר לו, 'אבא, חזרנו אליך, אנחנו רוצים אותך', הוא כביכול יחבק וינשק אותנו ויהיה ידיד שלנו, על אף כל עוונותינו ופשענו.

יודו לה וחסדו

אני לבני אדם.

הרב זצוק"ל על הפרשה

סליחה באיחור - סיפור ליום כיפור

הם היו חברים טובים... אבל מאז זרמו מים רבים בחייהם. הוא תהה עד מתי ימשך משחק הכבוד הטיפשי הזה, ולמה, לכל הרוחות, הוא עדיין משתתף בו... הם היו חברים טובים, פעם. פעם... הוא ניסה להיזכר מתי.

הוא נזכר כשהם הכירו, ביום הראשון בפנימייה. הדברים. "אתה לא נוגע במזוודות, אתה וחברו היה כזה גברתן. בחיים, ולראשונה מצא אדם שבאמת הבין ימים יפים... מלוכלכים ביחד איתם, נקראים חברים. הם אפילו נקראים... יריבים. אוהו התגעגע. פעם נסע עד לדרום, ועמד מול לנקוש, ונעצר. והדבר המינימאלי שנדרש מהם הוא להתנצל. הכריח אותו להתוודע לכישלון שלו, הסתובב וחזר בחזרה לעירו בנסיעה דוממת, "חבר, אתה חסר". הוא תהה עד מתי ימשך

גמר חתימה טובה

מיום רבים עברו מאז בנהר השכונתי, זה בטוח. היה לו חיוך משגע, והוא עזר לו לסחוב את שומע?" אמר לו בחיוך. הוא היה קטנצ'יק, הם דברו בלילה, בחצר, על המטרות שלהם אותו, והתמלא בתחושה של אושר. היו אלה אבל מים רבים עברו מאז, והמון דברים מרבייתם באשמתו. עכשיו הם כבר לא הוא לא רצה להתוודות - אבל הוא התגעגע, דלת ביתו במטרה לבקש סליחה. הוא בא בא לנקוש, ונעצר. אנשים עושים כל-כך הרבה הוא מעולם לא ידע שזה כל-כך קשה, זה ולהודות כמה הוא היה מושחת. לבסוף כשהוא נוהג מאחורי מכונית שהזכירה לו:

משחק הכבוד הטיפשי הזה, ולמה, לכל הרוחות, הוא עדיין משתתף בו. יום אחד החליט שדיי, זהו, הגיע הזמן להפסיק. ולראשונה בחייו באמת נקש בדלת. אישה צעירה פתחה לו את הדלת ושאלה לשמו. הוא אמר לה. "בעלי השאיר לך פתק", אמרה. הוא פתח אותו: "חבר יקר, דע לך כי למרות הריב בנינו - מעולם לא חדלתי מלאהוב אותך, אבל רציתי שאתה תהיה זה שיעשה את הצעד הראשון, שתכיר בטעותך... הייתי אידיוט. וכשבאת פעם קודמת, ראיתי אותך מבעד לחלון, התפללתי שתדפוק ולא דפקת. כשהסתובבת- רציתי לצרוח ולא הייתי מסוגל. הייתי קפוא. ואתה הלכת לך, משאיר חלל בלבי. אם אתה קורא מכתב זה- סימן הוא שהגעת שוב, רציתי רק שתדע כי סלחתי." "מתי בעלך חוזר?" הוא שאל אותה, "יש לי זמן לחכות". "בעלי?", היא גיחכה גיחוך מריר כזה, בלתי ברור. "בעלי נפטר. הפתק היה בצוואתו".

צום מועיל

העלון מוקדש לעילוי נשמת אברהם שלם בן שושנה. מור אבי היקר ניסים אלבס בן ברטה ושלמה

, וחמי היקר משה חכמון בן רינה. שלמה שלם בן שושנה ת. נ. צ. ב. ה.

זיזוק לאליהו

מס' 84 עלון תורני שבועי
 | כיפור תשרי | תש"פ

אשרי אדם מצא חכמה ואדם יפיק רבונה מסלי נג

קנו - יום כיפור בעיירה נידחת באפריקה.

אתם יודעים היכן ממוקמת קנו? בידקו במפה של ניגריה במערב אפריקה. היה זה בסתיו 1963. אך מי באקלים הלוהט, על גבול מדבר סהרה, יודע להבדיל בין הסתיו והאביב? רק העופות הדורסניים העטים ממעל, ויורדים אל חצרות הבתים כדי לחפש איזו חתיכת בשר זנוחה. הענגנים כיסו על השמש, והחול ממדבר סהרה מקשה על הראות. היה זה בשעות הצהריים המוקדמות בעיירה המוסלמית הקטנה הזו ואז לפתע נזכרתי. אלוקים אדירים! הערב יום-כיפור! מה, למען השם, אני עושה בעיירה הנידחת הזו? מדוע לא דחיתי את הנסיעה בעוד שבוע, כדי שאוכל למכור את הצמיגים האלה? פשוט פרח מזכרוני. וכך אני יושב, בפונדק העתיק מימי הבריטים, בוהה בכנפי המאוורר המסתובבים וחושב על מחילה וסליחה...קמתי, ניגשתי אל משרדו של מנהל הפונדק האנגלי. "מר ווקר, תוכל אולי לומר לי האם ישנם יהודים המתגוררים בקנו? "יהודים"? "כן, אדוני. יהודים". "ובכן... תן לי לחשוב. מר רוקח הוא יהודי, אך הוא לא חפץ שידעו על כך. אבל מר סידקי הוא יהודי. משום מה, החנות שלו סגורה היום". "היכן מתגורר סידקי?" "מעל החנות שלו". "תוכל לומר לי היכן ממוקמת החנות?" "כמובן, אדוני. לך ברחוב המרכזי ותמצא את הבית בפניה השניה, לימינך. זהו הבית היחיד ברחוב אשר לו שתי קומות. לא תוכל לפספס אותו". התחלתי לצעוד, הרחוב היה מלא חול. בקושי יכולתי לראות את פני האנשים ברחוב, אך סוף כל סוף הגעתי אל הבית. החנות היתה סגורה ומסוגרת, הכל היה חשוך ושקט. התחלתי לנקוש על החלון באגרופי ולפתע נפתח החלון בקומה הראשונה. "מי שם?" שאל האדם מלמעלה. "שלום עליכם" אמרתי. "עליכם השלום, ברוך הבא. אנא עלה במדרגות בצדו האחורי של הבניין. כולם מחכים לך". מחכים לי? לא הבנתי. מעולם לא פגשתי את האיש הזה. בכלל לא ידעתי שיש יהודים בקנו. מדוע הוא אמר זאת? אט-אט טיפסתי במעלה המדרגות, וכשפתחתי את הדלת מצאתי 9 יהודים, טליתות על כתפיהם, שקידמו אותי בברכת "ברוך הבא".

קעת הבנתי מדוע הם חיכו לי. אני הייתי היהודי העשירי. העשירי למניין.

שאל ואענה

צום יום כיפור - מלאכה

אין עושים מלאכה בערב יום כיפור, והעושה אינו רואה סימן ברכה מאותה מלאכה לעולם.

בגדים נאים

מצווה ללבוש בגדים נאים ונקיים ביום כיפור, וכן פורסים מפה יפה על שולחן, כמו בשבת קודש.

האסור והמותר ביום הכיפורים

- ישנם מספר איסורים בכיפור: 1. אכילה ושתייה - אסור מהתורה. 2. רחיצה - אסור מדרבנן. 3. סיכה - אסור מדרבנן. 4. נעילת הסנדל - אסור מדרבנן. 5. תשמיש המיטה - אסור מדרבנן. 6. עשיית מלאכה (ל"ט מלאכות) - אסור מהתורה.

החייבים בתענית

הכל חייבים בתענית אפילו מעוברות ומניקות. בעלי ברית: הסנדק המוהל ואבי הבן צמים כרגיל.

רחצה

אסור לרחוץ בתשעה באב ואפילו אצבע קטנה אסור להושיט למים בין בחמים ובין בצוננים. צום מועיל בברכת גמר חתימה טובה

יום כיפור - יום הזוהרימה

הבדלה וצאת כיפור

מבדילים במוצ"ש כסדר המופיע בסידורים ודווקא על נר ששבת (היינו על נר שהיה דולק מערב יום כיפור) ולא נר שהדליקו כעת ע"י גפרור וכדומה.

אין מברכים על בשמים בהבדלה אלא רק על יין, על הנר והמבדיל בין קודש לחול וכו' (מכל מקום, אחר שהבדיל וטעם מהיין טוב שיביאו לפניו בשמים ויברך עליהם). אישה שבעלה מאחר לבוא לבית בצאת כיפור יכולה להבדיל לעצמה ומיד תאכל.

לאותם המוצאים שבת לדעת רבינו תם, אסור להם לאכול בצאת כיפור עד שיעבור זמן ר"ת, אם כי לחולה מעוברת או מניקה ניתן להקל כשיטת רש"י. אין לאכול בלי הבדלה, אבל מותר לשתות מים למי שצמא אפילו אם לא התפלל תפילת ערבית.

אוכלים ושותים בצאת כיפור מפני שהוא נחשב לקצת יום טוב.

בניית סוכה - המהדרים במצוות מתחילים מיד בצאת כיפור בבניית הסוכה, ללכת מחיל לחיל.

העלון לעילוי נשמת מור אבי היקר ניסים אלבס בן ברטה ושלמה וחמי היקר משה חכמון בן רינה

ולעילוי נשמת חברי היקר הזמר איציק הרוש בן חנניה ז"ל ורחל תבלח"א.. **ת נ צ ב ה**

דפוס דרוקער

צבוי זמנו
בטל קיבנו

לוח שנה

כ"ג תשרי

לך זה לא יקרה

ב לרסומט

מזמינים בבוקר
ומקבלים עד הערב

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 (פינת רח' בר אילן) ירושלים טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018

דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א'-ה': 10:00-19:00 יום ו': 10:00-12:00